

ОБЩИНА ТРОЯН

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ТРОЯН 2021-2028 г.

(приета с Решение № 857/26.01.2023 г. на Общински съвет)

Съдържание:

1. Въведение	4
1.1. Цели и задачи на програмата:	5
1.2. Нормативна уредба:	5
1.2.1. Международни документи, във връзка с опазването на околната среда (Директиви и конвенции)	5
1.2.2. Национално законодателство в областта на опазването на околната среда:	7
1.2.3. Стратегически и планови документи, приети на национално ниво:	11
1.2.4. Стратегически, планови документи и програми, приети от Общински съвет - Троян:	12
2. Отчет и анализ на изпълнението на дейностите, включени в Общинската програма за опазване на околната среда 2013-2020 година.	12
3. Анализ на средата	12
3.1 Кратък анализ на природно-географските и териториално-административни характеристики	12
3.1.1 Географско местоположение	12
3.1.2. Релеф	14
3.1.3. Климатични характеристики на района	14
3.1.4. Води и водни ресурси:	16
3.1.5. Почви:	16
3.1.6. Полезни изкопаеми:	16
3.1.7. Горски ресурси:	17
3.2 Социално-икономически характеристики	18
3.2.1. Демографски и социални характеристики	18
3.2.1.1. Демографски процеси:	18
3.2.1.2 Ключови демографски тенденции	19
3.2.1.3 Селищна мрежа и урбанистична структура	19
3.2.1.4 Благоустроеност на жилищата:	22
3.2.2. Икономически характеристики на Община Троян	23
4. Анализ на състоянието и динамиката на компонентите и факторите на околната среда.....	26
4.1 Атмосферен въздух.....	26
4.1.1. Система за мониторинг на КАВ.	27
4.1.2. Резултати от проведен мониторинг на КАВ.....	30
4.1.3. Източници на замърсяване	35
4.1.3.1. Промислен сектор. Точкови източници на замърсяване:	36
4.1.3.2. Емисии формирани от битовия сектор	39
4.1.3.3. Емисии от пътно транспортния трафик. Линейни източници на замърсяване:	40
4.1.3.4. Неорганизиран източници на емисии.....	43
4.1.3.5. Изводи	44
4.2. Води	45
4.2.1. Повърхностни води	45

4.2.2. Подземни води.....	55
4.2.3. Зони за защита на водите.....	58
4.2.4. Минерални води.....	63
4.2.5. Питейни води.....	64
4.2.6. Водоснабдителна система и степен на изграденост	65
4.2.7. Канализационна система и степен на изграденост	67
4.2.8. Източници на замърсяване и ПСОВ.....	68
4.3. Почви и нарушени терени.....	71
4.3.1. Почви и нарушени терени	72
4.3.2. Деградирани почвени процеси	73
4.3.3. Нарушени терени	74
4.3.4. Свлачища и срутища.....	74
4.4. Биоразнообразие, защитени територии и зелена система.....	76
4.4.1. Биоразнообразие	76
4.4.1.1. Флора	76
4.4.1.2. Фауна	77
4.4.1.3. Горски екосистеми:	79
4.4.2. Защитени територии и защитени зони	80
4.4.2.1. Защитени територии.....	80
4.4.2.2. Защитени зони от националната екологична мрежа Натура 2000 (НЕМ)	84
4.4.3. Защитени дървета на територията на община Троян:	89
Обекти, на територията на Община Троян, подлежащи на контрол по ЗБР, ЗЛР и ЗГМО ...	90
4.4.4. Лечебни растения	90
4.4.5. Ландшафти.....	92
4.4.6. Зелена система и зелени площи в населените места.....	93
4.4.7. Безстопанствени животни и домашни любимци.....	96
4.5. Отпадъци	98
4.5.1 Нормативна рамка.....	98
4.5.2 Анализът на съществуващото състояние.....	101
4.5.3 Битови отпадъци	104
4.5.4 Производствени отпадъци.....	108
4.5.5 Опасни отпадъци.....	110
4.5.6 Строителни отпадъци	114
4.5.7 Биоразградими отпадъци.....	115
4.5.8 Масово разпространени отпадъци.....	117
4.5.9 Предотвратяване и намаляване на риска от замърсявания с отпадъци	120
4.6. Шум.....	121
4.6.1 Нормативна уредба в областта на шума в околната среда, методи и оценка:.....	121
4.6.2. Контрол и мониторинг на шума	121
4.6.3. Шумово замърсяване в община Троян.....	123
4.7. Радиационна обстановка	124
4.8 Влияние на глобалните климатични промени, природни рискове, рискови територии и зони	128
4.8.1 Данни за изменение на климата и свързани с него последици:.....	128
4.8.2 Общи европейски и национални действия по отношение на климата	133
5. Управленски и финансови фактори	134
5.1. Структура на Община Троян. Отговорности и задачи	134
5.2. Финансово състояние	141
6. Анализ на силните и слабите страни, възможностите и заплахите (SWOT анализ).....	145
7. Визия за околната среда на община Троян.....	148
8. Приоритети и цели на програмата.....	149
9. План за действие	154
10. Система за мониторинг, отчет и контрол на изпълнението на общинската програма.	182

11. Приложения.....	183
---------------------	-----

1. Въведение

Опазването на околната среда е сред най-важните приоритети на съвременното общество. За опазване на природните богатства на страната и осигуряването на здравословна околна среда за живот, труд и отдих на населението е необходимо да се провежда целенасочена и комплексна екологична политика на държавата. Нейни задължителни елементи са изграждането и усъвършенстването на законодателството и нормативната уредба и наличието на институции, осигуряващи постоянен контрол и оценка на състоянието на околната среда, вземане на управленски решения и тяхната реализация.

Законовите разпоредби в сферата на опазване на околната среда имат многопосочен характер, поради което те са ефективни само когато са подкрепени с конкретни форми на реализация. Една от тези конкретни форми е изготвянето на програма за опазване на околната среда приложима на местно ниво, която интегрира икономическите и социалните цели при планиране на дейностите в тази област.

Принципното право за приемане на стратегии, прогнози, програми и планове по въпроси от местно значение, включително по опазване на околната среда, е дадено на Общинските съвети с чл. 21, т.12 от Закона за местното самоуправление и местната администрация (ЗМСМА). Програмата е периодичен и отворен документ, който може да бъде допълван съобразно настъпилите промени в приоритетите на общината, в националното законодателство или други фактори.

Програмата за опазване на околната среда (ПООС) на Община Троян за периода 2021-2028 г. е стратегически документ, който очертава целите и действията, насочени към опазване, възстановяване и възпроизводство на естествената околна среда, поддържане на разнообразието на живата природа, разумното използване на природните богатства и ресурси в контекста на устойчивото развитие на общината.

Общинската програма за опазване на околната среда (ОПООС) на Община Троян е разработена на основание чл. 79, ал.1 и ал.2 от Закона за опазване на околната среда (ЗООС), приема се от Общинския съвет и е основен инструмент за реализиране на Националната екологична политика на местно ниво.

Програма е разработена в съответствие с принципите за опазване на околната среда:

1. Устойчиво развитие;
2. Предотвратяване и намаляване на риска за човешкото здраве;
3. Предимство на предотвратяването на замърсяване пред последващо отстраняване на вредите, причинени от него;
4. Участие на обществеността и прозрачност в процеса на вземане на решения в областта на околната среда;
5. Информираност на гражданите за състоянието на околната среда;
6. Замърсителят плаща за причинените вреди;
7. Съхраняване, развитие и опазване на екосистемите и присъщото им биологично разнообразие;
8. Възстановяване и подобряване на качеството на околната среда в замърсените и увредените райони;
9. Предотвратяване замърсяването и увреждането на чистите райони и на други неблагоприятни въздействия върху тях;
10. Интегриране на политиката по опазване на околната среда в секторните и регионалните политики за развитие на икономиката и обществените отношения;
11. Достъп до правосъдие по въпроси, отнасящи се до околната среда.

Съществен аспект за формиране на общинската екологична политика е и оценката на климатичните промени и влиянието им върху територията на община Троян. Глобалното затопляне и природните бедствия, нарастването на честотата и интензитета на екстремни

климатични условия – както и свързани с тях загуби на биологично разнообразие, щетите върху селското и горското стопанство от засушавания, пожари и др. бедствия и катастрофални събития с последащо влошаване на качеството на въздуха, водите, почвите, с рискове за природната среда и за здравето на хората, заемат важно място в разработваните концепции и стратегии за пространствено планиране на европейско, национално, регионално, местно ниво. Изготвената програма за опазване на околната среда на Община Троян се базира на подробни анализи, предходни разработки на общински екологични, стопански, финансови и други проучвания и документи за Община Троян.

1.1. Цели и задачи на програмата:

Програмата се разработва за периода 2021 - 2028 г., обхващайки всички дейности, които произтичат като задължение на общините по опазване на околната среда.

Основната цел на Програмата е:

- Да идентифицира и анализира проблемите в областта на околната среда на територията на общината, да установи причините и да предложи решения и действия за тяхното преодоляване. Предотвратяването на отрицателни изменения на екосистемите и ненарушаването на техните функции в следствие на антропогенни въздействия е ключов фактор за постигане на глобалната цел на политиката по устойчиво развитие – подобряване на качеството на живот и благосъстоянието. В този смисъл ПООС цели не само по-устойчива околна среда, но и по-добра жизнена среда и по-добро качество на живот на населението.

Други специфични цели на ПООС са:

- да формулира и открие приоритетите и да стикова общинските мерки с националните програми и стратегии;
- да предвиди основните мерки, чрез които общината следва да изпълнява задълженията си и реализира правомощията си, делегирани ѝ от нормативните актове в областта на околната среда;
- да аргументира проектите на общината, предложени за финансиране от общински, национални и международни източници на финансиране;
- да използва оптимално ограничените финансови и човешки ресурси като ги съсредоточи за решаване на приоритетните проблеми;
- да обедини усилията на общинските органи, държавните институции, населението, НПО и предприятията на територията на общината за преодоляване на предизвикателствата в областта на околната среда.

1.2. Нормативна уредба:

1.2.1. Международни документи, във връзка с опазването на околната среда (Директиви и конвенции)

- Директива 85/337/ЕЕС относно оценката на въздействието върху околната среда, изменена с Директива 97/11/ЕС, изменена и допълнена с Директива 2003/35/ЕС относно участието на обществеността при изготвянето на някои планове и програми, касаещи околната среда 31985L0337 31997L0011 32003L0035.
- Директива 90/313/ЕЕС относно достъпа до информация за състоянието на околната среда, отменена с Директива 2003/4/ЕС относно достъпа на обществеността до информация 31990L0313 32003L0004.
- Директива 2001/42/ЕС за оценка на въздействието на някои планове и програми върху околната среда 32001L0042.
- Директива 2004/35/ЕО от 21 април 2004 г. относно екологичната отговорност по отношение на предотвратяването и отстраняването на екологични щети.
- Рамкова Директива 2000/60/ЕС за водите 32000L0060.

- Директива 2006/7/ЕС относно управление на качеството на водите за къпане, отменяща Директива 76/160/ЕЕС 32006L0007.
- Директива 76/160/ЕЕС относно качеството на водите за къпане:31976L0160.
- Директива 98/83/ЕС относно качеството на водите, предназначени за консумация от човека 31998L0083.
- Директива 75/440/ЕЕС относно изискванията за качеството на повърхностните води, предназначени за питейно битови водоснабдяване, изменена от Директиви 79/869/ЕЕС и 91/692/ЕЕС:31975L0440 31979L0869 31991L0692.
- Директива 91/271/ЕЕС относно пречиствателните станции за отпадъчни води от населени места, изменена с Директива 98/15/ЕЕС:31991L0271 31998L0015.
- Директива 91/676/ЕЕС относно защита на водите от замърсяване с нитрати от земеделски източници 31991L0676.
- Директива 80/68/ЕЕС за защита на подземните води от замърсяване с опасни вещества, изменена от Директива 91/692/ЕЕС:31980L0068 и 31991L0692 и Директива 2006/118/ЕО за опазване на подземните води от замърсяване и влошаване на състоянието им 32006L0118 BG.
- Директива 76/464/ЕЕС за замърсяването на водите с опасни вещества и 7 дъщерни към нея, всички изменени от Директива 91/692/ЕЕС 31976L0464 31991L0692.
- Директива 2006/11/ЕС за замърсяването на водите с опасни вещества и 7 дъщерни директиви, отменяща Директива 76/464/ЕЕС 32006L0011.
- Рамкова Директива 96/62/ЕС за управление и оценка на качеството на атмосферния въздух и Решение 97/101/ЕС относно взаимния обмен на информация за качеството на атмосферния въздух 31996L0062.
- Директива 1999/30/ЕС относно норми за съдържание на серен диоксид, азотни оксиди, фини прахови частици и олово в атмосферния въздух (първа дъщерна) 31999L0030.
- Директива 2000/69/ЕС относно норми на допустими емисии на бензин и въглеродни оксиди в атмосферния въздух 32000L0069.
- Директива 2002/3/ЕС относно озона в атмосферния въздух 32002R0003.
- Директива 2004/107/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 15 Декември 2004 година относно съдържанието на арсен, кадмий, никел и полициклични ароматни въглеводороди в атмосферния въздух.
- Директива 2001/80/ЕС относно ограничаване на емисиите от определени замърсители, изпускани в атмосферния въздух от големите горивни инсталации.
- Директива 94/63/ЕС за ограничаване на емисиите от ЛОС при съхранение и превоз на бензини между терминали и бензиностанции 31994L0063.
- Директиви 98/70/ЕС , изменена и допълнена с Директива 2003/17/ЕС относно нормите за съдържание на вредни вещества в бензините, газьола за промишлени и комунални цели и дизеловото гориво 31998L007032003L0017.
- Директиви 99/32/ЕС относно намаляване съдържанието на сяра в определени течни горива 31999L0032.
- Директива 2005/33/ЕС, изменяща Директива 99/32/ЕС.
- Директива 99/13/ЕС за ограничаване на емисиите от ЛОС при определени промишлени дейности 31999L0013.
- Директива 2004/42/ЕО от 21 април 2004 година относно намаляването на емисиите от летливи органични съединения, които се дължат на използването на органични разтворители в някои лакове и бои и в продукти за пребоядисване на превозните средства и за изменение на Директива 1999/13/ЕО.
- Директива 97/68/ЕС относно мерките за ограничаване на замърсяването на атмосферния въздух с газо- и прахообразни замърсители от двигатели, инсталирани в извънпътни машини.

- Директива 92/43/ЕЕС относно съхранението на природните местообитания и на дивата флора и фауна 31992L0043.
- Директива 79/409 за съхранението на дивите птици 31979L0409
- Директива 96/82/ЕЕС относно контрола на големите аварии с опасни химикали 31996L0082.
- Директива 2003/105/ЕС на Европейския Парламент и на Съвета от 16 декември 2003 изменяща Директива на Съвета 96/82/ЕС за контрол на големите аварии с опасни вещества 32003L0105.
- Рамкова Директива 2000/14/ЕС относно шумовите емисии на съоръжения, предназначени за употреба извън сградите 32000L0014.
- Директива 2002/49/ЕС за оценка и управление на шума в околната среда 32002L0049
- Конвенция за опазване на дивата европейска флора и фауна и природните местообитания (Бернска), ратифицирана на 25.01.1991 г., в сила за Р България от 01.05. 1991 г., обн. ДВ, бр. 23/1995 г.
- Конвенция за биологичното разнообразие е ратифицирана на 29.02.1996 г., в сила за РБългария от 16.07.1996, обн. ДВ, бр.19/1999 г.
- Конвенция по влажните зони с международно значение, по-специално като местообитания за водолюбивы птици (Рамсарска), ратифицирана, в сила за РБългария от 24.01.1976 г., обн. ДВ, бр. 56/10.07.1992 г.
- Конвенция по международната търговия със застрашени видове от дивата фауна и флора (Вашингтонска, CITES), ратифицирана през 1990 г., в сила за Р България от 16.04.1991 г., обн. ДВ, бр. 6/1992 г.
- Конвенция за защита на световното културно и природно наследство, ратифицирана и влязла в сила за България през 1976 г.
- Конвенция за защита на мигриращите видове (Бонска), ратифицирана със закон - ДВ, бр. 69/1999 г., обн. в ДВ, бр. 16/2000 г., в сила от 01.11.1999 г.

Европейското законодателство в областта на околната среда се подразделя в сектори:

- хоризонтално законодателство;
- качество на въздуха;
- управление на отпадъците;
- качество на водите;
- контрол на промишленото замърсяване и управление на риска;
- химически вещества и генетично модифицирани организми;
- шум от машини и превозни средства;
- ядрена безопасност и защита от радиация.

1.2.2. Национално законодателство в областта на опазването на околната среда:

- Закон за опазване на околната среда (обн. ДВ, бр.91/25.09.2002 г., посл. изм. и доп. ДВ. бр.102 от 1 Декември 2020г.)
- Наредба за условията и реда за извършване на оценка на въздействието върху околната среда (ДВ, бр. 25/18.03.2003 г. посл. изм. и доп. ДВ. бр.67 от 23.08.2019 г.)
- Наредба за условията и реда за извършване на екологична оценка на планове и програми (ДВ, бр. 57/2004 г., посл. изм. и доп. ДВ. бр. 67 от 23.08.2019 г.)
- Закон за опазване чистотата на атмосферния въздух (обн. ДВ бр.45/28.05.1996 г., посл. изм. и доп. ДВ., бр. 8115.10.2019 г.).
- Наредба №1/2005 г. за норми за допустими емисии на вредни вещества (замърсители) изпускани в атмосферата от обекти и дейности с неподвижни източници на емисии (обн. в ДВ.бр.64/2005 г.) ;

- Наредба №6/1999 г. за реда и начина за измерване на емисиите от вредни вещества, изпускани в атмосферния въздух от обекти с неподвижни източници (обн. ДВ.бр.31/1999 г., посл. изм. и доп. ДВ.бр.61/28.07.2017 г.);
- Наредба №7/1999 г. за оценка и управление качеството на атмосферния въздух (обн. в ДВ.бр.45/1999 г.);
- Наредба №10/2003 г. за норми за допустими емисии (концентрации в отпадъчни газове) на серен диоксид, азотни оксиди и общ прах, изпускани в атмосферния въздух от големи горивни инсталации (обн.ДВ.бр.93/21.10.2003 г., изм. и доп. ДВ.бр.63/31.07.2018 г.);
- Наредба №12/2010г. за норми на серен диоксид, азотен диоксид, фини прахови частици, олово, бензен, въглероден оксид и озон в атмосферния въздух (обн. В ДВ.бр.58/30.07.2010 г.).
- Закон за управление на отпадъците (обн. ДВ, бр. 53/13.07.2012 г., посл. изм. и доп.ДВ., бр.19/05.03.2021г).
- Закон за ратификация на Базелската конвенция за контрол на трансграничния превоз на опасни отпадъци и тяхното третиране (обн. ДВ. бр.8 от26.01.1996 г.);
- Наредба № 1/2014 г. за реда и образците, по които се предоставя информация за дейностите по отпадъците, както и реда за водене на публични регистри (обн., ДВ, бр. 51/2014 г. изм. и доп. ДВ.бр30/31.03.2020 г.);
- Наредба №2 за класификация на отпадъците (обн. ДВ, бр.46 /01.06.2018 г.);
- Наредба № 3 за изискванията към инсталации, произвеждащи титанов диоксид (обн. ДВ, бр. 49/04.06.2013 г.)
- Наредба №4 за условията и изискванията за изграждането и експлоатацията на инсталации за изгаряне и инсталации за съвместно изгаряне на отпадъци (обн. ДВ, бр. 36 /2013 г. изм. и доп. ДВ.бр.82/05.10.2018 г);
- Наредба № 6 за условията и изискванията за изграждане и експлоатация на депа и на други съоръжения и инсталации за оползотворяване и обезвреждане на отпадъци (обн. ДВ, бр. 80/2013 г., посл. изм. ДВ.,бр.13/07.02.2017г.);
- Наредба №7 за изискванията, на които трябва да отговарят площадките за разполагане на съоръжения за третиране на отпадъци (обн., ДВ, бр. 81/2004 г.);
- Наредба № 7 от 19.12.2013 г. за реда и начина за изчисляване и определяне размера на обезпеченията и отчисленията, изисквани при депониране на отпадъци (обн., ДВ, бр. 111 от 27.12.2013 г., посл. изм. ДВ. бр.7/20.01.2017г.)
- Наредба за разделно събиране на биоотпадъците, приета с ПМС № 275 от 06.12.2013г. (обн. ДВ, бр. 107 от 13.12.2013 г., посл. изм. ДВ. бр.47/05.06.2018 г.)
- Наредба за разделно събиране на биоотпадъци и третиране на биоразградимите отпадъци, приета с ПМС № 20 от 25.01.2017 г. (обн. ДВ, бр. 11 от 31.1.2017 г.).
- Наредба за управление на строителните отпадъци и за влагане на рециклирани строителни материали, приета с ПМС 277 от 5.11.2012 г. (обн., ДВ, бр. 89 /2012 г., в сила от 13.11.2012 г.)
- Наредба за изискванията за третиране и транспортиране на производствени и опасни отпадъци (приета с ПМС № 53 от 1999 г., ДВ, бр.29/1999 г.)
- Наредба за опаковките и отпадъците от опаковки (обн., ДВ, бр. 85/06.11.2012 г., изм. и доп., бр. 60/20.07.2018 г.)
- Наредба за излезлите от употреба моторни превозни средства (обн., ДВ, бр. 7 от 25.01.2013 г., в сила от 25.01.2013 г., изм. и доп.ДВ.бр.60/20.07.2018 г.)
- Наредба за реда и начина за оползотворяване на утайки от пречистването на отпадъчни води чрез употребата им в земеделието (обн., ДВ, бр. 63 от 12.08.2016 г.).
- Наредба за батерии и акумулатори и за негодни за употреба батерии и акумулатори (обн., ДВ, бр. 2 от 8.01.2013 г., изм. и доп., бр. 51 от 11.06.2013 г., в сила от 11.06.2013г.)
- Наредба за отработените масла и отпадъчните нефтопродукти (обн. ДВ. бр.2 от 08.01.2013г.)

- Наредба за изискванията за реда и начина за инвентаризация на оборудване, съдържащо полихлорирани бифенили, маркиране и почистване, третиране и транспортиране на отпадъци, съдържащи полихлорирани бифенили (обн., ДВ, бр. 70 от 22.08.2014 г.)
- Наредба за излязлото от употреба електрическо и електронно оборудване (обн. ДВ, бр. 100 от 19.11.2013 г., в сила от 01.01.2014 г., изм. и доп. ДВ.бр.60/20.07.2018 г.)
- Наредба за определяне на реда и размера за заплащане на продуктова такса за продукти, след употребата на които се образуват масово разпространени отпадъци (обн., ДВ, бр. 53 от 10.06.2008 г., посл. изм. бр. 100 от 19.11.2013 г., в сила от 1.01.2014г.).
- Наредба за изискванията за третиране на излезли от употреба гуми (обн. ДВ. бр.73 от 25.09.2012 г., изм. и доп. ДВ.бр.60/20.07.2018 г.)
- Закон за водите (обн.ДВ, бр. 67 / 27.07.1999г., в сила от 28.01.2000г., посл. изм. и доп., бр. 12 от 3.02.2017 г. изм. и доп. ДВ.бр.213/13.03.2020 г.).
- Наредба №1/10.10.2007 г. за проучване, ползване и опазване на подземните води (ДВ, бр. 87/30.10.2007 г., посл. изм. и доп. ДВ. бр.102/23.12.2016г.);
- Наредба №1/11.04.2011 г. за мониторинг на водите (ДВ, бр.34/29.04.2011 г., посл. изм. и доп. ДВ. бр. 20/15.03.2016 г.);
- Наредба №2 за опазване на водите от замърсяване с нитрати от земеделски източници (ДВ, бр. 27/11.03.2008 г., посл. изм. и доп. ДВ. бр.97/09.12.2011 г.);
- Наредба № 2/08.06.2011 г. за издаване на разрешителни за заустване на отпадъчни води във водни обекти и определяне на индивидуалните емисионни ограничения на точковите източници на замърсяване (обн. ДВ., бр. 47/21.06.2011г., изм. и доп. ДВ. бр.48/27.06.2015 г.);
- Наредба №3/16.10.2000 г. за условията и реда за проучване, проектиране, утвърждаване и експлоатация на санитарно-охранителните зони около водоизточниците и съоръженията за питейно – битово водоснабдяване и около водоизточниците на минерални води, използвани за профилактични, питейни и хигиенни нужди (обн.ДВ, бр. 88/27.10.2000 г.);
- Наредба №4 за изискванията към качеството на води, предназначени за обитаване от риби и черупкови организми (ДВ бр. 88/27.10.2000 г.);
- Наредба №5/30.05.2008 г. за управление качеството на водите за къпане (обн. ДВ.бр. 53/10.06.2008 г., изм. и доп. ДВ. бр.5/18.01.2013 г.);
- Наредба №6 за емисионни норми за допустимо съдържание на вредни и опасни вещества в отпадъчните води, зауствани във водни обекти (ДВ, бр.97/2000 г., и.д. ДВ. бр.24/2004 г.);
- Наредба №7/14.11.2000 г. за условията и реда за заустване на производствени отпадъчни води в канализационните системи на населените места (ДВ, бр. 98/01.12.2000 г.);
- Наредба № 9/2001 г. за качеството на водата, предназначена за питейнобитови цели (обн. ДВ., бр. 30/2001 г., посл. изм. и доп. ДВ., бр.102/12.12.2014 г.);
- Наредба за реда и начина на оползотворяване на утайки от пречистването на отпадъчни води чрез употребата им в земеделието (обн., ДВ., бр.63/12.08.2016 г.).
- Закон за биологичното разнообразие (ДВ,бр.77/09.08.2002г., изм.ДВ,бр.98/27.11. 2018)
- Закон за защитените територии (ДВ,бр.133/11.11.1998г., посл. изм. ДВ, бр.1/03.01.2019г.)
- Закон за лечебните растения (ДВ, бр. 29/ 07.04.2000 г., посл. изм. ДВ, бр.96/01.12.2017г.);
- Закон за лова и опазване на дивеча (ДВ,бр.78/2000 г., посл.изм..ДВ.бр.74 /20.09.2019г.);
- Закон за рибарството и аквакултурите (ДВ,бр.41/2001г., посл. изм. ДВ. бр.98/13.12.2019 г.) и подзаконовите нормативни актове към тях:
- Наредба за условията и реда за разработване на планове за управление на защитени територии (ДВ, бр.13/2000 г., посл. изм. и доп. ДВ. бр.55/07.07.2017 г.);
- Наредба за условията и реда за извършване на оценка за съвместимостта на планове, програми, проекти и инвестиционни предложения с предмета и целите на опазване на защитените зони (ДВ, бр. 73/11.09.2007 г., посл.изм. и доп.ДВ.бр.94/30.11.2012 г.);

- Наредба № 2 от 20.01.2004 г. за правилата и изискванията за събиране на билки и генетичен материал от лечебни растения, издадена от министъра на околната среда и водите (ДВ бр.14/20.02.2004 г.);
- Закон за почвите (Обн. ДВ. бр. 89 от 6 Ноември 2007 г., изм. ДВ. бр. 98 от 28.11.2018г)
- Закон за отговорността за предотвратяване и отстраняване на екологични щети (обн. ДВ, бр. 43 от 29.04.2008 г.)
- Закон за опазване на земеделските земи (обн.ДВ,бр.35/1996г., изм., бр.39/ 20.05.2011 г)
- Закон за защита на растенията, (обн.,ДВ, бр. 91/1997 г., изм. и доп., бр. 28 от 5.04.2011 г.)
- Наредба № 26 от 2.10.1996 г. за рекултивация на нарушени терени, подобряване на слабопродуктивни земи, отнемане и оползотворяване на хумусния пласт, (обн. ДВ, бр. 89 от 22.10.1996 г., изм. и доп. – бр. 30 от 2002 г.)
- Наредба № 3 от 1 август 2008 г. за нормите за допустимо съдържание на вредни вещества в почвите (обн. ДВ. бр.71 от 12 Август 2008 г.)
- Наредба № 4 от 12 януари 2009 г. за мониторинг на почвите (обн. ДВ. бр.19/13.03.2009 г.)
- Наредба за инвентаризацията и проучванията на площи със замърсена почва, необходимите възстановителни мерки, както и поддържането на реализираните възстановителни мероприятия (обн., ДВ, бр. 15 от 16.02.2007 г., в сила от 17.08.2007г.)
- Наредба за реда и начина за инвентаризация, проучвания, извършване и поддържане на необходимите възстановителни мероприятия на площи с увредени почви (обн. ДВ.бр.62 от 4 2009 г.)
- Наредба № 36 от 18.08.2004 г. за условията и реда за биологично изпитване, регистрация, използване и контрол на торове, подобрители на почвата, биологично активни вещества и хранителни субстрати. Издадена от министъра на земеделието и горите, (обн., ДВ, бр. 87 от 5.10.2004 г.)
- Закон за отговорността за предотвратяване и отстраняване на екологични щети (ДВ.бр.43/ 29.04.2008 г., посл. изм. и доп.ДВ. бр.58/18.07.2017 г.);
- Наредба за условията и реда за извършване на оценка на въздействието върху околната среда (ДВ,бр.25/18.03.2003 г., посл. изм. и доп. ДВ. бр.67/23.08.2019 г.);
- Наредба за условията и реда за извършване на екологична оценка на планове и програми (ДВ. бр.57/02.07.2004 г., посл.изм. и доп.ДВ. бр. 67/23.08.2019 г.);
- Наредба за условията и реда за определяне на отговорността на държавата и за отстраняване на нанесените щети върху околната среда, настъпили от минали действия или бездействия при приватизация (ДВ,бр.66/30.07.2004 г., посл.изм. и доп.ДВ. бр.96/06.12.2011 г.);
- Наредба за условията и реда за издаване на комплексни разрешителни (ДВ.бр. 80/2009г., посл.изм. и доп. ДВ. бр.67/23.08.2019 г.);
- акон за защита от шума в околната среда (ДВ, бр. 74 /2005 г., в сила от 01.01.2006 г., посл. изм. и доп. бр. 101 от 27.11.2020 г.).
- Наредба № 6 от 26.06.2006 г. за показателите за шум в околната среда, отчитащи степента на дискомфорт през различните части на денонощието, граничните стойности на показателите за шум в околната среда, методите за оценка на стойностите на показателите за шум и на вредните ефекти от шума върху здравето на населението;
- Наредба за съществените изисквания и оценяване съответствието на машини и съоръжения, които работят на открито, по отношение на шума, излъчван от тях във въздуха. (обн.ДВ, бр. 11/2004 г., посл. изм. ДВ. бр.37/08.05.2007г.)
- Закон за защита от вредното въздействие на химичните вещества и смеси (обн., ДВ, бр. 10/ 04.02.2000 г., посл. изм. и доп. ДВ.бр. 17/26.02.2019 г.).
- Закон за генетично модифицирани организми (обн. ДВ бр.27/29.03.2005 г., посл.изм. ДВ, бр.58 от18 Юли 2017 г.)
- Закона за безопасно използване на ядрената енергия (ДВ,бр.63/28.06.2002 г., посл. изм. ДВ, бр. 17/25.02.2020 г.).

- Наредба за условията и реда за определяне на зони с особен статут около ядрени съоръжения и обекти с източници на йонизиращи лъчения, приета с ПМС №187/2004 г., (посл. изм. ДВ, бр.55/07.07.2017 г.)
- Наредба за основните норми на радиационна защита, приета с ПМС № 190/2004 г. (обн.ДВ. бр.76/05.10.2012 г.).
- Наредба за радиационна защита при дейности с източници на йонизиращи лъчения, приета с ПМС 200/2004 г. (обн.ДВ,бр.74/24.08.2004 г., посл. изм. ДВ, бр.76/05.10.2012г.).
- Закон за ограничаване изменението на климата (Обн. ДВ. бр.22 от 11 март 2014г.)

1.2.3. Стратегически и планови документи, приети на национално ниво:

- Национална стратегия за адаптация към изменението на климата и План за действие до 2030 г., приета с Решение № 621 на Министерския съвет от 25.10.2019 г.;
- Национална програма за контрол на замърсяването на въздуха (2020 - 2030 г.), приет с Решение № 541 на Министерския съвет от 13.09.2019 г.;
- Национална програма за подобряване качеството на атмосферния въздух (2018 – 2024 г.), приета с Решение № 334 на Министерския съвет от 07.06.2019 г.;
- Национална програма за намаляване на общите годишни емисии на серен диоксид, азотни оксиди, летливи органични съединения и амоняк в атмосферния въздух
- Морска стратегия на Република България и програма от мерки, приета с Решение № 1111 на Министерския съвет от 29.12.2016 г.;
- Национална Програма за опазване, устойчиво ползване и възстановяване функциите на почвите (2020-2030 г.);
- Национална програма за действие за устойчиво управление на земите и борба с опустиняването в Република България (актуализация за програмен период 2014- 2020 г.), приета с Протокол № 38.1 на Министерския съвет от 23.09.2015 г.;
- Национален план за управление на отпадъците 2014 – 2020 г., приет с Решение №831 от 22 декември 2014 г. на Министерски съвет;
- Национална стратегия за управление и развитие на водния сектор, приета с Решение на Народното събрание от 21.11.2012 г. и План за действие към Националната стратегия за управление и развитие на водния сектор в Република България, в краткосрочна (2013-2015 г.), средносрочна (2016-2021 г.) и дългосрочна (2022-2037 г.) перспектива;
- Актуализиран Национален план за действие по управление на устойчивите органични замърсители (УОЗ) в България 2012 г. - 2020 г., приет с Протокол № 33.2 на Министерския съвет от 05.09.2012 г.;
- Трети Национален план за действие по изменение на климата за периода 2013- 2020г., приет с Решение № 439 на Министерския съвет от 01.06.2012 г.;
- Национална стратегия за опазване на биологичното разнообразие, приет с Протокол № 15.3 на Министерския съвет от 06.04.1998 г.;
- Програма за изпълнение на директива 91/271/ЕО за пречистването на отпадъчните води от населените места;
- Стратегическия план за биологичното разнообразие 2011-2020;
- Национален стратегически план за поетапно намаляване на количествата на биоразградимите отпадъци, предназначени за депониране 2010 – 2020 г.;
- Национален стратегически план за управление на отпадъците от строителство и разрушаване на територията на Р. България за периода 2011 – 2020 г.;
- Трети национален план за действие по изменение на климата за периода 2013- 2020 г., приет с Решение №439 от 01.06.2012 г. на Министерски съвет;
- План за управление на речните басейни в Черноморски район за басейново управление за периода 2016 – 2021 г. и национална програма за изпълнението му, приет с Решение №1107 от 29 декември 2016 г. на Министерски съвет;

- Национална стратегия за околна среда 2009 – 2018 г., одобрена с Решение №353 от 15 май 2009 г. на Министерски съвет;
- Национална стратегия за регионално развитие 2012 – 2022 г., приета с Решение №696 от 24.08.2012 г. на Министерски съвет;
- Национална програма за подобряване качеството на атмосферния въздух (2018 – 2024г.), приета с Решение № 334 на Министерския съвет от 07.06.2019г.;
- Национална програма за контрол на замърсяването на въздуха (2020 - 2030г.), приета с Решение № 541 на Министерския съвет от 13.09.2019г.

1.2.4. Стратегически, планови документи и програми, приети от Общински съвет - Троян:

- Общ устройствен план на община Троян;
- План за интегрирано развитие на Община Троян 2021-2027 г.;
- Общински план за развитие на Община Троян 2014-2020 г.;
- Общинска програма за опазване на околната среда 2013-2020 година, (приета с Решение № 443 от 31.10.2013 г. на Общински съвет - Троян)
- Актуализирана програма за управление на дейностите по отпадъците на Община Троян 2016-2020 г.(приета с Решение на ОбС № 294/24.11.2016 г. с изм. и доп.);
- Програма за намаляване на нивата на замърсителите и за достигане на нормите за качество на атмосферния въздух (КАВ), по показател фини прахови чатици (ФПЧ10) на територията на Община Троян 2016-2020 г
- Програма за енергийна ефективност на Община Троян 2019-2024 г.;
- Програма за насърчаване използването на енергия от възобновяеми източници и биогорива за период 2012 – 2022;
- Програма за насърчаване използването на енергия от възобновяеми източници и биогорива за период 2020 – 2023;
- Програма за управление и разпореждане с имотите - общинска собственост в Община Троян през 2021 г.(приета с Решение на ОбС № 324/18.02.2021 г)
- Програма за развитието на туризма в Община Троян за 2021 (приета с Решение на ОбС № 325/18.02.2021 г)
- Програма за овладяване на популацията на безстопанствените кучета в Община Троян
- Програма за решаване проблемите във водоснабдяването на малките населени места.

2. Отчет и анализ на изпълнението на дейностите, включени в Общинската програма за опазване на околната среда 2013-2020 година.

Отчетът върху изпълнението на дейностите, залегнали в Програмата за опазване на околната среда на община Троян за периода 2013-2020г. (**Приложение № 1**), в едно с анализът на изпълнението на програмата, е използван в процеса на разработване на настоящата програма. Отчетът на ПООС на Община Троян 2013-2020 г е приет с Решение № 603 на ОбС Троян, Протокол № 29 от 31.03 2022 г.

3. Анализ на средата

3.1 Кратък анализ на природно-географските и териториално-административни характеристики

3.1.1 Географско местоположение

Община Троян заема централно място в националната територия - в подножието на Средна Стара планина. Тя е част от Северозападен район за планиране (от ниво 2), и попада в южната

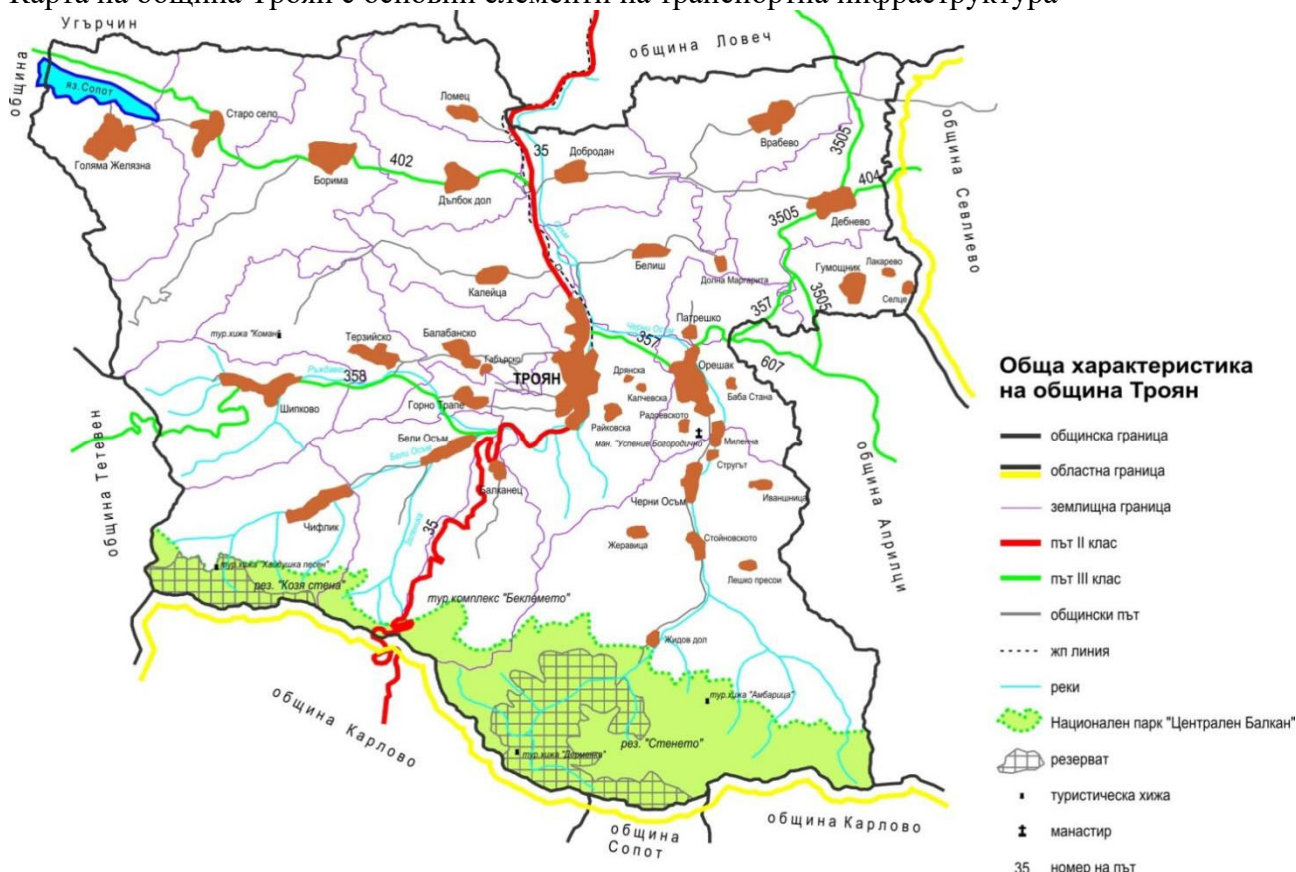
част на Ловешка област. Площта от 894.8 кв. км. нарежда община Троян сред големите по територия общини. Граничи със следните общини: на север - Ловеч, на изток - Севлиево и Априлци, на юг с Карлово и Сопот, на запад - Тетевен, и на северозапад - Угърчин. Разстоянието от общинския център до областния град Ловеч е 33 km, а до София - 170 km. Община Троян е с развита селищна мрежа, включваща общинският център гр.Троян и 21 села. Селищата в общината са представени в Таблица 1:

Таблица 1 Населени места в община Троян (по азбучен ред), 2021г

Населени места в Община Троян			
с. Балбанско	с. Голяма Желязна	с. Калейца	град Троян
с. Балканец	с. Горно трапе.	с. Ломец	с. Черни Осъм
с. Бели Осъм	с. Гумошник	с. Орешак	с. Чифлик
с. Белиш	с. Дебнево	с. Парешко	с. Шипково
с. Борима	с. Добродан	с. Старо село	
с. Врабево	с. Дълбок дол	с. Терзийско	

Град Троян е разположен на двата бряга на р. Бели Осъм, в Северното подножие на Троянско-Калоферския дял на Стара планина, недалеч от Троянския проход който е второстепенна урбанизационна ос “север-юг” (Никопол-Плевен-Ловеч-Троян) и пряка връзка към Южна България и Р. Гърция.

Карта на община Троян с основни елементи на транспортна инфраструктура

Географското разположение на община Троян съдейства за доброто ѝ включване в националната транспортна мрежа. Независимо, че през територията на общината не преминават трасета на автомагистрала и първокласни пътища, в непосредствена близост е първокласен път I-4, по направление София-В.Търново-Варна. Същинското транспортно обслужване на общината се осигурява от второкласен път II-35, Плевен-Ловеч-Троян, който минава през територията на общината и я напуска малко след Беклемето, като обслужва гр. Троян, и населените места от централната част на общината и тези по трасето му. През

територията минават няколко третокласни пътища (с обща дължина 78,9 km), с помощта на които се осъществява по-голяма част от връзките между останалите населени места. Характерно за общината е, че по-голямата част от населените места се обслужват с пътища от републиканската пътна мрежа, които обхващат над 80 % от населението. Достъпът в общината до общинския център за 70% от населението е в рамките на 45 минути.

Град Троян е крайна гара на железопътната линия Свищов-Левски-Ловеч-Троян, свързана с националната жп мрежата на Северна България. Линията е единична и не е електрифицирана. По трасето са изградени три жп спирки и една гара. Пътната инфраструктура дава възможност за транспортни връзки към цялата страна, но е затруднена поради параметрите на планинския път и не функционира през зимния сезон. Най-близките граждански летища са Горна Оряховица /105 km/ и София. Най-близкото речно пристанище - Свищов /110 km/. Най-близкото морско пристанище - Бургас /245 km/

Актуализираната през 2019 г. Национална концепция за пространствено развитие (АНКПР) позиционира гр. Троян в групата малки градове от ниво 4+, с микрорегионално значение за територията и го дефинира като балансър на гр. Ловеч (3-то ниво в йерархичната система от градове-центрове). При благоприятно развитие на водещите функции и стимулиращо външно въздействие, се очаква гр. Троян да съхрани шансовете си, за стабилно отстояване на актуалната позиция (4+) и за изкачване в йерархията от центрове в по-далечно бъдеще на базата на диверсифицирана икономика.

3.1.2. Релеф

Община Троян има твърде сложен и разнообразен релеф, с най-ниска точка на общината – 290 m н.в. в североизточната част, по поречието на река Видима и високо издигнатото било на Троянска планина, увенчано с много върхове, между които са Голям Купен - 2169 m и връх Амбарица - 2166 m. към юг.

Северната част на общината е с типичен хълмисто-предпланински характер на релефа, със заоблените хълмове и с образуваните речни тераси на р. Осъм (северно от гр. Троян), р. Видима и някои по-малки водни течения, оградена от север с Микренските височини и от югозапад от Предбалканския рид Васильовска планина.

На юг територията на общината е разположена по стръмните северни склонове на Стара планина и е ограничена от главното Старопланинско било. През Троянската седловина преминава едноименният проход. Релефът е типично планински и се характеризира със силно изразена разчлененост. Склоновете върху по-голямата част от територията са стръмни и много стръмни до урвести, а билата са остри и слабо заоблени. Теренът е силно пресечен, което се обуславя от добре развитата и гъста хидрографска мрежа. Пространството между водните течения е изпълнено с множество била. Главната старопланинска верига се отделя от Предбалкана посредством редица долинни и котловинни понижения. Релефът на Предбалканската ивица е много разнообразен и богат с форми, създадени от ерозията и денудацията – дълги асиметрични ридове с остри гребени и паралелни на тях понижения.

В своята цялост посочените елементи формират пейзаж с много висока естетическа стойност и значително разнообразие на сравнително малка територия. Геоморфоложката структура и надморската височина на общината се съчетават в отлични погледни места, възможност за наблюдаване на големи разстояния, обширни панорамни гледки и сравнително бърз достъп между северната и южната част. На територията на общината не е регистрирана значима сеизмична активност.

3.1.3. Климатични характеристики на района

Издигащата се от юг Стара Планина е един от основните климатоопределящи фактори. Силно пресеченият релеф, с планински ридове, долини/котловини и падини дава своето отражение при формиране на климата. Сравнителната откритост на района позволява проникване на студени въздушни маси от север през зимния период. Това предопределя климата в по-ниските части на общината да бъде с умерено континентален характер, а във по-високите части - планински. Територията на община Троян според климатичните си различия попада в две

климатични области: Умереноконтинентална климатична област и Планинска климатична област.:

- В **Умереноконтиненталната климатична област** попадат по-ниските северни части на община Троян. В температурно отношение районът се характеризира и с типичните за континенталния климат екстремни стойности на температурата на въздуха. Най-студен месец е януари, а най-топъл-юли. Относителната влажност на въздуха съответства на тази в умерените географски ширини. През зимата относителната влажност е около и над 80%. В Троян през юли и август тя е под 70%. Абсолютната годишна максимална температура е 39.8°C, минималната относителна влажност на въздуха е 68% (месец август).

Средните месечни температури през зимата в Троян са в граници от -2,3°C до 0,5°C. При проява на фьон или топли нахлувания температурата в Троян през зимния сезон може да надхвърли 16°C. Средните летни температури в Троян са в граници 18-21°C. В условия на слабо подвижен антициклон температурите в Троян могат да надхвърлят 34°C, а в Беклемето 26°C. Поради характера на релефа в разглеждания район със сигурност има значителна честота на температурни инверсии с различна мощност и интензитет.

Валежи: Годишната сума на валежа в Троян е 767mm. Режимът на валежите има континентален характер с максимум през лятото и минимум през зимата. В Троян през януари и февруари месечната сума на валежа е под 40mm. Максимумът на валежите е през юни, когато в Троян падат около 125mm валеж. През централния пролетен месец април валежът е 65mm, докато симетричният му есенен месец октомври е с валеж 55mm. През зимния сезон има общо 42 дни със снеговалеж. В Троян през януари има 16 дни със снеговалеж, през февруари 12, а в останалите месеци са под 7 дни.

Вятър: Вследствие различията в степента на защитеност спрямо основния въздушен пренос отделните местоположения имат коренно различен режим на вятъра по отношение на розата на вятъра и скоростта му. В Троян в района на климатичната станция условията на въздухообмен са слаби. Преобладаващият за станцията вятър е северозападният – 17%, като общо от сектора NW-NE ветровете са 43%. Най-малка е честотата на вятъра от сектора E-SW – общо 7%. Разпределението на скоростта на вятъра е равномерно по отделните географски посоки и е в граници 2,2-2,6 m/s, само от сектора E-NE тя е под 2 m/s. Северното подножие на Стара планина е изложено на нехарактерно топли за пролетния сезон ветрове, спускащи се от юг поривисти ветрове (фьонове).

- В **Планинската климатична област** попадат районите с надморска височина над 1000m. Главната Старопланинска верига е основна климатична преграда в България. Северното ѝ подножие е изложено на въздействието на умереноконтинентален климат, а климатът в южните ѝ части е преходен. Климатичните елементи варират съществено поради по-големите надморски височини, склона, изложението и значително разчленения релеф. Средногодишните температури са едни от най-ниските за страната, а средногодишните валежи - сред най-високите. Средногодишната температура е 7°C. Във височина температура та намалява и при надморски височини между 1 000 до 2 000 m стига до 1.5°C, а при над 2 000 m н.в. е от 1.5°C до -0.5°C. Средноянуарската температура варира между -9°C и -3°C. Средната температура през юли варира между 7.4°C и 16.5°C.

Валежите се увеличават във височина и обикновено достигат до 1 200 mm/год., като са по-обилни по северните склонове. В района на тази климатична област е установена най-високата за страната средногодишна стойност на валежите - 1 360 mm/год. (х. "Амбарица"). Максимумът на валежите е през юни, а минимумът - през февруари. Зимните валежи са предимно от сняг. Снежната покривка се задържа около 6 месеца. Лавините са често явление и възникват най-често в териториите в диапазона между 1500 и 2200 m н.в., предимно в безлесната зона.

Характерни за планинската климатична област са честите и силни ветрове. Това особено е подчертано по билата и върховете на националния парк, където средната скорост на вятъра достига 10 m/s.

3.1.4. Води и водни ресурси:

Водното богатство на община Троян се обуславя от орографията и климатичните условия. Най-големите реки в общината са Бели Осъм и Черни Осъм, обединяващи се в р. Осъм.

Притоци на р. Осъм са реките: Бели Осъм, Черни Осъм, Команска река (при с. Калейца), Сухата река (при с. Ломец) и Малката река (при с. Добродан). Реките, образуващи водосбора на р. Бели Осъм, са: Рогачева река, Ръждавец, Зеленика, Жална, Кнежа, Дъскотина. Притоци на р. Черни Осъм са Жеравица и Крайовица. През територията на общината проти чат и реките Видима (към водосбора на р. Росица), Калник и Топля (към водосбора на р. Вит).

Реките на територията на общината формират хидрографска мрежа с много висока обща гъстота. Тя е най-голяма в средновисоките и високи части – 3.28 km/km^2 , а в по-ниските части спада до $2\text{--}2.5 \text{ km/km}^2$.

Режимът на реките е в пряка зависимост от надморската височина и се отличава със сравнително нисък зимен и летен отток, който има значително по-високи стойности през пролетта и ранното лято. Подхранващите р. Бели Осъм водни течения имат значителен воден дебит, дължащ се на високия водоохранен ефект на комплексите от букови гори.

Водните течения в хълмисто-предпланинската част на общината имат непостоянен режим и през горещите месеци често пресъхват. Пролетното пълноводие е през месеците май-юни, маловодието е през юли-септември. Често се наблюдава продължение на малово дието до март-април следващата година (в сухи есени) т.е. от порядъка на 8-9 месеца.

Община Троян разполага с находища на минерална вода в с. Шипково, разположени в долината на р. Ръждавец. Изворите са 5 на брой, направени са и 4 сондажа. Водата е каптирана през 1936 г. Общият дебит на всички водоизточници е 62 l/s , температурата е $18\text{--}38^\circ\text{C}$. Водата е слабо минерализирана, хипертермална, хидрокарбонатно-сулфатна, калциево-магнезиева, подходяща за лечебни цели - пиене и бани. Минерален извор има и в с. Чифлик.

На територията на общината са установени мочурища - под резерват Козя стена и в м. Кърнарска локва във високата част на водосбора на р. Черни Осъм

При с. Голяма Желязна е изграден яз. "Сопот" с воден обем 61.800 млн. куб м., използван предимно за напояване.

3.1.5. Почви:

Голямото почвеното разнообразие на община Троян е резултат от развитието на релефа във височина, геоложката основа и вертикалното климатично зонироване. Почвената покривка в общината е представена 5 почвени типа – псевдоподзолисти, кафяви горски почви, сиви горски почви, наносни и планинско-ливадни почви, които включват 8 почвени вида.

- Кафявите горски почви (Cambisols CM): най- разпространеният тип в общината, заемащи главно средния горскорастителен пояс и районите с надморска височина над 1000м.
- Сиви горски почви (Luvisols): сещани при хълмист и никопланински релеф;
- Планинско-ливадните почви (Molic Cambisols)
- Наносните почви (Fluvisols, FL)
- Рендзини или Хумусно-карбонатни почви (Rendzic Leptosols)
- Антропогенни почви (Antrosols)

3.1.6. Полезни изкопаеми:

Община Троян е бедна на рудни полезни изкопаеми. Липсва и добив на такива.

Въпреки разнообразния си геоложки строеж, територията на община Троян е сравнително бедна на полезни изкопаеми. Тук са установени само седиментогенни железни руди, хидротермални рудопроявления и находища на естествени строителни материали. Железните руди, в рамките на разглеждания район, са изключително от седиментогенен вид. Установени са три железорудни хоризонта:

- находищата „Курт хисар” и „Марковска дупка” и „Нешковци”, изградени от песъчлива гьотитова руда и от компактна хидрохематит-хематитова руда;
- находищата „Нешковци” и „Маркова дупка”, изградени от варовита гьотитова руда,

оолитна гьотитова руда и оолитна лептохлоритова руда с главните рудни минерали: гьотит, хидрохематит, хематит и лептохлорити;

- находища „Чифлика” и „Козя стена” с два типа железни руди – оолитна гьотитова руда и компактна хидрохематит-хематитова руда.

Находищата на железните руди в района не се експлоатират.

Установени са редица хидротермални рудопроявления, свързани с магматитите на Старопланинския гранодиорит-гранитов комплекс. Такива са полиметалните рудопроявления – при вр.Голям Купен, желязо-мангановите – при вр. Гердектепе, молибденитовите – в местностите „Казаните” и „Дамлъдере”, както и медните и пиротиновите. Находищата на хидротермални рудопроявления в района са непромишлени и не се експлоатират.

По долината на р. Черни Осъм, в Троянския руден район, са открити железорудни находища от хематит, които не са добре проучени

На територията на община Троян, за строителни цели се използват пясъците и чакълите от речните тераси. По-големи залежи има от нерудни изкопаеми, използвани в строителството и грънчарството: тъмносиви пясъчници, мергелни варовици, доломити, глини.

В недостъпните части на планината са разпространени гранити, гранитогнайси и кварцопорфири.

3.1.7. Горски ресурси:

Общата площ на горските територии е 39 401,0 ha, което е 44,1% от общинската територия. Горските площи се стопанисват от Държавните горски стопанства (ДГС) - “Троян”, “Черни Осъм” и “Борима“. Според възприетото Горскостопанско райониране на България (проф.Б.Захариев, 1979г.) територията на ДГС Троян попада в Мизийската горскорастителна област, подобласт – Северна България. Горските насаждения са разположени на северните склонове и предпланините на относително по-ниската западна част на Троянско-Калоферския дял на Стара планина – между върховете, на запад Червен бряг (1637 м н.в.) и на изток Писан камък (1592 м н.в.). Районът на горското стопанство образува неправилна геометрична фигура, ориентирана от североизток на югозапад с дължина около 37,5 км и от северозапад на югоизток 29,3 км, по двата диагонала. Южната и по-голяма част от югозападната граница се допира до ДНП „Централен Балкан”, Васильовската планина, Старо било и други. От запад, север и изток границата върви по землищни граници и от североизток по билото на Микренските височини. В морфологично отношение, горите в района на ДГС Троян се простират в две основни геоморфоложки структури. На юг това е Старопланинската, сводесто верижна система, имаща блоково-разломен релеф, с високо издигната инициална повърхнина (около 1520 м н.в. – Троянската седловина при едноименния проход). Главната старопланинска верига се отделя от Предбал-кана посредством редица долинни и котловинни понижения. Частта от територията на стопанството, разположена в Предбалкана е разкъсана на множество комплекси, разпръснати из работни земи. Върху глинестите шишти, на кафява горска почва са формирани най-продуктивните букови насаждения. Стопански значими са насажденията от бял бор, черен бор, цер, габър, бук, както и явор, акация и др. Общият запас на дървесина е 8 181 260 m³.

Част от горските ресурси са под защита, като 7480,5 ha (18,6%) горски територии в общината са включени в границите на Националния парк “Централен Балкан”, който има самостоятелно управление. Структурата на горските ресурси в община Троян е представена в таблица 2.

Таблица 2: Функционална структура на горските ресурси на община Троян

Категория гори	Относителен дял от общия горски ресурс на община Троян
Стопански гори	51 %
Рекреационни гори	2 %
Защитени гори	13,6 %
Гори под защита в екологична мрежа НАТУРА 2000	33,4 %

Горското стопанство е стратегически резерв за развитието на дейности като туризма, дърводобива и дървопреработването, лов и риболов, рационално и екологосъобразно ползване на диворастващите билки, горски плодове и гъби и т.н.

Развитието на дейностите, свързани с възпроизводството, ползването и опазването на горите, създава работни места за част от населението на общината. Горите в общината и района имат социално-икономически, защитно-водоохранни, противоерозионни, здравно-хигиенни и естетически функции. Горите предпазват прилежащите земи от развитието на ерозионни процеси и увеличават плодородието им. Горите подобряват климата, акумулират големи количества от падналите дъждовни води и намаляват скоростта на водния отток, с което предпазват почвата от ерозия.

3.2 Социално-икономически характеристики

3.2.1. Демографски и социални характеристики

3.2.1.1. Демографски процеси:

Динамиката на населението на община Троян не се отличава от тази на национално ниво. След 1975 година се наблюдава устойчиво намаляване. Според последните официални данни на Националния статистически институт към 31.12.2020 г. на територията на общината живеят 28 319 души. Сравнявайки данните от последните две преброявания в България – през 2001 и 2011 г. – се отчита спад от 13% на населението, живеещо в общината. През 2011 г. в общината е имало 37 села, като до днешна дата 16 от тях са присъединени като квартали към близките до тях населени места.

Динамиката на населението в общината по населени места за последните 10 години, може да се проследи по данни на Инфостат, спрямо предоставената таблица.

ЧИСЛЕНOST НА НАСЕЛЕНИЕТО ПО НАСЕЛЕНИ МЕСТА ЗА ПЕРИОДА 2011-2020, бр. жители										
	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Община Троян	31980	31478	31008	30579	30080	29643	29253	28743	28195	28319
с. Балабанско	125	153	143	133	161	156	151	144	131	128
с. Балканец	254	246	233	227	219	208	205	193	187	185
с. Бели Осъм	694	680	657	652	633	614	602	592	573	584
с. Белиш	209	199	200	185	176	171	169	169	160	170
с. Борима	865	848	838	828	814	799	768	735	728	733
с. Врабево	753	726	721	696	692	675	660	637	624	633
с. Голяма Желязна	624	598	587	581	561	557	549	534	518	544
с. Горно трапе	213	208	201	201	195	185	185	184	174	176
с. Гумошник	152	177	173	171	168	183	182	182	163	247
с. Дебнево	716	700	696	665	650	644	631	615	595	587
с. Добродан	335	342	345	345	328	334	329	321	325	322
с. Дълбок дол	329	331	335	333	335	328	324	311	286	314
с. Калейца	606	587	579	581	567	553	525	527	515	512
с. Ломец	261	280	271	292	274	267	249	237	228	229
с. Орешак	2069	2037	2014	1990	1931	1891	1881	1830	1806	1865
с. Патрешко	57	64	65	67	68	64	61	57	53	61
с. Старо село	225	215	212	209	203	207	198	188	185	192
с. Терзийско	316	302	291	285	277	264	255	245	229	281
гр. Троян	21003	20827	20536	20280	20040	19785	19605	19352	19055	18889
с. Черни Осъм	832	954	932	905	868	847	837	840	826	817
с. Чифлик	326	325	315	304	300	297	293	288	280	303
с. Шипково	689	679	664	649	620	614	594	562	554	547

Данни на НСИ, спрямо предоставената таблица за: Население към 31.12.2020 г. по области, общини, местоживеење и пол:

Общин	Общо	В градовете	В селата
-------	------	-------------	----------

а	всичко	мъже	жени	всичко	мъже	жени	всичко	мъже	жени
Троян	28 319	13 659	14 660	18 889	9 074	9 815	9 430	4 585	4 845

Спрямо предоставената информация населението, съсредоточено в гр. Троян е почти два пъти по-голямо от населението в 21 села в общината.

3.2.1.2 Ключови демографски тенденции

Числеността на населението показва трайна, устойчива тенденция към намаляване на броя на населението.

Естественят прираст е трайно по-неблагоприятен спрямо стойностите на областно и национално ниво. Единствено в периода 2016-2017 г. е бил по-нисък в сравнение с област Ловеч. През 2019 г. стойността на естествения прираст е -14,8‰, спрямо -12.6‰ – за област Ловеч и -6,7‰ – за България.

Механичният прираст е с отрицателен знак. За периода 2009 – 2019 г. са се заселили 6 179 души, а са се изселили 7 460 души, или за 9 години има отрицателен механичен прираст (-1 286 души). Миграцията оказва силен негативен ефект върху възпроизводството на населението, и е потенциален проблем за по-нататъшната жизненост на общината.

Половата структура на населението на община Троян не се различава съществено от тази за страната и за отделните региони. Към 31.12.2019 г. в община Троян жените са 14 581 (51,7%), мъжете са 13 614 души (48,3%), или на 1000 мъже се падат 1071 жени.

Възрастовата структура на населението потвърждава процесите на застаряване на населението. В края на 2019 г. лицата над 65 и повече навършени години са 8 207, или 29,1 % от населението. В сравнение с 2018 г. делът на населението в тази възрастова група нараства с 0,3 процентни пункта, а спрямо 2011 г. с 4,8 процентни пункта. В общината възрастовата група 0-14 год. е с по-неблагоприятни показатели от средните за страната, района, областта.

Пространственото разпределение на населението показва ясно доминиране на градското население над селското. Към 31.12.2020 г. населението, съсредоточено в гр. Троян е почти два пъти по-голямо от населението в 21 села в общината.

Локалните миграционните процеси са в посока от селата към общ. център гр.Троян.

Икономически активното население определя параметрите на работната сила. През 2018 г. заетите лица по сектори е: селско, рибно и горско стопанство 2,6%, индустрия –63,1% и услуги – 34,3%.

Равнището на безработицата в общината през 2013 г. е 8.6%, а през 2019 г. е 5,1%, при средно за страната 5,6%. Най-много са безработните с продължителност на престоя на пазара на труда от 12 до 24 месеца – 14.7% .

Проблемът с трудова реализация на младите хора до 29 г. е един от най-острите на пазара на труда; През 2018 г. относителният дял на безработните младежи от общо регистрираните е 17,3% при стойност за страната 13,8%. Разпределението на безработните лица на възраст под 29 години (по-широко разпространена в общината) е не толкова безработицата, колкото неактивността - младежите остават както изцяло извън пазара на труда, така и извън системата на образование.

В образователната структура най-висок е относителният дял на безработните със средно образование – 57,0%, следвани от тези с основно образование – 15,1%; Налице е трайна тенденция за запазване и увеличаване на дела на ниско образованото население.

3.2.1.3 Селищна мрежа и урбанистична структура

В община Троян населените места са 22 на брой – 1 град и 21 села. Според градоустройствената категоризация (съгласно Наредба № 7, обн. ДВ бр.3 от 2004 г.) гр. Троян с население 20 040 жит. попада в категорията малък град (от 10 до 30 хил. жит.).

Съгласно заповед № РД-02-14-2012 от 14.08.2012 г. на МРРБ за категоризация на общините и населените места в Република България, обн. в ДВ, бр. 66 от 28.08.2012 г., в сила от 28.08.2012 г. Град Троян е населено място от 2-ра категория. Две села - Орешак и Борима.

са от 5-та категория Осем села са от 6-та категория. Десет села са от 7-ма и едно село – Патрешко, е от 8-ма категория.

В структурата на мрежата от населени места в общината доминира градът център и гравитиращите към него 21 села, към които са включени и доста бивши села и настоящи махали. Традиционно формиралата се урбанистична структура от център и гравитиращи към него дисперсно разположени множество села и махали е предопределена преди всичко от планинският в южната част и предпланинският в северната част на общината характер на територията. В южната, планинската част, са развити линейно издължени селищни структури по транспортните направления в речните долини, съчетани с по-високо разположени планински махали. В северната, предпланинската част на по-малка надморска височина и при наличие на повече обработваема земя се развиват сравнително по-едри компактни и компактно-издължени селищни структури.

Относителен дял на видовете терени в регулационните граници на населените места:

	Жили щ. терени %	Общес терени %	Произв терени %	Озелен терени %	Спорт н терени %	Улици и плоч. %	Други терени %	Обща плоч
Общо насел. места	74.45	2.5	4.86	2.29	1.07	14.60	0.24	100
Град Троян	47.67	7.44	26.03	2.37	0.92	13.24	2.33	100
Общо села	75.72	2.26	3.86	2.28	1.07	14.67	0.14	100
с. Балабанско	80.69	1.70	1.04	1.56	-	14.99	0.02	100
с. Балканец	72.40	0.94	-	11.47	1.25	13.83	0.11	100
с. Бли Осъм	79.61	1.32	2.09	0.45	-	16.51	0.01	100
с. Белиш	79.58	1.49	6.52	1.04	-	11.31	0.07	100
с. Борима	72.25	1.76	4.16	7.62	1.86	12.35	-	100
с. Врабево	72.65	3.56	1.84	2.23	4.13	15.40	0.20	100
с.Голяма Железна	74.06	2.87	3.94	5.33	0.33	13.46	-	100
с. Горно Трапе	80.62	0.50	4.18	-	1.16	13.51	0.02	100
с. Гумощник	83.51	1.66	5.58	-	-	9.17	0.08	100
с. Дебнево	57.47	6.14	13.55	0.32	3.56	18.88	0.09	100
с. Добродан	67.61	6.00	3.96	1.93	3.08	17.39	0.02	100
с. Дълбок дол	78.50	3.40	1.48	0.27	-	16.34	-	100
с. Калейца	71.11	1.82	10.40	0.45	1.09	15.13	-	100
с. Ломец	70.60	1.32	8.69	1.53	1.47	16.28	0.12	100
с. Орешак	85.47	1.25	1.22	-	1.01	11.04	-	100
с. Патрешко	86.03	-	-	-	-	13.97	-	100
с. Старо село	83.33	2.10	0.74	1.73	0.73	11.36	-	100
с. Терзийско	81.39	3.31	1.63	1.08	-	12.59	-	100
с. Черни Осъм	59.77	6.19	6.71	9.29	2.23	15.68	0.12	100
с. Чифлик	80.45	0.18	-	1.24	-	18.13	-	100
с. Шипково	73.08	-	3.21	0.37	0.61	20.65	2.06	100

Общи характеристики и проблеми на селските населени места в община Троян:

- Негативни процеси, продиктувани от застаряването и обезлюдяването във всички населени места, съпътствани с остаряване на сградния фонд и на инфраструктурата в селата;
- Твърде голяма площ на населените места (1.243 кв м /жител - при норма 300-370 кв.м /жител), с обширни незастроени пространства в регулация и с незастроени УПИ - ползвани като

обработваема земя;

- Новите жилищни сгради в селата са рядко изключение - предимно втори жилища на жители на градовете или къщи за гости в някои от селата с курортна функция;
- Твърде голям дял урбанизирани територии извън регулационните граници на селищата, в земл. на Балабанско – 27%, на Гумощник – 32%, на Белиш – 34%, на Г.Желязна - 45%;
- Наличие на обитавани махали в земеделска земя (Решовска, Сеизка към с. Терзийско) изключени от регулация през 1979 г.;
- Наличие на застроени земи по параграф 4 на ЗСПЗЗ, с характер на вилни зони на площ 167.9 ха, със статут на земеделски земи;
- Поява на вилни зони до Троян, Лакарево, Орешак, Белиш, Нешковци и курортни зони, в регулация, извън селата - селищни образувания: к.к Чифлик, Шипковски бани, Беклемето;
- Тревожно състояние на обществените сгради и особено на сградите за образование и култура
- нисък дял на обществените сгради (средно 2.7%, някъде под 1 %); наличие на затворени, пустеещи училища, детски градини; тежко физическо състояние, остарял сграден фонд на читалища, здравни служби в малките населени места;
- Нисък дял на производствените терени (средно 3.6%, с изкл. на с.Дебнево – 13.55%, Калейца – 10.40% , гр. Троян -26%), неурегулирани и изоставени терени в бившите стопански дворове; поява на нови, несъвместими видове производства – замърсяващи, разположени до други незамърсяващи околната среда;

Структурни характеристики и проблеми на територията на град Троян

Общата площ на градската територия възлиза на 492.90 ха. (240.0 m²/жител). Площта на жилищните терени в града е 171.6 ха, (34.8% от градската територия или средно за жител: 83.6 m²/жител). Обществените терени заемат 38.40 ха, (7.8% от гр. Терит., 18.7 m²/жител), като уличната мрежа (първостепенна, второстепенна) заема 83.4 ха, или 16.9% от градската територия, 40.6 m²/жител. Производствено-стопанската зона заема 109.1 ха или 22.1% от територията., което се равнява на 53.1 m²/жител.

Структурата на градската територия е линейно издължена по основното транспортно направление север–юг и допълнително насочена по направленията източно и западно, по които тя преминава в линейно разчленена структура. Обхваща следните обособени зони:

- Същинският град-център и гравитиращите към него квартали с жилищни и обществени сгради от двете страни на реката, жп ареала и Средната пром. зона м/у жп линията и реката;
- Южната градска част - обхващаща кв. Лъгът, кв. Васильовски, кв. Кнежки лъг, Южната пром. зона и гравитиращите по южното направление махали Малка Рибна и Голяма Рибна;
- Северната градска част - обхващаща кв. Велчевски и Северната промишлена зона;
- Източното направление -кв. Ливадето, махали Дудевска и Миревска, Източната промишлена зона, махали Цоневска, Райковска и Дрянска, кв. Попишка, лесопарк Къпинчо, земи по параграф 4 на ЗСПЗЗ;
- Западното направление - кв. Балкан, махали Пиперска, Расташка и Габърска, лесопарк Турлата, земи по параграф 4 на ЗСПЗЗ и вилни зони.

Общата площ на градската територия 492.90 ха. (240.0 m²/жител);

Площ на жилищните терени в града е 171.6 ха, (34.8% от гр. терит., 83.6 m²/жител);

Обществените терени заемат 38.40 ха, (7.8% от гр. Терит., 18.7 m²/жител);

Уличната мрежа (първостепенна, второстепенна) е 83.4ха, 16.9% от гр.терит., 40.6 m²/ жител;

Производствено-стопанската зона заема 109.1 ха или 22.1% от гр.терит., 53.1 m²/жител.

Екологичен проблем: Обществените озеленени площи (без парка “Къпинчо”) са общо 10.5 ха или 2.1% от общата територия, като на един жител се падат по 5.1 m² – твърде много под норматива 12 m²/жител за малки градове;

Нерационално планиране: Независимо от намаляващото население на града неговата територия се разширява. Определени територии деградират физически, а градът усвоява нови терени за да задоволи потребностите на същите функции с деградирала инфраструктура.

В общинския център, всяко пето жилище е без постоянни обитатели; Процентът на необитаваните жилища в селата варира от 31% до 78 %, а за някои над 80%, в две - 100%;

Независимо от демографския спад и многото необитавани жилища, потребността от нови жилища съществува постоянно, макар и с умерени мащаби;

Задълбочен дисбаланс “град-села”(център–периферия) и в бр. “обитатели – жилища“;

В град Троян жилищният фонд е сравнително млад – със средна възраст под 50 г.;

В селата в община Троян е относително стар, респективно, амортизиран жилищен фонд.

Анализът на реалното потребление разкрива голяма неравномерност и наличие на значителен брой крайно пренаселени жилища. Общината се нуждае от социални жилища за настаняване на около 340 лица – 90 жилища.

3.2.1.4 Благоустроеност на жилищата:

Структурата на жилищният фонд в град Троян:

Община Троян	Общо	1 етаж	2 етажа	3 етажа	4 етажа	5 + етажа
Жилища в града	9783	9.7%	45.5%	10.2%	16.1%	18.5%

Съгласно статистическите данни за размера на жилищата на територията на гр. Троян:

- Средна големина на жилищата е 60 m2.

- MJ = 11.88 x10-6 TJ

Всички жилища в общината са електроснабдени (с изключение само на 4 бр. в града и 26 бр. в селата, които са необитавани).

Средно 91.1% от жилищата са водоснабдени (97.9% в града). Други 5.2% (1156 жилища) имат достъп до питейна вода от външен водопровод, а около 4% (817 жилища) са без водоснабдяване. Състоянието на водопроводната мрежа, особено в селата е лошо. Загубите при пренос на водата поради амортизирани мрежи са над 40%;

Само 41% обитавани жилища в селата (2072бр.), са свързани с обществена канализация.

Канализационната мрежа в Троян е 90.5%, но е стара, амортизирана и с неадекватни технически параметри. Градът има 696 жилища на поповни, септични или изгребни ями. Други 68 жилища са без всякакви съоръжения за отпадни води.

Масовото решение в селата е на поповна яма или директно заустване в повърхностни течения. Макар да има статистически отчетена “обществена канализация” в селата, факт е, че там още няма изградена канализационна мрежа за битово-фекални води. Съществуващата е за дъждовни води, но в нея са заустени и отпадни. Това води до масово замърсяване на прилежащите повърхностни течения. Необходимо е да се проектират и изградят съответните пречиствателни съоръжения, съгласно нормативните изисквания.

ВиК сектора е със сериозни дефицити като физическа изграденост, качество на услугите и е с негативни последици за жизнения стандарт, екологията и туризма.

Средно потреблението на топлинна енергия е 55 W/m2., което означава, че употребената енергия за отопление на едно жилище е: 60 m2 x 55 W/m2 = 3300 W. Потребената енергия за един час е: 3300 Wh= 3300 Wh x 3600 sec/h = 11.88 MWsec = 11.88

Близо 89% от жилищата се отопляват с твърди горива. Други 10.3% са на електричество. Останалите около 0.7% са на газ, локални парни инсталации и нефта. Прекомерното използване на твърди горива за отопление на жилищата е един от основните източници на замърсяване на въздуха, особено при неблагоприятни климатични условия.

Енергийна ефективност на жилищата: Към 2011 г., само 1214 жилища (5.5%) са с топлоизолация, осигуряваща нормативната топлопроводимост, респективно, енергийна ефективност. Значително повече са жилищата с енергоспестяваща дограма – 2878 (около 13%). Основен принос за тази картина има общинският център (2050 жилища) и селата Белиш (188 бр.), Орешак (134 бр.) и Врабево (72 бр.).

3.2.2. Икономически характеристики на Община Троян

Демографските процеси и социалните процеси, обуславящи наличието и структурата на трусовите ресурси, наред с природните ресурси, състоянието на селищната структура, инфраструктурата и нивото на благоустроеност са част от факторите, определящи бизнес средата в община Троян

Икономиката на община Троян не функционира в затворена системата, а като част от общия стопански оборот на страната. Местните икономически показатели оказват влияние върху тези на областно и национално ниво и обратното. Като втората по площ община в рамките на област Ловеч се очаква местната икономика да оказва значително влияние върху областната такава.

Община Троян категорично е **балансър на Ловеч** в областта, като произвежда близо една трета от продукцията, а населението е почти една четвърт. Положителна черта е, че приносът на регистрираните безработни е по-малко от 15%, а коефициентът на безработица е едва 5,3 при 6,2 за област Ловеч.

Първичният сектор има едва 4,7% дял от всички предприятия. Това показва, че селското, горско и рибно стопанство са слабо застъпени в общината, което е обяснимо от географските характеристики на общината.

По отношение на **земеделието**, територията на община Троян включва 449 х. дка земеделски територии. Обработват се около 22% от земеделската земя. В структурата на обработваемата земя най-голям е дялът на пасищата и естествените ливади. Земеделската земя от Общинския поземлен фонд е с обща площ 37 хил. дка и наброява 1075 броя имоти със средна площ около 34 дка

Въпреки силно развитото пасищно **животновъдство** в миналото и благоприятните условия за високопланинско животновъдство, в настоящия момент животновъдството е далеч от оптималния му капацитет. Продукцията се затваря в кръговете на натуралната микроикономика. Научното обслужване на аграрния сектор е незадоволително. В гр. Троян функционира Институтът по планинско земеделие и животновъдство. Това е единственото звено в системата на Селскостопанската академия, оторизирано за комплексно решаване на въпросите, касаещи селското стопанство в планинските и предпланински райони на страната. Използването на научния потенциал на кадрите на института е от съществена важност за развитие на интензивно селското стопанство както в общината, така и в тази част от страната.

Полупланинският и планински релеф са предпоставка за силно развитото пасищно животновъдство, който се явява допълващ подотрасъл в аграрния сектор на община Троян.

В областта на животновъдството на територията на общината¹ се отглеждат най-много птици (общо), на следващо място са овцете за мляко.

Останалите видове животни са представени от почти идентичен брой. Като цяло броят на животните по вид не се изменя значително във времето. Единствените изключения от това са кравите за месо, чиято популация значително се увеличава и броят на конете. В общината са налични и екзотични ферми за калифорнийски червеи, чиято площ рязко се увеличава след

¹ План за интегрирано развитие (ПИРО) на Община Троян (2021-2027 г.), с 47-48

отварянето на мерките по ПРСР 2014-2020, които подкрепят подобни инициативи.
Брой основни видове отглеждани животни в община Троян за периода 2014-2018 г.:

Видове животни	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Крави - млечни / месодайни	897 / 588	628 / 567	860 / 808	968 / 1187	994 / 1260	950 / 1309
Овце - млечни и месодайни	4442/ 979	3672/ 1497	4459/ 1540	4986 / 1528	4724/ 1124	4455/ 1455
Кози - майки	1181	1295	1233	1720	1100	1084
Свине - майки	106	159	157	166	160	150
Птици- общо	121 976	125 370	127 205	122 776	113 211	122 481
Коне	126	170	363	398	462	471
Пчелни семейства	1 067	1049	1 608	1 413	1 185	1 387
Охлюви	1 500	1 500	2 500	-	1 600	-
Калифорнийски червеи	-	2 340	2 120	4 700	4 700	4 040

Горското стопанство на общината е стратегически резерв за развитието на туризма, дърводобива и дървопреработването, лов и риболов, рационално и екологосъобразно ползване на диворастящите билки, горски плодове и гъби и т.н. Физикогеографските условия и структурата на поземлените ресурси, както и регулираната горскостопанска дейност, са фактори за неговото развитие. Горските територии се стопанисват от ДГС Троян, Борима и Черни Осъм, а стопанската дейност в тях се осъществява от лицензирани частни фирми.

Положителна е тенденцията за увеличаване на произведената продукция, както и приходите на предприятията, като само за разглеждания период 2014-2018 и двете стойности са нараснали почти два пъти. Въпреки това относителният им дял в местната икономика остава нисък – около 3% за 2018 г. Това само подчертава, че пътят на община Троян не е към развитие на аграрния сектор, въпреки наличието на дървесен материал.

Вторичният сектор е традиционно представен в общината, като заедно с услугите, балансира и оказват влияние върху развитието на местната икономика.

Динамика и разпределение на предприятия по икономически сектори в община Троян за периода 2014-2018 г.:

Предприятия	2014		2015		2016		2017		2018	
	бр.	%	бр.	%	бр.	%	бр.	%	бр.	%
Селско, горско и рибно стопанство*	76	4.67	80	4.90	83	4.96	80	4.79	81	4.70
Индустрия*	370	22,76	366	22.40	384	22.95	353	21.13	376	21.84
Услуги*	1180	72,57	11.88	72,71	1206	72.09	121	73.07	1265	73.46
Общо	1 626	100	1 634	100	1 673	100	1 671	100	1 722	100

Сектор индустрия е с почти вековна традиция, базирана първоначално на силно развитото занаятчийско производство. Десетилетия наред община Троян е с развита и работеща промишленост със завоювани позиции в редица отрасли. През 90-те години с процесите на приватизация структурата на икономиката на община Троян се променя основно. Прекратена е изцяло дейността на структуроопределящи предприятия, в резултат на което като водещи се очертават следните отрасли: химически и химико-фармацевтичен; металообработващ; дърводобивен и дървообработващ; мебелен; текстилен; керамичен и хранително-вкусов.

Това е секторът, чиито предприятия са 22% от всички, но произвеждат 75% от цялата продукция и генерират 59% от общите приходи в общината за 2018 г.

За изследвания период броят им остава постоянен, въпреки леките колебания през годините. От друга страна, броят на заетите лица в тях постоянно се увеличава, като те нарастват с 534 души за петте години. Друга положителна характеристика на сектора е постоянният растеж на стойността на произведената продукция, както и приходите от нея

Икономическия облик на общината се определя от средните и големите предприятия, въпреки че са само 31 бр. Те обхващат 50,6% от заетите лица. Действащите в общината големи

предприятия през 2018 г. (с над 250 д. персонал) са само 4 бр.

Структура на предприятията в община Троян през 2018 г.:

Групи предприятия	Брой предприятия	Произведена продукция - хил.лв.	Нетни приходи от продажби - хил.лв.	Заети лица - брой
Общо за общината	1 722	586 145	741 254	10 468
Микро до 9 заети	1 583	72 163	122 590	2 982
Малки от 10 до 49 заети	108	99 953	169 174	2 194
Средни - 50 до 249 заети	27	65 946	73 895	2 487
Големи - над 250 заети	4	173 219	168 219	2 805

Най-много предприятия от сектора са концентрирани в **преработващата промишленост** (89%). Те са представители предимно на хранително-вкусовата промишленост, дървопреработвателната промишленост, производството на изделия от каучук, пласт-маса и минерали и производството на мебели. Произведената продукция от предприятията за 2018 г. възлиза на 411 395 хил. лв. (70%), при 586 145 хил. лв. общо за община Троян. Преработващата промишленост носи и над половината от приходите на цялата общинска икономика (435 929 хил. лв. за 2018 г., при 789 118 хил. лв. общо за всички предприятия). В тази дейност заетите са 6 348 души за 2018 г., което отново е над 50% от всички заети в общината (10 468 д.).

Строителството е вторият по значимост отрасъл в сектора. Стопанските единици в него съставляват 9% от всички предприятия във вторичния сектор. Строителството е един от отраслите, на който най-силно се отрази финансовата и икономическата криза в началото на предходния планов период. Данните показват, че след задържането на строителството в периода 2014-2016 г. се наблюдава неговото ускорено възстановяване. Само за 5 години обемът на произведената продукция и приходите от дейността нарастват с около 250%. Това спомага и за допълнителна заетост, която създава секторът – от 99 д./2014 г. до 148 д. /2018 г.

Останалите два сектора, свързани с индустрията, са производство и разпределение на електрическа и топлинна енергия и на газообразни горива и доставяне на води; канализационни услуги, управление на отпадъци и възстановяване. Броят на заетите в тях е сравнително еднакъв през годините, а поради факта, че стопанските субекти са предимно фирми за битово-комунални услуги и са малко на брой (общо 2%), данните за тях са конфиденциални. Но може да се направи изводът, че техният принос към сектора на индустрията е незначителен.

Секторът на услугите включва отрасли, които имат обслужващ характер. Развитието и инвестициите на някои от тях са чрез бюджетни средства, а на други – с частен капитал. Към 2018 г. броят на предприятията в сектора на услугите съставлява 73% от всички, което според редица класификации отговаря на икономика на услугите. В същото време обаче, произведената продукция е едва 22%, при 75% за вторичния сектор. Подобно отношение се наблюдава и за генерираните приходи – 38% в сектора на услугите и 59% в индустриалния. В този смисъл, секторът на услугите в Троян има голяма поддържаща роля за икономиката, но общината е по-скоро индустриално ориентирана.

От сектора с най-голяма представителност са отраслите „търговия“ (48% от всички стопански субекти), „хотелиерство и ресторантьорство“ (12%), „транспорт и складиране на

площи“ (8%), останалите са по-слабо представени. Най-много приходи в сектора се генерира от търговията – 66% за 2018 г. или 191 630 хил. лв. На следващо място е транспортът и складирането на площи, чиито дейности за 2018 г. са донесли приходи от 49 344 хил. лв. (17% от целия сектор). Хотелиерството и ресторантьорството генерират 18 333 хил. лв. приходи от дейността или 6% за сектора, но само 2% за цялата общинска икономика. Наред с природните и културни дадености, материалните, финансови, трудови, предприемачески и информационни условия, това показва потенциал за развитието на туризма в общината.

Оценката на екологичното състояние на общината е свързано с урбанизацията на територията, използването на ресурсите ѝ, развитието на промишлеността, дългогодишните дейности в селското и горското стопанство, степента на влаганите инвестиции в инфраструктурата и пречистването на отпадъчните води. Липсват ярко изразени екологични проблеми, замърсявания и увреждания на околната среда, застрашаващи човешкото здраве, което е предпоставка за високо качество на живот за жителите и посетителите на общината.

4. Анализ на състоянието и динамиката на компонентите и факторите на околната среда

4.1 Атмосферен въздух

Качеството на атмосферният въздух оказва пряко и косвено въздействие върху здравословно то състояние на човека. Атмосферното замърсяване е проблем на модерното общество, актуален най-вече за големите градове и индустриалните райони.

Опазването на качеството на атмосферния въздух е огромен проблем, който ще доминира в политиката на ЕС и през следващите години. Въздухът няма да стане по-чист единствено чрез стриктен контрол на замърсяването. Това ще изисква задълбочени промени в политиката на ЕС, националните и местните политики като разнообразие на мерки, действия и практики в различните области.

Спектърът от глобални проблеми, изискващ внимание е широк: изчерпването на озоновия слой, киселинните дъждове, нивата на озона и другите замърсители в приземните слоеве, промените в климата. Тези проблеми са много тревожни, но изглеждат отдалечени от ежедневието на хората. За гражданите по-важна е директната връзка между качеството на въздуха в населените места и човешкото здраве.

В урбанизираните територии са концентрирани голяма част от промишлените дейности, интензивен трафик, но тук са разположени и жилищата на хората. В резултат на това огромното нарастване на замърсяването на въздуха е проблем, който рефлектира върху всеки обитател и гост на общината.

Рамковата директива 96/62/ЕС за управление на качеството на въздуха в градовете е ключов елемент от стратегията на ЕС за подобряване качеството на въздуха като цяло. Това налага стриктни изисквания относно извършвания мониторинг за вида и броя на контролираните замърсители, с оглед изготвяне на планове за действие за подобряване качеството на въздуха в средносрочен и дългосрочен аспект. От друга страна информирането на обществеността е основно изискване в Директивата.

Качеството на въздуха е последица от комбинираното действие на много и разнообразни фактори. Метеорологичните характеристики въздействат пряко върху разпространението на замърсителите в атмосферния въздух. Нивото на замърсяване на въздуха се определя както от количеството емисии от различни източници, така и от характера на разсейването им в атмосферата.

Във връзка с ограничаване на антропогенното въздействие са издавани различни нормативни актове, имащи за цел защитата здравето на човека и на околната среда от отрицателни последици.

Със Закона за чистотата на атмосферния въздух (В сила от 29.06.1996 г., посл. изм. и доп. ДВ. бр.81 от 15 Октомври 2019 г.) се уреждат условията, реда и начина за оценка и управление качеството на атмосферния въздух, като по този начин се осигурява провеждането

на държавната политика по оценка и управление на КАВ, в това число – подобряване на КАВ в районите, в които е налице превишаване на установените норми.

Законът за чистотата на атмосферния въздух определя 11 основни показателя за качество на атмосферния въздух. Основните показатели, характеризиращи КАВ в приземния слой са: суспендирани частици, фини прахови частици, серен диоксид, азотен диоксид и/или азотни оксиди, въглероден оксид, озон, олово (аерозол), бензен, полициклични ароматни въглеводороди, тежки метали – кадмий, никел, живак и арсен.

Съгласно дефиницията „Качество на атмосферния въздух” е състояние на въздуха на открито в тропосферата, с изключение на въздуха на работните места, определено от състава и съотношението на естествените й съставки и добавените вещества от естествен или антропогенен произход.

Основните замърсители в атмосферния въздух вредни за човешкото здраве са: азотен диоксид, серен диоксид, прах и финни прахови частици, бензин, олово, кадмий, арсен полиароматни въглеводороди, толуол, амоняк, фенол и серовъглерод.

За контролиране на основните и допълнителни показатели на територията на страната се разполагат пунктове за мониторинг на качеството на атмосферния въздух, като част от Националната автоматизирана система за екологичен мониторинг, подсистема – „Въздух”.

4.1.1. Система за мониторинг на КАВ.

Дейността на Националната система за мониторинг на качеството на атмосферния въздух се регламентира със Заповед на министъра на околната среда и водите № РД-489/26.06.2019 г., в т.ч. брой, вид на пунктовете, контролирани атмосферни замърсители, методи и средства за измерване. Наблюдението върху качеството на атмосферния въздух и неговия контрол се осъществява от Национална система за мониторинг на КАВ, част от НСМОС.

Тя се обслужва от Изпълнителната агенция по околна среда (ИАОС) към Министерството на околната среда и водите (МОСВ). Анализът на данните за качеството на атмосферния въздух се извършва по райони, като се отчита и спецификата на всяко населено място, в което се извършва контрол.

През 2021 г. Националната система за контрол на КАВ се състои от следните **пунктове за мониторинг**:

- 30 стационарни автоматични измервателни станции (АИС);
- 4 АИС за мониторинг на КАВ в горски екосистеми (ФС Рожен, Юндола, Витиня и Старо Оряхово);
- 5 ДООС системи (Differential Optical Absorption Spectroscopy), разположени в градовете Свищов, Никопол, Силистра, Бургас и с. Ръжена;
- 9 пункта с ръчно пробонабиране и последващ лабораторен анализ.

В Националната система за мониторинг на КАВ ежедневно се контролират концентрациите на основните показатели, съгласно закона за чистотата на атмосферния въздух (ЗЧАВ): фини прахови частици (ФПЧ10, ФПЧ2.5), серен диоксид, азотен диоксид / азотни оксиди, въглероден оксид, озон, бензен, олово, кадмий, никел, арсен, полициклични ароматни въглеводороди (ПАВ).

Допълнително, според характера и източниците на емисии в отделни райони от територията на страната се контролират специфичните показатели: амоняк, аерозоли на сярна киселина, толуен, ксилен, стирен, серовъглерод, сероводород, метан и неметанови въглеводороди, както и някои други специфични замърсители. Основните замърсители в атмосферния въздух вредни за човешкото здраве са: азотен диоксид, серен диоксид, прах и финни прахови частици, бензен, олово, кадмий, арсен полиароматни въглеводороди, толуол, амоняк, фенол и серовъглерод.

Контролират се и следните метеорологични параметри: скорост и посока на вятъра, атмосферно налягане, обща слънчева радиация, влажност и температура на въздуха.

Всички автоматични станции (АИС и ДОАС) работят в непрекъснат режим на работа (24 часа), като данните за КАВ от тях постъпват в реално време в съответните регионални диспечерски пунктове (РДП), регионални бази данни към съответната РИОСВ, след което се прехвърлят в централния диспечерски пункт (ЦДП) в ИАОС в Националната база данни за КАВ.

Ръчните пунктове за мониторинг на въздуха работят само в светлата част на денонощието (4 пробовземания на ден, 5 дни в седмицата).

Системата за качеството на атмосферния въздух разполага и с 6 броя мобилни автоматични станции (МАС), включени към регионалните лаборатории в София, Пловдив, Плевен, Стара Загора, Варна и Русе.

Станциите са разпределени пропорционално на територията на страната като дават възможност за обслужване на територията на цялата страна. МАС се използват за извършване на допълнителни измервания в райони, в които липсват или е ограничен броят на стационарните пунктове, както и при аварийни ситуации, поръчки от държавни и общински организации, за проследяване ефекта от изпълнението на общинските програми за намаляване нивото на атмосферните замърсители. Дейността на МАС ежегодно се регламентира с графици, утвърждавани от министъра на околната среда и водите

Съгласно изискванията на националното и европейско законодателство територията на страната е разделена на 6 Района за оценка и управление на качеството на атмосферния въздух (РОУКАВ):

- Северен/Дунавски,
- Югозападен,
- Югоизточен,
- Агломерация Столична,
- Агломерация Пловдив и
- Агломерация Варна

Освен 3те района (Северен, Югозападен и Югоизточен) като самостоятелни РОУКАВ се обособяват агломерациите с население над 250 000 души (София, Пловдив и Варна).

Фиг. №1 РОУКАВ и пунктове за мониторинг на КАВ на територията на Р.България:

**ПУНКТОВЕ ЗА МОНИТОРИНГ НА КАЧЕСТВОТО НА АТМОСФЕРНИЯ ВЪЗДУХ (КАВ) НА БЪЛГАРИЯ,
РАЗПРЕДЕЛЕНИ ПО РАЙОНИ ЗА ОЦЕНКА И УПРАВЛЕНИЕ НА КАВ (РОУКАВ)**

М 1: 2500000

Община Троян попада в Северен/ Дунавски район за управление на качеството на атмосферния въздух и е сред посочените като зона/териториална единица с превишаване нормите за показатели: фини прахови частици (ФПЧ10) и ПАВ. РОУКАВ–„Северен/Дунавски“ обхваща територия с площ 48 063 km² с общо население от 2 063 381 души. Районът е „открит“ за въздушните маси от север, с преобладаващо равнинен терен, а за южна граница на района се използва естествената бариера за въздушните течения – Старопланинската верига.

Националната мрежа за мониторинг качеството на атмосферния въздух в Дунавски район се състои от общо 14 стационарни пункта, в т.ч:

- 8 автоматични измервателни станции (АИС),
- 2 пункта с ръчно пробонабиране (РП) и последващ лабораторен анализ и
- 4 ДОАС системи (на принципа на диференциална оптична атомно абсорбционна спектрофотометрия).

Пунктовете за мониторинг (ПМ) в Северен РОУКАВ са разположени изцяло в градска среда, обхващащи основните областни и общински центрове в северна България. Нивата на ФПЧ10 се контролират във всички 14 пункта, докато ПАВ се наблюдават само в два от пунктовете.

На територията на РОУКАВ – „Северен/ Дунавски“ е разположена и една автоматична измервателна станция за контрол качеството на атмосферния въздух в горски екосистеми (АИС “Старо Оряхово” ЕС 3). АИС “Старо Оряхово” е класифицирана като регионална фонова станция, съгласно Заповед № РД-489/26.06.2019г.

Пунктовете за мониторинг на КАВ на територията на РИОСВ – Плевен са автоматични станции – 3 броя: по една в градовете Никопол, Плевен и Ловеч. Пунктовете в гр. Никопол и гр. Плевен са градски фонові пунктове с обхват 100-2000м., докато тази в гр. Ловеч е транспортно ориентиран пункт с нисък обхват. Във всички се наблюдава ФПЧ10. Всички станции са оборудвани със стандартен набор метеорологични показатели (СНМП), в това число: посока и скорост на вятъра, температура, налягане и сила на слънчевото греене. Характеристиките на пунктовете са представени в табл. №3

Табл. №3 Характеристика на пунктове за мониторинг на КАВ на територията на РИОСВ-

Плевен

Автоматична станция, гр. Никопол	
Местоположение	Сграда на Община Никопол
Класификация по Приложение №1 от Наредба № 7 от 1999 г	ГФ (градски фонов)
Обхват на пункта	100 – 2000 m
Година на въвеждане в експлоатация	2003 г.
Контролирани показатели за качество на атмосферния въздух	ФПЧ10, SO ₂ , NO ₂ /NO, CO, O ₃ , NH ₃
Стандартен набор метеорологични сензори WS [m/s], WD [°], T [°C], P [mBar], RHum. [%], GR [W/m ²]	СНМС
Автоматична станция, гр. Плевен	
Местоположение гр. Плевен, ул. „Патриарх Евтимий” № 3	НУ „Патриарх Евтимий”-в двора
Класификация по Приложение №1 от Наредба № 7 от 1999 г	ГФ (градски фонов)
Обхват на пункта	100 – 2000 m
Година на въвеждане в експлоатация	2016 г.
Контролирани показатели за качество на атмосферния въздух	ФПЧ10 (РАН), SO ₂ , NO ₂ /NO, CO, C ₆ H ₆
Стандартен набор метеорологични сензори WS [m/s], WD [°], T [°C], P [mBar], RHum. [%], GR [W/m ²]	СНМС
Автоматична станция, гр. Ловеч	
Местоположение	гр. Ловеч, СОУ “В. Левски”
Класификация по Приложение №1 от Наредба № 7 от 1999 г	Т (транспортно-ориентиран)
Обхват на пункта	< 10 – 15 m
Година на въвеждане в експлоатация	2009 г.
Контролирани показатели за качество на атмосферния въздух	ФПЧ10
Стандартен набор метеорологични сензори WS [m/s], WD [°], T [°C], P [mBar], RHum. [%], GR [W/m ²]	СНМС

Както е видно от представената таблица, в съответствие с антропогенното натоварване, организирани и линейните източници на замърсяване, в автоматичните станции в гр.Плевен и гр.Никопол се наблюдават нивата и на други замърсители.

С мобилната автоматична станция (МАС) на Регионална Лаборатория – Плевен (с обхват на дейност - Северен Дунавски район за оценка и управление на КАВ), се извършват измервания по показатели за КАВ и в община Троян. През 2017 г. станцията (МАС) провежда индикативни измервания на територията на гр. Троян и на гр. Луковит. Индикативните измервания с МАС на Регионалната лаборатория – Плевен, са извършени четири пъти за по 14 дни през 2019 г. (зададени от ИАОС) на територията на община Троян.

4.1.2. Резултати от проведен мониторинг на КАВ

По основните показатели за качество на атмосферния въздух за периода 2019- 2021г. не са отчетени превишения на нормите за КАВ. Основните показатели за КАВ са под установените норми за опазване на човешкото здраве. Изключение прави показателят фини прахови частици с размер до 10 микрона (ФПЧ10), по който се отчитат превишения на праговата стойност на средноденоношните норми в мониторинговите пунктове в Никопол, Плевен и Ловеч.

Съгласно нормативната уредба:

- прагова стойност на средноденоношната норма за опазване на човешкото здраве по показател ФПЧ10 е 50 µg/m³
- допустимият брой на превишенията на прагова стойност на средноденоношната норма

за опазване на човешкото здраве ($50 \mu\text{g}/\text{m}^3$) е до 35 дни за една календарна година.

- средно-годишната норма за опазване на човешкото здраве за ФПЧ10 е $40\text{mg}/\text{m}^3$

Актуални данни за КАВ по показател ФПЧ10 за 2021г. от НСМОС на територията на РИОСВ- Плевен са представени по- долу:

Брой превишения на праговата стойност на средноденоношните норми за ФПЧ10 за 2021г:

пункт	Превишения на ПС на СДН по ФПЧ10 за 2021г., месеци											
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
Плевен	6	14	3	0	0	1	0	0	1	2	9	1
Ловеч	4	4	0	0	0	0	0	0	0	0	2	1
Никопол	14	9	0	0	0	0	0	0	0	0	13	11

Няма превишения на нормата за дни с превишения на ПС на СДН по показател ФПЧ10 в пунктовете Плевен, Ловеч и Никопол.

Максимални средноденоношни концентрации на ФПЧ10, 2021г.:

пункт	2021г., Максимални СДН за ФПЧ10, $\mu\text{g}/\text{m}^3$											
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
Плевен	84.32	95.48	59.25	40.61	30.75	59.78	42.80	35.01	51.75	60.72	76.49	51.17
Ловеч	68.56	56.59	35.63	26.44	26.65	45.07	44.32	34.40	39.39	35.63	56.83	53.50
Никопол	101.2	127.90	32.30	25.40	29.20	37.10	39.40	37.80	35.80	39.20	108.90	58.80

Средномесечни концентрации на ФПЧ10, 2021г.:

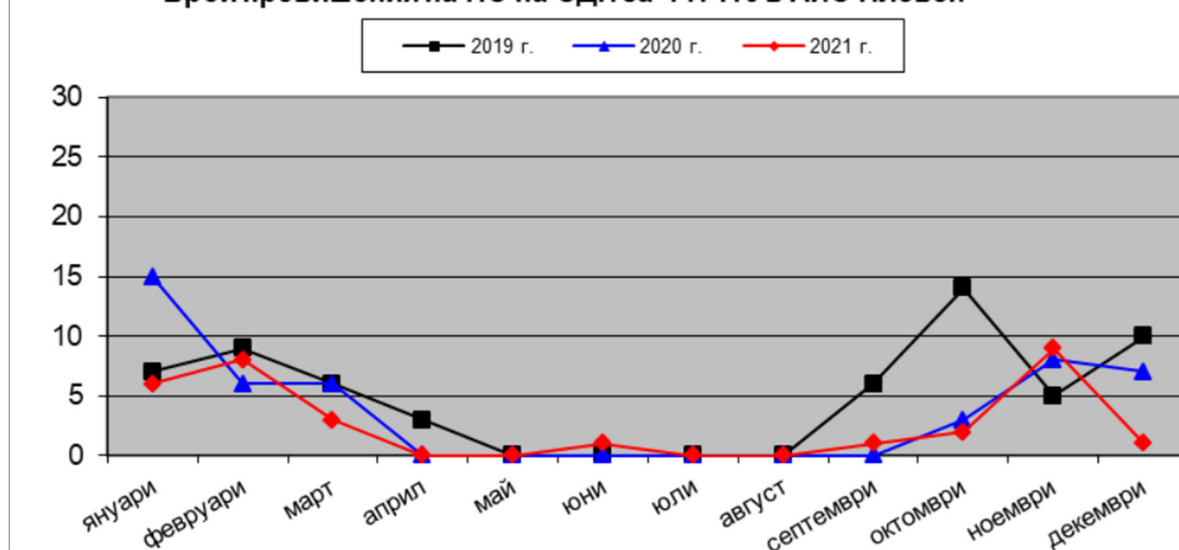
пункт	2021г., Средномесечни концентрации на ФПЧ10, $\mu\text{g}/\text{m}^3$											
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
Плевен	34.8	42.8	32.2	24.8	19.8	22.6	-	-	27.6	32.1	41.0	22.9
Ловеч	34.3	32.3	23.7	18.8	14.9	20.3	21.4	-	21.1	20.8	29.2	22.7
Никопол	47.5	49.7	16.7	16.4	13.4	16.9	24.2	19.8	21.9	23.2	49.7	42.8

Извършен е сравнителен анализ по показателите: брой дни с превишения на ПС на СДН на ФПЧ10 и Средномесечни концентрации на ФПЧ10 за периода 2019-2021г.

Резултатите са представени по - долу във Фиг № 2, 3 и 4.

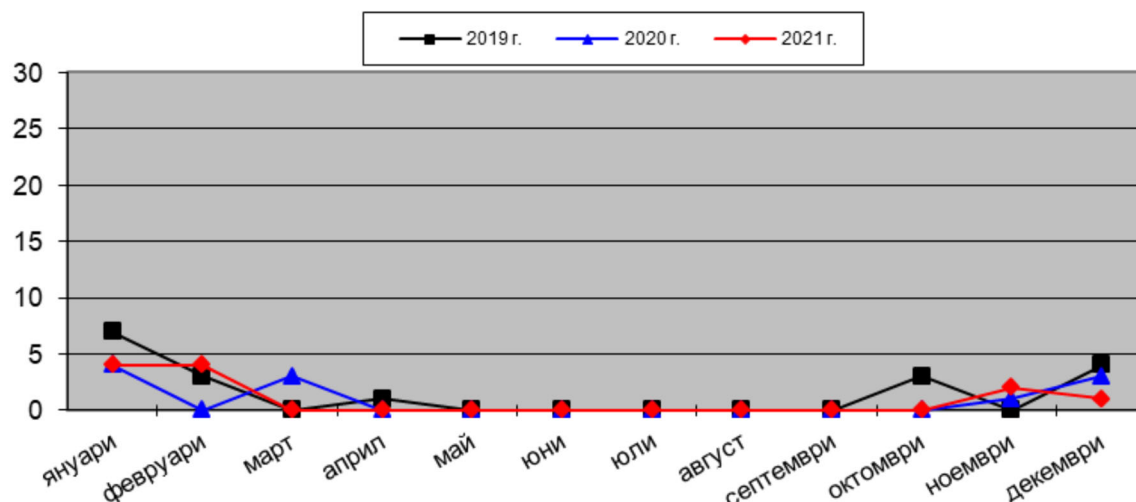
Фиг №2 Брой превишения на праговата стойност на средноденоношните норми за ФПЧ10 в АИС- Плевен за периода 2019-2021г. (източник: РИОСВ – Плевен)

Брой превишения на ПС на СДН за ФПЧ10 в АИС Плевен

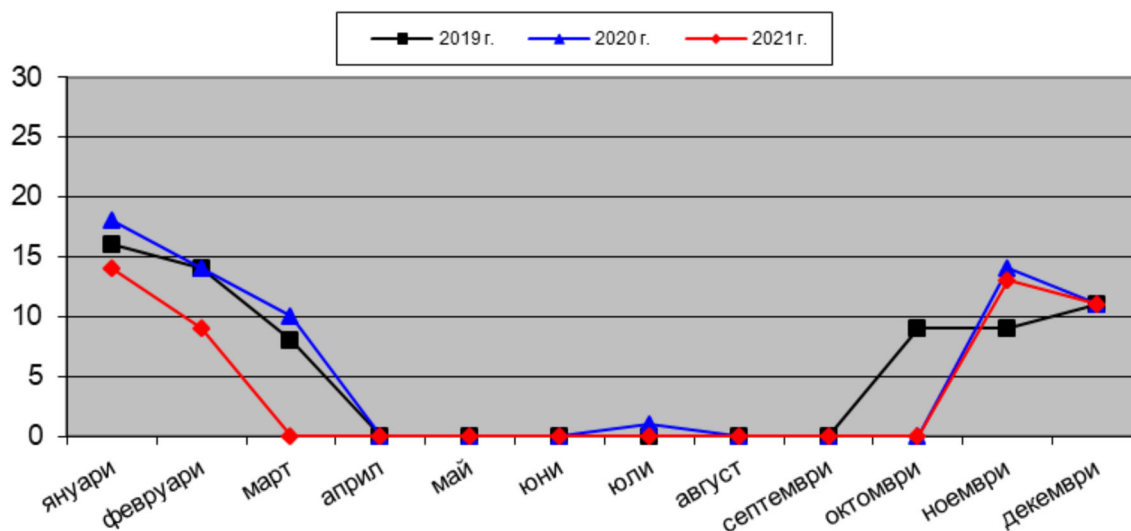
Фиг №3 Брой превишения на праговата стойност на средноденоношните норми за ФПЧ10 в АИС- Ловеч за периода 2019-2021г. (източник: РИОСВ – Плевен)

Брой превишения на ПС на СДН за ФПЧ10 в АИС - Ловеч

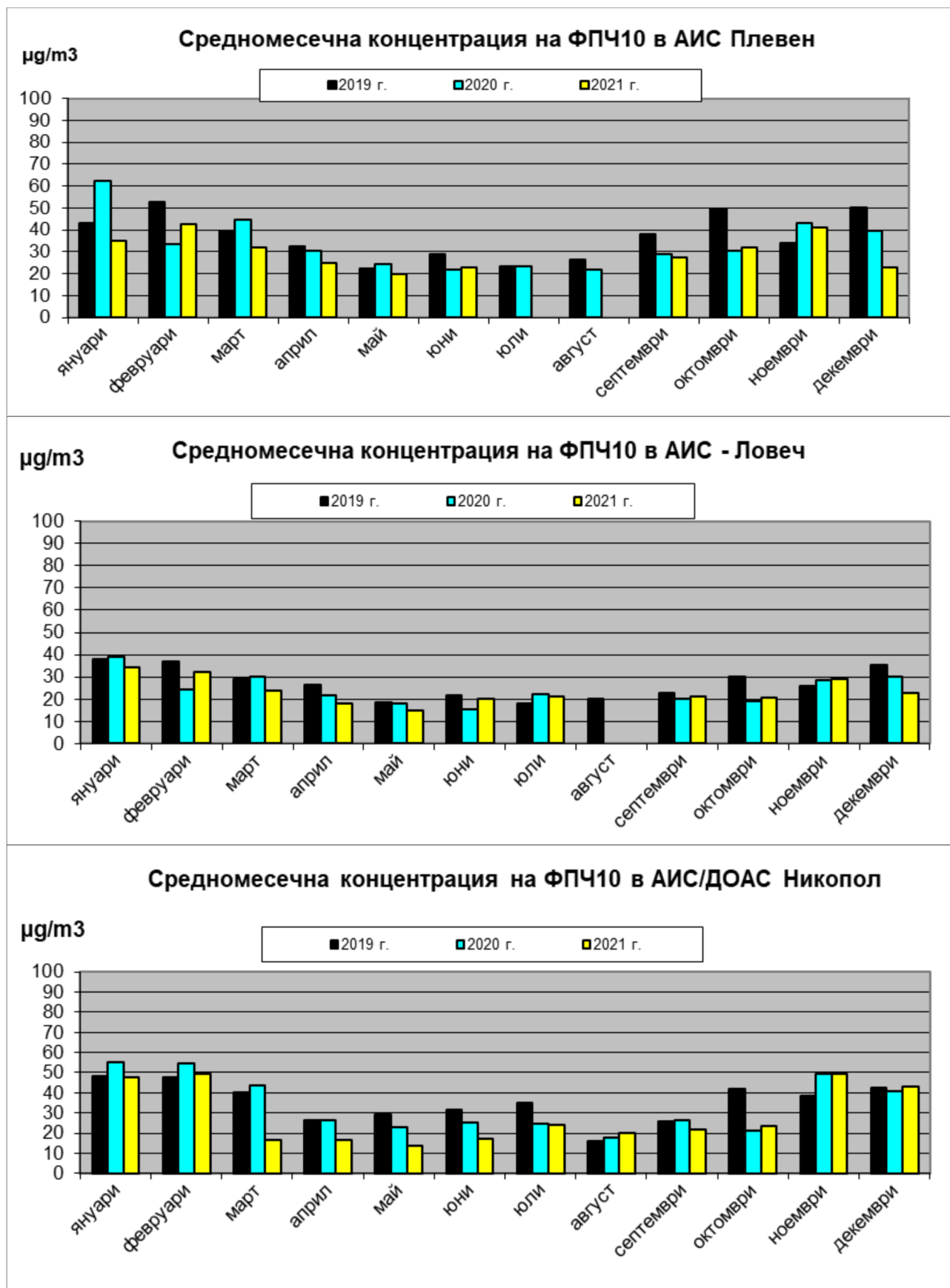
Фиг №4 Брой превишения на праговата стойност на средноденонощните норми за ФПЧ10 в АС/ДОАС Никопол за периода 2019-2021г. (източник: РИОСВ – Плевен)

Брой превишения на ПС на СДН за ФПЧ10 в АС/ДОАС Никопол

Превишенията на ПС на СДН за ФПЧ10 типично са регистрирани в отоплитения сезон, когато нараства ролята на битовото отопление и използването на твърдо гориво.

Данните по отношение динамиката на Средномесечните концентрации на ФПЧ10 за пунктовете Плевен, Ловеч и Никопол са представени на фиг. долу (изт. РИОСВ- Плевен):

И за трите пункта се наблюдава намаление на средномесечните концентрации на ФПЧ10 през 2021г. в сравнение с 2020-та и 2019-та година.

За периода 2019-2021г. няма превишения на средногодишната норма за опазване на човешкото здраве.

По показател ПАВ във фракция на ФПЧ10, средногодишната концентрация на ПАВ за 2020г. е по-висока от тази за предходните две години. Нивата на ПАВ са в ясна сезонна зависимост от горивните процеси в бита и са показани в таблицата по-долу.

Автоматична измервателна станция	Средна концентрация на ПАВ през неотоплителен период 01.04-30.09			Средна концентрация на ПАВ през отоплителен период 01.01-31.03 и 01.10-31.12			Средногодишна концентрация на ПАВ - ng/m3 (СГН 1 ng/m3)		
	2018 год	2019 год	2020 год	2018 год	2019 год	2020 год	2018 год	2019 год	2020 год
АИС- Плевен	0.18	0.12	0.10	2.04	1.10	2.20	1.11	0.61	1.15

Резултати от мониторинга на КАВ в община Троян.

Съгласно годишни графици, утвърдени от ИАОС, в рамките на всяка календарна година се извършва допълнителен планов индикативен мониторинг с мобилна автоматична станция (МАС) на показателите за КАВ в една община на контролираната от РИОСВ – Плевен територия (Област Плевен и Област Ловеч). Пробонабирането се извършва непрекъснато (24ч.) в продължение на не по-малко от 51 денонощия, разпределени, съгласно нормативните изисквания.

През 2017 г. станцията провежда индикативни измервания на територията на гр. Троян и на гр. Луковит. В гр. Троян МАС е ситуиран на ул. “Захари Стоянов” №4. Измервани са показателите за КАВ: серен диоксид, азотен диоксид, азотни оксиди, озон, въглероден оксид, ФПЧ10, сероводород, амоняк. Регистрини са средни часови и средни денонощни стойности по посочените показатели, както и средни стойности за периода на наблюдението. Едновременно са измервани основните метеорологични показатели: температура, посока и скорост на вятъра, атмосферно налягане и влажност на въздуха (относителна).

Обобщени данни от мониторинг с мобилна автоматична станция (МАС) в гр. Троян за 2017г. са представени в таблицата долу:

Пункт: РПУ-Троян, ул. "Захари Стоянов" № 4		Средни часови стойности					Средни денонощни стойности					Средногодишна стойност	
Показател	единица	брой СЧ	min СЧ	max СЧ	норма СЧН	брой прев.	Брой СД	min СД	max СД	СДН	брой прев.	средно за периода	СГН
Серен диоксид SO ₂	µg/m ³	1250	1.0	18.0	350	0	56	1.6	9.6	125	0	4.7	-
Азотен диоксид NO ₂	µg/m ³	1250	1.6	73.1	200	0	56	6.5	28.3		-	13.2	40
Азотен оксид NO	µg/m ³	1250	0.1	123.0	-	-	56	0.7	45.4	-	-	5.5	-
Озон O ₃	µg/m ³	1252	2.6	112.8	180	0	1274*	4.7*	103.8*	120*	0	40.9	-
Въглероден оксид CO	mg/m ³	1251	0.1	7.9	-	-	1273*	0.1*	5.5*	10*	0	1.0	-
Фини прахови частици ФПЧ ₁₀	µg/m ³	1251	2.0	155.7	-	-	56	3.6	61.3	50	3	15.6	40
Сероводород H ₂ S	µg/m ³	1250	0.0	2.3	5	0	56	0.0	1.1	3	0	0.2	-
Амоняк NH ₃	µg/m ³	1250	0.0	9.2	250	0	56	0.0	7.0	100	0	1.0	-
Температура, t	°C	1252	-7.9	33.5	-	-	56	1.9	24.2	-	-	13.2	-
Атм. Налягане, P	hPa	1252	957	980	-	-	56	960	978	-	-	969	-
Скорост на вятъра, WS	m/s	1252	0.0	1.6	-	-	56	0.0	0.4	-	-	0.2	-
Отн. влажност, H	%	1252	18.5	87.8	-	-	56	38.5	84.5	-	-	62.9	-

Легенда:

СЧ - Средно часова стойност

СД - Средно дневна стойност

СЧН - средночасова норма за опазване на човешкото здраве

СДН - средноденонощна норма за опазване на човешкото здраве

СГН - средногодишна норма за опазване на човешкото здраве

Анализът на резултатите от проведения мониторинг през 2017г. показват следното:

- Нивата на контролираните показатели за КАВ са под установените норми за опазване на човешкото здраве, с изключение на показател фини прахови частици до 10 µm (ФПЧ10).
- За основните газообразни показатели за КАВ: серен диоксид, азотни оксиди, въглероден оксид, озон - не са регистрирани превишения на нормите за КАВ

- За основен показател фини прахови частици (ФПЧ10) - регистрирани са 3 броя денонощия с превишения на средноденонощната норма (СДН). Превишенията са установени през отоплителния сезон (през мес. март и ноември), като най-високата средноденонощна концентрация е регистрирана на 15.03.2017 г. – 61.3 g/m³.
- Анализът на данните показва, че за 2017 г. През 2017 г. Община Троян е определена като териториална единица, в която е превишен горния оценъчен праг (ГОП) за ФПЧ10.
- По допълнителни показатели на КАВ сероводород и амониак - не са регистрирани превишения на приложимите норми на КАВ.

Във връзка с превишенията на нормите за основен показател: фини прахови частици под 10 µm /ФПЧ10/, задължение по чл. 27 от Закона за чистотата на атмосферния въздух (ЗЧАВ) за разработване на Програми за намаляване нивата на замърсителите и за достигане на утвърдените норми за КАВ, имат кметовете на общините с превишения. През 2017 г. е разработена първа Програма за намаляване на нивата на замърсителите и за достигане на нормите за качество на атмосферния въздух (КАВ), по показател фини прахови частици (ФПЧ10) на територията на град Троян, 2016-2020 г. Програмата е приета с Решение № 574 от 30.11.2017 г. на Общински съвет – Троян.

Обобщените резултати от мониторинг на ФПЧ10 за периода 2018-2020 г на РИОСВ -Плевен² са видни в таблицата долу:

Автоматична измервателна станция	Брой превишения на СДН за ФПЧ10 (50µg/m ³ -да не се превишава с повече от 35 дни годишно)			През неотоптителен период 01.04-30.09			През отоплителен период 01.01-31.03 01.10-31.12			Средногодишна концентрация на ФПЧ10 µg/m ³ (СГН 40 µg/m ³)		
	2018 год	2019 год	2020 год	2018 год	2019 год	2020 год	2018 год	2019 год	2020 год	2018 год	2019 год	2020 год
МАС - гр. Троян*	-	0	-	-	0	-	-	0	-	-	18.6	-
МАС - гр. Кнежа*	-	1	-	-	0	-	-	1	-	-	19.6	-
МАС- гр. Червен бряг*	0	-	-	0	-	-	0	-	-	19.3	-	-

* Планов индикативен мониторинг на РИОСВ-Плевен, с мобилна станция (51 денонощия за съответната календарна година).

Представени от РИОСВ–Плевен данни и анализът на резултатите от индикативните измервания с мобилна автоматична станция на Регионалната лаборатория – Плевен, които са извършени четири пъти за по 14 дни през 2019 г. (зададени от ИАОС), налагат извода, че **основен източник на фини прахови частици с размер 10 µg/m³ (ФПЧ10) е използването на конвенционални топлоизточници, както и използване на нерегламентирани такива.**

През 2020 година на територията на Област Ловеч не е провеждан допълнителен мониторинг с мобилна автоматична станция

4.1.3. Източници на замърсяване

Съгласно Програмата за КАВ, по показател фини прахови частици (ФПЧ10) на територията на град Троян, 2016-2020 г., основен източник на емисии на територията на общината е **използването на конвенционални топлоизточници, както и използване на нерегламентирани такива.**

Източници на замърсяване на атмосферния въздух на територията на Общината могат да се класифицират като:

- стопански обекти от промишлеността и енергетиката;

- стопански обекти от обслужващият сектор – транспорт, търговия, административно битови услуги, култура и образование, здравеопазване и др.
- Битово отопление
- Пренос на атмосферни замърсители

4.1.3.1. Промислен сектор. Точкови източници на замърсяване:

В община Троян няма големи точкови източници на замърсяване на въздуха. Контролираните от РИОСВ – Плевен производствени обекти, осъществяващи дейности на територията на община Троян, са видни в публично достъпен Регистър за контролна дейност на компетентния орган. Обекти, които подлежат на контрол по ЗООС и ЗЧАВ на територията на община Троян са 92. Извадка от публично достъпния Регистър на обекти, които подлежат на контрол по ЗЧАВ на територията на община Троян е представена в **Приложение № 2**

Наблюдавани показатели за качеството на атмосферния въздух (КАВ) са: серен диоксид, азотен диоксид, азотен оксид, озон, въглероден оксид, оловни аерозоли, общ прах и сероводород, амоняк, въглеводороди.

Значимите точкови източници на емисии на територията на община Троян и замърсителите, които подлежат на контрол са представени в таблицата долу.

Вид на емисии от точкови източници на промишлени предприятия на от територията на община Троян3:

№	Наименование на фирмата	Наименование на обект	Източник на емисии	Контролирани замърсители
1	Балес груп ООД гр.Троян	Дървопреработване цех Троян	К1- котел 2,9 MW на дърва	Прах, NOx, SO2, CO
2	Балканфарма Троян АД, гр.Троян	Производство на лекарствени препарати	К1 -Котел № 3 ПКМ - 12	Прах, NOx, SO2, CO
			К2 - Котел № 4 ПКМ - 4	Прах, NOx, SO2, CO
			К3 -Котел № 3 ПКМ - 12	Прах, NOx, SO2, CO
			К4 -Котел № 3 ПКМ - 12	Прах, NOx, SO2, CO
			П-1, G-147	ТОС
			П-2, В-154	ТОС
			П-3, W-106	ТОС
			П-4, W-105	ТОС
			П-5, W-107	ТОС
			П-6, W-117А	ТОС
3	Вектор ООД Троян	Производство на бои и лепила	К1-асп. реактори	ТОС
			К2-асп. разфасовка	ТОС
			К2-асп. раб.помещение	ТОС
	Велде България АД, гр. Троян	Дървообработване, Пи 73198.501.19, транспортиране на отпадъци	К-1 Котел “Берч – 1”	Прах, NO2, SO2, CO
			К-2 Котел “Берч – 2”	Прах, NO2, SO2, CO
			К-7 Хоризонт. банциг и пендула	прах
			К-8 Преса за горещо пресоване	ТОС
			К-9 Аспирационна с-ма шперплат	прах
			К-10 Двадесет и пет етажна преса	ТОС
			К-11 Аспирационна с-ма ДВП	прах
5	Винпром Троян АД	Производство на плодови спирт	К12 - Преса за ламиниране	ТОС
			К1 - Комин на ПКМ 1,6	NO2, SO2, CO

6	Витекс -Троян АД гр. Троян	Производство на текстил гр. Троян, трансп..отпадъци	2 – маслозагриващ котел KV-1.6	Прах, NO ₂ , SO ₂ , CO
			K1 – парен котел KM-4	Прах, NO ₂ , SO ₂ , CO
7	МБАЛ Троян	Здравно заведение гр. Троян	K-1 – Котел KB-1.0, 1 MW	CO, NO _x
			K-2 – Котел Плам-0.55, 0.55 MW	CO, NO _x
8	Мебел Троян ООД гр.Троян	Производство на мебели гр.Троян	K1 - котел ПКМ 6,5	
			K2 - котел ПКМ 4	
			ПЗ -лакова кабина,,студена стена”	
	Милвена ООД, София	Обработка на агнешки кожи	K1 - котел 1 т пара/час	Прах, NO ₂ , SO ₂ , CO
9	Рико стил ЕООД гр. Троян	Производство на мебели гр.Троян	K1-комин на котел ПКМ 2,5	Прах, NO ₂ , SO ₂ , CO
			K2-аспирация на камера цех „маси”	ТОС
			K3-аспирация на кам. цех „столове”	ТОС
			K4-аспирация на кам. Цех „столове”	ТОС
			K4-аспирация на кам. Цех „столове”	ТОС
10	Тоникс 96 ООД гр. Троян	Производство на мебели гр. Троян	K-1 водогреен котел на дърв. отпадъци	Прах, CO, NO _x , SO ₂

През 2017 г. при проверки от РИОСВ- Плевен се установява подобряване на ефективността на мерките за намаляване на емисиите във “Велде България” АД. Нивата на прах и въглероден оксид от горивните източници са съществено понижени и са под съответните НДЕ.

През 2018 г. превишения на нормите за допустими емисии (НДЕ) на **прах** са установени за обект: 1 бр. СГИ, стопанисван от Кооперация „Обнова“ – с. Черни Осъм, общ. Троян (гориво дървесни отпадъци);

През 2019 г. са констатирани превишения на НДЕ за замърсител **въглероден оксид** при 5 бр. СГИ на гориво дърва и дървесни отпадъци, в община Троян:

- ЕТ “Елимекс - Иван Радевски” (2 котела);
- “Велде България” АД;
- “Милвена” ООД и
- Кооперация “Обнова”.

През 2020 г. от РИОСВ- Плевен са установени превишения за нормите за допустими емисии (НДЕ) за замърсител **прах** при измервания в 3 бр СГИ:

- "Велде България" АД гр. Троян, при котли на гориво отпадъчна дървесина или слънчогледова люспа;
- ЕТ “Елимекс – Иван Радевски” – гр. Троян (2 бр. котли) и
- "Кооперация Обнова" с. Черни Осъм, община Троян.

Отново за 2020 г. са установени превишения на НДЕ за замърсител **въглероден оксид** при сл. средни горивни източници (СГИ), разположени на територията на община Троян:

- котли на гориво отпадъчна дървесина, стопанисвани от "Велде България" АД гр. Троян (2 бр. котли) и "Кооперация Обнова" с. Черни Осъм, община Троян.

Пространствено моделиране⁴ (видно в Програмата за КАВ на територията на Община Троян 2016-2020г.) на замърсяване с ФПЧ 10 за територията на гр. Троян, от основен емитер промишленост, онагледява засегнатите градски зони, разположени северно (причинено от “Велде България”) и югозападно (“Елимекс–И. Радевски” ЕТ), извън жилищните райони.

⁴ Програма за КАВ на територията на Община Троян 2016-2020, публикувана на сайта на общината

Към 2021 год. на територията на община Троян има два оператора на инсталации с издадени комплексни разрешителни (комплексно предотвратяване и контрол на замърсяването) по смисъла на чл. 117, ал. 1 и ал. 2 от Закона за опазване на околната среда (ЗООС), в съответствие с Глава четвърта на Наредбата за условията и реда за издаване на комплексни разрешителни (приета с ПМС № 238/02.10.2009 г.)

Таблица № 4 Оператори на инсталации с издадени комплексни разрешителни:

Наименование на фирмата седалище и адрес на управление	Наименование на обект, населено място, дейност	комплексно разрешително №
Регионално депо Троян, пл. "Възраждане" №1, община Троян	гр.Троян пл. "Възраждане" №1, обл. Ловеч, РДНО за общини Троян и Априлци	KP№265-H1 / 2019
"Троямекс" ООД, с. Дълбок Дол, общ. Троян	с. Дълбок Дол, обл. Ловеч, Инсталация за интензивно отглеждане на свине	KP№323-H0/2008

Проверката⁵ по изпълнение на условията от комплексното разрешително е извършена на площадката на РДНО за общини Троян и Априлци на 04 и 05.08.2021 г. Констатирано е следното актуално състояние: *По условие №9. Емисии в атмосферата:*

На площадката няма организирани източници на емисии. Инсталацията за изгаряне на биогаз и пречиствателното съоръжение към нея (факел) не са изградени. Операторът провежда собствени периодични измервания (СПИ) на газовите емисии, изпускани от изходите на газови кладенци №1 до №4 ежемесечно. При огледа на площадката, във връзка с изграждане на клетка №3, са констатирани изкопни работи, представляващи източник на неорганизиран (разсредоточени) прахови емисии, които не могат да бъдат предотвратени. Изпълняват се мерки за ограничаване на неорганизиран емисии и интензивно миришещи вещества, генерирани от дейностите на площадката - оросяване (с цистерна с вода от външен източник) на вътрешни те пътища и запрястване на работните участъци. От март 2021 г не се извършва оросяване на сметищното тяло, поради премахване на ретензионния басейн за инфилтрат във връзка с изграждането на клетка №3. При огледа е констатирано недостатъчно уплътняване на депонираните отпадъци, което е предпоставка за риск от разпространяване на неорганизиран емисии на прах и миризми. При проверката не е констатирано разпространение на прах и неприятни миризми извън границите на площадката на депото.

Емисии на парникови газове (РЕПГ):

На територията на община Троян няма обекти с големи горивни инсталации (ГГИ). Към 2020 г. на територията на община Троян има само един оператор ("Балканфарма – Троян" АД) с инсталация за изгаряне на горива с обща номинална топлинна мощност, превишаваща 20 MW, за която е издадено разрешително за емисии на парникови газове (РЕПГ 19-H2-A0/2017 г.) по Наредба за реда и начина за издаване и преразглеждане на разрешителни за емисии на парникови газове от инсталации и за осъществяване на мониторинг от операторите на инсталации и авиационните оператори, участващи в Европейската схема за търговия с емисии, приета ПМС № 265 от 29.08.2014 г., обн., ДВ, бр. 74 от 5.09.2014 г., в сила от 5.09.2014 г.

Летливи органични съединения

Дейностите, свързани с източниците на емисии на летливи органични съединения (ЛОС) във въздуха основно са:

- дистрибуция на бензини (бензиностанции);

⁵ МОСВ, РИОСВ-Плевен - Доклад от проверка по изпълнение на условия в комплексно разрешително за "РДНО за общини Троян и Априлци" с дата на извършване на проверката 05.08.2021 г

- предприятия, използващи органични разтворители в процеса на производство (дейности по нанасяне на слепващи покрития, производство на обувки, химически чистения, извличане и рафиниране на растителни масла, химически чистения и др.);
- производство, употреба и дистрибуция на определени бои, лакове и авторепаратурни продукти със съдържание на ЛОС, по-високо от установените норми; горивните процеси.

Бензиностанциите на територията на община Троян са приведени в съответствие с изискванията на Наредба № 16/1999 г. за ограничаване на емисиите на летливи органични съединения при съхранение, товарене или разтоварване и превоз на бензини - етап I, относно прилагане на техническите изисквания към съоръженията, с цел намаляване и предотвратяване изпускането на емисии на ЛОС в атмосферния въздух.

4.1.3.2. Емисии формиращи от битовия сектор

Емисиите формиращи от битовия сектор се отделят при използване на фосилни горива в домакинствата, в търговския и административния сектор. В горивните инсталации на изброените най-често се употребяват въглища и дърва. В последно време все по-рядко се използва нафта; увеличава се използването на пелети, но то все още е незначително. Видът и количеството на ползваните горива зависи от много фактори: цени на различните горива, доходи на населението, тип на отоплителните съоръжения, изолация на сградата, средна температура, поддържана в жилищата и т. н.

Основният вид енергиен източник, който се използва в община Троян е биомасата – **дърва за горене**. Докато в общественния сектор използването на дърва за отопление се редуцира, то потреблението им сред населението се увеличава. По икономически и социални причини, употребата на твърди горива в бита и промишлеността остава съществена, за сметка на намаления брой реални битови и промишлени потребители на електроенергия.

Близо 89% от жилищата се отопляват с твърди горива. Прекомерното използване на твърди горива за отопление на жилищата е един от основните източници на замърсяване на въздуха, особено при неблагоприятни климатични условия.

Емисионни фактори за единица отделена енергия от различни видове гориво:

Гориво	Долна топлина на изгаряне GJ/mg - съотв. MJ/Nm ³ (газ)	NO _x като NO ₂ (kg/TJ = g/GJ)	SO ₂ (kg/TJ)	Общ прах (kg/TJ)	PM 10 =g/GJ	PM 2,5 =g/GJ
Нафта	42-46 41,9	46-63 49	143-174 156	0	0	0
Природен газ	33,3-36,8 34,5	37-63 49	0-2,46 0	0	0	0
Черни въглища	22,4-24,7 23,5	44-189 116	579-697 625	144-470 292	27-87 54	0,72-2,35 1,46
Кафяви въглища	8,7-13,4 10,9	32-155 59	1659-2826 2089	183-882 416	34-163 77	0,91-4,41 2,08
Брикети от лигнитни въглища от „Марица Изток“	14,6-15,9 15,072	49-95 69	2102-3017 2389	102-332 178	19-61 33	0,51-1,66 0,89
Дърва	8,5-12,4 9,4	60-124 97	22-45 39	10-27 22		

Емисионният фактор на ФПЧ10 при изгаряне на пелети в автоматична камина (9,5 kW) варира от 24 до 160 kg/TJ.

Фракционното съдържание на праха, отделян при изгарянето на въглища:

Гориво	ФПЧ2.5	ФПЧ10 >	ФПЧ10	Общ прах
--------	--------	---------	-------	----------

6 Общо 12 бр. бензиностанции, видими в лилав цвят, в приложената таблица на “Обекти, които подлежат на контрол по ЗООС и ЗЧАВ на територията на община Троян” (т. 3.2.1.3).

Въглища	13 %	52 %	48 %	100 %
---------	------	------	------	-------

В гр. Троян е съсредоточено 72% от населението на община Троян.

Предвид малкия брой жители в селата, замърсяване на въздуха от битовия сектор в селата на общината не може да се очаква. Не се очаква и замърсяване в самия град, причинено от битовия сектор в селата.

Превишаването на пределно допустимите норми на ФПЧ10 се дължи основно на влиянието на битовото отопление и пътния транспорт в населеното място през отоплителния период. По-високите концентрации на РМ са резултат най-вече от пепел и дим от битовите отоплителни източници и също от благоустройствени проблеми, а през неотопляемите месеци – от неритмичното почистване, оросяване и измиване на градската пътна мрежа от замърсяването с прах. Поради икономически съображения все по-голяма част от населението продължава да използва твърдо гориво (близо 89% от жилищата се отопляват с твърди горива - дърва и въглища) за отопление, вследствие на което проблемът със замърсяването на атмосферния въздух с ФПЧ10 е актуален.

4.1.3.3. Емисии от пътно транспортния трафик. Линеини източници на замърсяване:

Един от основните източници, замърсяващи атмосферния въздух е автомобилният транспорт. Замърсяването на атмосферния въздух от транспорта се реализира посредством: отработени газове от работа на ДВГ, емитирани чрез отделителната система на автомобилите; картерни газове от мазилната система; изпарения на горива (в малки обеми) от горивните танкове на автомобилите. От съществено значение са и процесите на суспендиране на прах от пътните платна, както и формирането на пътен нанос по пътищата. Върху качествения и количествения състав на емисиите влияние оказват множество фактори, по-значимите от които са: възраст на автомобилния парк; експлоатационно техническо състояние на автопарка; структура на пътния трафик; интензивност на пътния трафик; състояние на пътните настилки; наклони на пътните участъци; организация на движението и др.

Транспортната структура в общината е добре развита. През територията на община Троян не преминават трасета на автомагистрала и първо класни пътища. Най-близкият първокласен път I-4 по направление София-В.Търново-Варна минава в близост до северната граница на общината. Основното транспортно обслужване на общината се осигурява от второкласен път II-35, Плевен-Ловеч-Троян, който пресича от север на юг територията на общината. Връзката на останалите населени места с общинския център в гр. Троян се осъществява от третокласни пътища, които са отклонения от главния път II-35.

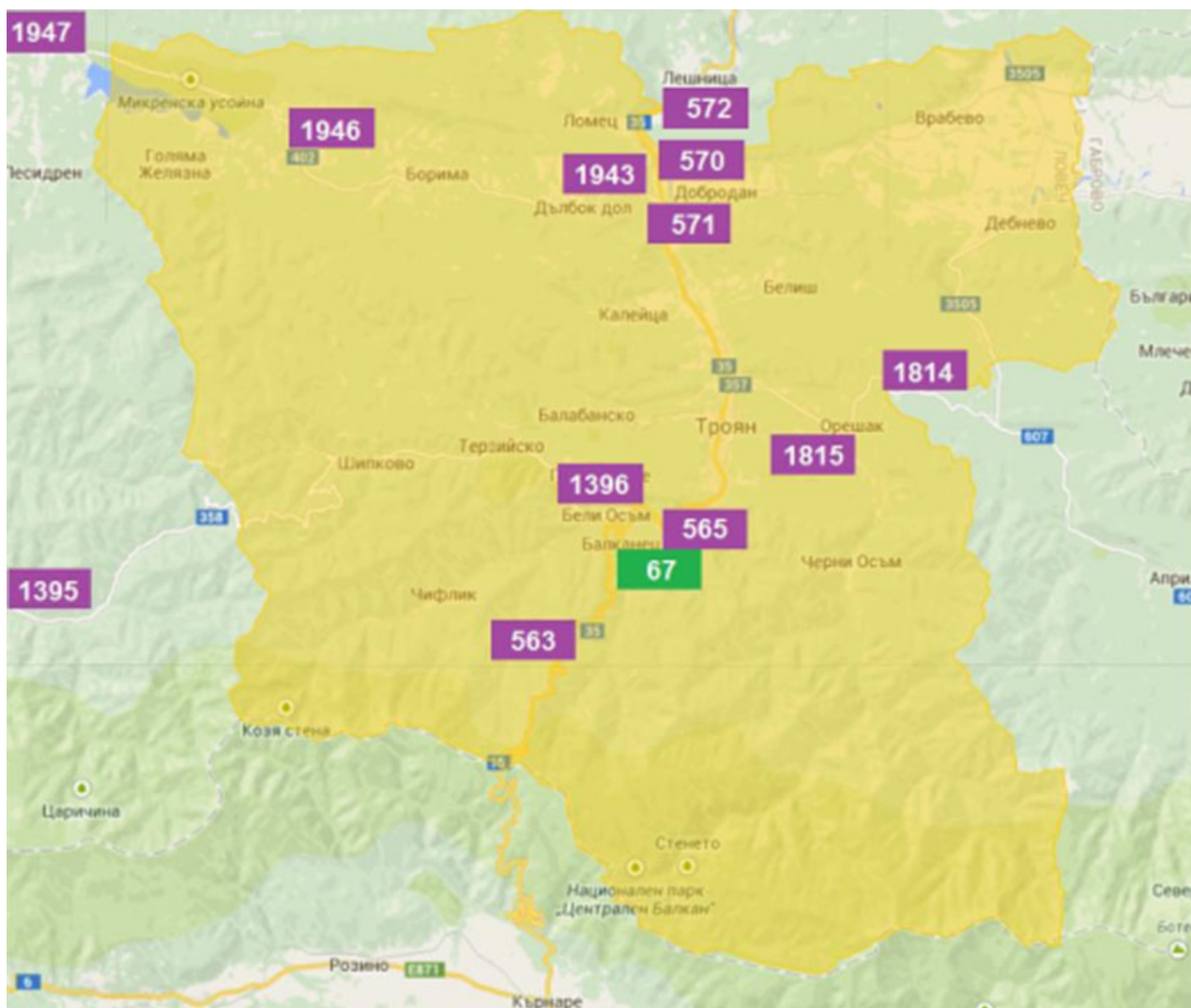
Исторически обусловената линейна урбанистична структура на община Троян, развита двустранно на трасетата на републиканската пътна мрежа и натоварена освен с автомобилно, автобусно, и с тежкотоварно транзитно движение, предопределя директното неблагоприятно проникване на замърсявания от трафиков шум и емисии в обитаваната жизнена среда на населените места и общинския център.

Населени места са възникнали заради наличието на проходими пътища през сложния релеф на общината, но днес тези пътни артерии са линейни източници на атмосферни замърсители като въглероден диоксид, въглероден оксид, въглеводороди, азотни оксид, серен диоксид, прах от пътното плътно и други.

За определяне на газовите емисии от автомобилното движение ОУПО Троян анализира информацията за прогнозната трафик (средно-деноношна годиш на интензивност) за 2020 г., определена от Институт по пътища и мостове към АПИ4 в допълнителни преброителни пунктове (ДПП) по:

Фигура №5 с местоположението на ДПП и ГПП на територията на община Троян⁷.

⁷ Източник: ОУП на Община Троян, Екологична оценка.

- РП II-35 (Гара Бяла-Плевен) Гривица-Плевен-Ловеч-Троян-Кърнаре-(Розино-Карлово), свързва община Троян с областния гр. Ловеч, районния гр Плевен, с най-близките първокласни пътища – I-4 на север и I-6 на юг. За прогнозните емисии по него се използва информацията за прогн. интензивност на движението, определена в ДПП 570, 571, 572, 563, 565 и ГПП 67
- РП III-402 (Български извор-Микре)-Борима-Дълбок дол-гара Добродан (Ловеч-Троян), обслужва селата в северозападната част от терит. на общината (Дълбоки дол, Борима, Г. Желязна и др.), осигурява алтернативна връзка с РП I-4. За прогнозните емисии се ползва информацията за прогн. интензивност на движението, определена в ДПП 1943, 1946 и 1947.
- РП III-358 (Троян-Кърнаре)-Шипково-Рибарица-Тетевен-Гложене-Ябланица-Добревци-(Роман-Златна Панега), обслужва селата в югозападната част от терит. на общината (Бели Осъм, Горно трапе, Терзийско, Шипково), осигурява връзка на гр. Троян с гр. Тетевен. За прогнозните емисии по него се използва информацията за прогнозната интензивност на движението, определена в ДПП 1396 и 1395.
- РП III-357 (Ловеч-Троян)-Орешак-(Дебнево-Велчево), обслужва села в източната част от терит. на общината и осигурява връзка на гр. Троян с гр.Априлци. За прогнозните емисии по него се използва информацията за прогнозната интензивност на движението, определена в ДПП 1815 и 1814.

Интензивност на автомобилния трафик в преброителни пунктове на община Троян за 2020 г.:

РП	ДПП	Леки автомо били	Авто буси	Леко товарни	Средно товарни	Тежко товарни	Товарни с ремарке	Общо МПС
----	-----	------------------------	--------------	-----------------	-------------------	------------------	-------------------------	-------------

II-35	572	3565	86	791	233	123	293	5081
	571	4176	100	752	283	114	280	5705
	570	5398	82	876	286	133	257	7032
	565	5150	147	458	184	55	96	6090
	67(A3030)	768	11	188	68	15	59	1109
	563	551	19	198	62	26	69	925
III-357	1815	5744	99	493	243	130	70	6779
	1814	1828	24	273	81	47	21	2274
III-358	1396	1449	15	123	31	18	2	1638
	1395	398	15	63	11	14	1	502
III-402	1947	715	22	178	27	33	21	996
	1946	307	3	59	23	18	9	419
	1943	1317	15	263	84	45	36	1760

Обследваното от екологичната част на ОУП на Община Троян емисионно натоварване в килограм на 1 километър от съответния пътен участък (kg/km) е видно в приложената таблица под текста, в която са представени резултати от изчислението на следните емисии:

ДПП	CO	NM VOC	NOx	N2O	NH3	Pb	PM2.5	Ideno Pyrene	B(k)F	B(b)F	B(a)P	CO2	SO2	benzene	tCO2eq
572	7.180	0.733	5.727	0.038	0.068	1.16E-05	1.72E-01	3.04E-06	5.31E-06	5.74E-06	2.41E-06	1425.71	0.01692	0.0220	441.97
571	7.983	0.812	5.963	0.042	0.078	1.25E-05	1.79E-01	3.35E-06	5.74E-06	6.23E-06	2.66E-06	1559.95	0.01898	0.0244	483.59
570	9.877	0.988	6.291	0.051	0.099	1.42E-05	2.00E-01	3.93E-06	5.90E-06	6.66E-06	3.16E-06	1834.95	0.02345	0.0297	568.84
565	8.431	0.829	4.282	0.043	0.090	1.12E-05	1.36E-01	3.17E-06	4.08E-06	4.84E-06	2.59E-06	1511.94	0.02055	0.0249	468.70
67	1.558	0.157	1.156	0.008	0.015	2.43E-06	3.65E-02	6.61E-07	1.13E-06	1.23E-06	5.25E-07	301.26	0.00364	0.0047	93.39
563	1.305	0.135	1.270	0.007	0.011	2.36E-06	3.75E-02	6.06E-07	1.23E-06	1.28E-06	4.71E-07	277.30	0.00303	0.0041	85.96
1815	9.390	0.928	4.660	0.047	0.101	1.22E-05	1.52E-01	3.53E-06	4.57E-06	5.41E-06	2.88E-06	1657.01	0.02275	0.0278	513.68
1814	3.179	0.310	1.571	0.016	0.033	4.13E-06	5.54E-02	1.20E-06	1.48E-06	1.79E-06	9.82E-07	556.23	0.00757	0.0093	172.43
1396	2.292	0.221	0.831	0.011	0.025	2.65E-06	3.15E-02	7.92E-07	7.23E-07	9.79E-07	6.63E-07	377.86	0.00553	0.0066	117.14
1395	0.700	0.068	0.378	0.004	0.007	9.64E-07	1.25E-02	2.68E-07	3.44E-07	4.09E-07	2.19E-07	127.54	0.00169	0.0020	39.54
1947	1.409	0.138	0.915	0.008	0.014	2.09E-06	3.03E-02	5.62E-07	8.10E-07	9.30E-07	4.55E-07	265.08	0.00332	0.0041	82.18
1946	0.585	0.059	0.397	0.003	0.006	8.67E-07	1.27E-02	2.43E-07	3.98E-07	4.38E-07	1.94E-07	110.06	0.00138	0.0018	34.12
1943	2.465	0.243	1.465	0.013	0.024	3.46E-06	4.97E-02	9.82E-07	1.42E-06	1.63E-06	7.94E-07	448.58	0.00580	0.0073	139.06

- Прекурсори на озон - CO, NOX, NM VOC (немтанови летливи съединения),
- Парникови газове (CO2, CH4, N2O),
- Вкисляващи вещества (NH3, SO2),
- Фини прахови частици (ФПЧ)– само фракцията ФПЧ2.5, тъй като по-високата фракция ФПЧ25÷10 е пренебрежимо малка в саждите на изгорелите газове,
- Канцерогенни съединения:
- РАН - полициклични ароматни въглеводороди (Benzo (a) pyrene, Benzo (b) fluoranthene + Benzo (k) fluoranthene, indeno (1,2,3-cd) pyrene - за безоловен бензин),
- POP - устойчивите органични замърсители,
- Токсични вещества (DIOX - Диоксини и фурани (за безоловен бензин),
- Тежки метали.

Емисии се изпускат директно в атмосферния въздух от ауспусите на автомобилите.

Общото количество на парникови газове, изразени в килограм CO2-екв. за 1 километър от съответните пътни участъци са показани в последната колона на таблицата.

По данни на Община Троян, има регистрирани 22 841 броя МПС, които формират емисии. На територията на община Троян има лицензирани фирми, които извършват масов градски и извънградски превоз на пътници по утвърдени маршрути от общинската и републиканска пътна мрежа.

Оценката⁸ на емисии за основните замърсители: от градски и извънградски МОТ, от регистрираните в Община Троян 22841 бр. МПС и от транспортираните отпадъци (ТО) е следната:

Емисия	CO	NMVO _s	NO _x	N ₂ O	NH ₃	Pb	PM _{2.5}	Ideno Pirine	B(k)F	B(b)F	B(a)P	CO ₂	SO ₂	benzine	tCO ₂ eq
МОТ	148.4	20.8	4462.9	11.9	2.9	7.9E-01	35.0	1.4E-03	6.0E-03	5.4E-03	8.9E-04	767 484.6	3.9	6.2E-01	771 602.1
МПС	30.8	3.38	25.5	0.14	0.32	4.9E-05	0.69	1.4E-05	2.8E-05	2.9E-05	1.1E-05	6180.9	0.07	0.10	1916 098.6
ТО	0.0315	0.0030	1.1490	0.0036	0.00087	3.18E-06	0.0072	4.20E-07	1.83E-06	1.64E-06	2.70E-07	197.82	0.0010	9.00E-05	199.00

Общото количество на парникови газове, от масовия транспорт, изразени в тона CO₂-екв. за година е 771 тона. Общото количество на парникови газове, от регистрираните в общината МПС, изразени в тона CO₂-екв. за година е 1 916 099 тона. Общото количество на парникови газове, от ауспусите на обслужващия събирането на отпадъци транспорт, изразени в тона CO₂-екв. за година е 199 тона.

Извършените теоретични разчети на нивата на атмосферните замърсители, както и направените прогнози сочат, че атмосферното замърсяване край пътните артерии не надвишава нормативно определените стойности.

Горните резултати не включват емисиите от изпарение на горивото, износването на гумите и спирачките и от износването на пътната настилка, разгледани подробно в Програмата за КАВ на територията на Община Троян.

4.1.3.4. Неорганизиран източник на емисии

Дейности като строителството, товарно-разтоварни дейности на насипни материали, горски пожари, изгаряне на стърнищата и на битови отпадъци, обработването на почвата са причина за емисии на прах, CO, SO₂, NO₂ и др. Няма достатъчно надеждна информация за дейности като изброените, случили се през разглеждания период, нито достатъчно надеждна методика, която да определя отделените емисии, възникнали вследствие на такива събития. Поради това, че такива дейности са епизодични и краткотрайни, може да се приеме, че тяхното влияние върху средногодишната картина на КАВ не е голямо. Влиянието им за нарушение на денонощни норми може да е съществено, но на този етап то няма как да бъде отчетено. В някаква степен приносът на такива събития се взема предвид чрез отчитането фоновата концентрация.

Миризми: Замърсител на въздуха са и миризмите, които се отделят при почистване и профилактика на канализационната мрежа. От разлагането на органични вещества се отделят мирисните носители: амини, метан, амониак, сероводород и др. Тези миризми имат сравнително малки граници на разпространение – до 100 m.

За сега все още липсват обективни методи за измерване на концентрациите на миризмите. Отделяните вещества нямат емисионни норми. Трудността за определянето на миришещите компоненти се състои в това, че миризмите могат да се определят само по физиологичен път. Мирисовият праг е субективна величина, различна за отделните индивиди.

Пренос на замърсители: Местоположението на Община Троян и спецификата в нейния планинско-хълмист релеф изключват до голяма степен вероятността за пренос на замърсители от съседни региони. Планинските участъци са бариери за навлизане и пречистващи механизми на атмосферните замърсители в района. Според статистическите данни за емисиите на вредни вещества, генерирани в съседни на община Троян общини и липсата на тяхна територия на големи промишлени източници на емисии на вредни вещества

⁸ ДЕО към ОУП на община Троян

(с високи изпускащи устройства и възможност за пренос на замърсяване на далечни разстояния), може да се твърди, че КАВ в община Троян не би се влошило/променило от евентуален пренос на вредни вещества от съседни райони.

4.1.3.5. Изводи

* В община Троян е постигнато намаление на броя на превишенията по показател ФПЧ₁₀ през последните 3 год., което определя бъдещите действия, насочени към:

➤ Намаляване емисиите на фини прахови частици (ФПЧ₁₀) от битовото отопление:

1. Повишаването на енергийната ефективност на сградите – продължаване политиката за саниране на многофамилните жилищни сгради;
2. Поетапно газифициране на обществения и битов сектор – приоритетно изграждане на газопреносна мрежа.
3. Подмяна на печките за твърди горива с по-ефективни.

Количеството на емитираните ФПЧ₁₀ при изгарянето на дърва в домашни печки зависи както от количеството, така и от качеството на изгаряната дървесина. Показателят влажност е основен, тъй като той влияе пряко върху енергийното съдържание, респективно до повишаване на емисиите. Установено е, че горивната мощност на дървесината се увеличава два пъти при намаляване на влажността ѝ под 25%. Използването на горивни уредби с висок коефициент на полезно действие и дървесина с ниска влажност може да повиши до два пъти полезното количество топлина, получавано от дървата за огрев, което е равностойно на двукратно увеличаване на потенциала, без да се увеличава потреблението.

5. Усилията на общината да продължат в посока на отказ от твърдо гориво за битово отопление, повишаване на енергоефективността на сградите, разясняване на опасността за здравето на хората при вдишване на фини прахови частици и ясно определяне и информиране на обществото за източниците на тези прахови частици.

➤ Намаляване емисиите на ФПЧ₁₀ от транспорта

1. Прилагане на действия, с които да се предотврати внасянето на нанос върху пътните платна, в това число:

- Благоустрояване на съществуващите зелени площи, чрез допълнително затревяване и поставяне на бордюри, които да възпрепятстват физически паркирането върху тях;
- Ремонт и възстановяване на повредени тротоарни настилки;
- Изграждане на нови места за паркиране;
- Контрол на изпълнителите при подмяна и ремонт на канализационни мрежи, улици и др. инфраструктура за възстановяване целостта на пътното покритие, недопускане на емитиране на прах, замърсяване на прилежащите площи и територии, водещи до увеличаване на пътния нанос или ветрово запрашаване;
- Системен контрол към всички строителни обекти, за недопускане емитиране на прах и замърсяване от строителни отпадъци и земни маси.

2. Системно почистване и миене на пътните платна, в т.ч.

- Системно машинно миене на основната улична мрежа на града;
- Периодично ръчно измиване на зони или части от улици, по които по някаква причина се е натрупал пътен нанос;

3. Обновяване и поддържане в добро състояние на пътна инфраструктура, както и подобряване организацията на движението в градски условия;

- Развитие и благоустрояване на транспортната инфраструктура в Троян.;
- Реконструкция и поддържане на добро състояние на уличната мрежа.
- Насърчаване ограничаването на ползването на лични МПС чрез популяризиране на масовия обществен транспорт;
- Изграждане и рехабилитация на пешеходни алеи, велоали и тротоари.

4. Обновяване на автомобилния парк, в т.ч. на организирания автобусен градски и междуселищен транспорт.

4.2. Води

4.2.1. Повърхностни води

Територията на община Троян попада в обхвата на Дунавския район за басейново управление на водите. Повърхностните води на територията на общината попадат в три водосборни басейна – Вит, Осъм и Янтра.

С най-голямо значение за община е р. Осъм и нейните притоци – Бели и Черни Осъм. Притоци на р. Осъм са реките: Бели Осъм, Черни Осъм, Команска река (при с. Калейца), Сухата река (при с. Ломец) и Малката река (при с. Добродан). Реките, образуващи водосбора на р. Бели Осъм, са: Рогачева река, Ръждавец, Зеленика, Жална, Кнежа, Дъскотина. Притоци на р. Черни Осъм са Жеравица и Крайовица. През територията на общината протичат и реките Видима (към водосбора на р. Росица), Калник и Топля (към водосбора на р. Вит). Режимът на реките е в пряка зависимост от надморската височина. Водният режим на реките Бели Осъм и Черни Осъм се отличава със сравнително нисък зимен и летен отток, който има значително по-високи стойности през пролетта и ранното лято. Подхранващите р. Бели Осъм водни течения имат значителен воден дебит, дължащ се на високия водоохранен ефект на комплексите от букови гори. Водните течения в хълмисто-предпланинската част на общината имат непостоянен режим и през горещите месеци често пресъхват.

Списък на повърхностните водни тела в община Троян по географско описание

1. р. Калник от яз. Сопот до вливане в р. Вит;
2. р. Каменка от извор до вливане в р. Вит, включително притоци - р. Катунецка с Мирьова и Елешница и р. Сопотска с Лъга и Батънска;
3. р. Бели Вит до вливане на р. Черни Вит при Тетевен, вкл. притоци - Костика, Заводна и Черна река, без зоната за защита РВ „Болованджика“; РВ „Брестнишка лъка“ на р.Рибарица;
4. Язовир Сопот, построен 1961 г. с дължина 7 km, максим. Ширина 2 km, а дълбочина - 28 m.
5. р. Осъм от вливане на реките Черни Осъм и Бели Осъм при Троян до вливане на р.Берница при Александрово, вкл. притоците - Команска, Суха, Дрипля и Берница;
6. ОРВ „Сухата река“;
7. р. Бели Осъм от приток при Балканец до вливане на р. Черни Осъм;
8. РВ „Черни Осъм“; РВ „Краевица“; РВ „Черни Осъм“; РВ „Краевица“;
9. местност „Жална“, РВ „Въртяшка“;
10. местност „Кончетата“, ОРВ „Стъргонска“;
11. местност „Дъскорезницата“, РВ „Зеленика“;
12. Дънно водохранилище „Къси дял“ местност „Слатина“, РВ „Слатински дол, РВ „Козещица“;
13. приток от РВ „Въртяшка“ до вливане в р. Бели Осъм;
14. ОРВ „Нанковото“;
15. р. Бели Осъм от Чифлик до Троян;
16. приток от Шипковски минерални бани до вливане в р. Бели Осъм;
17. р. Видима от Априлци до Дебнево.

Списък на повърхностните водни тела категория “реки” в община Троян:

№	Код на водното тяло	Име на водното тяло	Код / типа	Име река / язовир	Дължина, km	Водосборна площ km ²
1	BG1VT789R1105	КАЛНИК VTRWB1105	R2	Калник	19,607	185,612
2	BG1VT600R006	КАМЕНКА VTRWB06	R4	Каменка	51,204	491,901
3	BG1VT900R1001	БЕЛИ ВИТ VTRWB1001	R4	Бели Вит	28,633	320,082
4	BG1VT800L004	СОПОТ VTRWB1004		Яз. Сопот		77,020
5	BG1OS700R1001	ОСЪМ OSRWB100	R7	Осъм	86,572	933,402
6	BG1OS700R1101	СУХА OSRWB1101	R4	Суха	5,710	17,202
7	BG1OS890R1016	БЕЛИ ОСЪМ OSRWB101	R15	Бели Осъм	9,772	54,069
8	BG1OS890R1116	ЧЕРНИ ОСЪМ OSRWB1116	R2	Черни Осъм	37,410	224,002
9	BG1OS890R1216	без име OSRWB1216	R2	без име	4,857	21,932
10	BG1OS890R1316	без име OSRWB1316	E2	без име	3,381	11,473

11	BG1OS890R1416	без име OSRWB1416	R2	без име	8,348	21,253
12	BG1OS890R1516	БЕЛИ ОСЪМ OSRWB1516	R2	Бели Осъм	14,370	43,198
13	BG1OS890R1616	без име OSRWB1616	R2	без име	5,938	16,560
14	BG1OS890R1716	без име OSRWB1916	E2	без име	2,473	2,729
15	BG1OS890R1816	БЕЛИ ОСЪМ OSRWB1816	R2	Бели Осъм	8,546	21,174
16	BG1OS890R1916	без име OSRWB1916	R2	без име	13,516	46,190
17	BG1YN400R1531	ВИДИМА YNRWB1531	R4	Видима	21,608	137,643

Пунктове за мониторинг, използвани за оценка на състоянието на повърхностните води в община Троян са представени в таблицата долу:

Код на Пункт за мониторинг	Географско описание на пункта за мониторинг	Код на повърхностното водно тяло	Географско описание на повърхностното водно тяло
BG1VT068117MS1060	с. Български извор	BG1VT789R1105	р. Калник от яз. Сопот до вливане в р. Вит
BG1VT00061MS050	р. Каменка, след вливане на р. Катунецка при с. Бежаново	BG1VT600R006	р. Каменка от извор до вливане в р. Вит, вкл. притоци - р. Катунецка с Мирьова и Елешница и р. Сопотска с Лъга и Батънска
BG1VT09931MS080	р. Бели Вит над с. Рибарица	BG1VT900R1001	р. Бели Вит до вливане на р. Черни Вит при Тетевен, вкл. притоци - Костика, Заводна и Черна река, без зоната за защита РВ "Болованджика"; РВ "Брестнишка лъка" на р. Рибарица
BG1VT99111MS060	р. Бели Вит след гр. Тетевен		
BG1VT69922MS079	р. Костина, приток на р. Бели Вит, над местността Кървавото кладенче		
BG1OS00715MS050	р. Осъм, след гр. Ловеч	BG1OS700R1001	р. Осъм от вливане на реките Черни Осъм и Бели Осъм при Троян до вливане на р. Берница при Александрово, вкл. притоците - Команска, Суха, Дрипля и Берница
BG1OS00799MS060	р. Осъм, след гр. Троян		
BG1OS00728MC1020	р. Бели Осъм, преди вливане в р. Черни Осъм, гр. Троян / мост на изход от Троян-посока Ловеч/	BG1OS890R1016	р. Бели Осъм от приток при Балканец до вливане на р. Черни Осъм
BG1OS07287MS1030	р. Бели Осъм, с. Бели Осъм на моста	BG1OS890R1816	р. Бели Осъм от Чифлик до Троян
BG1OS07286MS1040	р. Б. Осъм (Ръждавец) след с. Шипково, на моста за с. Б. Осъм	BG1OS890R1916	приток от Шипковски минерални бани до вливане в р. Бели Осъм
BG1YN84631MS1180	р. Видима, преди вливане на р. Граднишка-мост преди с. Градница	BG1YN400R1531	р. Видима от Априлци до Дебнево

Актуално състояние на повърхностните водни тела

Водните тела: приток от РВ "Въртяшка" до вливане в р. Бели Осъм (BG1OS890R1616); Дънно водохващане "Къси дял"; м-ст "Слатина", РВ "Слатински дол", РВ "Козешица" (BG1OS890R1516); ОРВ „Нанковото“ (BG1OS890R1716); м-ст "Дъскорезницата", РВ "Зеленика" (BG1OS890R1416); м-ст "Кончетата", ОРВ "Стъргонска" (BG1OS890R1316); ОРВ "Сухата река" (BG1OS700R1101), групирано с BG1OS890R1116 в голямата си част са новообразувани в ПУРБ 2016-2021 г. Някои са разположени в ЗЗВ предназначени за ПБВ и за оценката им е ползван подхода на групиране. Предвид факта, че във водните тела определени като ЗЗВ не са натоварени с антропогенен натиск и отговарят на критериите за групиране за оценка на екологичното и химично им състояние се използва същият подход.

Оценката на екологичното състояние на повърхностните водни тела, попадащи в териториалния обхват на община Троян за периода 2019-2020г. е основана на оценка на биологичните елементи на качество: макрозообентос, макрофити и фитобентос. За всички

водни тела, с изключение на ВТ р. Видима от Априлци до Дебнево (код BG1YN400R1531) оценката е основана на БЕК макрозообентос и БЕК фитобентос.

Наблюденията са проведени в 15 пункта за мониторинг. Оценката на състоянието на ВТ по БЕК за периода 2019-2020г. в общината е добро – за 11 водни тела и умерено за 4 водни тела (р. Бели Осъм от Чифлик до Троян; р. Бели Осъм от приток при Балканец до вливане на р. Черни Осъм; р. Осъм от вливане на реките Черни Осъм и Бели Осъм при Троян до вливане на р. Берница при Александрово, вкл. притоците - Команска, Суха, Дрипля и Берница; р. Каменка от извор до вливане в р. Вит, вкл. притоци - р. Катунецка с Мирьова и Елешница и р. Сопотска с Лъга и Батънска), подлежащи на мониторинг. Детайлната оценка по БЕК за 2019-2020г. е представена в таблицата по-долу:

Състояние на повърхностните водни тела по БЕК за периода 2019-2020г.

Пореchie	Код на повърхностното водно тяло	Географско описание на повърхностното водно тяло	Оценка по отделни биологични елементи за качество (БЕК)			Оценка по биологичните елементи за качество
			МЗБ	МФ	ФБ	1-5,U
Вит	BG1VT789R1105	р. Калник от яз. Сопот до вливане в р. Вит				2
Вит	BG1VT600R006	р. Каменка от извор до вливане в р. Вит, вкл. притоци - р. Катунецка с Мирьова и Елешница и р. Сопотска с Лъга и Батънска				3
Вит	BG1VT900R1001	р. Бели Вит до вливане на р. Черни Вит при Тетевен, вкл. притоци - Костика, Заводна и Черна река, без зоната за защита РВ "Болованджика"; РВ "Брестнишка лъка" на р. Рибарица				2
Осъм	BG1OS700R1001	р. Осъм от вливане на реките Черни Осъм и Бели Осъм при Троян до вливане на р. Берница при Александрово, вкл. притоците - Команска, Суха, Дрипля и Берница				3
Осъм	BG1OS700R1101	ОРВ "Сухата река"				2
Осъм	BG1OS890R1016	р. Бели Осъм от приток при Балканец до вливане на р. Черни Осъм				3
Осъм	BG1OS890R1816	р. Бели Осъм от Чифлик до Троян				3
Осъм	BG1OS890R1916	приток от Шипковски минерални бани до вливане в р. Бели Осъм				2
Янтра	BG1YN400R1531	р. Видима от Априлци до Дебнево	пункт от това тяло не е бил включван в мониторинговите програми за 2019-2020			
Осъм	BG1OS890R1616	приток от РВ "Въртяшка" до вливане в р. Бели Осъм				2
Осъм	BG1OS890R1516	Дънно водохранилище "Къси дял"; м-ст "Слатина", РВ "Слатински дол", РВ "Козещица"				2
Осъм	BG1OS890R1416	м-ст "Дъскорезницата", РВ "Зеленика"				2
Осъм	BG1OS890R1216	м-ст "Жална", РВ "Въртяшка"				2
Осъм	BG1OS890R1116	РВ "Миревско"; РВ "Черни Осъм"; РВ "Краевица"				2
Осъм	BG1OS890R1716	ОРВ "Нанковото"				2
Осъм	BG1OS890R1316	м-ст "Кончетата", ОРВ "Стъргонска"				2

Легенда: състояние:

ЕС	Класификация на екологичния потенциал	Цветен код		клас
		Изкуствени водни обекти	Силно модифицирани водни обекти	клас
1				
2	Добър и по-висок	Зелено със светло сиви линии	Зелено с тъмно сиви линии	1-2
3	умерен	Жълто със светло сиви линии	Жълто с тъмно сиви линии	3
4	лош	Оранжево със светло сиви линии	Оранжево с тъмно сиви линии	4
5	много лош	Червен със светло сиви линии	Червен с тъмно сиви линии	5

За същия период – 2019-2020г. състоянието на водните тела, оценено по физико-химични показатели показва следното: **10 водните тела са в добро състояние по физико-химични показатели:** м-ст "Кончетата", ОРВ "Стъргонска"; ОРВ "Нанковото"; РВ "Миревско"; РВ "Черни Осъм"; РВ "Краевица; м-ст "Жална", РВ "Въртяшка"; м-ст "Дъскорезницата", РВ "Зеленика; Дънно водохващане "Къси дял"; м-ст "Слатина", РВ "Слатински дол", РВ "Козешица"; р. Видима от Априлци до Дебнево; приток от Шипковски минерални бани до вливане в р. Бели Осъм; р. Бели Вит до вливане на р. Черни Вит при Тетевен, вкл. притоци - Костика, Заводна и Черна река, (без зоната за защита РВ "Болованджика"; РВ "Брестнишка лъка" на р. Рибарица) и ОРВ "Сухата река". **Останалите 6 водни тела са в умерено състояние.**

По показателите за специфични замърсители няма превишения на СКОС в нито един от пунктовете за наблюдение.

Оценките за състоянието на повърхностните водни тела по физикохимични показатели за 2019-2020г. са детайлно представени в таблицата долу:

Код на повърхностното водно тяло	Географско описание на повърхностното водно тяло	Оценка по отделни физико-химични показатели										Обща оценка по физико-химични показатели и специфични замърсители
		Кислороден режим				Биогенни замърсители					Специфични замърсители	
		PH	Съд. O,mg/l	БПК	NH4	NO2	NO3	N-total	P-PO4	P-total		
BG1VT789R1105	р. Калник от яз. Сопот до вливане в р. Вит											3
BG1VT600R006	р. Каменка от извор до вливане в р. Вит, вкл. притоци - р. Катунецка с Мирьова и Елешница и р. Сопотска с Лъга и Батънска											3
BG1VT900R1001	р. Бели Вит до вливане на р. Черни Вит при Тетевен, вкл. притоци - Костика, Заводна и Черна река, без зоната за защита РВ "Болованджика"; РВ "Брестнишка лъка" на р. Рибарица											2
BG1OS700R1001	р. Осъм от вливане на реките Черни Осъм и Бели Осъм при Троян до вливане на р. Берница при Александрово, вкл. притоците - Команска, Суха, Дрипля и Берница										No	3
BG1OS700R1101	ОРВ "Сухата река"										No	2

BG1OS8 90R1016	р. Бели Осъм от приток при Балка- нец до вливане на р. Черни Осъм										No	3
BG1OS8 90R1816	р. Бели Осъм от Чифлик до Троян										No	3
BG1OS8 90R1916	приток от Шипков- ски минерални бани до вливане в р. Бели Осъм										No	2
BG1YN 400R153 1	р. Видима от Априлци до Дебнево										No	2
BG1OS8 90R1616	приток от РВ "Въртяшка" до вливане в р. Бели Осъм										No	3
BG1OS8 90R1516	Дънно водохва- щане "Къси дял"; м-ст "Слатина", РВ "Слатински дол", РВ "Козещица"										No	2
BG1OS8 90R1416	м-ст "Дъскорезни- цата", РВ "Зеленика"										No	2
BG1OS8 90R1216	м-ст "Жална", РВ "Въртяшка"										No	2
BG1OS8 90R1116	РВ "Миревско"; РВ "Черни Осъм"; РВ "Краевица"										No	2
BG1OS8 90R1716	ОРВ "Нанковото"										No	2
BG1OS8 90R1316	м-ст "Кончетата", ОРВ "Стъргонска"										No	2

(по данни на БДДР)

Умереното състояние на водните тела: р. Калник от яз. Сопот до вливане в р. Вит; р. Каменка от извор до вливане в р. Вит, вкл. притоци - р. Катунецка с Мирьова и Елешница и р. Сопотска с Лъга и Батънска; р. Осъм от вливане на реките Черни Осъм и Бели Осъм при Троян до вливане на р. Берница при Александрово, вкл. притоците - Команска, Суха, Дрипля и Берница; р. Бели Осъм от приток при Балканец до вливане на р. Черни Осъм; р. Бели Осъм от Чифлик до Троян, се дължи на повишени нива на биогенните елементи азот и фосфор.

Общата екологична оценка на състоянието на повърхностните водни тела, подлежащи на мониторинг в обхвата на община Троян за периода 2019-2020г. е представена в табл. долу:

Поре- бие	Код на повърх- ностното водно тяло	Географско описание на повърхностното водно тяло	Оценка по биологич- ните елементи за качество	Обща оценка по физико- химични показатели и специфични замърсители	Обща Еколог- ична оценка	Химично състояние -оценка на приоритет- ни вещества /във вода/
			1-5,U	1-3,U	1-5, U	2,3,U
Вит	BG1VT7 89R1105	р. Калник от яз. Сопот до вливане в р. Вит	2	3	2	

Вит	BG1VT6 00R006	р. Каменка от извор до вливане в р. Вит, вкл. притоци - р. Катунецка с Мирьова и Елешница и р. Сопотска с Лъга и Батънска	3	3	3	
Вит	BG1VT9 00R1001	р. Бели Вит до вливане на р. Черни Вит при Тетевен, вкл. притоци - Костика, Заводна и Черна река, без зоната за защита РВ "Болованджика"; РВ "Брестнишка лъка" на р. Рибарица	2	2	2	
Осъм	BG1OS7 00R1001	р. Осъм от вливане на реките Черни Осъм и Бели Осъм при Троян до вливане на р. Берница при Александрово, вкл. притоците - Команска, Суха, Дрипля и Берница	3	3	3	
Осъм	BG1OS7 00R1101	ОРВ "Сухата река"	2	2		
Осъм	BG1OS8 90R1016	р. Бели Осъм от приток при Балканец до вливане на р. Черни Осъм	3	3	3	
Осъм	BG1OS8 90R1816	р. Бели Осъм от Чифлик до Троян	3	3	3	
Осъм	BG1OS8 90R1916	приток от Шипковски минерални бани до вливане в р. Бели Осъм	2	2	2	
Янтра	BG1YN4 00R1531	р. Видима от Априлци до Дебнево	НД	2	/	
Осъм	BG1OS8 90R1616	приток от РВ "Въртяшка" до вливане в р. Бели Осъм	2	3	2	
Осъм	BG1OS8 90R1516	Дънно водохващане "Къси дял"; м-ст "Слатина", РВ "Слатински дол", РВ "Козецица"	2	2		
Осъм	BG1OS8 90R1416	м-ст "Дъскорезницата", РВ "Зеленика"	2	2		
Осъм	BG1OS8 90R1216	м-ст "Жална", РВ "Въртяшка"	2	2		
Осъм	BG1OS8 90R1116	РВ "Миревско"; РВ "Черни Осъм"; РВ "Краевица"	2	2	2	
Осъм	BG1OS8 90R1716	ОРВ "Нанковото"	2	2		
Осъм	BG1OS8 90R1316	м-ст "Кончетата", ОРВ "Стъргонска"	2	2		

Легенда:

	группиран за добро състояние по съответния елемент за качеството
--	--

От 16-те водни тела обща екологична оценка е формирана за 15 водни тела, а за едно (р. Видима от Априлци до Дебнево) няма данни, тъй като не е включено в мониторинговата програма за периода. За 2019-2020г. 11 водни тела са в добро състояние (като за някои оценката е извършена чрез групиране) и 4 водни тела са в умерено екологично състояние.

Детайлен анализ на състоянието на водните тела за периода 2017-2020 г.

• Р. Калник от яз. Сопот до вливане в р. Вит, с код BG1VT789R1105

От проведения в отчетния период мониторинг в пункт р.Калник преди вливане в р.Вит, при с. Български извор с код BG1VT068117MS1060 се констатира отклонение от СКОС за добро състояние по следните физико-химични показатели: нитратен азот, общ азот, ортофосфати, общ фосфор и БПК5. На изискванията на добро състояние отговарят измерените концентрации на показатели: активна реакция, разтворен кислород, електропроводимост, азот амониев и азот

нитритен. При анализа на данните от специфичните замърсители следва да се отбележи, че еднократно е измерена висока концентрация на алуминий, но изчислената СГС на концентрацията на показателя не надвишава изискванията на СКОС за добро състояние. През 2019-2020 г. за хидробиологичен мониторинг са планирани и анализирани БЕК макрозообентос и фитобентос. Данните показват, че тялото попада в границите на добро състояние. Анализът на приоритетни вещества не отчитат концентрации над изискванията на СКОС за добро състояние. Химичното състояние на водното тяло е достигащо добро.

2018г. - 2019г Измерените физикохимични показатели показват, че водното тяло отговаря на изискванията за умерено състояние спрямо Наредба Н-4. Трябва да се отбележи, че еднократно е измерена висока концентрация на алуминий, над изискванията за добро състояние. Но изчислената средногодишна стойност /СГС/ / по показател алуминий във водното тяло надвишава изискванията на СКОС за добро състояние. Анализ на приоритетни вещества не отчитат концентрации над изискванията на СКОС за добро състояние. Химичното състояние на водното тяло е достигащо добро. Последният хидробиологичният мониторинг през 2018г на БЕК макрозообентос в пункта на р. Калник преди вливане в р. Вит, при с. Български извор отчитат добро състояние.

2017-2018 От анализа по физикохимичните показатели е видно, че водното тяло отговаря на изискванията за добро състояние спрямо Наредба Н-4, с изключение на показатели: N-total, PO₄ и общ фосфор, които отговарят на изискванията за умерено състояние. От анализа на специфичните замърсители е видно, че няма измерени високи концентрации над изискванията на СКОС за добро състояние. Анализ на приоритетни вещества не отчитат концентрации над изискванията на СКОС за добро състояние. Химичното състояние на водното тяло е достигащо добро. Пунктът за хидробиологичен мониторинг във водно тяло BG1VT789R1105 е р.Калник преди вливане в р.Вит, при с. Български извор. В пункта през 2018г. е изследван БЕК макрозообентос. Резултатите от анализа отчитат добро състояние.

• **Р. Каменка от извор до вливане в р. Вит, вкл. притоци - р. Катунецка с Мирьова и Елешница и р. Сопотска с Лъга и Батънска, с код BG1VT600R006.**

Водното тяло се наблюдава с пункт за мониторинг р.Каменка, след вливане на р.Катунецка при с.Бежаново с код BG1VT00061MS050. От анализа на данните от изпитване по физикохимични елементи за качество водното тяло отговаря на изискванията на умерено състояние. Констатирано се отклонение от СКОС за добро състояние при показатели азот нитратен и общ азот. Следва да се отбележи, че в измерените концентрации през последните две години се наблюдава тенденция към понижаване на стойностите. От анализа на специфичните замърсители е видно, че няма измерени високи концентрации над изискванията на СКОС за добро състояние.

През 2019-2020 г. от биологичните елементи за качество са анализирани макрозообентос, макрофити и фитобентос. Данните показват, че водното тяло се намира в умерено състояние според БЕК. Анализ на приоритетни вещества не отчитат концентрации над изискванията на СКОС за добро състояние. Химичното състояние на тялото е добро.

2018 - 2019: През 2019 година е планиран за анализ мониторингов пункт при р. Каменка с. Божаново. Измерените физикохимични показатели показват подобрене на качеството на водата на водното тяло в сравнение с предходен период. По физикохимични елементи за качество, водите на водното тяло отговарят на изискванията за добро състояние, с изключение на показател нитратен азот, който отговаря на умерено състояние. От анализа на специфичните замърсители е видно, че няма измерени високи концентрации над изискванията на СКОС за добро състояние. Анализ на приоритетни вещества не отчитат концентрации над изискванията на СКОС за добро състояние. Химичното състояние на тялото е добро. Анализирани БЕК макрозообентос, фитобентос и макрофити в пункта при р. Каменка, след вливане на р.Катунецка, с.Бежаново отчитат добро състояние

2017-2018: За периода 2017-2018 измерените физикохимични показатели показват

превишения по показателите: разтворен кислород, БПК₅, N-NO₃, N-total, PO₄ и P total който отговарят на изискванията за умерено състояние. По всички останали физикохимични елементи за качество водите на водното тяло отговарят на изискванията за добро състояние. От анализа на специфичните замърсители е видно, че измерени високи концентрации над изискванията на СКОС за добро състояние показва показателя алуминий. Изчислената средногодишната стойност/СГС/ на показателя алуминий във водното тяло надвишава изискванията на СКОС за добро състояние. Анализ на приоритетни вещества не отчитат концентрации над изискванията на СКОС за добро състояние. Химичното състояние на водното тяло е добро. Пунктът за хидробиологичен мониторинг във водното тяло е р. Каменка, след вливане на р.Катунецка, с.Бежаново. Данните за него са от БЕК макрозообентос, макрофити и фитобентос (за 2017г.) и според тях състоянието на тялото се оценява като лошо.

• **Р. Бели Вит до вливане на р. Черни Вит при Тетевен, вкл. притоци - Костика, Заводна и Черна река, без зоната за защита РВ "Болованджика"; РВ "Брестнишка лъка" на р. Рибарица с код BG1VT900R1001**

Качеството на водата във водно тяло се наблюдава от три пункта за мониторинг: - р. Бели Вит над с. Рибарица с код BG1VT09931MS080; - - р. Бели Вит след гр. Тетевен с код BG1VT99111MS060; - - р. Костина, приток на р. Бели Вит, над местността Кървавото кладенче с код BG1VT69922MS079

Анализът на резултатите от мониторинг проведен през отчетния период на физикохимичните елементи за качество и специфичните замърсители показва, че водното тяло отговаря на изискванията за добро/отлично състояние съгласно изискванията на Наредба Н-4. През 2019-2020 г. за хидробиологичен мониторинг са планирани и анализирани БЕК макрозообентос, макрофити и фитобентос. Данните показват, че тялото попада в границите на добро състояние. В програмата за мониторинг 2020 – 2021 г. за приоритетните вещества- живак, кадмий и олово е наблюдаван пункта на р. Костина. Не са констатирани стойности, които превишават изискванията на СКОС за добро състояние. Химичното състояние на водното тяло е достигащо добро.

2018-2019: Качеството на водата във водно тяло с код BG1VT900R1001 се наблюдава от 3 пункта за мониторинг - при с. Рибарица; при гр. Тетевен и р. Костина, приток на р. Бели Вит, над местността Кървавото кладенче. През 2019 година е планиран за анализ мониторингов пункт при р. Костина над Кървавото кладенче. Измерените физикохимични показатели показват, че водното тяло отговаря на изискванията за добро/отлично състояние спрямо Наредба Н-4. От анализа на специфичните замърсители е видно, че няма измерени високи концентрации над изискванията на СКОС за добро състояние. Химичното състояние на водното тяло е достигащо добро. Пунктовете за хидробиологичен мониторинг във водно тяло BG1VT900R1001 са двар. Вит след Тетевен и р.Бели Вит над с. Рибарица. Анализираните БЕК през 2019 година в двата пункта отчитат отлично състояние.

2017-2018: Качеството на водата във водно тяло на р.Бели Вит BG1VT900R1001 се наблюдава от 3 пункта за мониторинг- при с. Рибарица, при гр. Тетевен и р. Костина, приток на р. Бели Вит, над мест. Кървавото кладенче. От анализа по физикохимичните показатели е видно, че водното тяло отговаря на изискванията за добро състояние спрямо Наредба Н-4, с изключение на показатели: разтворен кислород и N-NO₂ който отговарят на изискванията за умерено състояние. От анализа на специфичните замърсители е видно, че няма измерени високи концентрации над изискванията на СКОС за добро състояние. Анализ на приоритетни вещества не отчитат концентрации над изискванията на СКОС за добро състояние. Химичното състояние на водното тяло е достигащо добро. Оценката по биологични елементи за качество за водното тяло е добро състояние.

• **Р. Осъм от вливане на реките Черни Осъм и Бели Осъм при Троян до вливане на р. Берница при Александрово, вкл. притоците - Команска, Суха, Дрипля и Берница, водно тяло BG1OS700R1001.**

Водното тяло с наблюдава с два пункта за мониторинг: р. Осъм, след гр.Ловеч с код BG1OS00715MS050 и р. Осъм, след гр.Троян с код BG1OS00799MS060. През периода 2019-2020 г. са анализирани и двата пункта. Съгласно резултатите от анализа по физикохимичните показатели водното тяло отговаря на изискванията за умерено състояние съгласно Наредба Н-4. В диапазона на СКОС умерено състояние попадат СГС на концентрациите на показатели - общ азот, фосфати и общ фосфор. Показателите БПК₅, концентрация на разтворен кислород, азот амониев, азот нитритен, азот нитратен, специфична електропроводимост и рН са в нормите за отлично и добро състояние. При анализа на специфичните замърсители не са констатирани концентрации над изискванията на СКОС за добро състояние. През изследвания период от биологичните елементи за качество са анализирани макрозообентос, макрофити и фитобентос. Данните показват, че състоянието на тялото се оценява като умерено. При анализа на приоритетни вещества не са констатирани концентрации над изискванията на СКОС за добро състояние. Водното тяло се оценява в добро химично състояние.

2018-2019: По анализираните физикохимични показатели през периода е видно, че водното тяло отговаря на изискванията за умерено състояние съгласно Наредба Н-4. 41 Няма установени високи концентрации на специфични замърсители над стойностите на СКОС за добро състояние. Общата оценка въз основа анализа по тези показатели, определя умерено екологично състояние за водно тяло. Анализа на приоритетни вещества не отчита концентрации над изискванията на СКОС за добро състояние. Химичното състояние на тялото е добро. Оценката за водното тяло по биологичните елементи е умерено състояние. Като данните по БЕК макрозообентос при пункт р. Осъм, след гр.Ловеч през 2019г отчитат добро състояние.

2017-2018: От анализа по физикохимичните показатели е видно, че водното тяло отговаря на изискванията за умерено състояние спрямо Наредба Н-4. Няма установени високи концентрации на специфични замърсители над стойностите на СКОС за добро състояние. Общата оценка въз основа анализа по тези показатели, определя умерен екологично състояние за водно тяло. Анализа на приоритетни вещества отчитат концентрации над изискванията на СКОС за добро състояние на показател кадмий. Химичното състояние на водното тяло е недостигащо добро. В пунктовете през 2017 и 2018г. са мониторирани БЕК макрозообентос, макрофити и фитобентос. Оценката за водното тяло по биологичните елементи е умерено състояние.

- **ОПВ "Сухата река" с код на водно тяло BG1OS700R1101, групирано с BG1OS890R1116**

Изредените по-горе водни тела в голямата си част са новообразувани в ПУРБ 2016- 2021 г. Някои са разположени в ЗЗВ предназначени за ПБВ и за оценката им е ползван подхода на групиране. Предвид факта, че във водните тела определени като ЗЗВ не са натоварени с антропогенен натиск и отговарят на критериите за групиране за оценка на екологичното и химично им състояние ще се използва същият подход.

- **Р. Бели Осъм от приток при Балканец до вливане на р. Черни Осъм, код на водно тяло BG1OS890R1016.**

През периода 2019-2020 е анализиран пункт р. Бели Осъм, преди вливане в р. Черни Осъм, гр. Троян / мост на изход от Троян-посока Ловеч/, с код BG1OS00728MC1020. Водното тяло отговаря на изискванията за умерено състояние с отклонение от СКОС за добро състояние на показатели общ азот, фосфати и общ фосфор. Измерените резултати за показатели специфична електропроводимост, концентрация на разтворен кислород отговарят на нормите за отлично състояние. Показателите: БПК₅, рН и азот амониев, азот нитритен и азот нитратен са в нормите за добро състояние. При анализа на специфичните замърсители не са констатирани концентрации над изискванията на СКОС за добро състояние. През изследвания период от биологичните елементи за качество са анализирани макрозообентос и фитобентос. Данните показват, че състоянието на тялото се оценява като умерено. При анализа на приоритетни

вещества не са констатирани концентрации над изискванията на СКОС за добро състояние. Водното тяло се оценява в добро химично състояние.

2018-2019: р. Бели Осъм от приток при Балканец до вливане на р. Черни Осъм с код на водно тяло BG1OS890R1016 през 2019 година водното тяло е планирано за наблюдение по физикохимични показатели, специфични замърсители и приоритетни вещества. Измерените физикохимични показатели показват, че водното тяло отговаря на изискванията за умерено състояние спрямо Наредба Н-4. 43 Няма измерени високи стойности над изискванията за СКОС за добро състояние на специфични замърсители. Анализа на приоритетни вещества не отчитат концентрации над изискванията на СКОС за добро състояние. Химичното състояние на водното тяло е достигащо добро. Анализираните БЕК през 2019г в пункт р. Бели Осъм преди вливане в р.Черни Осъм, гр. Троян / преди мост на изход от Троян-посока Ловеч/ отчитат умерено състояние.

2017-2018 NA

• **Р. Бели Осъм от Чифлик до Троян, водно тяло с код BG1OS890R1816**

През периода 2019-2020 г. качеството на водата на водното тяло се наблюдава при пункт р. Бели Осъм, с. Бели Осъм на моста, с код BG1OS07287MS1030. От анализа на резултатите от изпитване на водите по физикохимичните показатели следва, че водното тяло отговаря на изискванията за умерено състояние. В диапазона на СКОС за умерено състояние попадат измерените концентрации на показател общ фосфор. По всички останали физикохимични показатели получените резултати отговарят на изискванията за добро и отлично състояние. При анализа на специфичните замърсители не са констатирани концентрации над изискванията на СКОС за добро състояние. През 2019-2020 г. за хидробиологичен мониторинг са планирани и анализирани БЕК макрозообентос, макрофити и фитобентос. Данните показват, че тялото попада в границите на умерено състояние. При анализа на приоритетни вещества не са констатирани концентрации над изискванията на СКОС за добро състояние. Водното тяло се оценява в добро химично състояние.

2018-2019: р. Бели Осъм от Чифлик до Троян с код на водно тяло BG1OS890R1816 през 2019 година водното тяло е планирано за наблюдение по физикохимични показатели, специфични замърсители и приоритетни вещества. Измерените физикохимични показатели показват, че водното тяло отговаря на изискванията за добро/отлично състояние спрямо Наредба Н-4, с изключение на показатели: N-total и P-total, които отговарят на изискванията за умерено състояние. Няма измерени високи стойности над изискванията за СКОС за добро състояние на специфични замърсители. Анализа на приоритетни вещества не отчитат концентрации над изискванията на СКОС за добро състояние. Химичното състояние на водното тяло е достигащо добро. Общата оценка на водното тяло по БЕК е добро състояние.

• **Р. Бели Осъм, приток от Шипковски минерални бани до вливане в р. Бели Осъм, водно тяло с код BG1OS890R1916.**

През периода 2019-2020 е планиран да се анализира пункт - р. Б. Осъм (Ръждавец) след с. Шипково, на моста за с. Б.Осъм, с код BG1OS07286MS1040. От анализа на резултатите от изпитване на водите по физикохимичните показатели следва, че водното тяло отговаря на изискванията за добро състояние. Всички физикохимични елементи за качество и специфични замърсители отговарят на нормите за добро състояние. Изключение се наблюдава в измерените резултати на показател общ фосфор. За него се констатираят еднократни високи концентрации. През изследвания период от биологичните елементи за качество е анализиран само макрозообентос. Данните показват, че състоянието на тялото се оценява като добро. При анализа на приоритетни вещества не са констатирани концентрации над изискванията на СКОС за добро състояние. Водното тяло се оценява в добро химично състояние.

2018-2019: приток от Шипковски минерални бани до вливане в р. Бели Осъм с код на водно тяло BG1OS890R1916 през 2019-2020 година водното тяло не е планирано за наблюдение по физикохимични показатели, специфични замърсители и приоритетни вещества. Според данните от 2019г по БЕК - макрозообентос в пункта на р. Ръждавец (ляв приток на р. Бели Осъм) след с. Шипково на моста за с. Б.Осъм състоянието е добро

2017-2018: Данните за него са от пункта р.Ръждавец (ляв приток на р. Бели Осъм) след с.Шипково на моста за с.Бели Осъм. Анализираният БЕК макрозообентос през 2017г. показва добро състояние.

• **Водното тяло на река Видима от гр. Априлци до с. Дебнево с код BG1YN400R1531.** Наблюдава се с пункт р.Видима, преди вливане на р. Граднишка-мост преди с. Градница с код BG1YN84631MS1180. Пунктът не е бил включен в програмата за мониторинг на повърхностни води, в последните две години. Оценката на състоянието е изготвена на база резултатите от изпитване в периода 2017 - 2018 г. и показва добро/отлично състояние по физикохимичните елементи за качество и специфичните замърсители. Пункта, намиращ се в това тяло не е бил палниран и анализиран през разглеждания период. За последно е провеждан хидробиологичен мониторинг през 2018 г. Според данните от анализираният БЕК (макрозообентос и фитобентос), тялото попада в добро състояние. Анализът на резултатите от изпитване на приоритетни вещества не отчитат концентрации над изискванията на СКОС за добро състояние. Химичното състояние на тялото е добро.

2018-2019: Водното тяло на река Видима от гр. Априлци до с. Дебнево – BG1YN400R1531 Водното тяло не е планирано за анализ през периода по физикохимични показатели, специфични замърсители и приоритетни вещества. Оценката по биологични елементи за качество макрозообентос и фитобентос, мониториран през 2018г. в пункта р. Видима мост в с. Дебнево показва добро състояние.

2017-2018: За периода 2017- 2018 година е планиран мониторинг на всички физикохимични показатели, специфични замърсители и приоритетни вещества. Резултатите от анализа показват следното: всички резултати от анализираният показатели показват добро/отлично състояние. Има превишение на СГС за показателя алуминий над изискванията на СКОС за добро състояние. Оценката по биологични елементи за качество макрозообентос и фитобентос, мониториран през 2018г. в пункта р. Видима мост в с. Дебнево показва добро състояние.

4.2.2. Подземни води

В териториалния обхват на община Троян попадат две подземни водни тела: порови води в Квартнерна - р.Росица в Севлиеиската котловина с код BG1G0000QAL022 и Карстови води в Централния Балкан с код BG1G0000TJK045. Подземните водни тела принадлежат към два слоя: слой Неоген- Кватернер, представен от ПВТ BG1G0000QAL022 и слой Триас- Юра-Креда, представен от ПВТ BG1G0000TJK045 .

Мониторинг на ПВТ на подземни води в община Троян

През 2015г. подземно водно тяло с код BG1G0000QAL022 „Порови води в Кватернера - р. Росица в Севлиеиската котловина” се наблюдава с един мониторингов пункт (МР 117): МР 117 при Севлиево, дренаж "Чапара", община Габрово, област Велико Търново. От 2016г. до 2020г. мониторингът се осъществява в 2 пункта (МР 117 и МР 393):

- Мониторингов пункт с код BG1G0000QALMP117 и име Дренаж "Чапара" при гр. Севлиево, община Габрово, област Велико Търново;
- Мониторингов пункт с код BG1G0000QALMP393 и име ШКЗ-ЕМКА – Севлиево при гр. Севлиево, община Севлиево, област Габрово.

Няма мониторингови пунктове на територията на община Троян.

През периода 2015-2019г. състоянието на подземно водно тяло с код BG1G0000TJK045 „Карстови води в Централния Балкан” се проследява и оценява по данни от 3 мониторингови пункта (МР 265; МР 323;МР 324): МР 265 при Тетевен ТК Л-35, община Тетевен, област Ловеч; МР 323 при Средни колиби - Извор - чешма, община Елена, област Велико Търново; МР 324 при Семерци КИ "Дюрмелика" - ВиК Търговище, община Антоново, област Търговище. Няма мониторингови пунктове в община Троян.

През 2020г. мониторинговата мрежа е разширена и включва 7 пункта за наблюдение (МР 265, МР 323, МР 324, МР 451, МР 449, МР 459, МР 460):

- Мониторингов пункт с код BG1G0000TJKMP265 при гр. Тетевен ТК Л-35, община Тетевен, област Ловеч;
- Мониторингов пункт с код BG1G0000TJKMP323 при с. Средни колиби - Извор - чешма, община Елена, област Велико Търново;
- Мониторингов пункт с код BG1G0000TJKMP324 при с.Семерци КИ "Дюрмелика", община Антоново, област Търговище;
- Мониторингов пункт с код BG1G0000TJKMP451 и име КИ Соколски манастир – Община Габрово, област Габрово;
- Мониторингов пункт с код BG1G0000TJKMP449 и име Етрополе, извор Поповец, община Етрополе, област София;
- Мониторингов пункт с код BG1G0000TJKMP459 и име Елена, СК1 Би Си Си Хандел, гр. Елена, община Елена, област Велико Търново;
- Мониторингов пункт с код BG1G0000TJKMP460 и име КИ Дончовци 1 ВиК Габрово, с. Бангейци, община Трявна, област Габров

Няма мониторингови пунктове на територията на община Троян.

Код на ПБВ	Име на подземното водно тяло	Химично състояние	Количествено състояние
BGIDGW0000QAL022	Порови води в Кватернера - р. Росица в Севлиеиската котловина	Лошо отклонение по показател “желязо”(Fe)	Добро
BGIDGW0000TJK045	Карстови води в Централния Балкан	Лошо (отклонение по показатели “нитрати” (NO ₃) и “амоний” (NH ₄))	Добро

Съгласно ПУРБ по отношение на ВТ BG1G0000QAL022 общо химично състояние на водното тяло е оценено като “лошо” в следствие на отклонения по показател желязо. МР 117 при Севлиево, дренаж "Чапара", община Габрово, област Велико Търново - водата в пункта запазва трайно повишени концентрации на манган над стандарта и през 2015г., както и в предходните години. Пункта е в риск по показател манган и поради това в него има оперативен мониторинг по манган. През 2015г. водата в пункта е показала и повишени концентрации над стандарта за качество и по показател желязо, което в предходната година е било в нормата.

Общото химично състояние на ВТ BG1G0000TJK045 също е определено като лошо поради отклонения по показателите нитрати и амоний. При Семерци КИ "Дюрмелика" - ВиК Търговище, община Антоново, област Търговище **е констатирано превишаване на стандартите за качество за амониени йони**. Пункта се наблюдава в оперативен мониторинг по нитратни йони. Не се установява интрузия на солени или замърсени води. Водното тяло няма хидравлична връзка с повърхностни води и състоянието му не оказва влияние върху качеството на повърхностни водни тела.

В ПУРБ за водните тела са определени изключения от постигането на добро химично състояние по отношение на показателите с отклонения на основание на чл.156в от Закона за водите до 2027г..

За всяко от водните тела са залежали екологични цели, както следва:

- Поставени екологични цели за водно тяло с код BG1G0000QAL022: “запазване на доброто количествено състояние. Предотвратяване на влошаването на химичното състояние по показател “желязо” (Fe). Запазване на доброто химично състояние по останалите показатели”
- Поставени екологични цели за водно тяло с код BG1G0000TJK045: “Запазване на доброто количествено състояние. Предотвратяване на влошаването на химичното състояние по показателите нитрати (NO₃) и амоний (NH₄). Запазване на доброто химично състояние по останалите показатели”.

Успоредно със залагане на екологичните цели по отношение на водните тела са поставени и екологични цели по отношение на зоните за защитата им, както следва:

- за зоната за защита на водно тяло BG1G0000QAL022: “Предотвратяване на влошаването на химичното състояние на зоната по показател желязо (Fe). Запазване на доброто химично състояние по останалите показатели”
- за зоната за защита на водно тяло BG1G0000TJK045: “Предотвратяване на влошаването на химичното състояние на зоната по показатели нитрати (NO₃) и амоний (NH₄). Запазване на доброто химично състояние по останалите показатели”

Актуално състояние на ПВТ BG1G0000QAL022 „Порови води в Кватернера - р. Росица в Севлиево котловина” за периода 2016-2020г.

код на пункт за мониторинг	име на пункта	химично състояние				
		2016г.	2017г.	2018г	2019г	2020г.
BG1G0000QALMP117	Дренаж "Чапара" - гр.Севлиево	лошо* (Mn)	лошо** (Mn, Fe)	лошо**** (Mn, Fe, Na, Cl...)	лошо***** (Ca, Na, Cl)	лошо (Mn, Na, Cl)*****
BG1G0000QALMP393	ШКЗ-ЕМКА - Севлиево	добро	добро	добро***	добро	добро

* Запазва трайно повишени концентрации на манган над стандарта и през 2016г. Пункта е в риск по показател манган и поради това в него има оперативен мониторинг по манган. В отделни проби през 2016г. са отчетени повишени стойности на желязо над стандарта за качество, средногодишната стойност на същият е без превишения.

** През 2017 г. водата в пункта запазва трайно повишени концентрации на манган над СК. Резултатите от изпитванията проведени през предходната година показват повишени концентрации над СК и по показател желязо

*** Еднократно превишение на нормата на показател манган, но СГС на концентрацията за показателя не превишават СК на подземни води.

**** Превишения на нормите по редица показатели – електропроводимост, желязо, манган, натрий, калций, обща твърдост и хлориди.

***** Еднократни превишения на СК по показатели „калций“, „натрий“ и „хлориди“; без наднормени стойности на желязо и манган.

***** Превишения на СК по показатели „манган“, „натрий“ и „хлориди“

Актуално състояние на ПВТ BG1G0000TJK045 „Карстови води в Централния Балкан” за периода 2016-2020г.

код на пункт за мониторинг	име на пункта	химично състояние				
		2016г.	2017г.	2018г	2019г	2020г.
BG1G0000TJKMP265	ТК Л-35р гр. Тетевен	добро	добро	добро	добро	добро
BG1G0000TJKMP323	Извор - чешма, с. Средни колиби	добро	добро	добро	добро	добро
BG1G0000TJKMP324	КИ "Дюремелика" с.Семерци	добро	добро*	добро**	добро	добро
BG1G0000TJKMP451	КИ Соколски манастир	•	•	•	•	добро

BG1G0000TJKMP449	извор Поповец, Етрополе	•	•	•	•	добро
BG1G0000TJKMP459	Елена, СК1 Би Си Си Хандел	•	•	•	•	добро ***
BG1G0000TJKMP460	КИ Дончовци 1 ВиК Габрово, с. Бангейци	•	•	•	•	добро

*Констатирано е еднократно превишение на нормата по показател никел, но СГС за показателя е по – ниска от СК

**Отчетено е еднократно превишение на СК по показател амониев йони, но средногодишната стойност на концентрацията е по – ниска от нормата за показателя.

**В пункт с код BG1G0000TJKMP459 и име Елена, СК1 Би Си Си Хандел, еднократно е измерена 43 стойност на концентрация на амониев йони превишаващи СК, но при следващо изерване на същия показател превишението не се потвърждава

4.2.3. Зони за защита на водите.

Дейностите по хидроложките и инвестиционни проучвания и проектиране на ВиК мрежи и съоръжения на територията на община Троян, строителство и услуги на организации, фирми и граждани в областта на водоснабдяването и канализацията се извършват от общинската фирма „ВиК - Стенето” ЕООД, гр. Троян. Поради това при описание на състоянието на компонент „води“ в настоящата програма са включени данни, касаещи обхвата на дейността на дружеството.

На територията обслужвана от „ВиК-Стенето” ЕООД, гр. Троян се идентифицират следните повърхностни водни басейни:

- р. Бели Осъм, р. Черни Осъм и частично р. Осъм;
- част от р. Видима

Зони за защита на водите, съгласно Закона за водите (ЗВ), касаещи обособена територия на „ВиК Стенето” ЕООД, гр. Троян

Съгласно чл. 116, ал. 2, т. 3 от *Закона за водите* всички води и водни обекти се опазват от изтощаване, замърсяване и увреждане с цел поддържане на необходимото количество и качество на водите и здравословна околна среда, съхраняване на екосистемите, запазване на ландшафта и предотвратяване на стопански щети, като за постигане на тези цели се определят зони за защита на водите.

Зони за защита на питейните води, съгласно чл. 119а, ал. 1, т. 1 от ЗВ

Опазването на водите, предназначени за питейно-битово водоснабдяване, на основание чл. 119, ал. 4, т. 1 и 2 от ЗВ, се осъществява чрез определяне на водни тела и санитарно-охранителна зона (СОЗ) около водоземните съоръжения за питейно-битово водоснабдяване, в съответствие с изискванията на *Наредба №3 от 16 октомври 2000 г. за условията и реда за проучване, проектиране, утвърждаване и експлоатация на СОЗ около водоизточниците и съоръженията за питейно-битово водоснабдяване и около водоизточни ците на минерални води, използвани за лечебни, профилактични, питейни и хигиенни нужди (Обн. ДВ. бр.88 от 27октомври 2000 г.)*.

Зони защита на питейните води от повърхностни води на терит. на община Троян:

Код на зоната за защита на повърхностни води за питейно битово водоснабдяване	Код на актуализираното повърхностно водно тяло ПУРБ 2016-2021	Категория на актуализираното повърхностно водно тяло	Географско описание на актуализираното повърхностно водно тяло
---	---	--	--

	BGIDSWOS1101	BGIOS700R1101	река	ОПВ “Сухата река”
	BGIDSWOS1116	BGIOS890R1116	река	РВ “Миревско”; РВ “Черни Осъм”; РВ “Краевица”
	BGIDSWOS1216	BGIOS890R1216	река	местност „Жална”, РВ „Въртяшка”
	BGIDSWOS1316	BGIOS890R1316	река	местност „Кончетата”, ОПВ „Стъргонска”
	BGIDSWOS1416	BGIOS890R1416	река	Местност „Дъскорезницата”
	BGIDSWOS1516	BGIOS890R1516	река	Дънно водохващане
	BGIDSWOS1716	BGIOS890R1716	река	ОПВ “Нанковото”
	BGIDSWYN1131	BGIYN400R1131	река	Местност “Слатински дол”, РВ “Слатински дол”

Забележка*: Частично или изцяло попада в зона за защита.

Състоянието на повърхностните водни тела в зоните на защита на повърхностни води, предназначени за питейно-битово водоснабдяване на територията на община Троян е показано в таблица (Риск оценка на повърхностните водни тела в БДДР съгласно ПУРБ 2016-2021 г. на БД ДР).

Зоните за защита на питейните води от подземни водни тела - подземните водни тела са определени като зони за защита на питейните води са както следва:

За зоните за защита на питейните води специфичната екологичната цел е: “Намаляване на необходимостта от пречистване на водите преди тяхното използване и осигуряване на проектното количество във водоземните съоръжения“. Тази цел се постига с предвижданията на ОУПО Троян.

Зони защита на питейните води от подземни водни на територията на община Троян**

№	Код на зоната за защита на подземни води, предназначени за ПБВ	Код на зоната в ПУРБ 2016-2021г.	Име на подземното водно тяло
1	BGIDGW0000Qa1022	BGIG0000Qa1022	Порови води в Кватернера - р. Росица в Севлиеиската котловина
2	BGIDGW0000TJK045	BGIG0000TJK045	Карстови води в Централния Балкан

Забележка**: Подземните водни тела са определени като зони за защита на подземните води за питейнобитово водоснабдяване.

Санитарно- охранителни зони за подземни води (съгласно чл.119, ал.4, т.2)

Във връзка с изпълнението на изискванията на Закона за водите, чл.119, ал.4, т. 2 и Наредба №3/16.10.2000г. за условията и реда за проучване, проектиране, утвърждаване и експлоатация на санитарно- охранителните зони около водоизточниците и съоръженията за питейно- битово водоснабдяване, около водоизточниците на минерални води, използвани за лечебни, профилактични, питейни и хигиенни нужди, в териториалния обхват на община Троян попадат следните санитарно- охранителни зони (таблица №5).

Таблица №5 СОЗ - подземен тип в община Троян

№	Заповед за определяне на СОЗ	Водоземно съоръжение	Тип	Населено място	Титуляр
1	СОЗ-57/ 07.04.2005	ШК1	подземен- незащитен	Врабево	“ВиК-Стенето” гр.Троян
2	РД-107 / 27.02.2007	Сондаж №Р-1хг	подземен- защитен	Чифлик	

3	СОЗ-162/ 12.05.2008	КИ “Вълчов валог”	подземен- защитен	Чифлик	“ХОЛИДЕЙ ОН” АД
4	СОЗ-163/ 12.05.2008	КИ “Одисей строй”	подземен- защитен	Чифлик	“Одисейстрой”О ОД
5	СОЗ-212/ 12.02.2009	КИ 2, КИ 3 “Конски дол II”	подземен- незащитен	Бели Осъм	“ВиК-Стенето” гр.Троян
6	СОЗ-223/ 12.05.2009	“Др Миревско”	подземен- незащитен	Орешак, Троян	“ВиК-Стенето” гр.Троян
7	СОЗ-227/ 30.06.2009	ТК “Алина”	подземен- защитен	Белиш	Алина- Мирос. Йорданов ЕТ
8	СОЗ-334/ 15.11.2011	Др Папрат- Община Троян- Дебнево	подземен- защитен	Дебнево	“ВиК- Стенето” гр.Троян
9	СОЗ-351/ 05.06.2012	КИ1 “Райковски лив”	подземен- защитен	Бели Осъм	Община Троян
10	СОЗ-352/ 05.06.2012	КИ2 “Райковски лив”	подземен- защитен	Бели Осъм	Община Троян
11	СОЗ-353/ 05.06.2012	КИЗ “Горно Трпе”	подземен- защитен	Горно Трапе	Община Троян
12	СОЗ-354/ 05.06.2012	КИ4 “Горно Трпе”	подземен- защитен	Горно Трапе	Община Троян
13	СОЗ-432/ 20.01.2015	КИ “Стенето”	подземен- защитен	Черни Осъм	“ВиК” АД гр.Ловеч
14	СОЗ-436/ 12.02.2015	КИ “Трите ледници 1”	подземен- защитен	Старо село	“ВиК- Стенето” гр.Троян
15	СОЗ-437/ 12.02.2015	КИ “Трите ледници 2”	подземен- защитен	Старо село	“ВиК- Стенето” гр.Троян
16	СОЗ-438/ 12.02.2015	КИ1 “Поповото”	подземен- защитен	Дебево	“ВиК- Стенето” гр.Троян
17	СОЗ-439/ 12.02.2015	КИ2 “Поповото”	подземен- защитен	Дебево	“ВиК- Стенето” гр.Троян
18	СОЗ-440/ 12.02.2015	КИ “Селци 1”	подземен- защитен	Гумощник	“ВиК- Стенето” гр.Троян
19	СОЗ-441/ 12.02.2015	КИ “Пътни дял III”	подземен- защитен	Шипково	“ВиК- Стенето” гр.Троян
20	СОЗ-442/ 12.02.2015	КИ “Шарковец”	подземен- защитен	Балабан- ско	“ВиК- Стенето” гр.Троян
21	СОЗ-445/ 12.02.2015	КИ “Бръмчовец 1,2 и 3”	подземен- защитен	Балабан- ско	“ВиК- Стенето” гр.Троян
22	СОЗ-478/ 10.05.2016	Др. Пладнището- ВиК- Стенето- Голяма Желязна	подземен- защитен	Голяма Желязна	“ВиК- Стенето” гр.Троян
23	СОЗ-501/ 18.04.2018	“КИ Бела вода- ВиК- Стенето- Шипково	подземен- защитен	Шипково	“ВиК- Стенето” гр.Троян
24	РД 222/ 20.04.2018	Сондаж №Л-1, Сондаж №Л-1, Сондаж №Л-2, Сондаж №Л-36, Сондаж №Л-37, Сондаж №Л-28, Сондаж №Л-ВКП1, КЕИ	подземен- защитен	Шипково	
25	СОЗ-502/ 23.04.2018	“КИ Кончетата I- ВиК- Стенето- Шипково” от ПС “Кончетата”	подземен- защитен	Шипково	“ВиК- Стенето” гр.Троян
26	СОЗ-503/ 23.04.2018	“КИ Кончетата II- ВиК- Стенето - Шипково” от ПС “Кончетата”	подземен- защитен	Шипково	“ВиК- Стенето” гр.Троян
27	СОЗ-504/ 21.05.2018	“КИ1 Габърска- ВиК Стенето- Балабанско” и “КИ2 Габърска- ВиК Стенето- Балабанско”	подземен- защитен	Балабан- ско	“ВиК- Стенето” гр.Троян
28	СОЗ-505/ 21.05.2018	“КИЗ Габърска- ВиК Стенето- Балабанско”	подземен- защитен	Балабан- ско	“ВиК- Стенето” гр.Троян
29	СОЗ-533/ 	“КИ Горинака-ВиК Стенето-	подземен-	Терзийско	“ВиК- Стенето”

	04.06.2019	Терзийско	защитен		гр.Троян
30	СОЗ-534/ 04.06.2019	“КИ Пашаалан- ВиК Стенето-Борима	подземен-защитен	Борима	“ВиК- Стенето” гр.Троян
31	СОЗ-535/ 05.06.2019	“КИ1 Марини извори- ВиК Стенето- Бели Осъм	подземен-защитен	Бели Осъм	“ВиК- Стенето” гр.Троян
32	СОЗ-536/ 05.06.2019	“КИ2 Марини извори- ВиКСтенето- Бели Осъм”	подземен-защитен	Бели Осъм	“ВиК- Стенето” гр.Троян
33	СОЗ-537/ 06.06.2019	“КИ Млаките II- ВиК Стенето-Бели Осъм”	подземен-защитен	Бели Осъм	“ВиК- Стенето” гр.Троян
34	СОЗ-538/ 06.06.2019	“КИ 1 Млаките III- ВиК Стенето - Бели Осъм” и “КИ 2 Малките III- ВиК Стенето- Бели Осъм”	подземен-защитен	Бели Осъм	“ВиК- Стенето” гр.Троян
35	СОЗ-539/ 06.06.2019	“КИ Млаките IV- ВиК Стенето-Бели Осъм”	подземен-защитен	Бели Осъм	“ВиК- Стенето” гр.Троян
36	СОЗ-543/ 27.08.2019	КИ1 Голямата река I-ВиКСтенето - Шипково” и “КИ2 Голямата река I - ВиК Стенето- Шипково”	подземен-защитен	Шипково	“ВиК- Стенето” гр.Троян
37	СОЗ-544/ 28.08.2019	“КИ1 Търницата- ВиК Стенето-Белиш” и “КИ2 Търницата- ВиК Стенето- Белиш”	подземен-защитен	Белиш	“ВиК- Стенето” гр.Троян
38	СОЗ-545/ 03.09.2019	“КИ Гюрлюка VI- ВиК Стенето-Врабево”, “КИ Гюрлюка VII- ВиК Стенето- Врабево”и “КИ Гюрлюка VIII- ВиК Стенето- Врабево”	подземен-защитен	Врабево	“ВиК- Стенето” гр.Троян
39	СОЗ-546/ 03.09.2019	“КИ Гюрлюка IX- ВиК Стенето-Врабево”	подземен-защитен	Врабево	“ВиК- Стенето” гр.Троян
40	СОЗ-547/ 04.09.2019	“КИ Костилката I - ВиК Стенето-Бели Осъм”	подземен-защитен	Бели Осъм	“ВиК- Стенето” гр.Троян
41	СОЗ-548/ 16.09.2019	“КИ Раздоле II- ВиК Стенето-Врабево”	подземен-защитен	Врабево	“ВиК- Стенето” гр.Троян
42	СОЗ-557/ 30.03.2020	“КИ Гьолът1-ВиК Стенето-Балканец”	подземен-защитен	Балканец	“ВиК- Стенето” гр.Троян
43	СОЗ-558/ 30.03.2020	“КИ Гьолът 2- ВиК Стенето-Балканец”	подземен-защитен	Балканец	“ВиК- Стенето” гр.Троян
44	СОЗ-559/ 30.03.2020	“КИ Гьолът 3- ВиК Стенето-Балканец”	подземен-защитен	Балканец	“ВиК- Стенето” гр.Троян
45	СОЗ-560/ 29.05.2020	“КИ2 Тънтево- ВиК Стенето-Чифлик” и СШ	подземен-защитен	Чифлик	“ВиК- Стенето” гр.Троян
46	СОЗ-561/ 29.05.2020	“КИ1 Млачките- ВиК Стенето-Чифлик”, “КИ2 Млачките- ВиК Стенето- Чифлик”, “КИ3 Млачките- ВиК Стенет-Чифлик”, “КИ4 Млачките-ВиК Стенето- Чифлик”	подземен-защитен	Чифлик	“ВиК- Стенето” гр.Троян
47	СОЗ-562/ 11.06.2020	“КИ 1 Козешица- Затвор Ловеч-Чифлик”, “КИ2 Козешица- Затвор Ловеч- Чифлик” и СШ	подземен-защитен	Чифлик	Мин. на правосъдието, ГД Изп. на наказанията, Затвор гр.Ловеч

Съгласно Закона за водите, чл.119а, ал.1, т.1 всички подземни водни тела са определени като зони за защита на питейните води.

При наличие на съоръжения за питейно- битово водоснабдяване без определени СОЗ на територията на община Троян е необходимо спазване на ограничения в буферните зони. Буферната зона следва да е с радиус 1000м. Мярката е заложена в Приложение 1 към Националния каталог от мерки към ПУРБ (http://www5.moew.government.bg/?wpfb_dl=17375).

№	Заповед за определяне на СОЗ	Водовземно съоръжение	Тип	Населено място
1	СОЗ-164/16.05.2008	речно водохв. р.Козещица	повърхностен	с.Чифлик, вилна зона
2	СОЗ-430/20.01.2015	р.Черни Осъм речно водохв. "Черни Осъм"	повърхностен	
3	СОЗ-344/31.01.2012	речно водохв. р.Въртяшка	повърхностен	с. Балканец
4	СОЗ-226/25.06.2009	речно водохващане "Миревско"	повърхностен	с. Орешак
5	СОЗ-431/20.01.2015	р.Черни Осъм речно водохв. "Крайовица"	повърхностен	с.Чифлик

Спазват се изискванията на Наредба №3/2000 г. за условията и реда за проучване, проектиране, утвърждаване и експлоатация на санитарно-охранителните зони около водоизточниците и съоръженията за питейно-битово водоснабдяване по отношение забраните и ограниченията в СОЗ. За около деветдесет и четири водоизточници предстои да се проведат процедури, за определяне на СОЗ.

Зони за защита на питейните води, съгласно чл. 119а, ал. 1, т. 2 от ЗВ

На територията на община Троян няма зони за отдых и водни спортове (ПУРБ 2016-2021 г. БДДР - Приложение 3.2.1. Регистър на зоните за отдых, водни спортове и/или за къпане в ДРБУ).

Зони за защита на водите, съгласно чл. 119а, ал. 1, т. 3 от ЗВ, в които водите са чувствителни към биогенни елементи

*** Чувствителни зони**

Община Троян попада в територията на Басейнова дирекция „Дунавски район“, а част от територията ѝ попада в чувствителна зона Съгласно заповед РД 970 от 28.07.2003 г. на Министъра на ОСВ. Чувствителни зони в териториалния обхват на БДДР са: с начало „р. Дунав, от границата при с. Ново село“ и край „р. Дунав, до границата при гр. Силистра“, както и „Всички водни обекти във водосбора на р. Дунав на територията на Р България“ (ПУРБ БД за управление на водите Дунавски район - Карта 3.2.2 - Зони, в които водите са чувствителни към биогенни елементи, чувствителни зони)

Код на зоната	Име на зоната
BGCSAR103	Водосборен басейн на реките Западно от р. Огоста и частите от водосборния басейн на р. Дунав на територията на РБ, извън водосборните басейни на реките Огоста, Искър, Вит, Осъм, Янтра, Русенски Лом
BGCSAR102	Водосборен басейн на р. Вит
BGCSAR108	Водосборен басейн на р. Осъм
BGCSAR114	Водосборен басейн на р. Янтра

Тези чувствителни зони са застрашени от евтрофикация – явление, което е предизвикано от повишено съдържание на биогенните елементи азот и фосфор във водите, което предизвиква растеж на зелени растения във водите и води, от своя страна, до редица негативни явления

*** Уязвими зони**

Уязвимите зони са определени със *Заповед № РД -146/25.02.2015 г. за определяне на водите, които са замърсени и застрашени от замърсяване с нитрати от земеделски източници и уязвимите зони, в които водите се замърсяват с нитрати от земеделски източници* на Министъра на ОСВ на основание на чл. 151, ал.2, т.21 буква „ф“ от Закона за водите, чл. 51 т. 1 и т.2 и чл. 101 ал. 4 от съгласно Наредба № 2 за опазване на водите от замърсяване с нитрати от земеделски източници (ДВ, бр. 27/2008 г., изм. ДВ, бр. 97/2011 г.). Посочените уязвими зони са в съответствие с изискванията на Директива 91/676/ЕЕС относно защита на водите от замърсяване с нитрати от земеделски източници. На територията на

Община Троян попадат следните подземни водни тела: BG1G0000Qal022 (Порови води в Кватернера - р. Росица в Севлиевската котловина) и BG1G0000TJK045 (Карстови води в Централния Балкан). Съгласно приложение 2 от Заповед № РД -146/25.02.2015 г. община Троян не се определя като уязвима зона за опазване на водите от замърсяване с нитрати от земеделски източници.

Зони за защита на водите, съгласно чл. 119а, ал. 1, т. 5 от ЗВ - защитени територии и защитени зони, обявени за опазване на природни местообитания и биологични видове, в които поддържането или подобряването на състоянието на водите е важен фактор за тяхното опазване (защитени зони по НАТУРА, 2000).

* Защитени зони за опазване на природните местообитания: зона „Видима” с код BG0000618, зона „Централен Балкан” с код BG0000494, зона „Централен Балкан-буфер” с код BG0000001493 и зона „Микре” с код BG0000616.

* Защитени зони за опазване на дивите птици: зона „Васильовска планина” с код BG0002109, зона „Централен Балкан” с код BG0000494, зона „Централен Балкан-буфер” с код BG0000002128, зона „Априлци” с код BG0002110, зона „Микре” с код BG0002088 и зона „Велчево” с код BG0002121.

За да бъде гарантирано опазването на природните местообитания на видовете, плановите, програмите, проектите и инвестиционните намерения се подлагат на оценка за съвместимост с предмета и целите на опазване на съответната защитена зона. Условието и реда за извършване на оценката са регламентирани в Наредба по чл. 31 на Закона за биологичното разнообразие (обн. ДВ бр. 77/2002 г. посл. изм. ДВ бр. 98/2018 г.).

Зоните за ограничаване водоползване на повърхностни и/или подземни води с цел опазване то на природните местообитания и на дивата флора и фауна са видни в таблицата долу.

Община	Обхват на агломерациите	Река	Натура 2000	Други ЗЗ (НЕМ)
Троян	Троян	Бели Осъм, Черни Осъм	частично	няма
	Орешак	Осъм	частично	няма

4.2.4. Минерални води

Минерални води в общината са налични чрез находищата “Чифлик” (с. Чифлик) и “Шипково” (с. Шипково). Първото е с температура на водата 54°C и дебит около 50-55 l/s. Второто е съставено от 5 извора и 4 сондажа с температура на водата между 18°C до 38°C, която е годна за директна консумация. Общият дебит на находището е около 62 l/s.

Съгласно Приложение № 2 към чл. 14, т.2 от Закона за водите, подземните води от находища на минерални води „Чифлик” и „Шипково” са включени в „Списък на находищата на минералните води - изключителна държавна собственост” (съответно с №№ 95 и 97) (Таблица № 2.1.2-11).

Според „Регистър на водоземните съоръжения за минерални води, стопанисвани от БДДР – Плевен”, на територията на община Троян има 8 съоръжения (изключителна държавна собственост) за минерални води.

Водоземни съоръжения - находище Шипково, (предоставено на община Троян за управление и ползване), с Рег. № на съоръжението за минерална вода, както следва:

РМН1 - 097001, Сондаж № Л-1

РМН1 - 097002, Сондаж № Л-2

РМН1 - 097003, Сондаж № Л-28

РМН1 - 097004, Сондаж № Л-36

РМН1 - 097005, Сондаж № Л-37

РМН1 - 097006, Сондаж № ВКП 1

РМН1 - 097007, КИ Шипково

Водовземни съоръжения – находище Чифлик с Рег. № на съоръжението за минерална вода:
 РМН1 - 095001, Сондаж № Р 1-хг
 РМН1 - 095002, Сондаж № Р 1-хг
 РМН1 - 095003, Сондаж № Р 1-хг
 РМН1 - 095004, Сондаж № Р 1-хг

За водовземните съоръжения на двете находища не са налични Заповеди за СОЗ, видно от публичния регистър на водовземните съоръжения за минерални води на територията на БДДР Плевен /към 01.01.2022 г./

4.2.5. Питейни води.

В зависимост от географското разположение на водоснабдените населени места в общината и приблизително еднаквите качества на разпределяната вода са обособени 21 зони на водоснабдяване, както следва: зона Троян, зона Балканец, зона Бели Осъм, зона Чифлик, зона Дълбок дол, зона Старо село, зона Терзийско, зона Белиш, зона Добродан, зона Гумощник, зона Ломец, зона Шипково, зона Борима, зона Горна Желязна, зона Врабево, зона Калейца, зона Черни Осъм, зона Орешак, зона Горно Трапе, зона махала Габърска и зона Дебнево.

Основните водоизточници (водоснабдителни системи) за питейни нужди в общината са три. Техните характеристики са както следва:

- Водоснабдителна система (ВС) „Черни Осъм“ включва три стандартни речни водохващания, около 75 km довеждащи водопроводи и хлораторна станция. Проектният дебит е 1300 l/s. Наложено е ограничение върху използването на водоизточник „Черни Осъм“ за Троян – максимална консумацията до 17.92% от общия приток във водопровод „Черни Осъм“.
- Речно водохващане ВС „Въртяшка“ над с. Балканец е с капацитет на водоизточника около 100 l/s. При висока мътност на водите, водоползването от този водоизточник е ограничено на 50 l/s или се спира изцяло от ВиК оператора. За да бъде задоволено водопотреблението във водоснабдителната система при такива „занижени условия за качество на водата“, се използва водоизточник „Черни Осъм“.
- ВС „Дренажни полета Миревско“ се използва в случаите, когато мътността на водата от водосбора на река Въртяшка е висока. Този водоизточник е с капацитет 100 l/s.

Допълнителни застроени водоизточници към община Троян са каптажи в района на р.Черни Осъм с проектен дебит 1.2 l/s, водохващане „Жална“ на р. Бели Осъм за 80 l/s, малки каптажи за сумарен дебит 5.8 l/s.

Съгласно доклада за Състоянието на повърхностните води на територията на Басейнова Дирекция за управление на водите Дунавски район съществуващите водоизточниците на „суровата“ вода предназначена за питейно-битово водоснабдяване са класифицирани като Категория А1 (водата е приемлива за питейни нужди без пречистване) или А2 (водата изисква пречистване)

Обобщени данни за категоризацията на повърхностни води, предназначени за питейно-битово водоснабдяване на територията на БДДР - гр. Плевен за 2020 г. съгласно Наредба № 12/18.06.2002 г., видни в приложената долу таблица:

			В	о	д	Р	з	и	К	а	Категория за 2020г
--	--	--	----------	----------	----------	----------	----------	----------	----------	----------	---------------------------

№	Наименование	Водоснабдител на организация				Оценка на физикохимични показатели	Оценка на микробиологич	Категория
1	РВ„Въртяжка“, р. Въртяшка, Осъм	ВиК „Стенето“ ЕООД гр. Троян	>10000	Ловеч	A2**	A1	A2	A2
2	р.Бели Осъм, Осъм РВ”Зеленика”	“В и К Стенето” ЕООД Троян	>10000	Ловеч	A2**	A1	A2	A2
3	р. Сухата река, Осъм РВ”Сухата река”	“В и К Стенето” ЕООД Троян	2018г. не е черпано	Ловеч	НД	НД	НД	НД
4	р.Нанковото, Осъм РВ”Нанковото”	“В и К Стенето” ЕООД Троян	>10000	Ловеч	A2	A1	A2	A2
5	р.Стъргонска, Осъм, РВ”Стъргонска”	"ВиК Стенето" ЕООД Троян	>10000	Ловеч	A1	A1	A2	A2
6	р.Черни Осъм, Осъм, РВ"Миревското"	“В и К Стенето” ЕООД Троян	>10000	Ловеч	A1	A1	A1	A1
7.	Речно водохващане "Исов дол", р. Сухата река	Община Троян	<10000	Ловеч	НД	НД	НД	НД
8.	Речно водохващане "Козешица" с.Чифлик	РР	>10000 <30000	Ловеч	A2	A1	A1	A1

РВ – речно водохващане

НД- няма данни

A2** Означени са пунктове с ниско ниво на достоверност на оценката, поради следните причини: Оценката по физикохимичните показатели е A2* и липсват данни от МБП или наличните данни по МБП отговарят на оценка за категория A1, A2 или A3; Оценката по физикохимичните показатели е A1, но липсват данни по МБП или оценката по МБП отговаря на категория A3; Оценката по МБП отговаря на изискванията за категория A2 или A3, но липсват анализи от ФХП.

На основание Наредба № 9/2001г. за качеството на водата, предназначена за питейно-битови цели между РЗИ Ловеч и Община Троян са изготвени програми за мониторинг на питейна вода, доставяна от ведомствените водоизточници стопанисвани от общинска администрация. В тях са отразени зоните за водоснабдяване, пунктовете за пробонабиране и начина на пробонабиране, обхвата и обема на мониторинга. Показатели за постоянен мониторинг извършени в отдел ЛИИ при РЗИ:

- Физико-химични показатели: цвят, вкус, мирис при 20°C, мътност, активна реакция, окисляемост, амониев йон, нитрати, нитрити, остатъчен активен хлор, електропроводност;
- Микробиологични показатели: колиформи, ешерихия коли, клостридиум перфрингенс.

В и К - Стенето“ ЕООД, гр. Троян извършва анализи на питейната вода на населените места в обслужваната територия съгласно утвърдена мониторингова програма, съгласувана с РЗИ, гр. Ловеч и обхваща 21 зони на водоснабдяване..

Анализите на питейната вода се извършват в обем и по показатели съгласно мониторинговата програма и Наредба №9/16.03.2001 г. за качеството на водата, предназначена за питейно-битови цели. През 2021 г. са направени общо 1 630 анализа по показателите за качество на питейната вода, описани в програмата за мониторинг. Във връзка с констатирани четири несъответстващи проби по показател „ентерококи“, са направени контролни анализи на питейната вода в конкретните населени места, от които **не са констатирани несъответствия.**

4.2.6. Водоснабдителна система и степен на изграденост

Всички населени места в общината имат достъп до питейна вода. Водоснабдяването на региона се осигурява от самостоятелни водопроводни системи (ВС), т.е. функционални единици, състоящи се от (един или повече) водоизточници и други водоснабдителни структури, които снабдяват с вода едно или повече селища, както и задоволява нуждите на други общини. Водоснабдителната система Троян е обширна и обхваща почти цялата обособена територия. Повечето населени места са водоснабдени директно от регионалния водопровод Черни Осъм, който минава през цялата територия и стига до Ловеч и Плевен.

Водопроводните мрежи в населените места на общината са изградени в периода 1957-1960 г. от азбестоциментови тръби с малки диаметри. Около 60% от водопроводите са с изтекъл експлоатационен срок. С реконструкцията и доизграждане на водопроводната мрежа в гр. Троян по проект „Изпълнение на втори етап на интегриран проект за водния цикъл на гр.Троян“ загубите на вода са намалени с 800 000 къб.м. Община Троян активно търси финансиране за интегрирани проекти за водния цикъл на с. Орешак и с. Врабево. Изготвена е общинска Програма за водоснабдяване на малките населени места, която се изпълнява поетапно. Периодът на действие на програмата е 2018-2022 год. Приет е идеен проект за втори етап на интегриран проект за водния цикъл на с. Шипково (Баните). Община Троян приоритетно планира да подмени вътрешната водопроводна мрежа на с. Дебнево и с. Терзийско, на проблемните територии в местностите Габърска, Лъкарево, Стойновска, Попишка, Дължковска както и напорния водопровод Троян – с. Балабанско.

През 2020г. е възложен проект за водоснабдяване на махала Долна Попишка; Изготвен е проект за водоснабдяване на част от ул. "Стою Комитата", гр. Троян. Направено е предпроектно проучване за изготвяне на техническа документация за издаване на еколо гична оценка на инвестиционно намерение под река "Камачарска" за обект "Водоснабдяване курортна зона с. Чифлик"

С предприетите мерки за рехабилитация на водопроводната мрежа община Троян има възможност да достигне прогнозните нива на загуби на вода - 49% до 2023 г. и 30% до 2030г.

От РЗИ Ловеч през 2016 г. и 2018 г. е представена информация за водоизточниците на територията на Община Троян. За централно питейно-битово водоснабдяване в община Троян се използват 118 водоизточника (от които 2 са повърхностни – РВ Миревско и РВ Въртяжката), подаващи питейна вода за нуждите на населението от гр. Троян, с. Дебнево, с. Орешак, с. Драшкова поляна, с. Патрешко, с. Гумощник, с. Врабево, с. Белиш, с. Калейца, с. Добродан, с. Черни Осъм, с. Ломец, с. Балканец, с. Бели Осъм, с. Чифлик, с. Терзийско, с. Шипково, с. Балабанско, с. Добри дол, с. Борима, с. Старо село, с. Горна Желязна, с. Горно Трапе, махала Габърска.

“ВиК - Стенето” ЕООД гр. Троян стопанисва водоизточниците и водоснабдителните мрежи в горесцитираните населени места. Използва и следните водохващания:

- водохващане „Зеленика“ с. Бели Осъм;
- водохващане на р. Стъргонска с. Шипково;
- водохващания на р. Сухата река в с. Борима;
- водохващания на р. Сухата река с. Дълбок дол;
- водохващане в местността „Нанковото“ с. Терзийско.

В зависимост от географското разположение на водоснабдените населени места в общината и приблизително еднаквите качества на разпределяната вода са обособени 21 зони на водоснабдяване, както следва: зона Троян, зона Балканец, зона Бели Осъм, зона Чифлик, зона Дълбок дол, зона Старо село, зона Терзийско, зона Белиш, зона Добродан, зона Гумощник, зона Ломец, зона Шипково, зона Борима, зона Горна Желязна, зона Врабево, зона Калейца, зона Черни .Осъм, зона Орешак, зона Горно Трапе, зона махала Габърска и зона Дебнево.

Водоснабдителните съоръжения на махала Попешка на гр. Троян и част от водоснабдителната система на селата Черни Осъм – махала Стойновска, Гумощник – махала

Лъкарево и Орешак – махала Баба Стана, община Троян се стопанисват от общинската администрация и не се експлоатират от ВиК оператор. Общият брой на постоянно живущото население в махалите на трите населени места е под 500 души, но броят им се увеличава през летния сезон предвид наличието на обекти за временно настаняване. Община Троян експлоатира горе изброените съоръжения за питейно-битово водоснабдяване и има задължения по реда на § 1, т.5 от Допълнителните разпоредби на *Наредба № 9 от 16 март 2001 г. за качеството на водата, предназначена за питейно битови цели* (обн. ДВ бр.30/2001).

Постоянните инвестиции от страна на ВиК оператора в силно амортизираната водопроводна мрежа отчасти дават резултат, тъй като загубите на питейна вода, докато достигне потребителите, са **около 50% през последните няколко години**.

На територията на община Троян няма изградени и въведени в експлоатация пречиствателни станции за питейни води (ПСПВ). Питейните води се обеззаразяват само с хлор и хлорни продукти в съществуващите хлораторни станции или в резервоарите.

Има работен проект и е започнато строителството на ПСПВ (в близост до с. Орешак) за водоснабдителна група „Черни Осъм“, което е спряно. Същата е предвидена да обслужва както селища на обособената територия на „ВиК - Стенето“ ЕООД, гр. Троян, така и други селища от обособените територии на ВиК Ловеч и ВиК Плевен. Инвестициите за доизграждане на ПСПВ Черни Осъм са включени в РГП на ВиК Ловеч.

Първоетапно е необходимо изграждане и на ПСПВ на ВС “Въртяжка” и ВС “Миревско”.

За подаване на водата до напорните водоеми се използват общо 21 помпени станции, осигуряващи питейна вода за следните населени места: гр. Троян, Черни Осъм, Орешак, Патрешко, Калейца, Балабанско, Дълбок дол, Борима, Врабево, Дебнево, Голяма Желязна, Горно трапе, Гумощник, Старо село. За останалите населени места водата се подава гравитачно от източници с различен дебит. Капацитетът на наличните помпени станции е достатъчен. Основният проблем е необходимостта от тяхната реконструкция и модернизация.

На територията на община Троян са изградени напорни резервоари в 22 населени места с общ капацитет 19450 m³, от които в Троян – 13 380 m³, в Бели Осъм – 600 m³, в Дълбок дол – 630 m³, в Троянски манастир – 280 m³ и др.

Капацитетът за съхранение на вода за територията на Община Троян е достатъчен – общият обемен индекс на резервоарите е 97%. Бъдещите тенденции за община Троян са за намаляване на водопотреблението, което означава, че индексът за капацитет на съхранение ще се повиши в бъдеще.

В резервоарите не са осигурени резервни водни количества за противопожарни нужди. Основният проблем на повечето от резервоарите е лошото им техническо състояние, поради което е необходима цялостната им реконструкция. Всички резервоари имат санитарно-охранителни зони (с изключение на резервоар Троянски манастир в с. Орешак).

На територията на общината функционират няколко хлораторни станции. Обеззаразяване на водата с хлор (хлорни продукти) се извършва и за резервоарите. Тяхната санитарно-защитна зона е 150 m, съгласно Чл. 89.(1) от *Наредба № 2 от 22 март 2005 г. за проектиране, изграждане и експлоатация на водоснабдителни системи* (обн. ДВ бр. 34/19 април 2005 г.). Санитарно-защитната им зона не е отразена в действащите ПУП.

Практически тя е “временна” и ще отпадне за част от тях след изграждане на необходимите ПСПВ. В зависимост от технологията на пречистване на новите ПСПВ, за всяка от тях ще бъдат обособени санитарно защитни зони с конкретни параметри.

В РГП за обособена територия “ВК Стенето ЕООД” гр. Троян е предвидено да се изгради хлораторна станция при резервоар “Шамака” и реконструкция на съществуваща инсталация за хлорирание в резервоар “Троян” - 7000 m³.

4.2.7. Канализационна система и степен на изграденост

Канализационната система на гр. Троян е смесена. Нейното изграждане е започнало през 1960 г. През 2014 г. е завършен вторият етап от Интегрирания проект за водния цикъл на

гр. Троян, който включва изграждане и рехабилитация на канализационна мрежа 28 757 m. Периодът на еднократно препълване за смесена канализационна система - $P=2.5$ минутна интензивност на оразмерителния дъжд - 318 l/s/ha, среден отточен коефициент 0,45 и 0,1.

Канализацията в града обхваща 80% от населението и се обновява по проект за водния цикъл, който включва и изградената пречиствателна станция за отпадъчни води.

Към канализационната система на град Троян са присъединени и отпадъчните водни количества от селата Орешак и Черни Осъм.

От 2011 г. в процес на реализация е Интегриран проект за водния цикъл на с. Шипково. Предвижда се изграждане на смесена канализация и пречиствателно съоръжение за 1 090 е.ж. Подготвена е техническа документация за Интегриран проект за водния цикъл и за с. Врабево.

В останалите населени места частично е изградена канализация само за дъждовни води. Липсва канализация за битово фекални води, както и съответните пречиствателни съоръжения. Незаконните включвания в изградената дъждовна канализационна мрежа замърсяват деретата и реките. Няма изградени помпени станции за отпадъчни води.

4.2.8. Източници на замърсяване и ПСОВ

Повърхностните и подземните води на територията на община Троян са подложени на различни видове натиск и въздействие в резултат от човешката дейност, което оказва влияние върху състоянието им. По отношение на състоянието на повърхностните води основните проблеми в община Троян произтичат от директното заустване на битови и промишлени отпадъчни води в реките, липсата на изграденост или амортизацията на канализационна и пречиствателна инфраструктура.

Най-общо потенциалните заплахи от замърсяване на водите се определят от: точкови източници на замърсяване; дифузни източници на замърсяване; морфологични изменения на водните басейни; значими отнемания от водите.

Към точковите източници на замърсяване на водите се отнасят:

- Зауствания от градски пречиствателни станции за отпадъчни води;
- Зауствания на канализационни колектори от населени места с население над 2 000 е.ж. без изградена и/или функционираща ПСОВ;
- Зауствания на градски колектори от населени места с над 2 000 жители без изградени и действащи ПСОВ;
- Зауствания на промишлени отпадъчни води: зауствания в общоградската канализационна система и самостоятелни зауствания на ЛПСОВ в приемници

Други значими източници на замърсяване на водите могат да са растениевъдството и животновъдството, горското стопанство, дейностите по управление на отпадъците (депа за отпадъци, неотговарящи на европейските изисквания – без изолираща подложна повърхност и дренажна система, нерегламентирани сметища).

Точкови източници на замърсяване:

Потенциалните значими източници на замърсяване на водите подлежат на контрол от РИОСВ, съгласно изискванията на Закона за водите. На територията на община Троян има 18 такива обекти, принадлежащи към различни производствени сфери – туризъм, енергетика, преработвателна промишленост, хранително-вкусова индустрия, фармацевтична промишленост и др. Към източниците на замърсяване се отнасят и пречиствателните станции за отпадъчни води (ПСОВ).

Пълен списък на обектите в община Троян, подлежащи на контрол от РИОСВ-Плевен по силата на ЗВ и включени в публичния регистър, са представени в таблицата по-долу.

Регистър на Обекти, които подлежат на контрол от РИОСВ-Плевен, по Закона за водите.

Наименование на фирмата седалище и адрес на управление	Наименование на обект, населено място	
--	---------------------------------------	--

		Закон за водите
Асет мениджмънт България ЕООД гр. София - ново Куул мениджмънт	Хотел Чифлик- (ново д-во Куул мениджмънт ООД)	*
Борима АД гр. София	Металопереработващо предприятие с. Борима	*
България Фуудс ЕООД (Ленокс Фроузън Фуудс ЕООД) -с.Добродан	Преработка и консервиране на плодове и зеленчуци	*
Велде България АД, гр. Троян	Дървообработване, ПИ 73198.501.19, транспортиране на отпадъци	*
Винпром Троян АД	Производство на плодов спирт гр. Троян	*
ВиК Стенето ЕООД гр. Троян	Градска канализационна система с ПСОВ гр. Троян	*
ДАД ООД с. Чифлик	Хотел Балкан с. Чифлик	*
Елпром Троян 1 ЕООД (бившо Елматех АД) гр. Троян, нов собственик	Производство на електродвигатели гр.Троян	*
Йордан Киров ЕТ	Хотелски комплекс с.Балканец	*
Кондов Екопродукция ЕООД гр. София	Млекопреработвателно предприятие - с. Старо Село	*
Кооперация Обнова с.Черни Осъм	Дървообработване с. Черни Осъм, транспортиране на отпадъци	*
М и М - Агенция ЕООД гр. Ловеч	Хотел "Фея" с.Чифлик	*
М. Чолаков - Хр. Чолаков гр.Троян ЕТ	Колбасарски цех с.Калейца	*
Осъм инвест консулт ООД гр.Ловеч	Ваканционно селище "Острова" с. Бели Осъм	*
Палашун - Борис Събев ЕТ г.Троян / Глобално травъл ЕООД гр.София	Пералня "Свежест - пране и химическо чистене" гр. Троян	*
Софарма АД фармацевтичен завод с. Врабево	Производство на лекарствени препарати с. Врабево	*
Холидей ОН АД гр.Бургас ново Ивент про ООД гр.София	Хотел Дива с.Чифлик	*
Пепо Дочев Шабанов, с. Терзийско	ПСОВ на две жилищни сгради	*
Община Троян	ПСОВ Шипково	*

Източник: извадка от публично достъпен регистър на РИОСВ - Плевен

Стопанските субекти и ПСОВ – значими източници на замърсяване, в община Троян, за периода 2017-2020г. са следните:

- **Велде България АД, гр. Троян - Дървообработващо предприятие:** Най-голям замърсител е „Велде България“ АД. Предприятието има изградена пречиствателна станция с биологично стъпало за отпадъчните си производствени води, но капацитетът ѝ е недостатъчен. Установено е изтичане на оцветени дренажни води от площадката на предприятието в р. Осъм, което към настоящия момент е отстранено като трайно е прекъснат канализационен клон за дренажни води от предприятието;

- **Млекопреработвателно предприятие - с.Старо Село,** принадлежащо на дружество **“Кондов Екопродукция” ЕООД:** Предприятието има издадено разрешително за заустване на отпадъчни води във воден обект, но проверките констатира нарушения. В началото на 2017г. са установени превишения на ИЕО по показателите неразтворени вещества, БПК₅, общ азот и общ фосфор. Млекопреработвателно предприятие в с. Старо село е отговорно за превишения по показателите неразтворени вещества, БПК₅, общ азот и общ фосфор, регистрирани през 2018г. След реконструкция на ПСОВ от март 2019, замърсяването в поречието на р. Вит е спряно.

- **Фармацевтичен завод в с. Врабево, стопанисвано от „Софарма“ АД – София:** През 2017г. са установени превишения на нормата по „нефтепродукти“ по поречието на р.Видима. Дадено е предписание за привеждане на отпадъчните води на изход ПСОВ в съответствие с нормата по показателя АОХ. През 2018г. на изход на ПСОВ са установени превишения на

нормата по показателя АОХ. През 2019г., въпреки наличието на инвестиционна програма за допречистване, отпадъчните води на изход ПСОВ на предприятието са установени превишения на нормата по показателите БПК, ХПК и неразтворени вещества, а през 2020г. – превишения на нормата по показател нефтопродукти.

- **“Винпром” АД гр. Троян** - формира биоразградими промишлени отпадъчни води
- В горното течение на реката в притока р. Черни Осъм се вливат промишлени води от **кооперация “Обнова”**, която има изградена пречиствателна станция за отпадъчни води
- В притока р. Бели Осъм се вливат отпадъчни води от туристическите обекти в селата Шипково, Чифлик и Бели Осъм, които са с характер на битови. По-големите хотели имат изградени пречиствателни съоръжения. Сред тях се открояват:
 - **Хотел “Чифлика Палас Резорт и Релакс” с.Чифлик**, стопанисван от “Асет Мениджмънт България” ЕООД гр.София, заустващ отпадъчни води в р.Бели Осъм. Отпадъчните води от хотелския комплекс постъпват в пречиствателно съоръжение. Генерираните утайки се почистват периодично. През 2020г. е установено, че отпадъчните води не съответстват с ИЕО определени в разрешителните за заустване.
 - **Хотел “Фея” с. Чифлик**, стопанисван от “МиМ агенция” ЕООД гр.Ловеч, заустващ отпадъчни води в р.Бели Осъм. През 2020г. е установено, че не спазва ограниченията, определени в разрешителното за заустване, като отпадъчните води не съответстват с ИЕО.
 - **Хотел “Балкан” с.Чифлика**, заустващ води в р.Козешица, поречие Осъм. Установени са превишения на индивидуалните емисионни ограничения по показателите БПК, ХПК и неразтворени вещества (2020г.).
 - **Хотел „Блян“, с. Чифлик**, стопанисван от “Блянка” ЕООД с.Чифлик, община Троян. Хотелът има изградено локално пречиствателно съоръжение в границите на имота, а отпадъчните води от ЛПСОВ са извозвани от лицензирана фирма. През 2020г. е констатирано е наличие на бетоново съоръжение на десния бряг на р. Козешица, без видим отвор за вход и изход на отпадъчни води, за което има издадена Заповед на Кмета на Община Троян за премахването на незаконния строеж.

Основни източници на замърсяване са и канализационните системи на населени места, селищни и курортни образувания, включително пречиствателните станции за отпадъчни води към тях.

ПСОВ на територията на община Троян:

- ПСОВ на гр.Троян, зауства водите си във водно тяло BG1OS700R1001, р.Осъм;
- ПСОВ към хотелски комплекс за селски туризъм с. Балканец с приемник р. Кнежа, десен приток на р. Бели Осъм;
- ПСОВ на хотел „Фея” с.Чифлик с приемник р.Бели Осъм;
- ПСОВ към хотелски комплекс „Веника палас” с. Чифлик с приемник р. Бели Осъм;
- ПСОВ на хотел „Дива” с. Чифлик с приемник р. Козешица приток на р. Бели Осъм;
- ПСОВ на хотел „Балкан” с. Чифлик с приемник р. Козешица приток на р. Бели Осъм.

Канализационната мрежа за отпадъчни води на гр. Троян, селата Орешак и Черни Осъм с **ПСОВ – гр.Троян** обхваща 80% от населението. ПОСВ - гр.Троян подлежи на контрол по отношение качество на водите на изхода (при заустването), като се извършва и собствен мониторинг. Като цяло в периода 2018-2020г. не са установени превишения на ИЕО, включително и по отношение на приоритетни замърсители. Изключение прави 2019г., когато са регистрирани единични превишения на ИЕО по показател „нефтопродукти“. Анализите за живак и кадмий през 2020г. показват стойности под нивата на детекция на метода.

Като специфичен източник на замърсяване се разглежда **Регионалното депо за неопасни отпадъци на общините Априлци и Троян**. РДНО има потенциал да замърсява повърхностните води с приоритетни вещества. Операторът експлоатира каломаслоуловител и канализационно пречиствателно съоръжение (КПС), което включва септична яма и филтрационни траншеи за смесен поток битови, производствени и дъждовни води от

стопанския двор. Отпадъчните води, след пречистване се заустват в повърхностни води - дере, приток на р. Осъм. Не са установени превишения на ИЕО по изпитваните показатели.

Тъй като през 2020 г. в канализационната система на гр. Троян постъпва за пречистване и инфилтрат от Регионалното депо за неопасни отпадъци на общините Априлци и Троян, по отношение на инфилтрат се извършва собственият мониторинг и по показателите „живак“ и „кадмий“. Резултатите от изпитване по показателите Hg и Cd са по-ниски от границата на количествено определяне на метода.

Към 2021г. инфилтрат от клетка 1 и 2 на РДНО за общини Априлци и Троян, се улавя чрез временно изградена дренажна система от съоръжения и канализационен колектор и постъпва за пречистване в ПСОВ на гр. Троян, до изграждане на клетка 3. От м. февруари 2021 г. ретензионния басейн за инфилтрат е премахнат. Не е констатирано изтичане на инфилтрат в дерето.

Източник на непречистени води се явяват зауствания на **канализационни колектори от населени места с население над 2 000 без изградена и функционираща ПСОВ**. За община Троян това е заустването на колектор на с.Орешак.

Проблем представляват и течовете от канализации. Това е много често наблюдавано явление, което се дължи на амортизираната морално и физически система за отвеждане на отпадъчните води.

Нерегламентирани зауствания на отпадъчни води:

- Нерегламентирано заустване на отпадъчни води от ДЗЗД „Бара Римски път“ в р.Бели Осъм, с.Бели Осъм, (около) ул.Римски път №38-40. През 2020г. ДЗЗД „Бара Римски път“ извършва дейност - пране на килими, одеяла и др. Отпадъчните води от перилата заустват в повърхностни води, като няма разрешително за заустване на отпадъчни води от обекта в повърхностен воден обект.

- Подавани са сигнали за нерегламентирано заустване на отпадъчни води от „Велде България“ АД в р.Осъм, но не е установено такова при извършваните в периода 2017-2020г. проверки.

Изводи:

* От 16-те повърхностни водни тела на територията на общината, обща екологична оценка е формирана за 15 водни тела, а за едно (р. Видима от Априлци до Дебнево) няма данни, тъй като не е включено в мониторинговата програма за периода. За 2019-2020г. 11 водни тела са в добро състояние (като за някои оценката е извършена чрез групиране) и 4 водни тела са в умерено екологично състояние.

* Двете подземни водни тела на територията на общината (с код BG1G0000QAL022 порови води в Кватернера - р. Росица в Севлиево катловина и с код BG1G0000TJK045 - Карстови води в Централния Балкан) се намират в добро количествено състояние, но в лошо химично състояние, съгласно ПУРБ 2016 – 2021 г.;

* Основен замърсител на водни обекти на територията на община Троян са канализационните системи на населените места, липсата на ПСОВ, както и липсата на цялостна изградена канализационна мрежа за населените места на общината, с изкл. на гр. Троян.

* Необходимо е изграждането на пречиствателни съоръжения и поддържането им в изправност и добро състояние, с цел елиминиране на заустването на непречистени отпадъчни води.

* Необходимо е в община Троян да продължи подмяната на част от водопроводната мрежа от страна на ВиК “Стенето” ЕООД, с цел да се минимизират загубите на питейна вода;

* Необходимо е в община Троян да се осъществи подмяна/изграждане на цялостната канализационна система;

4.3. Почви и нарушени терени

4.3.1. Почви и нарушени терени

Почвената покривка в очертаванията на община Троян включва представители на 5 почвени типа – Псевдоподзолисти, Кафяви горски почви, Наносни, Сиви горски почви, и Планинско-ливадни почви, които включват общо 8 почвени вида.

В земеделските територии, формиращи 41,5% от общата площ на общината, почвената покривка е представена предимно от Светло сиви горски почви LV(ha), псевдо-подзолисти (PLeu или PLdy), сиви горски почви, Наносни (Алувиални, Алувиално-ливадни, Алувиално-делувиални, делувиални и делувиалноливадни почви (Fluvisols) и кафяви горски почви (Cambisols). Те попадат в агроекологичен район III2 –Ботевградско - Габровския.

Сивите горски почви (Luvisols) са с най- голямо покритие на територията на общината. Развити са върху хълмист и нископланински релеф, дълбоко разчленен и изграден от кредни и терциерни седименти - мергели, варовити пясъчни ци, мергелни варовици. Подповърхностният хоризонт на сивите горски почви в района на община Троян е леко глинест по механичен състав и със съдържание на хумус под 1%. Податливи са на ерозия.

Светлосивите горски почви, псевдоподзолисти, представени от разновидностите PLdy или PLeu, са най-широко разпространеният почвен тип в земеделските територии на община Троян. Обстоятелството, че заемат слабо наклонени до равнинни и безотточни части на терена, допълнено от климатични особености водещи до положителен воден баланс на частите от територията, която те заемат, са причина за техния основен недостатък –сезонното повърхностно преовлажняване.

Неерозираниите и слабо ерозираниите сиви горски почви (типични) LV(ha) се отнасят към 4-ти клас по устойчивост на химично замърсяване и 4, 5 и 6-та категория по продуктивност, т.е. – средно плодородни. По-голяма част от тези почви са засегнати от ерозионни процеси.

Наносните почви (Fluvisols, FL) в зависимост от релефа, растителността и нивото на подпочвените води на територията на община Троян се подразделят на алувиални, алувиално-ливадни, делувиално-ливадни, алувиално-делувиални и алувиално-делувиални –ливадни. Основната част от тях се пада на алувиалните и алувиално-ливадните почви по речните тераси на р. Бели и р. Черни Осъм и като петна с по-малки площи по терасите на по-малките реки. Наносните почви се характеризират с благоприятни физични, физико-механични и водни свойства и сравнително високо плодородие. Подходящи са за отглеждане на зеленчуци, ягоди, овощни градини, царевица, цвекло и др.

По устойчивост на химическо замърсяване тези почви могат да попадат от 1 до 5-ти клас, поради изключително-то им разнообразие като механичен състав, съдържание на общи карбонати и органично вещество. Наносни почви са най-плодородните почви – установяват се представители от 3, 4-та бонитетна категория (БК). Останалите представители (основно алувиални, делувиални и алувиалноделувиални почви) по поречията на по-малките реки попадат в групата на ниско плодородните почви (7, 8-ма БК), основно поради висока си каменистост, по-маломощния хумусно-акумулативен хоризонт и по-лошия хранителен статус. Те обаче формират незаменими месторастения за представители на дивата флора. Алувиалните и алувиално-ливадните почви са застрашени най-вече от абразия, като уязвимостта им е функция на изброените по-горе показатели, както и на особености на терена/релефа.

В горските територии, (около 44% от площта на общината) и в защитените територии (12,8% от площта на общината), почвената покривка е представена предимно от кафяви горски почви, вторично затревени кафяви горски почви и планинско-ливадни почви.

Кафявите горски почви (Cambisols CM) са сред най-разпространените в община Троян. Обхващат Средния горскорастителен пояс и на височина над 1000 m заемат значителни пространства. Характерни са за северните, северозападните и североизточните склонове на планинските и полупланинските възвишения. Формирани са предимно върху безкарбонатни скали (гранити, гнайси, кристалинни шисти, пясъци). Мощността на хумусно-акумулативния хоризонт (A) е от 15-25 cm. Те се отличават с лекия механичен състав и наличието на скелетни фракции по целия профил, добра аерираност, задоволителна водозадържаща способност и

висока водопропуск ливост. В обхвата на община Троян кафявите горски имат слабо до средно кисела почвена реакция и са представени от три подтипа:

- кафяви горски тъмни почви (32.1%)- богати на хумус, характерни за северни склонове;
- кафяви горски преходни почви (56.6%), разпространени по почети всички изложения;
- кафяви горски светли почви (11.3%), характерни за южните изложения.

По устойчивост на химическо замърсяване тези почви са 4–5-ти клас – висока уязвимост. Уязвимостта им към ерозионни процеси, както и към вторично уплътняване е средна.

Планинско-ливадните почви (Molic Cambisols) заемат най-високите части на общината. Характеризират се с високо съдържание на органично вещество (от 10 до 20-25%), но с ниско съдържание на усвоим азот, фосфор и калий. Имат кисела реакция, по-често силно и средно кисела и висока обменна киселинност. Характерна особеност е тенденцията към образуване на торфенист хоризонт, който задържа големи количества вода, при което протичат редукационни процеси, сходни с черноземния почвообразователен процес. По този начин се формират три подтипа почви: планинско-ливадни торфенисти, планинско-ливадни чимови и планинско-ливадни черноземновидни.

В карстовите райони на общината върху ограничена територия, се срещат и хумусно-карбонатни почви (рендзини).

4.3.2. Деградивни почвени процеси

Ерозията е процесът, който в най-силна степен застрашава продуктивните функции на кафявите и сивите горски почви. В разглеждания район доминиращо участие има **водната ерозия**, предизвикана от наклонения релеф (16 % наклони в интервала 3-9°, 16 % в интервала 9-15° и 55 % в интервала >15°) и от дъждовете със силна до много силна ерозионност 1501-2000 MJ mm/ha h, характерни за около 27% от общата площ на общината.

Риска от **ветрова ерозия** е незначителен (от много слаба до слаба ерозивност на ветровете под 2,5 MJ mm/ha). Ерозионният риск във водосбора на р. Осъм възлиза на 5,5 t/ha/y. (далеч от най-високия ерозионен риск на водосборите на Долен Искър - 9,0 t/ha/y, Вит 7,6 t/ha/y; Янтра - 7,3 t/ha/y).

Сезонното повърхностно преовлажняване е деградационният процес, който засяга псевдоподзолистите почви и заедно с лошия им хранителен режим е основната причина за тяхното ниско естествено плодородие. Те осигуряват добри условия за използването на заетите от тях площи единствено като пасища и ливади, въпреки, че заемат най-равнинните и климатично благоприятни територии за отглеждане на овощни и полски земеделски култури. Устойчивият начин за тяхното използване е да се съхранят и поддържат като естествени пасища и ливади, които за биологичното разнообразие са своеобразни оазиси.

Вторичното уплътняването на почвата е процес на деформация и увеличаване на плътността и компактността, което води до намаляване на аерационната ѝ порьозност и водопропускливост, увреждане на почвената структура и промяна на строежа на почвения профил. Екологичното въздействие на уплътняването се изразява в влошаване на продуктивните функции на почвата, до повишаване на интензитета на водноерозионните процеси, до увеличаване на повърхностния отток и риска от наводнения. Това е най-критичният процес за почвите в рамките на урбанизираните територии и най-силно застрашаващ екосистемните им функции, като ефект от реализиране на строителни дейности.

В земеделските и горските територии в очертанията на община Троян **не се установява наличие на деградационните процеси техногенно замърсяване и засоляване.**

Трайните демографски процеси на обезлюдяване, водят до увеличаване на дела на пустеещи земи и неефективно земеползване.

Налице са процеси на устойчива промяна на трайното предназначение на земята от земеделските територии (особено при алувиално-ливадните почви по терасата на р. Осъм) в урбанизирани територии, със запечатани от ново строителство почви.

Наблюдават се и негативни въздействия върху почвите, предизвикани от **механично замърсяване с фракции от нерегламентираните сметища**.

Риск представляват някои стопански дейности, като ключови са съхранението и използването на препарати за растителна защита. На територията на община Троян има 6 обекта, подлежащи на контрол от РИОСВ по Закона за почвите. Това са:

- Веселин Радев Стойков, с. Орешак;
- Кооперация Зора, с. Врабево;
- Община Троян;
- Склад за негодни ПРЗ, с.Бели Осъм;
- Склад за негодни ПРЗ, с.Добродан;
- Склад за негодни ПРЗ, с.Дълбок дол

Степента на замърсяване и деградиране на почвите в голяма степен е обусловена от дейностите в промишлеността, неефективното земеделие, естествените процеси (водна ерозия, други екзогенни фактори), експлоатацията на природни богатства и депонирането на отпадъците.

На територията на община Троян деградацията на земите и почвите (киселинност, засоляване, заблатяване) е слабо изразена. На територията на община Троян **няма** замърсени почви с тежки метали и металоиди – мед, цинк, олово, кадмий и арсен и с нефтопродукти. В пределите на общината **няма** значителни терени с наличие на заблатени почви.

Съдържанието на естествените радионуклиди (^{238}U , ^{226}Ra , ^{232}Th , ^{40}K) в почвите на община Троян се дължи на наличието и разпределението им в почвообразуващите скали. При наблюдението на радиационното състояние на необработваеми почви не са констатирани надфоновы стойности на специфичната активност на естествените и техногенни радионуклиди

4.3.3. Нарушени терени

На територията на общината, извън населените места, съществуват незначителни по площ нарушени територии, в резултат от ограничения добив на нерудни полезни изкопаеми. Има данни за няколко много малки кариери за добив на скални материали. Сред тях е и изоставената кариера в землището на с. Шипково, местност “Средока”.

Съгласно баланса на територията на община Троян, нарушените територии за възстановяване и рекултивация (кариери, свлачища, сметища и др.) възлизат само на 0,04% от общинската територия. В ОУП е предвидена рекултивацията на 0,4 ha. На техническа и биологическа рекултивация подлежат всички изоставени бивши кариери или освободени площи от кариери, както и площите на всички кариери след приключване на експлоатацията им.

4.3.4. Свлачища и срутища

Съгласно инженерногеоложкото райониране на страната (Каменов Б., Ил. Илиев – „Инженерногеоложко райониране на България”, Издателство на БАН, София, 1963), разглежданият район попада изцяло в т.нар. “Балканиден инженерногеоложки регион”. В обсега на включените в този регион основни орографски единици инженерногеоложките условия съществено се различават, поради което той е поделен на три области – Предбалканска, Старопланинска и Средногорска. Територията на община Троян попада в обхвата на две от тях – Предбалканската и Старопланинската.

Силно овлажнените мергели и глинести отложения при наклонени терени и при подсичане на склоновете създават възможности за възникване на свлачища в Предбалканската инженерногеоложка област. Всички регистрирани свлачища на територията на община Троян са проявени в терени с такива инженерногеоложки условия.

Голямото разнообразие в геоморфоложките форми и скалните формации създава благоприятни условия за развитие в Старопланинската инженерногеоложка област на различни физико-геоложки явления и процеси:

Свлачища, в обсега на Старопланинската инженерногеоложка област, се проявяват в стръмни терени, изградени от глинести шисти, мергели, както и с наличие на делувиялна глинеста покривка. На някои места по северните склонове на Централна Стара планина се наблюдават откъсвания и свличания на цели скални пакети от флишки или флишоподобни седименти (мергели, алевролити, пясъчници) с горноюрскодолнокредна възраст. Свличанията се осъществяват по овлажнени глинести прослойки, отложени в междупластовите повърхнини. Макар и с неголям обхват, по склоновете се наблюдават и локални свличания на делувиялни глини. Тези свличания се извършват по основната скала или по оформени повърхнини на свличане в самите делувиялни глинести отложения.

На територията на община Троян са установени и официално регистрирани 15 бр. свлачища, отнасящи се към плитките свлачища, нанасящи сравнително малки щети и с лесно отстраними последствия от тяхното възникване:

1. Свлачище „с. Балабанско – път за с. Терзийско“;
2. Свлачище „с. Бели Осъм – стр. квартал 2“;
3. Свлачище „с. Бели Осъм, от мах. Зеленика по пътя за пречиствателната станция“;
4. Свлачище „с. Бели Осъм – път LOV 1143“;
5. Свлачище „с. Бели Осъм, участък от път LOV2144 (LOV1143, Бели Осъм-Чифлик)-Бели Осъм -мах.Зеленика и склона под него (южния край на м. Зеленика);
6. Свлачище „с. Голяма Желязна – местност „Бърдене“;
7. Свлачище „с. Голяма Желязна, ЮИ на селото, м. Владовец, над ул. “Цано Драголов“;
8. Свлачище „с. Орешак – шосе за мах. Ливадките“;
9. Свлачище „мах. Райковска (източна част) – продължението на главната улица“;
10. Свлачище „с. Стойновското – път LOV 1140“;
11. Свлачище „с. Старо село – мах. Ралчовска“;
12. Свлачище „с. Терзийско, път LOV3188 (LOV1137) (II-35)-Троян-Балабанско-Терзийско-м.Коман-(LOV2130)“;
13. Свлачище „гр. Троян – западната част на стадиона“;
14. Свлачище „гр. Троян, в района на Парк Хотел Троян, парк „Къпинчо“;
15. Свлачище „с. Шипково - ул. „Дунав“ № 37“

В Старопланинската инженерногеоложка област се срещат, макар и неголеми по размер, **срутища**. Те се проявяват най-често при стръмни терени или при терени с отвесни откоси, изградени от напукани скали, както и в случаите, когато здрави и тежки скални маси са разположени върху слаби и податливи на изветряне скали.

По стръмните склонове значително разпространение имат и **сипейте**. Те се срещат в подножията на стръмни откоси, изградени от варовици, шисти, кварцити, пясъчници и др.

Голямата дренираност на склоновете участъци осигурява благоприятни хидрогеоложки условия за строителство. Наличието на плитки подземни води се установява само в обсега на разпространение на алувиалните тераси на по-големите реки и техните притоци, както и в близост до местния ерозионен базис (дерета, долове и др.), където подземните води са със спорадическо разпространение.

Изводи:

- * Почвите на територията на общината се характеризират с високо естествено плодородие;
- * На територията на общината не са налични почви, замърсени с тежки метали и пестициди;
- * Заблатените почви са силно ограничен обхват;
- * В земеделските и горските територии в община Троян не се установява наличие на деградационните процеси, техногенно замърсяване и засоляване.
- * Обезлюдяването, води до увеличен дял на пустеещи земи и неефективно земеползване.
- * Запечатани от ново строителство почви. Устойчива промяна в трайното предназначение на земята от земеделските територии (по терасата на р. Осъм) в урбанизирани територии.
- * Запечатани почви (неизползваеми производствени терени) увеличават риска от наводнения.

* Проблеми по отношение състоянието на почвите са периодичните паления на стърнища, в резултат на което се нарушават почвените функции в най-плодородния (хумусен) слой и намаляват плодородието и самопочистващата способност на почвите;

Част от територията на община Троян попада в Троянско -Търновски район, в който са съсредоточени по-голямата част от реликтните и ендемични елементи, характерни за района – силиврякът, водният габър, двата зановеца и двата вида порезници.

Централнобалкански окръг също е разнообразен в растително и флористично отношение окръг. В най-високите части се среща аркто-алпийска флора с доминиране на качулатата гъжва (*Sesleria comosa*), рилската власатка (*Festuca riloensis*), извитата острица (*Carex curvula*), триделната дзука (*Juncus trifidus*), скалната полевица (*Agrostis rupestris*). Субалпийският пояс е зает от вторично формирани съобщества на сибирската хвойна (*Juniperus sibirica*), боровинки (*Vaccinium myrtillus*, *V. vitis – idaea*, *V. uliginosum*) и тревни съобщества формирани от мощната власатка (*Festuca valida*), обикновената полевица (*Agrostis capillaris*), картъла (*Nardus stricta*) и виолетовата метлица (*Bellardiochloa violaceae*). По влажните места се среща ендемичния вид старопланинска иглика (*Primula frondosa*).

Зоната на иглолистния пояс, който на места е прекъснат, е изграден от смърч (*Picea abies*), по-рядко бял бор (*Pinus silvestris*) и от части ела (*Abies alba*). Запазени са фрагменти с доминиране на балканския ендемит бяла мура (*Pinus peuce*). Под иглолистния пояс е разположен поясът на буковите гори от обикновения (*Fagus silvatica*) и мизийския бук (*Fagus moesiaca*), следвани от габър-горуновите гори с реликтни видове, като турската леска, водния габър, силивряка.

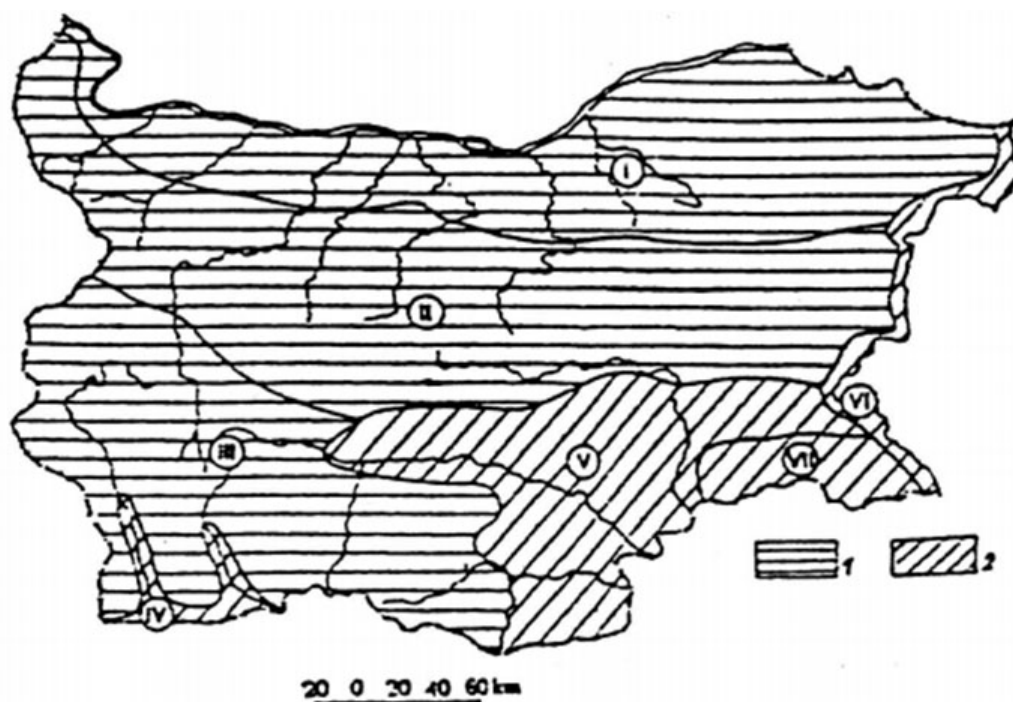
В окръга се срещат около 50 вида балкански ендемита (палео и нео ендемити). От тях българските са 18 – *Sedum steftscho*, *Sempervivum erythraeum*, *Rosa balcanica*, *Viola balcanica*, *Campanula moesiaca*, *Sesili bulgaricum*, *Primula frondosa*, *Minoartia bulgarica*, *Alchemilla achatrovii*, *A. jumrukczalica*, *A. asteroantha*, *A. gracilima*, *Oenanthe millefolia*. Ендемичен за окръга е българският подвид жешля – *Acer heldreichii* ssp. *bulgarica* и балканската власатка с два подвида (*Festuca balcanica* ssp. *balcanica*, *F. balcanica* ssp. *neichevii*), и планинската ръж (*Secale montanum*).

Част от територията на община Троян попада в Троянско-Калоферски район, който обхваща най-високите части на Стара планина. До най-горното течение на р. Бели Осъм. В този район е добре изразена субалпийската растителност, характерни са формациите на качулатата гъжва. Голяма част от територията е заета от различни типове букови и по-малко иглолистни гори. Тук се срещат голяма част от характерните за окръга ендемични видове. Флористичното разнообразие на общината е представено от около 2 337 вида и подвида растения, от които около 1 900 вида и подвида висши растения.

Територията на общината обхваща широк диапазон от растителни и флористични локалитети и е с изключително богато биоразнообразие. Растителни видове с консервационно значение на територията на община Троян са 139 вида. Много от тях са Балкански едемита, видове вписани в Червената книга на България и/ или Червения списък на Европа. Сред защитените растителни видове са: балкански окоп, еделвайс, лудо биле, рилско подрумниче, безстъблена тинтява, нежит, родопски силивряк, зъгрличев срамник, лазурен здравец, алпийска роза и много други. Пълен списък е представен в **Приложение №3**

4.4.1.2. Фауна

Фаунистичните особености на територията се обуславят от специфичния релеф и местоположение. Физикогеографското разположение на община Троян предполага биологично разнообразие включващо предимно палеарктични и евросибирски видове характерни за планинския район и по-конкретно **Старопланинския зоогеографски район** (по “География на България”, т.І, 1982).

Зоогеографски райони (по “География на България”, т.І, 1982 г

Легенда: 1 – северен регион; 2 – южен регион.

Райони: I-Дунавски; II-Старопланински; III-Рило-Родопски; IV-Струмско-Местенски; V-Тракийски; VI-Черноморски; VII-Странджански.

В Старопланинския район се срещат значителен брой ендемити, главно безгръбначни: охлюви, скакалци, твърдокрили, многоножки.

Херпитофаунта (земноводни и влечуги) е добре представена. В границата на общината са разпространени територии с различни типове земно покритие – гори, храсталаци, пасища, обработваеми земи, реки, дерета и др., които взети заедно предлагат подходящи условия за съществуването на всички видове земноводни и влечуги, установени в тази част на страната. Характерни за широколистните гори в района са дъждовника (*Salamandra*), кафявата крастава жаба (*Bufo bufo*), шипоопашатата костенурка (*Eurotestudo hermanni*), смокът мишкар (*Zamenis longissimus*) и др. За откритите терени и храсталаците са характерни зелената крастава жаба (*Pseudepidalea viridis*), шипобедрената костенурка (*Testudo graeca*), зеленият гущер (*Lacerta viridis*) и др. Типични обитатели на влажните зони са двата вида бумки (*Bombina* и *B. variegata*), обикновената блатна костенурка (*Emys orbicularis*), водните змии (*Natrix* и *N. tessellata*) и др.

Орнитофауна: Птиците в България наброяват 409 вида, групирани в 19 разряда и 62 семейства (BURNARCO, 2009). Птиците са най-богатият на видове клас и най-мобилната група от гръбначните животни. Екологичните им изисквания са тясно свързани със състоянието на растителната покривка, а също и с антропогенното присъствие в района. Старопланинската зоогеографска област, където се намира община Троян, формира и характерния състав на гнездовата орнитофауна. Тук преобладават палеарктичните и евросибирските видове и по-точно тези свързани с пояса на дъба, храстовия и храстово-тревния растителен комплекс. Наличието на иглолистни и широколистни гори по Старопланинските склонове в южните райони на общината, обуславя присъствието на много горски видове птици. Освен птици, свързани с горския растителен пояс и такива гнездящи в по-откритите, храстово-тревни комплекси, се срещат и редица водолюбиви птици около влажните зони и особено в района на яз. Сопот. По време на миграция може да се срещнат и допълнителни видове, макар че районът на общината е без особено значение по отношение на мигриращи и зимуващи видове птици.

В района се срещат: Малък креслив орел (*Aquila pomarina*), Царски орел (*Aquila heliaca*), Скален орел (*Aquila chrysaetos*), Малък орел (*Hieraetus pennatus*), Ловен сокол (*Falco*

cherrug), Сокол скитник (*Falco peregrinus*), много представители на кълвачови: Сив кълвач (*Picus canus*), Черен кълвач (*Dryocopus martius*), Сирийски пъстър кълвач (*Dendrocopos syriacus*), Среден пъстър кълвач (*Dendrocopos medius*), Белогръб кълвач (*Dendrocopos leucotos*); както и Земеродно рибарче (*Alcedo atthis*), Синявица (*Coracias garrulus*), Обикновен мишелов (*Buteo buteo*), Черношипа ветрушка (*Falco tinnunculus*), Голям горски водобегач (*Tringa ochropus*), Пчелояд (*Merops apiaster*) и много други. Групата на видовете урбанисти също е добре представена.

Бозайната фауна е характерна за неморалния фаунистичен комплекс на широколистните гори. Най-типични за такива територии от дребната гръбначната фауна са: източно-европейски (белогръд) таралеж (*Erinaceus concolor*), обикновена къртица (*Talpa europaea*), полска мишка (*Apodemus agrarius*), горска мишка (*Apodemus sylvaticus*), обикновена полевка (*Microtus arvalis*), заек (*Lepus capensis*) и др. От хищниците най-често срещани са: лисица (*Vulpes vulpes*), белка (*Martes foina*), черен пор (*Mustela putorius*), невестулка (*Mustela nivalis*), язовец (*Meles meles*). Прилепната фауна е сравнително добре представена, тъй като на територията на общината попадат 62 пещери и пропасти.

Ихтиофауна: Рибната фауна е характерна за средните и горните течения на реките от Дунавския водосборен район (Осъм, Росица, Янтра). Ихтиофауната на Дунавския водосборен басейн се състои от 59 таксона, които принадлежат към 15 семейства. Семейство шаранови (Cyprinidae) е най-добре представено – 28 вида, следва семейство костурови (Percidae) с 8 вида и вьюнови (Cobitidae) с 5 вида. Общо в реките на Дунавския водосборен басейн са установени 58 вида риби. Някои видове от семейство Cyprinidae, като например речен кефал (*Leuciscus cephalus*), шаран (*Cyprinus carpio*), обикновена кротушка (*Gobio*), скобар (*Chondrostoma nasus*), черна мряна (*Barbus meridionalis petenyi*), уклей (*Alburnus alburnus*), както и някои видове от семейство Cobitidae са представени с относително изобилни и стабилни популации, особено в средните течения на реките, особено в по-големите реки - Осъм и Видима.

4.4.1.3. Горски екосистеми:

Горските екосистеми се отличават с висока екологична, социална и икономическа ценност. Горските територии (ГТ) в обхвата на община Троян са 39 4010 дка или 44,1% от територията на общината, като по-голяма част са със запазени горски формации от бук (*Fagus sylvatica*), дъб (*Quercus*), габър (*Carpinus betulus*), келяв габър (*Carpinus orientalis*), бреза (*Betula*). От иглолистните видове се срещат бял (*Pinus sylvestris*) и черен бор (*Pinus nigra*), смърч (*Picea*), зелена дуглазка (*Pseudotsuga*). Около 70% от горските територии са стопански гори („Гори и земи с основно дървопроизводителни и средообразуващи функции”), 5.4% от горските територии са в националния парк, 6.2% са защитни гори, 2.5% са гори със специално предназначение – курортни и др.

Растителните съобщества типично са с висока степен на сложност и комплексност. В община Троян ясно се различават **височинни растителни пояси**, предопределени от вертикалното зонироване на климата и почвите. Обособени са следните **5 височинни пояси**:

* Поясът на **ксеротермните** (сухотлюбиви) **дъбови гори** до 700 m н.в. е развит в северните по-ниски части на общината. Изграден е от формациите на цера, благауна, вергилиевия дъб, мъждряна, обикновения орех и др. Храстовите формации са представени от драката, люляка, смрадликата и др. От тревния пояс широко разпространение имат житните тревни.

* Поясът на **мезофилните** (средновлаготлюбиви) и **ксеромезофилни дъбово-габърви гори** (от 600-700 до 900-1000 m н.в.) е разпространен в средните и отчасти в южните части на общината. В него най-разпространени са формациите на обикновения горун, габъра и явора. Храстовите съобщества са представени от обикновена леска, обикновена хвойна, а тревните съобщества от садината, обикновената полевица, валежийската власатка и др.

За **дъбово-габървия пояс** на най-характерни са степните видове правокрили насекоми, богомолките, сухоземни охлюви и др. Гръбначните животни са представени от гризачите (хомяци, полски мишки, лалугери, порове и др). Земноводните и влечугите са представени от зелената крастава жаба, гущерите, шипоопашатата жаба и др. Степните птици са представени

от пъдпъдците, яребицата, и др. Представители на мобилните гръбначни животни са горският сънливец, горският гушер, кълвачите, пепелянката, смокът и др.

* Поясът на **буковите гори** (от 900-1000 до 1300-1500 m н.в.) е разположен по северния склон на Стара планина. Основните съобщества са представени предимно от обикновен бук, а на второ място - габър, черен бор, бреза и трепетлика. Към горната граница на пояса се срещат и смесени съобщества от бук, ела, от бук и смърч и др. Фауната на **буковия пояс** е сравнително по-бедна заради промяната в климатичните условия. Пеперудите са типични представители на безгръбначните - пауново око, чиито гъсеници се хранят с листата на бука. Птиците са представени от горския певец, горската дърволаска, големия синигер, зеления кълвач, различни видове коприварчета и др. От влечугите се срещат слепокът, бързият гушер, и др., а от бозайниците - глиганът, благородният елен, обикновеният сънливец, сърната и др.

* Поясът на **иглолистните гори** (от 1300-1500 до 2000 m н.в.) е представен в горните части на лесорастителната зона, в южната част на Община Троян. Характерни представители за пояса са белият бор и смърчът. Срещат се и формациите на брезата, трепетликата и елата. От храстите значително разпространение имат сибирската хвойна, черната и синя боровинка. Фауната на **иглолистния пояс** е представена от студоустойчиви фаунистични видове. Птичата фауна е представена от дърволазката, трипръстия кълвач, червенушката и др.. Кафявата горска полевка, подземната полевка, както и придвижващите се в другите пояси сърни, елени, вълци, мечки и др. са представители на бозайниците. От влечугите характерна е усойницата, а от земноводните - алпийският тритон и планинската жаба.

* Поясът на **субалпийските ливадни и храстови съобщества** (над 2000 m н.в.) е развит в най-високата част на общината, по билото на Стара планина. От храстите се срещат сибирската хвойна, боровинките, зелена елша и лапландска върба. Най-разпространена сред тревите са тимотейковата гъжава, извитата острица, голата острица и различните видове власатка. Фауна на **субалпийския и алпийския пояс**. Обитателите на този пояс се срещат и в иглолистния пояс. От безгръбначните се срещат скакалци, пеперуди, хоботници, листояди, бръмбари-бегачи и др. От гръбначните най-добре представени са птиците - орли, соколи, малък ястреб, скална лястовица, скален дрозд и др., а от бозайниците - дивата коза и снежната полевка. От земноводните и влечугите на най-голяма височина се среща дъждовникът, алпийският тритон, планинската жаба, живораждащият гушер и усойницата.

Община Троян има изготвена Наредба за управление на горските територии собственост на община Троян (приета с Решение на ОбС-Троян № 306 от 28.03.2013 г, изменена и допълнена с Решение на ОбС Троян № 414/26.09.2013 г.), която регламентира права за разпореждането със собствеността, достъпа, стопанисването, добивът на дървесни и недървесни горски продукти, пашата и защитата на горските територии, управлението, опазването и контрола в горските територии, собственост на общината, в съответствие с горскостопанските планове и договорено с държавните горски стопанства и държавните ловни стопанства.

4.4.2. Защитени територии и защитени зони

4.4.2.1. Защитени територии

Община Троян е сред общините в страната с най- висок дял на защитени територии - 12.99% или 116.13 km² при среден дял от 5.2%. Това се дължи преди всичко на териториите заети от национален парк „Централен Балкан”, който заема 12.83% от общинската територия. Резерватите заемат сравнително висок дял от 4.2%, докато делът на другите защитени територии е нищожен - 0.09% за природните забележителности и 0.006% за защитените местности.

Част от територията на Национален парк “Централен Балкан” се намира в географските граници на община Троян. В тази част попадат двата резервата: “Козя стена” и “Стенето”.

В териториалния обхват на община Троян попадат различни категории защитени

територии, обявени по силата на ЗЗТ:

- **Национален парк „Централен Балкан“**

Той е един от трите национални парка на България. Обявен е за защитена територия народен парк със заповед №843/31.10.1991г. на Министъра на околната среда. През 1999г. е прекатегоризиран като национален парк със заповед №РД-396/15.10.1999г. на Министъра на околната среда и водите. Днес паркът е третата по големина защитена територия в България със своята площ от 720 кв. км. Разположен е в най-високата част на Централна Стара планина, като включва три части на планинската верига – Златишко-Тетевенска, Троянска планина и Калоферска планина. В границите на Националния парк са разположени 9 резервата – „Боатин“, „Царичина“, „Козя стена“, „Стенето“, „Стара река“, „Джендема“, „Северен Джендем“, „Пеещи скали“ и „Соколна“. Съгласно класификацията на Международния съюз за защита на природата (IUCN), Паркът е защитена територия от втора категория, а резерватите в него – първа категория. Цели на обявяване: Да се запазят завинаги в полза на обществото комплекси от саморегулиращи се екосистеми и присъщото им видово разнообразие, местообитания на редки и застрашени видове и съобщества, характерни и забележителни пейзажи и обекти на неживата природа, които имат световно значение за науката и културата.

Предмет на опазване (видове и местообитания) са: Южен подковонос (*Rhinolophus euryale*), Голям подковонос (*Rhinolophus ferrumequinum*), Малък подковонос (*Rhinolophus hipposideros*), Широкоух прилеп (*Barbastella barbastellus*), Дългокрил прилеп (*Miniopterus schreibersi*), Дългоух нощник (*Myotis bechsteini*), Остроух нощник (*Myotis blythi*), Трицветен нощник (*Myotis emarginatus*), Голям нощник (*Myotis myotis*), Дългопръст нощник (*Myotis caraccinii*), Лалугер (*Citellus citellus*), Европейски вълк (*Canis lupus*), Кафява мечка (*Ursus arctos*), Видра (*Lutra lutra*), Пъстър пор (*Vormela peregusna*), Рис (*Felis lynx* = *Lynx lynx*), Дива коза (*Rupicapra rupicapra balcanica*), Обикновен бук (*Fagus silvatica*), Черен щъркел (*Ciconia nigra*), Осояд (*Pernis apivorus*), Орел змияр (*Circaetus gallicus*), Белоопашат мишелов (*Buteo rufinus*), Малък креслив орел (*Aquila pomarina*), Царски орел (*Aquila heliaca*), Скален орел (*Aquila chrysaetos*), Малък орел (*Hieraetus pennatus*), Ловен сокол (*Falco cherrug*), Сокол скитник (*Falco peregrinus*), Лещарка (*Bonasa bonasia*), Планински кеклик (*Alectoris graeca graeca*), Ливаден дърдавец (*Crex crex*), Бухал (*Bubo bubo*), Врабчова кукумявка (*Glaucidium passerinum*), Уралска улулица (*Strix uralensis*), Пернатонога кукумявка (*Aegolius funereus*), Козодой (*Caprimulgus europaeus*), Земеродно рибарче (*Alcedo atthis*), Синявица (*Coracias garrulus*), Сив кълвач (*Picus canus*), Черен кълвач (*Dryocopus martius*), Сирийски пъстър кълвач (*Dendrocopos syriacus*), Среден пъстър кълвач (*Dendrocopos medius*), Белогръб кълвач (*Dendrocopos leucotos*), Горска чучулига (*Lullula arborea*), Полска бърбрия (*Anthus campestris*), Ястребогушо коприварче (*Sylvia nisoria*), Червеногуша мухоловка (*Ficedula parva*), Полубеловрата мухоловка (*Ficedula semitorquata*), Червеногърба сврачка (*Lanius collurio*), Черночела сврачка (*Lanius minor*), Градинска овесарка (*Emberiza hortulana*), Малък ястреб (*Accipiter nisus*), Обикновен мишелов (*Buteo buteo*), Черношипа ветрушка (*Falco tinnunculus*), Голям горски водобегач (*Tringa ochropus*), Пчелояд (*Merops apiaster*), Жълтокоремна бумка (*Bombina variegata*), Главоч (*Cottus gobio*), Бръмбър рогащ (*Lucanus cervus*), Алпийска розалия (*Rosalia alpina*). Територии с режим на строга защита резервати - 28%

„Централен Балкан“ е основна част от Националната екологична мрежа. Заради своите съхранени местообитания и изключително биологично разнообразие, от 2008 г. „Централен Балкан“ е защитена зона по двете основни Директиви в природозащитното законодателството на Европейския съюз - за опазване на дивите птици и за опазване на природните местообитания и на дивата флора и фауна, в единната Европейска екологична мрежа на зони под специална защита НАТУРА 2000. Паркът е обявен от BirdLife International за Орнитологично важно място със световно значение.

През 2006 г. „Централен Балкан“ става сертифициран член на Федерацията на Европейските природни и национални паркове (EUROPARC).

През 2017г., в контекста на Севилската стратегия, е създаден Биосферен парк „Централен Балкан“, включващ съществуващите до 2017г. биосферни резервати „Боатин“, „Царичина“, „Стенето“ и „Джендема“. Територията му надхвърля 369 000ха., а в границите му попадат национален парк „Централен Балкан“, както и цялата територията на общините Троян, Карлово, Севлиево, Павел баня и Антон. Отново през 2017 г., най-представителните букови гори в деветте резервата на Националния парк стават част от серийния обект на световното наследство на ЮНЕСКО - „Старите и първични букови гори на Карпатите и други региони в Европа“.

Планът за управление на Национален парк „Централен Балкан 2016-2025 г., приет с Решение на МС №195/24.03.2016 г., в сила от 05.04.2016 г. Планът за управление на Национален парк „Централен Балкан“ е основният официален документ, отнасящ се до особеностите и ценността на биологичното разнообразие на Парка, до конкретните проблеми в него и начините за опазването му.

- Резерват „Стенето“.

„Стенето“ е обявен за природен резерват на 5 април 1979 г. В границите на община Троян попадат 2 956 ха горски площи в землището на с. Черни Осъм. Обхваща цялото горно течение на река Черни Осъм и опазва неповлияните от човека естествени екосистеми по течението на реката. Включен е в програмата "Човек и биосфера" на UNESCO.

Резерватът се характеризира с много богата орнитофауна. Срещат се голямо разнообразие от пойни птици, както и няколко вида сови, малък орел, сокол орко, царски орел, врабчова кукумявка, уралска уулица и др.

Флористичното разнообразие също е високо. На територията на резервата са установени над 1000 вида растения. Доминират съобщества на бук и лавровишна, които са се съхранили от времето на Терциера. Разпространени са и смесени гори от бук, ела, обикновен габър и воден габър. Смърчът е добре преставен. В резерват „Стенето“ е едно от най-значимите находища на лавровишния в страната. Сред защитените растителни видове в резервата са: тисът, казашката хвойна, бясното дърво, силиврякът.

Цели на обявяване са вековни букови и смърчови гори. Предмет на опазване (видове и местообитания) са: Обикновен бук (*Fagus silvatica*), смърч (*Picea abies*), родопски силивряк (*Haberlea rhodopensis*), тис (*Taxus baccata*), лавровишна (*Laurocerasus officinalis*), Скален орел (*Aquila chrysaetos*), Ловен сокол (*Falco cherrug*), Врабчова кукумявка (*Glaucidium passerinum*), Уралска уулица (*Strix uralensis*), Пернатонога кукумявка (*Aegolius funereus*), Белогръб кълвач (*Dendrocopos leucolos*), кафява мечка (*Ursus arctos*), вълк (*Canis lupus*), лисица (*Vulpes vulpes*), дива котка (*Felis silvestris*), бялка (*Martes foina*), златка (*Martes martes*), благороден елен (*Cervus elaphus*), сърна (*Capreolus capreolus*), Дива коза (*Rupicapra rupicapra*);

В резервата се забраняват всякакви дейности, с изключение на: 1. тяхната охрана; 2. посещения с научна цел; 3. преминаването на хора по маркирани пътеки, включително с образователна цел; 4. събиране на семенен материал, диви растения и животни с научна цел или за възстановяването им на други места в количества, начини и време, изключващи нарушения в екосистемите.

- Резерват „Козя стена“

Обявен е за резерват на 22.12.1987г с цел оазване на застрашения от изчезване еделвайс и вековните буково - елови гори. През 1991г. е разширен до площ 904,3 ха. Обхваща северните склонове на върховете Боба и Коликон и скалния феномен Козя стена, където са установени находища на много изключително редки растения като старопланинска теменуга, панчичева пищялка, старопланинска лазаркиня, планинско секирче, кълбест салец, самодивско лале и др. Сред птиците с висок природозащитен статус в резервата са осояда, малък ястреб, голям ястреб, ветрушки и др. В територията на община Троян попадат 793,7ха, от които 693,7ха са горски територии и 100ха са висопланински пасища и ливади. Намира се в землището на

с.Чифлик. Горската територия е преимуществено от ела с реликтов образувание. Цели на обявяване на резервата са: естествени букови и буково-елови формации

Предмет на опазване (видове и местообитания): Обикновен бук (*Fagus sylvatica*), ела (*Abies alba*), благаево бясно дърво (*Daphne blagayana*), рохелова каменоломка (*Saxifraga marginata*), старопланинска лазаркиня (*Asperula capitata*), мечка (*Ursus arctus*), златка (*Martes martes*), дива котка (*Felis silvestris*), голям ястреб (*Accipiter gentilis*), малък ястреб (*Accipiter nisus*), осояд (*Peris arivorus*), черен кълвач (*Dryocopus martius*), уралска улулица (*Strix uralensis*);

В резервата се забраняват всякакви дейности, с изключение на: 1. тяхната охрана; 2. посещения с научна цел; 3. преминаването на хора по маркирани пътеки, включително с образователна цел; 4. събиране на семенен материал, диви растения и животни с научна цел или за възстановяването им на други места в количества, начини и време, изключващи нарушения в екосистемите.

Извън територията на Националния парк са обособени защитени местности и природни забележителности. Защитените местности са следните:

- **Защитена местност „Микренска усойна“**

Намира се землището на с.Голяма Желязна и е с обща площ 2,4ха. Обявена е за защитена местност със заповед № 4090 от 25.11.1971 г., бр. на ДВ 4090-1971г.; с цел опазване на характерен ландшафт - защита на горските екосистеми. Прекатегоризирана е със Заповед № РД-732 от 10.06.2003г., бр 60/2003 на ДВ 732-2003 год. . В териториално отношение се припокрива със 33 по директивата за птиците:Микре.

- **Защитена местност „Усойната“**

Разположена в землището на с. Борима, тя заема площ от 16,8ха. Обявена е за защитена местност със заповед № 4090 от 25.11.1971 г., бр. на ДВ 4090-1971 г, с цел опазване на характерен ландшафт. Прекатегоризирана е със Заповед № РД-733 от 10.06.2003 г., бр. 60/2003 на ДВ 733-2003 г. Промяна в площта - актуализация със Заповед № РД- 686 от 09.09.2013 г., бр. 89/2013 на ДВ 686-2013 г. В териториално отношение се припокрива със 33 по директивата за птиците: Васильовска планина и 33 по директивата за птиците: Централен Балкан Буфер

- **Защитена местност „Драгойчев камък“**

Намира се в землището на гр.Троян и е с площ 0,7983ха. Обявена е за защитена местност със заповед № № 2122/21.01.1964 г., бр. 6/1964 на ДВ 2122-1964 г., с цел опазване на характерен ландшафт. Прекатегоризирана е със Заповед РД-754 от 10.06.2003 г., бр. 60/2003 на ДВ 754-2003г. Промяна в площта - актуализация със Заповед № № РД-769 от 11.10.2013 г., бр.100/2013, ДВ769-2013г.

За всяка от защитените местности е регламентиран режим на опазване посредством наложени забрани и/или ограничения на дейностите в териториалния обхват на защитените територии.

Природни забележителности в Община Троян:

- **Водопад „Бановски скок“** в землището на с. Балабанско и площ 0,5ха;
- **Водопад „Коман“** също в землището на с. Балабанско, и с площ 0,2ха. Попада в 33 по директивата за птиците: Васильовска планина
- **Водопад „Бръмбар скок“** в землището на гр.Троян с площ 0,3ха
- **Водопад „Лопошница“** в землището на с.Калейца и площ 0,2ха
- **Пещера „Топля“** в землището на с.Голяма Желязна и площ 0,99ха. Попада едновременно в териториите на 33 по директивата за птиците: Васильовска планина и 33 по директивата за птиците: Централен Балкан Буфер

За всяка от природните забележителности е регламентиран режим на опазване посредством наложени забрани и/или ограничения на дейностите в териториалния обхват на защитените територии.

4.4.2.2. Защитени зони от националната екологична мрежа Натура 2000 (НЕМ)

На територията на общината се намират и елементи на **Европейската екологична мрежа НАТУРА 2000**. Делът на териториите на 33 в общината е 52.36% (468.26 km²). По този показател общината е много над средното ниво за страната от 35% и се числи към общините с много висок дял на обекти от НЕМ.*33 „Централен Балкан“ BG0000494 – 71826.2791 ha;

Целите на опазване в защитените зони могат да се сведат до следното:

- Запазване на площта на природните местообитания и местообитанията на видове и техните популации, предмет на опазване в рамките на защитената зона.
- Запазване на естественото състояние на природните местообитания и местообитанията на видове, предмет на опазване в рамките на защитената зона, включително и на естествения за тези местообитания видов състав, характерни видове и условия на средата.
- Възстановяване при необходимост на площта и естественото състояние на природните местообитания и местообитанията на видове, както и на популациите на видовете, предмет на опазване в рамките на защитената зона.
- Опазване и поддържане на биологичното разнообразие в района, като предпоставка за стабилността на екосистемите, осигуряващи благоприятния природозащитен статус и жизнеспособността на популациите на видовете, обект на опазване;
- Природосъобразно ползване на природните ресурси и устойчиво развитие на общностите, гарантиращо благоприятния природозащитен статус на видовете, обект на опазване.

* Защитени зони по директивата за местообитанията (**Директива 92/43 ЕЕС за опазване на природните местообитания и на дивата флора и фауна**) в община Троян са следните:

- 33 „Централен Балкан -буфер“ с код BG0001493

Попада частично в община Троян Община, в землищата на гр. Троян, с. Балабанско, с. Балканец, с. Бели Осъм, с. Борима, с. Голяма Желязна, с. Калейца, с. Орешак, с. Старо село, с. Терзийско, с. Черни Осъм, с. Чифлик, с. Шипково. Зоната е обявена със Заповед No.РД-272 от 31.03.2021 г. Промяна в площта – увеличаване, е извършена с Решение No.811 от 16.11.2010 г.

- 33 „Микре“ с код BG0000616

Зоната представлява част от средните балкански предпланински територии (южно от гр. Ловеч), надморската височина се простира до 1100 m н.в. Северите склонове са покрити от букови и габъррови гори, а южните предимно от пасища и дъбови гори. Големите горски масиви, карстови територии и пещери са подходящи убежища за прилепи. Площ на защитената зона 15447,16 ha..Попада частично в община Троян Община, в землищата на с. Борима, с. Врабево, с. Голяма Желязна, с. Дебнево, с. Добродан, с. Дълбок дол, с. Ломец, с. Старо село. Зоната е обявена със Заповед No.РД-1028 от 17.12.2020 г.

Предмет на опазване са местообитанията: 6210 Полуестествени сухи тревни и храстови съобщества върху варовик (Festuco-Brometalia) (* важни местообитания на орхидеи); 6430 Хидрофилни съобщества от високи тревы в равнините и в планинския до алпийския пояс; 6510 Низинни сенокосни ливади; 9150 Термофилни букови гори (Cephalanthero-Fagion); 9170 Дъбово-габъррови гори от типа Galio-Carpinetum; 9180 * Смесени гори от съюза Tilio-Acerion върху сипеи и стръмни склонове; 91E0 * Алувиални гори с Alnus glutinosa и Fraxinus excelsior (Alno-Pandion, Alnion incanae, Salicion albae); 91G0 * Панонски гори с Quercus petraea и

Carpinus betulus; 91H0 * Панонски гори с Quercus pubescens; 91M0 Балкано-панонски церово-горунови гори; 91W0 Мизийски букови гори; 91Z0 Мизийски гори от сребролистна липа;

Предмет на опазване са и видовете: *бозайници*: Европейски вълк (Canis lupus), Пъстър пор (Vormela peregusna), Видра (Lutra lutra), Дългокрил прилеп (Miniopterus schreibersii), Широкоух прилеп (Barbastella barbastellus), Голям нощник (Myotis myotis), Остроух нощник (Myotis blythii), Дългоух нощник (Myotis bechsteinii), Дългопръст нощник (Myotis caraccinii), Голям подковонос (Rhinolophus ferrumequinum), Малък подковонос (Rhinolophus hipposideros), Южен подковонос (Rhinolophus euryale); *земноводни и влечуги* - Голям гребенест тритон (Triturus karelinii), Червенокоремна бумка (Bombina bombina), Жълтокоремна бумка (Bombina variegata), Обикновена блатна костенурка (Emys orbicularis), Шипоопашата костенурка (Testudo hermanni), Шипобедрена костенурка (Testudo graeca); *риби* - Обикновен щипок (Cobitis taenia), Балкански щипок (Sabanejewia aurata), Черна (балканска) мряна (Barbus meridionalis); *безгръбначни* - * Ручеен рак (Austropotamobius torrentium), Обикновен сечко (Cerambyx cerdo), Буков сечко (Morimus funereus), Бръмбар рогач (Lucanus cervus), * Алпийска розалия (Rosalia alpina), * Четириточкова меча пеперуда (Euplagia (Callimorpha) quadripunctaria), Лицена (Голяма огневка) (Lycaena dispar), Бисерна мида (Unio crassus), Ивичест теодоксус (Theodoxus transversalis); *растения* - Обикновена пърчовка (Himantoglossum caprinum).

- 33 „Видима“ с код BG0000618

Зоната е обявена със Заповед No.РД-261 от 31.03.2021 г. Зоната включва сродното и долното течение на река Видима след град Априлци. Реката е една от най-добре запазените сред големите реки в България и сред най-важните местообитания в Северна България за редки видове риба. Зоната е важен екологичен коридор за видовете риба и защитава представителни крайречни местообитания, като местообитанията на елшата, които са описани за почти цялото поречие. Заплахите за зоната са свързани с планираното строителство на нови малки ВЕЦ. Площ на защитената зона 1823,05 h. Попада частично в община Троян Община, в землищата на с. Гумощник, с. Дебнево, с. Патрешко.

Предмет на опазване са следните местообитания: 6110 Отворени калцифилни или базифилни тревни съобщества от Alyso-Sedion albi Rupicolous calcareous or basophilic grasslands of the Alyso-Sedion albi; 6240 Субалпийски тревни степни съобщества; 6430 Хидрофилни съобщества от високи треви в равнините и в планинския до алпийския пояс Hydrophilous tall herb fringe communities of plains and of the montane to alpine levels; 6510 Низинни сенокосни ливади; 9150 Термофилни букови гори (Cephalanthero-Fagion) Medio-European limestone beech forests of the Cephalanthero-Fagion; 9180 Смесени гори от съюза Tilio-Acerion върху сипеи и стръмни склонове; Tilio-Acerion forest of slopes, screes and ravines; 91E0

Алувиални гори с Alnus glutinosa и Fraxinus excelsior (Alno-Pandion, Alnion incanae, Salicion albae) Alluvial forests with Alnus glutinosa and Fraxinus excelsior (Alno-Padion, Alnion incanae, Salicion albae); 91G0 Планински гори с Quercus petraea и Carpinus betulus;

Предмет на опазване са и видовете: *растения*: Обикновена пърчовка (Himantoglossum caprinum); *Бозайници*: Подковонос на Мехели (Rhinolophus mehelyi), Малък подковонос (Rhinolophus hipposideros), Голям подковонос (Rhinolophus ferrumequinum), Южен подковонос (Rhinolophus euryale); Средиземноморски подковонос (Rhinolophus blasii), Широкоух прилеп (Barbastella barbastellus), Дългоух нощник (Myotis bechsteinii), Голям нощник (Myotis myotis), Остроух нощник (Myotis blythii), Трицветен нощник (Myotis emarginatus), Дългопръст нощник (Myotis caraccinii), Дългокрил прилеп (Miniopterus schreibersi), Европейски вълк (Canis lupus), Видра (Lutra lutra), Пъстър пор (Vormela peregusna); *Земноводни и влечуги*: Голям гребенест тритон (Triturus karelinii), Жълтокоремна бумка (Bombina variegata), Шипоопашата костенурка (Testudo hermanni), Обикновена блатна костенурка (Emys orbicularis); *Риби*: Малка кротушка (Gobio uranoscopus), Балканска кротушка (Gobio kessleri), Европейска горчивка (Rhodeus sericeus amarus), Черна (балканска) мряна (Barbus meridionalis), Балкански щипок (Sabanejewia aurata), Обикновен щипок (Cobitis taenia), Голям щипок (Cobitis elongata); *Безгръбначни*:

Бисерна мида (*Unio crassus*), Ручеен рак (*Austropotamobius torrentium*), Бръмбар рогащ (*Lucanus cervus*) Алпийска розалия (*Rosalia alpina*), Обикновен сечко (*Cerambyx cerdo*), Буков сечко (*Morimus funereus*).

*** Защитени зони по директивата за птицие (Директива 2009/147 ЕЕС за опазване на дивите птици), попадащи на територията на община Троян са следните:**

- “Васильовска планина” с код BG0002109.

Попада частично в община Троян Община, в землищата на с. Балабанско, с. Борима, с. Голяма Желязна, с. Калейца, с. Старо село, с. Терзийско, с. Шипково. Зоната е обявена със Заповед No.РД-526 от 26.05.2010 г. по директива за птиците

Във Васильовска планина са установени 108 вида птици, от които 13 са включени в Червената книга на България (1985 г.). От срещаните се видове 41 са от европейско природозащитно значение (SPEC) (BirdLife International, 2004). Като световно застрашен в категория SPEC1 е включен 1 вид, а като застрашени в Европа съответно в категория SPEC2 - 13 вида, и в SPEC3 - 27 вида. Мястото осигурява подходящи местообитания за 26 вида, включени в приложение 2 на *Закона за биологичното разнообразие*, за които се изискват специални мерки за защита. От тях 23 са вписани в приложение I на Директива 79/409 на ЕС.

Васильовска планина е със световно значение за опазването на застрашения от изчезване на планетата ливаден дърдавец (*Crex crex*). Районът е едно от най-важните места в България от значение за ЕС за опазването на този вид, както и за сивия кълвач (*Picus canus*) и ястребогушото коприварче (*Sylvia nisoria*). Тук се поддържат представителни популации на средния пъстър кълвач (*Dendrocopos medius*), черния кълвач (*Dryocopus martius*), козодоя (*Caprimulgus europaeus*) и осояда (*Pernis apivorus*).

Почти цялата територия на Васильовска планина попада в КОРИНЕ място “Централен Балкан”, определено през 1998 г., поради европейското му значение за опазването на редки и застрашени местообитания, растения и животни, включително птици. През 2005 г. територията е обявена от BirdLife International за Орнитологично важно място.

Зоната е обявена за защитена със следните цели: опазване и поддържане на местообитанията на видовете птици за постигане на тяхното благоприятно природозащитно състояние; възстановяване на местообитания на видове птици, за които е необходимо подобряване на природозащитното им състояние.

Предмет на опазване (видове и местообитания) в зоната са: Черногуш гмуркач (*Gavia arctica*), Нощна чапла (*Nycticorax nycticorax*), Малка бяла чапла (*Egretta garzetta*), Черен щъркел (*Ciconia nigra*), Бял щъркел (*Ciconia ciconia*), Орел рибар (*Pandion haliaetus*), Осояд (*Pernis apivorus*), Морски орел (*Haliaeetus albicilla*), Орел змияр (*Circus gallicus*), Скален орел (*Aquila chrysaetos*), Белоопашат мишелов (*Buteo rufinus*), Планински кеклик (*Alectoris graeca*), Лещарка (*Bonasa bonasia*), Ливаден дърдавец (*Crex crex*), Бухал (*Bubo bubo*), Козодой (*Caprimulgus europaeus*), Земеродно рибарче (*Alcedo atthis*), Сив кълвач (*Picus canus*), Черен кълвач (*Dryocopus martius*), Среден пъстър кълвач (*Dendrocopos medius*), Белогръб кълвач (*Dendrocopos leucotos*), Сирийски пъстър кълвач (*Dendrocopos syriacus*), Горска чучулига (*Lullula arborea*), Червеногрба сврачка (*Lanius collurio*), Черночела сврачка (*Lanius minor*), Ястребогушо коприварче (*Sylvia nisoria*), Полубеловрата мухоловка (*Ficedula semitorquata*), Градинска овесарка (*Emberiza hortulana*); Сива чапла (*Ardea cinerea*), Голям ястреб (*Accipiter gentilis*), Малък ястреб (*Accipiter nisus*), Обикновен мишелов (*Buteo buteo*), Черношипа ветрушка (Керкенец) (*Falco tinnunculus*), Голям горски водобегач (*Tringa ochropus*), Късокрил кюкавец (*Actitis hypoleucos*), Пчелояд (*Merops apiaster*).

- 33 „Велчево“ с код BG0002111

Защитена зона „Велчево“, с площ от 2 311,50 ha, включва основно влажни ливади разположени в котловинно- хълмист район от двете страни на р. Видима, северно, северозападно и източно от с. Велчево в Предбалкана, източно от гр. Троян. Попада частично

в община Троян Община, в землищата на: с. Гумощник, с. Дебнево, с. Патрешко. Зоната е обявена със Заповед No.РД-773 от 28.10.2008 г.

Представлява комплекс от мезофилни и алувиално-ливадни тревни съобщества (около реката), храсти и широколистни гори в подножията и по хълмовете около с. Велчево и околните села. Ливадите са обрасли с мезофилна тревна растителност с преобладаване на обикновена полевица (*Agrostis capilaris*), червена власатка (*Festuca rubra*), гребенест сеноклас (*Cynosurus cristatus*) и др. (Бондев, 1991). Мястото силно се влияе от човешки дейности, свързани основно с традиционните практики на ползване на ливадите и пасищата. Най-сериозните заплахи са косенето на ливадите през гнездовия период на ливадния дърдавец, както и превръщането им в обработваеми земи. Промените в хидрологичния режим на района водят до промени във влажността на ливадите. През 2005 г. са обявени от BirdLife International за Орнитологично важно място.

Предмет на опазване (видове и местообитания) са: Ливаден дърдавец (*Crex crex*), Сив кълвач (*Picus canus*), Среден пъстър кълвач (*Dendrocopos medius*), Червеногърба сврачка (*Lanius collurio*).

- 33 „Микре“ с код: BG0002088

Защитена зона Микре е с площ 12 383,19 ha и се намира в Предбалкана южно от гр. Ловеч. Обхваща Микренските височини южно от главен път Е772 между язовир Сопот и с. Стефаново. Попада частично в община Троян Община, в землищата на с. Борима, с. Врабево, с. Голяма Желязна, с. Добродан, с. Дълбок дол, с. Ломец, с. Старо село.

Голям процент от територията на мястото е заета от гори - предимно широколистни от цер (*Quercus cerris*) и по-малко смесени от цер с келяв габър (*Carpinus orientalis*) и мъждрян (*Fraxinus ornus*). На места в източната част на територията има запазени стари гори от бук (*Fagus sylvatica* subs. *Moesiaca*) и горун (*Quercus dalechampii*). Откритите пространства - пасища, храсталаци и ливади представляват 1/3 от общата площ. Те са предимно обрасли с ксеротермна и мезоксеротермна растителност с преобладаване на валесийска власатка (*Festuca valesiaca*), черна садина (*Chrysopogon gryllus*), обикновена полевица (*Agrostis capillaris*) и др. или ксеротермни съобщества с белизма (*Dichanthium ischaetum*), луковична ливадина (*Poa bulbosa*) и черна садина (*Chrysopogon gryllus*).

На територията на Микре са установени 83 вида птици, от които 11 са включени в Червената книга на България (1985). От срещащите се видове 32 са от европейско природозащитно значение (SPEC) (BirdLife International, 2004). Като световно застрашен в категория SPEC1 е включен 1 вид, а като застрашени в Европа съответно в категория SPEC2 - 10 вида, в SPEC3 - 21 вида. Мястото осигурява подходящи местообитания за 20 вида, включени в приложение 2 на Закона за биологичното разнообразие, за които се изискват специални мерки за защита. От тях 19 са вписани в приложение I на Директива 79/409 на ЕС. Микре със своя комплекс от естествени влажни ливади е едно от местата в България с най-многочислена популация на световно застрашения вид ливаден дърдавец (*Crex crex*) и едно от най-важните места за гнездящия тук сив кълвач (*Picus canus*). Районът поддържа представителни популации на осояда (*Pernis apivorus*), козодоя (*Caprimulgus europaeus*), черния кълвач (*Dryocopus martius*), сирийския кълвач (*Dendrocopos syriacus*) и червеногърбата сврачка (*Lanius collurio*).

Зоната е обявена със Заповед No.РД-752 от 24.10.2008 г. с цел опазване на: Нощна чапла (*Nycticorax nycticorax*), Малка бяла чапла (*Egretta garzetta*), Голяма бяла чапла (*Egretta alba*), Черен щъркел (*Ciconia nigra*), Бял щъркел (*Ciconia ciconia*), Осояд (*Pernis apivorus*), Малък креслив орел (*Aquila pomarina*), Ливаден дърдавец (*Crex crex*), Бухал (*Bubo bubo*), Козодой (*Caprimulgus europaeus*), Земеродно рибарче (*Alcedo atthis*), Сив кълвач (*Picus canus*), Черен кълвач (*Dryocopus martius*), Среден пъстър кълвач (*Dendrocopos medius*), Сирийски пъстър кълвач (*Dendrocopos syriacus*), Горска чучулига (*Lullula arborea*), Червеногърба сврачка (*Lanius collurio*), Градинска овесарка (*Emberiza hortulana*); Голям ястреб (*Accipiter gentilis*), Малък ястреб (*Accipiter nisus*), Обикновен мишелов (*Buteo buteo*), Черношипа ветрушка (Керкенец)

(*Falco tinnunculus*), Сокол орко (*Falco subbuteo*), Речен дъждосвирец (*Charadrius dubius*), Обикновена калугерица (*Vanellus vanellus*), Пчелояд (*Merops apiaster*).

Местообитанията в Микре се влияят от човешки дейности свързани основно с традиционните практики на земеползване. Пасищата се ползват на ротационен принцип, като в една година се подлагат на паша, а през следващата година се косят. Използват се обаче пасищата близост до селищата. Отдалечените се изоставят поради упадъка на животновъдството и в тях е започнало охрастяване и облесяване. Разораването на ливадите и пасищата води до пълна загуба на тези местообитания. Горите са силно повлияни от интензивното ползване, включително и голи сечи на големи площи. Премахването на старите умиращи дървета и тези с хралупи, ограничава възможностите на кълвачите да намират подходящи места за гнездене и храна.

Само 0.1% от територията на Микре е поставена под законова защита съгласно националното природозащитно законодателство. Защитените местности “Кюрлук”, “Петков бунар” и “Микренска усойна” са обявени за опазване на характерни ландшафти в района. 24% от територията се припокрива с КОРИНЕ място “Микре”, определено през 1998 г., поради европейското си значение за опазването на редки и застрашени местообитания. През 2005 г. територията е обявена от BirdLife International за Орнитологично важно място.

- **Централен Балкан Буфер с код BG0002128**

Защитена зона “Централен Балкан Буфер” е с площ 72 021,40 ha и обхваща почти изцяло буферната зона на НП “Централен Балкан”. Границите ѝ почти изцяло съвпадат с тези на ОВМ „Централен Балкан”, с изключение на места по южната граница, където са обхванати гнездови територии на консервационнозначими грабливи птици. Теренът е ниско и среднопланински, като основна част от територията е покрита с гори (основно широколистни), като на места включва и пасища. Попада частично в община Троян Община, в землищата на с. Балканец, с. Бели Осъм, с. Черни Осъм, с. Чифлик.

Зоната е обявена със Заповед No.РД-321 от 04.04.2013 г. Зоната е от важно значение за опазване на популациите на горски видове птици от Приложение 1 на Директивата за дивите птици. На комплементарен принцип, тя подсилва природозащитния ефект на съседни зони на територията на Стара планина и осигурява включването към екологичната мрежа Натура 2000 на важни територии за природозащитата в България. В ЗЗ „Централен Балкан Буфер” се срещат 34 вида птици, включени в Приложение 1 на Директивата за дивите птици (79/409/ЕЕС). От тях 27 вида гнездят и 7 вида преминават през зоната по време на миграция.

Предмет на опазване са: Черен щъркел (*Ciconia nigra*), Бял щъркел (*Ciconia ciconia*), Осояд (*Pernis apivorus*), Орел змияр (*Circus gallicus*), Малък креслив орел (*Aquila pomarina*), Скален орел (*Aquila chrysaetos*), Малък орел (*Hieraaetus pennatus*), Планински кеклик (*Alectoris graeca graeca*), Сокол скитник (*Falco peregrinus*), Лещарка (*Bonasa bonasia*), Ливаден дърдавец (*Crex crex*), Бухал (*Bubo bubo*), Врабчова кукумявка (*Glaucidium passerinum*), Уралска улулица (*Strix uralensis*), Пернатонога кукумявка (*Aegolius funereus*), Козодой (*Caprimulgus europaeus*), Земеродно рибарче (*Alcedo atthis*), Сив кълвач (*Picus canus*), Черен кълвач (*Dryocopus martius*), Среден пъстър кълвач (*Dendrocopos medius*), Белогръб кълвач (*Dendrocopos leucotos*), Горска чучулига (*Lullula arborea*), Ястребогушо коптиварче (*Sylvia nisoria*), Червеногуша мухоловка (*Ficedula parva*), Червеногърба сврачка (*Lanius collurio*), Черночела сврачка (*Lanius minor*), Градинска овесарка (*Emberiza hortulana*), Късопръст ястреб (*Accipiter brevipes*), Белоопашат мишелов (*Buteo rufinus*), Кръстат (царски) орел (*Aquila heliaca*), Сирийски пъстър кълвач (*Dendrocopos syriacus*); Малък ястреб (*Accipiter nisus*), Обикновен мишелов (*Buteo buteo*), Черношипя ветрушка (*Falco tinnunculus*), Орко (*Falco subbuteo*).

Зоната е важна част от Натура 2000 мрежата за птиците в България, като осигурява ефективното опазване на голям брой консервационно-значими грабливи и горски видове птици. От гнездящите видове, зоната е от ключово значение за опазване най-вече на 7 вида, които са представени с $\geq 2\%$ от националната си популация: белоопашат мишелов (*Buteo rufinus*) – представен с 3% от националната популация; скален орел (*Aquila chrysaetos*) –

представен с 4% от националната популация; сокол скитник (*Falco peregrinus*) – представен с 3% от националната популация; бухал (*Bubo bubo*) – представен с 2% от националната популация; врабчова кукумявка (*Glaucidium passerinum*) – представена с 8% от националната популация; червеноврата мухоловка (*Ficedula parva*) – представен с 16% от националната популация; полубеловрата мухоловка (*Ficedula semitorquata*) – представен с 3% от националната популация.

- **33 „Централен Балкан“ с код в регистъра: BG0000494 (по двете директиви)**

Попада частично в община Троян, в землищата на с. Балканец, с. Бели Осъм, с. Черни Осъм, с. Чифлик. Зоната е обявена със Заповед No.РД-559 от 05.09.2008 г.. Последните промени са легитимирани със Заповед No.РД-260 от 31.03.2021г. Предмет на опазване видове и местообитания са: Черен щъркел (*Ciconia nigra*), Осояд (*Pernis apivorus*), Орел змияр (*Circus gallicus*), Белоопашат мишелов (*Buteo rufinus*), Малък креслив орел (*Aquila pomarina*), Царски орел (*Aquila heliaca*), Скален орел (*Aquila chrysaetos*), Малък орел (*Hieraetus pennatus*), Ловен сокол (*Falco cherrug*), Сокол скитник (*Falco peregrinus*), Лещарка (*Bonasa bonasia*), Планински кеклик (*Alectoris graeca graeca*), Ливаден дърдавец (*Crex crex*), Бухал (*Bubo bubo*), Врабчова кукумявка (*Glaucidium passerinum*), Уралска улулица (*Strix uralensis*), Пернатонога кукумявка (*Aegolius funereus*), Козодой (*Caprimulgus europaeus*), Земеродно рибарче (*Alcedo atthis*), Синявица (*Coracias garrulus*), Сив кълвач (*Picus canus*), Черен кълвач (*Dryocopus martius*), Сирийски пъстър кълвач (*Dendrocopos syriacus*), Среден пъстър кълвач (*Dendrocopos medius*), Белогърб кълвач (*Dendrocopos leucotos*), Горска чучулига (*Lullula arborea*), Полска бъбрица (*Anthus campestris*), Ястребогушо коприварче (*Sylvia nisoria*), Червеногуша мухоловка (*Ficedula parva*), Полубеловрата мухоловка (*Ficedula semitorquata*), Червеногърба сврачка (*Lanius collurio*), Черночела сврачка (*Lanius minor*), Градинска овесарка (*Emberiza hortulana*); Малък ястреб (*Accipiter nisus*), Обикновен мишелов (*Buteo buteo*), Черношипа ветрушка (*Falco tinnunculus*), Голям горски водобегач (*Tringa ochropus*), Пчелояд (*Merops apiaster*).

Изводи:

- * Община Троян е с богато биологично разнообразие и висок процент на площите под действителна природозащита според разпоредбите на ЗООС, ЗЗТ и ЗБР.
- * Отрицателно въздействие върху биологичното разнообразие оказват следните антропогенни дейности: незаконно изсичане на дървесна и храстова растителност, лов или браконьерство на дивеч и диви животни, нерегламентирано събиране на билки, пожари или палене на огън на нерегламентирани места и др.
- * Самозалесяването на естествени ливади поради намалено овцевъдство, води до изменения / загуба на биологично разнообразие.
- * Промени в климата застрашават опазването на съществуващото биологично разнообразие.
- * Загуба на биологично разнообразие от разрастване на урбанизираните територии, от запечатването на почви, при устойчива тенденция за намаляване на населението на общината.
- * Община Троян следва да провежда информационни кампании с цел запознаване на населението в общината с биологичното разнообразие на нейната територия, както и с неговия природозащитен и законов статут и начините за опазването му.
- * Община Троян следва да провежда информационни кампании с цел запознаване на населението в общината с настъпващите промени в климата и свързаните с това заплахи за опазване на биологичното разнообразие.

4.4.3. Защитени дървета на територията на община Троян:

На защита подлежат и **вековните дървета** на територията на община Троян. Съгласно държавния регистър за вековните дървета на територията на общината има вековни дървета – представители на видовете бук и дъб.

Село Голяма Желязна

1. Група от седем дъбови дървета, местност "Стежерака"; Заповед № 44/15.01.1991 г. на МОСВ; (ДВ бр. 16/26.02.1991 г.) Номер от Държавния регистър №№ от 1839 до 1845.

Землището на с. Бели Осъм

1. Обикновн бук (Карцов букЩ, местност "Беклемето"; Заповед № 2662/14.12.1960г. на ГУГ; Номер от Държавния регистър №127.

Обекти, на територията на Община Троян, подлежащи на контрол по ЗБР, ЗЛР и ЗГМО

№	Наименование на фирмата (ЮЛ, ЕТ), седалище и адрес	Местоположение на обекта	ЗБР	ЗЛР	ЗГМО
1	Защитени дървета-8 бр. (един./гр.)		х		
2	Зоомагазини		х		
3	Пазари и магазини		х		
4	места за отглеждане на регистрирани екземпляри от видовете по Регламент 338/97 (5 бр.)	Регламент 338/97	х		
5	Колекция от диви видове, природонаучен музей с. Ч. Осъм		х		
6	Община Троян	Проверки във връзка със задълженията на общината по екологичното законодателство		х	
7	ТП ДГС-с. Борима	Проверки във връзка със задълженията на ДГС по екологичното законодателство		х	
8	ТП ДГС-Троян	Проверки във връзка със задълженията на ДГС по екологичното законодателство		х	
9	ТП ДГС-Черни Осъм	Проверки във връзка със задълженията на ДГС по екологичното законодателство		х	
10	Билкозаготвителни пунктове-9 бр., склад-1 бр. и хлад. бази -2 бр.			х	
11	Институт по планинско животновъдство и земеделие	Институт по планинско животновъдство и земеделие			х

Със знак „х” се отбелязва по кои закони се контролират от РИОСВ обектите.

4.4.4. Лечебни растения

Видовете растения, определени като лечебни растения, съгласно Закона за лечебните растения, срещани се в земеделски земи, гори и в границите на населените места, собственост на Община Троян са 169 вида. Подробна справка за лечебните растения в община Троян е представена в **Приложение № 3**.

Събирането от естествените находища е забранено по силата на ЗБР за следните видове лечебни растения, срещани на територията на община Троян

Събирането от естествените находища е забранено по силата на ЗБР за следните видове лечебни растения, срещани на територията на община Троян:

Наименование на вида	Местонахождение на територията на община Троян	Срещаемост	Ресурсно значение
Двурога пчелица <i>Ophris cornuta</i>	По поляни и храсталаци	По единично	Ограничено
Елвезиево кокиче <i>Galanthus elwesii</i>	В гори и храсталаци	На групи	Ограничено
Кокиче снежно <i>Galanthus nivalis</i>	Балканец, Шипково	На групи	Ограничено
Недоразвит лимодорум <i>Limodorum abortivum</i>	В гори и храсталаци	По единично	Ограничено
Обикновена пърчовка <i>Himantoglossum caprinum</i>	В разредени гори и храсталаци по варовити места	По единично	Ограничено

Родопски силивряк <i>Haberlea rhodopensis</i>	По влажни скали	На петна	Ограничено
Хоботниче <i>Rhynchocorys elephas</i>	По влажни горски поляни, край потоци	На групи	Ограничено

Събирането от естествени находища е забранено по силата на заповед на Министъра на околната среда и водите за следните видове лечебни растения, срещащи се на територията на община Троян:

Наименование на вида	Местонахождение на територията на община Троян	Срещаемост	Ресурсно значение
Волски език <i>Phyllitis scolopendrium</i>	Б.Осъм, Чифлик, Шипково	По единично	Ограничено
Дилянка <i>Valeriana officinalis</i>	По ливади	По единично	Ограничено
Изтравниче обикновено <i>Asplenium trichomanes</i>	В гори	По единично	Ограничено
Копитник <i>Asarum europaeum</i>	Чифлик, Шипково	По единично	Ограничено
Оман бял <i>Inula helenium</i>	Балканец, Б.Осъм, Чифлик	По единично	Ограничено
Салеп <i>Orchis sp. Diversa</i>	Из горски ливади	На петна	Ограничено

Събирането от естествени находища е ограничено (с квота) за следните видове лечебни растения, срещащи се на територията на община Троян:

Наименование на вида	Местонахождение на територията на община Троян	Срещаемост	Ресурсно значение
Еньовче ароматно /Лазаркия/ <i>Galium odoratum</i>	В букови гори над 600 м н.в.	По единично	Ограничено
Иглика лечебна <i>Primula veris</i>	Терзийско, Шипково	На групи	Ограничено
Лудо биле <i>Atropa bella-donna</i>	Посевместно в буковия район по сечища	По единично	Ограничено
Ранилист лечебен <i>Betonica officinalis</i>	По ливади	По единично	Ограничено
Тлъстига лютивa <i>Sedum acre</i>	Сипеи	На групи	Ограничено
Шапиче <i>Alchemila vulgaris complex</i>	Чифлик, Шипково, Черни Осъм	По единично	Ограничено

В община Троян се извършват проверки относно спазването на ограниченията при събиране на лечебните растения и начина на тяхното ползване. За 2021г. са установени 16 бр. нарушения на територията на общината.

Заплахи за опазване на лечебните растения

I. За пряко унищожаване

1. Рязка промяна в условията на живот - природни бедствия - пожари и др.
2. Глобалното затопляне на климата
3. Нерегламентирани сечи и разреждане на горите
4. Туристическата инвазия - замърсяване с битови отпадъци и утъпкване
5. Браконьерството
4. Палене на огън
6. Неконтролирано и прекомерно събиране на цветя, лечебни растения, плодове и др.

7. Неправилен начин за събиране на лечебни растения

II. За промяна на хабитатите

1. Рязка промяна в екологичните условия на живот - природни бедствия - пожари и др.
2. Глобалното затопляне на климата
3. Захрастяване на пасищата, поради намалена паша и силно ограничено животновъдство;
4. Строителство на пътища
5. Курортно строителство
6. Палене на огън

4.4.5. Ландшафти.

Съвременната ландшафтна структура на територията на община Троян се формира въз основа на фактори, обособени в две основни групи – **природни и антропогенни**. От природните фактори се отчита значението на геоложката основа, релефа, климата, водите, почвите и растителността. Съвременният облик на ландшафта се свързва главно с геоложкия и тектонски строеж и колебанията на морското равнище през неогена и кватернера.

На територията на община Троян се установяват следните основни типове ландшафти: Природни ландшафти под защита/ Защитени ландшафти; Горски и ливадни ландшафти; Селскостопански ландшафти; Води и крайречни ландшафти; Селищни ландшафти; Рекреационни ландшафти; Промислени ландшафти; Увредени ландшафти.

Защитените природни ландшафти в основната си част са с горски ландшафти, комбиниращи хълмисто- планинския релеф със съответстващите на височинните растителни пояси и в частност на ксеротермните дъбови гори, на дъбово- габъровите гори, буковите гори, иглолистните гори. Друга част от природните ландшафти се свързват със субалпийската зона, храстовите съобщества и ливадите. Защитените природни ландшафти на територията на община Троян попадат в обхвата на защитените територии, съгласно ЗЗТ и защитените зони в рамките на Европейската екологична мрежа НАТУРА 2000.

Селскостопански ландшафти: Земеделските територии заемат 44.5% от общинската територия – по-малко от средното за страната. Обработваемите земеделски земи заемат две трети (30.1%) от площта, а една трета са необработваемите (11.1%).⁹

Пасищата и естествените ливади са сериозен ресурс за развитието на традиционните за общината отрасли: говедовъдството и овцевъдството. Площта им заема 215 987 дка, или 24.1% от територията на общината. В последните години голяма част от ливадите и пасищата са изоставени и постепенно се превръщат в пустеещи и обрасли с храстовидна растителност територии, което води до загуба на местообитания.

Води и крайречни ландшафти: Водите и крайречните ландшафти на общината представляват естествено природно богатство. Те спомагат за подобряване на микроклимата, разнообразяват пейзажа, предлагат разнообразни възможности за развитие на отдиха, водните спортове, риболова, както и на други стопански дейности. На територията на общината има зони, в които е необходимо възстановяване на естественото състояние на нарушените участъци от бреговата зона на реките, прилагане на превантивни мерки и определяне местата на защитни съоръжения, благоустройство и свързване на урбанизираните структури с откритите пространства на крайречните зони.

Селищни ландшафти: Структурата и обликът на селищните ландшафти се формират от разпръснатите на територията на общината населени места, от които 1 град и 21 села, някои от които съставени от множество малки махали. Тяхното разположение следва релефа и изградената комуникационно-транспортна мрежа по речните долини. Основни елементи на селищните ландшафти са градските и крайградски паркове, озеленените поречия на реките, озеленените дворове и пространства между сградите, озеленените улици.

Крайградските паркове „Къпинчо“ и „Турлата“, освен любими места за разходка и отдих на местните жители и гости на града, изпълняват и допълнителни екологични функции,

⁹ По данни от Общинския план за развитие на Община Троян (2014 -2020 г.)

свързани с ролята на зелената система за подобряване на санитарно-хигиенните условия на града. Заедно с останалите елементи на зелената система, парковете са основни елементи на зелената инфраструктура в селищата, имаща за цел да предоставя екосистемни услуги и да обвърже градската зеленина с природните и земеделски ландшафти

Вписването на урбанизираните територии в природната среда е хармонично, а раздвиженият релеф обогатява разкриващите се перспективи. Физическите връзки урбанизираните територии – природа се осъществяват посредством прокараните още в началото на XX в. туристически пътеки. Друг характерен елемент на селищните ландшафти в община Троян са териториите с културни ценности, някои от които социализирани и експонирани.

Рекреационни ландшафти: Почти цялата територия на общината, с малки изключения, би могла да се третира и като рекреационен ландшафт, имайки предвид съществуващите традиции и съвременните тенденции в развитието на отдиха и туризма и неговите разнообразни форми. По-изявените туристически ядра са: специфичният селищен ландшафт на курортното селище Чифлик, м. Беклемето, с. Орешака и Троянският манастир, минералните бани Шипково и ваканционното селище „Азарей“.

Промислените ландшафти обхващат територии, на основните производствени обекти и складови бази, които подобно на много други общини и градове в страната, претърпяват сериозни трансформации през последните 25 години. Тези трансформации освен промяната на собствеността, са свързани с промяна и на облика и появата на 2 вида промишлени територии – съществуващи, значителна част от които след приватизирането и раздробяването на собствеността имат характера на изоставени урбанизираните територии с рушащ се сграден фонд и инфраструктура и новопостроени сгради, с прилежащо благоустрояване и озеленяване на приемните пространства. В повечето случаи това са територии, неразделна част от селищния ландшафт, които оформят най-важните подходи към населените места.

Увредени ландшафти от добив на полезни изкопаеми и инертни материали почти няма. Малък е делът на нарушените територии за възстановяване (кариери, свлачища, сметища и др.) – само 0.04% от общинската територия.

Нарушени са ландшафтите на приватизирани, но изоставени промишлени терени (и стопански дворове), особено тези, които са разположени при входовете на гр. Троян и селата.

Антропогенните компоненти на ландшафта – пътища, обекти и съоръжения на техническата инфраструктура, инфраструктура на туризма (лифт), населени места и разпръснати обекти на отдиха, туризма и на останалите човешки функции са сравнително добре приютени в ландшафта, поради характера на раздвижения релеф, високата степен на залесеност и режимите на защита на защитените зони.

Сред урбанизираните ландшафти най-уязвими са контактните зони при входовете на града и селата, където са концентрирани стопанските и икономическите дейности. Това са и териториите от които се формира първото впечатление и които са от изключително значение за първото визуално възприемане на селищния силует и за облика им.

Присъствието на сгради, и прилежащата им инфраструктура в извън селищните територии на общината, постепенно превръщат аграрния ландшафт в техногенен или урбанизиран. В този смисъл, тези ландшафти са в процес на трансформация и се отличават с нестабилност и динамика. Нестабилни са и ландшафтите в перфорираната градска тъкан. В останалата част от територията на общината преобладават аграрни и горски ландшафти, който е относително устойчив и незастрашен от динамични промени.

Изводи:

* Най-уязвими и застрашени от процесите и явленията в резултат на изменението на климата са водните и крайречните ландшафти, както и горските ландшафти.

* Значими са рисковете от наводнения и горски / полски пожари, които в близост до урбанизираните територии е възможно да нанесат щети върху здравето на хората, застроената среда и инфраструктурата.

4.4.6. Зелена система и зелени площи в населените места

Зелената система на община Троян обхваща 2,29% от територията на общината, като за гр.Троян тази стойност е 2,37%, а средно за селата – 2,28%. В отделните села има съществени разлики по отношение на относителният дял на озеленените терени спрямо общата площ. Така в с.Бели Осъм озеленените територии са едва 0,45% от общата територия на селото, докато най- висок е относителният дял на озеленените терени в с. Черни Осъм – 9,29% от общата площ.

Зелената система включва следните категории зелени площи:

- Обществени паркове и градини;
- Специализирани паркове и градини;
- Санитарно-защитни озеленяване;
- Транспортно озеленяване;
- Озеленяване за ограничени ползване;

Всички те имат социални и екологични функции: рекреационни (задоволяват потребностите от спорт и отдиш; естетически и ландшафтно-естетически; биоклиматични – приток на свеж чист въздух от крайградските зони, подобряване на микроклиматичните характеристики на средата; мелиоративни – преразпределение на повърхностния и подземен отток на водите; екологични – предотвратяване миграцията на замърсителите от урбанистичните дейности и транспорта, продуцират кислород, поглъщат част от вредните газове и праха, блокират миграцията на тежките метали (от транспорта и промишлеността) в почвата и околната среда.

Общо за територията на гр. Троян са създадени 76 дка зелени площи, към които, като се добавят зелените крайградски зони, се достига нормата съгласно Наредба № 7 за правила и нормативи за устройство на отделните видове територии и устройствени зони, нормативите за площта на обществените озеленени площи за широко и специфично ползване (12 m²/жител) за градове от категорията на Троян. Въпреки това, спортните терени и обществените озеленени площи са недостатъчни за жителите и гостите на общината. За да се привличат нови туристи е необходимо да се поддържат в добро състояние парковете, градините, уличното озеленяване, както и да се обособят нови терени за отдиш и спорт.

В селата на общината, благодарение на богатите природни дадености, са формирани приятни селищни ландшафти и среди за отдиш и спорт. Село Орешак има стадион и спортни игрища, а крайречната територия представлява естествен крайречен парк. В с. Дебнево има изграден парк от 2 дка с детски площадки с кътове за отдиш. По аналогичен начин е изградена и централната зона на с. Чифлик с ориентирани към главната улица места за отдиш

Основни елементи на зелената система са градските и крайградски паркове, озеленените поречия на реките, озеленените дворове и пространства между сградите, озеленените улици.

Разгледано в обхвата на общината, към тези елементи на зелената система на града и останалите населени места, би следвало да се добавят и всички останали територии – горите и земите в горски фонд, защитените територии и местности, територията около природните забележителности и цялата територия на Национален парк “Централен Балкан“, която е в границите на Община Троян. Всички те формират ландшафтната рамка на селищната среда и определят мащабите на селищните структури и връзките между тях, както и възможностите за възприемането на селищните ландшафти и възможностите за визуален контакт от изброените селища към преобладаващите природни ландшафти.

Важни природни компоненти, определящи обемнопространствената структура на населените места, разположението на елементите на зелената система и инфраструктурата, както и на отделните функционални зони са релефът, реките, естествената растителност и поречията на реките. Основни паркообразуващи фактори за гр. Троян са р. Бели Осъм и непосредствено прилежащите възвишения.

Два са големите крайградски паркове - „Къпинчо“ и „Турлата“. Те изпълняват рекреациона функция, но и роля на зелени екрани със значение за микроклимата, качеството на атмосферния въздух, поддържане на санитарно-хигиенните условия на града и акустичния комфорт. Заедно с останалите елементи на зелената система, парковете са главните носители

на природата в селищната структура.

Градският парк на Троян заема площ от 6 дка и е свързан с централния площад на гр. Троян чрез пешеходен мост над реката. Неговото развитие през годините е съобразено с най-важните функции, които трябва да изпълнява – социално общуване, детска игра, контакт с природата и краткотраен отдих.

В ж.к. „Лъгът“ са предвидени за изграждане паркове с обща площ около 6 дка. Изградени са градски и вътрешноквартални градини с обща площ 46 дка. За почивка и отдих се ползват и терените в м. „Къпинчо“ и м. „Турлата“, с обща площ около 58 дка, включващи и реституирани частни имоти.

Обществените озеленени площи в гр. Троян, (без парка „Къпинчо“) са общо 10,5 ха или 2,1% от общата територия, като на един жител се падат по 5,1 m² – твърде под норматива 12 m²/жител за малки градове.

Парк „Къпинчо“ заема обща площ от 801.88 дка, от които 304.16 дка са селскостопански площи, а 439.87 дка са горски територии. Този парк се разглежда като част от системата на селищните ландшафти, поради факта, че макар и разположен на плато с малка надморска височина, той граничи с жп линия от западната си част, с населени територии на юг и север и вилна зона на изток. Транспортната мрежа на парка заема площ от 17.49 дка и включва основната транспортна артерия на парка – асфалтиран път, преминаващ по цялата му дължина.

Този парк се разглежда като част от зелената система, поради факта, че макар и разположен на плато с малка надморска височина, той граничи с ЖП линия в западната си част, с населени територии на юг и север и вилна зона на изток. Близостта му до града определя целогодишното му ползване и важното му екологично значение, не само за опазване на биологичното разнообразие, но и за качеството на атмосферния въздух. В площта на парка има няколко полусухи дерета и малко езеро. На територията му са определени рекреационна устройствена зона за курорт и допълващи дейности и устройствена зона за спорт и атракции. За единствения застроен общински имот е дадена устройствена зона „за многофункционално ползване“, имайки предвид възможността за бъдещо развитие на тази част като център на парка, със съответното застрояване и предлагани атракции. От различни изгледни площадки се разкриват перспективи към планината.

Характерна местна особеност са сравнително големите дворове в селата, независимо от планинския характер на населените места. Освен т.н. „застроен двор“ в предната част на имота, останалата част се използва като обработваема земя. Много от жилищните терени в регулация са останали като незастроени свободни терени, също използвани като обработваема земя. В селищните граници на някои от селата – преди всичко в Голяма Желязна, Борима, Орешак, Терзийско, Белиш и отчасти и в други села в общината, се наблюдава наличие на обширни незастроени, свободни пространства в сърцевината на кварталите, които се използват като обработваема земя с трайни насаждения (земяделска земя в регулацията на селото). Съгласно нормативните изисквания в регулационно-застроителните планове те са означени с предназначение „за озеленяване“.

Независимо от това обозначено предназначение тези пространства продължават да бъдат използвани и стопанисвани като обработваема земя, подобно на незастроената част от дворовете в селата. Селата и по-специално урбанизираните им с незастроени имоти в регулационни граници, използвани като обработваема земя, са ресурс за обогатяване на зелената им система.

Елемент на зелената система са гробищните паркове. Община Троян има действаща Наредба за гробищните паркове на територията на община Троян (приета с Решение на ОбС Троян № 549/26.10.2017 г.), която урежда управлението и вътрешния ред в гробищните паркове на територията на община Троян - публична общинска собственост с обществено предназначение.

Община Троян има действаща Наредба за изграждане и опазване на зелената система на територията на община Троян (приета с протоколно решение № 154 от 11 септември 2008

г. на Общинския съвет – Троян, изм. с Решение на ОбС – Троян №960/29.05.2019 г.), която урежда обществените отношения, свързани с планирането, изграждането, устойчивото поддържане, опазване и развитие на зелената система на Община Троян. Наредбата не се отнася за зелени площи в имоти, попадащи в защитени територии, земи от горския фонд, в обекти-паметници на културата или други, за които има специален закон. Необходими са допълващи предписания за изграждане и поддържане на крайпътното и уличното озеленяване с декоративна и едра дървесна растителност и синхронизиране на действащата Наредба за изграждане и опазване на зелената система на територията на Община Троян с Наредбата за управлението на общинските пътища в община Троян (Приета с Решение № 361 от 30.05.2013 год. на Общински съвет – Троян, изм. и доп.2013г., изм. с Решение №790/27.09.2018 г. на ОбС – Троян)

Общинската администрация следва да отчита специфичната за община Троян линейна на урбанистична структура; високия дял на републиканската и на общинската пътна мрежи (които обслужват 80% от населението на общината); наличието на тежкотоварно транзитно движение, наличието на туристическо транзитно движение, наличието на ежедневни вътрешно общински транзити от населените места към административно търговския и социално икономически център на общината и обратно, които обстоятелства налагат редица екологични мерки свързани със стопанисването и управлението на уличното озеленяване.

4.4.7. Безстопанствени животни и домашни любимци

В продължение на десетилетия, в страната проблемът с безстопанствените животни е назрявал до степен ескалация на реакциите в някои населени места. В различни периоди въпросът е или силно negliжиран, или са предприемани крайни мерки по ликвидиране на животните. Популацията на безстопанствените кучета се състои от изоставени, изгубени, родени на улицата и домашни кучета, оставени на обществени места без надзор, които водят до рискове за населението, като се създава опасност от пренасяне на заразни и паразитни болести, нападения, ухапвания и предизвикване на пътнотранспортни произшествия, замърсяване на околната среда. Безстопанствените кучета създават дискомфорт, провокиран от шума и предизвикват страх сред гражданите.

В началото на 2008 г. е приет първия в България Закон за защита на животните (ДВ, бр.13 от 08.02.2008 г.), който въвежда съвременни, научно-обосновани методи за справяне с безстопанствените кучета, които са препоръчани и в резултат на дългогодишни проучвания от страна на Световната здравна организация. Законът предвижда работа по програми за залавяне, кастрация, обезпаразитяване, ваксинация срещу бяс и връщане по местата на залавяне на животните или настаняването им в приюти. Особено внимание се обръща на дълготрайните мерки за контрол и регистрация на домашните любимци, тъй като е ясна и категорична връзката между безотговорното отглеждане и липсата на контрол върху домашните кучета и големия брой на бездомните кучета.

С решение № 136 от 14 март 2019 г. МС прие Национална програма за овладяване популацията на безстопанствените кучета на територията на Република България. В Държавен вестник бр.11 от 09.02.2021 г. е обнародвана Наредба № 4 от 01.02.2021 г. за прилагане на

Националната програма за овладяване популацията на безстопанствените кучета на територията на Република България и за процедурите по нейното изпълнение, механизма на финансиране и отчетност, издадена от Министъра на земеделието, храните и горите. Съгласно чл. 40, ал. 3 от ЗЗЖ, Общинските съвети приемат Програма за изпълнение на националната програма и план за действие на съответната община, които отговарят на изискванията на Наредбата.

В съответствие с горното Община Троян има действаща Програма за овладяване популацията на безстопанствените кучета на територията на община Троян (приета с Решение № 484 от 30.09.2021 г., на Общински съвет – Троян, публикувана на официалната интернет страница на Община Троян

Община Троян има и Наредба за овладяване популацията на безстопанствените кучета на територията на община Троян. (Приета с Решение на Общински съвет – Троян №. 246 от 20.12.2012 г на Общински съвет – Троян, публикувана на официалната интернет страница на Община Троян)

Община Троян има изграден и въведен в експлоатация през 2011 година Временен приют за безстопанствени животни и прилага мерките за намаляване на популацията на безстопанствени кучета чрез кастрация и връщане по места.

През 2011 година са кастрирани 135 кучета.

През 2012 година са кастрирани 189 кучета.

През 2013 година са кастрирани 155 кучета.

През 2014 година са кастрирани 136 кучета.

През 2015 година са кастрирани 105 кучета.

През 2016 година са кастрирани 123 кучета.

През 2017 година са кастрирани 117 кучета.

През 2018 година са кастрирани 76 броя кучета.

През 2019 година са кастрирани 105 броя кучета.

През 2020 година са кастрирани 94 броя кучета.

Фактът, че през годините се залавят нови необработени кучета, говори че стопаните на непородисти кучета пренебрегват всякакви информационни кампании и нормативни изисквания и изхвърлят „непотребните“ им животни на улицата. От началото на работата на приюта до края на 2020 година са кастрирани и върнати по места 1235 броя кучета, като общо преминали през приюта са 1284 броя, но това не е довело до изчезване на явлениято безстопанствени кучета.

Регистрираните домашни кучета в отдел „Местни приходи“ към края на 2020 г. са 425.

Регистрацията на домашни кучета се извършва съгласно чл. 174 от ЗВД от ветеринарен лекар, който упражнява ветеринарномедицинска практика. Съгласно чл.117 от Закона за местните данъци и такси, собственикът на животното подава декларация в отдел „Местни приходи“ на Община Троян.

Участниците в Програмата са, както следва:

1. Местна власт - Кмет, ресорен заместник кмет, отдел „Местни приходи“, дирекция „Устройство на територията“, инспектори в Община Троян и Общински приют за безстопанствени животни.

1.1. Общинският съвет приема Програма за овладяване на популацията на безстопанствени кучета и план за действие, съгласно чл. 40, ал. 3 от ЗЗЖ.

1.2. Кметът организира изпълнението на програмата и плана към нея и ежегодно я отчита пред изпълнителния директор на БАБХ, съгласно чл. 40 , ал. 4 от ЗЗЖ.

1.3. Общински приют за безстопанствени животни

Управителят му организира цялостната работа по планиране, обработка, временен престой и отчет на дейността на приюта. Отчетите се представят на ресорния заместник кмет по финансите. Управителят обработва и отговаря на жалби от граждани и организации за

безстопанствени кучета, предоставя в общината актуална информация за предлаганите за осиновяване кучета.

2. Координация между отговорните институции и организации: Осъществява се между кмета на общината, Областна дирекция по безопасност на храните – Ловеч, Областна колегия към Българския ветеринарен съюз и НПО за защита на животните.

3. Организации за защита на животните (НПО за защита на животните):

3.1. Могат да стопанисват приют и/или подвижни амбулатории самостоятелно или съвместно с общината, съгласно чл. 41, ал. 4 или ал. 5 от ЗЗЖ.

3.2. Могат да участват в изработването на Програмата;

3.3. Могат да съдействат на общината като посочват свои представители за координация на работата между общината, НПО за защита на животните и граждани.

3.5. Могат да съдействат за обработването на постъпилите жалби и сигнали, свързани с домашни и безстопанствени кучета, като осигуряват свои представители за проверка на сигналите и жалбите.

3.6. Могат да предоставят описание на необработените кучета на амбулаторията и при юта, които работят по програмата. Могат да съдействат при залавяне и връщане на кучетата.

3.7. Могат да поемат надзор върху обработени кучета и изпълняват мерки спрямо тях, съгласно чл. 49 и 50 от ЗЗЖ.

3.8. Могат да съдействат за медийно отразяване на дейностите по Програмата.

3.9. Могат да набират финансови средства за Програмата.

3.10. Могат да организират и провеждат осиновителни кампании.

Източниците на финансиране и материално обезпечаване на Програмата са: Бюджетът на община Троян; Постъпления от такси, съгласно чл. 175 от ЗВД и чл. 116 от ЗМДТ; Дарения; Финансиране на дейности по Програмата и от НПО за защита на животните.

Към програмата са приложени критерии за оценка и план за действие.

4.5. Отпадъци

4.5.1 Нормативна рамка

От 1999 г. МОСВ разработва програмни документи, които определят политиката по управление на отпадъците на национално ниво и идентифицират конкретните инвестиционни проекти, гарантиращи нейното прилагане на местно ниво. До момента са изпълнени три Национални програми за управление на дейностите по отпадъците (НПУДО).

За изминалия програмен период Община Троян прилага националната политика по управление на отпадъците на местно ниво посредством:

Програмата за опазване на околната среда на община Троян и приложената към нея Общинска програма за управление на дейностите по отпадъците с период на действие 2013–2020 г. е приета с Решение № 443 от 31.10.2013 г. на Общински съвет Троян. За отразяване на изискванията, поставени с Националния план за управление на отпадъците 2014-2020 г., както и с изискванията на националното законодателство в областта на управление на отпадъците, е изготвена Актуализация на програмата за управление на отпадъците на община Троян 2016–2020 г. Програмата е насочена към практическото прилагане на мерки по управление на отпадъците на регионално ниво, както следва:

- предприемане на мерки за предотвратяване и намаляване на образуването на отпадъци;
- увеличаване на нивата на рециклиране и оползотворяване;
- подобряване организацията по разделно събиране, транспортиране, съхранение и третиране;
- прилагане на екологосъобразни методи за обезвреждане;
- предотвратяване образуването на нови и намаляване на риска от стари замърсявания;
- регулиране на управлението и прилагане на изискванията в секторното законодателство;
- осигуряване на достатъчни и надеждни данни за процеса на управление на отпадъците;
- прилагане на принципите “Отговорност на производителя” и „Замърсителят плаща“;
- увеличаване участието на обществеността в дейностите по управление на отпадъците;

▪ развитие на устойчиви системи за управление на специфични потоци отпадъци.

Специфични изисквания за управлението на отпадъците на местно ниво се регламентират и с общинските наредби за реда и условията за изхвърлянето, събирането (вкл. разделното), превозването, претоварването, обезвреждането и оползотворяването на битови, строителни и масово разпространени отпадъци. Община Троян е изготвила и приела Наредба № 9 за управление на отпадъците на територията на община Троян, приета с изм. Решение № 900/28.03.2019 г. (приета с Решение № 662/26.06.2014 г.; изм. с Решение № 791/27.09.2018 г.; изм. с Решение № 900/28.03.2019 г.; изм. с Решение № 444/29.07.2021 г.) на ОбС–Троян.

Актуализираната Програма за управление на дейностите по отпадъците на община Троян 2016–2020 г., приета с Решение на Общинския съвет № 294/24.11.2016 г. обхваща цялостната дейност по събиране, извозване и обезвреждане на битовите, строителните и опасни отпадъци на територията ѝ, съобразявайки се с действащото секторно законодателство, заложените цели и задачи в Националния план за управление на отпадъците за периода 2014–2020 г. и европейските и национални тенденции в областта.

Действащият Национален план за управление на отпадъците за периода 2021 – 2028 г. (НПУО) има ключова роля за ефективното и ефикасно управление на отпадъците в Р. България. С плана се цели намаляване на вредното въздействие на отпадъците върху околната среда и здравето на населението, както и постигане на максимално ефективно използване на ресурсите, разкриване на нови пазари и създаване на нови работни места. Важна част от Плана е създаването на максимални условия за предотвратяване образуването на отпадъци.

НПУО се основава на следните основни принципи:

- “Предотвратяване”- образуването на отпадъци да бъде намалено и избегнато;
- “Разширена отговорност на производителя” и “замърсителят плаща” – лицата, които образуват или допринасят за образуването на отпадъци или замърсяват околната среда или сегашните притежатели на отпадъците трябва да покрият пълните разходи за третиране на отпадъците и да ги управляват по начин, който гарантира висока степен на защита на околната среда и човешкото здраве.
- “Превантивност” – потенциални проблеми с отпадъците да бъдат предвиждани и избягвани на възможно най-ранен етап.
- “Близост” и “самодостатъчност” – отпадъците да бъдат обезвреждани възможно най-близко до мястото на тяхното образуване.
- “Участие на обществеността” – заинтересовани страни и органи, широката общественост, имат възможност да участват в разработването на ПУО и на програмите за предотвратяване на отпадъците и имат достъп до тях след разработването им.

НПУО е план на прехода от управление на отпадъците към ефективно използване на отпадъците като ресурс и устойчиво развитие чрез предотвратяване на образуването им. Планът ще подпомага централните и местните власти за концентрация на ограничените ресурси към приоритетни за финансиране проекти в сферата на управление на отпадъците от национални и европейски източници на финансиране.

НПУО и Националната програма за предотвратяване образуването на отпадъци (НППОО) като неразделна негова част се отнасят за цялата територия на Р. България. НПУО предоставя рамка за местните власти при разработването на политика за управление на дейностите по отпадъците на регионално и местно ниво. ЗУО изисква местните власти да разработят общинските програми в съответствие със структурата, целите и предвижданията на Националния план за управление на отпадъците и насърчава общините да разработят и регионални планове за управление на отпадъците в териториален обхват на регионалните сдружения за управление на отпадъците (РСУО). Списък на регионите и регионалните сдружения за управление на отпадъците е представен в Приложение № 4.

Цели на НПУО 2021–2028 г. и програми за тяхното постигане:

Генералната стратегическа цел на страната в сферата на управление на отпадъците е:

Общество и бизнес, които подобряват прилагането на йерархията на управление на отпадъците във всички процеси и нива

Стратегическите цели, гарантиращи постигането на генералната стратегическа цел и съответстващите на тях програми от мерки, са:

Цел 1: Намаляване на вредното въздействие на отпадъците чрез предотвратяване образуването им и насърчаване на повторното им използване

Програма: Национална програма за предотвратяване образуването на отпадъци с

Подпрограма за предотвратяване на образуването на хранителни отпадъци

Цел 2: Увеличаване на количествата на рециклираните и оползотворени отпадъци

Програма за достигане на целите за подготовка за повторна употреба и за рециклиране на битовите отпадъци;

Програма за достигане на целите за рециклиране и оползотворяване на строителни отпадъци и отпадъци от разрушаване на сгради

Програма за достигане на целите за рециклиране и оползотворяване на МРО с

Подпрограма за управление на опаковките и отпадъците от опаковки

Цел 3: Намаляване на количествата и на риска от депонираните битови отпадъци и др.

Програма за намаляване на количествата и на риска от депонираните битови отпадъци и др.

Основни участници в дейностите по предотвратяване образуването на отпадъци:

Държавата чрез законодателната и изпълнителната власт трябва да създаде ефективни предпоставки и регулации за подпомагане на участниците в дейностите по предотвратяване образуването на отпадъци, за да изпълни задължението си съгласно РДО и ЗУО

Общините са отговорни за събирането на отпадъците на тяхната територия, като извършват тази дейност самостоятелно или чрез регионални сдружения. По силата на чл. 52 от ЗУО те са длъжни да изготвят програма за управление на отпадъците, чиято структура, цели и предвиждания отговарят на НПУО, включително за ПОО.

Законът за управление на отпадъците (ЗУО) въведе т.нар. **йерархия** на управление на отпадъците, която определя приоритетния ред при управление на отпадъците от гледна точка на най-добрата възможност за опазване на околната среда, предотвратяване на вредните въздействия върху нея и ефективно използване на ресурсите. ЗУО определя пет възможни начина за третиране на отпадъците и дава приоритет на мерките в следната последователност:

Целите на националната политика за управление на отпадъците и ефективното използване на ресурсите са посочени в националните нормативни и програмни документи за отпадъците. ЗУО и наредбите по прилагането му поставят конкретни количествени цели, които общините следва да изпълнят поетапно до 2035 г. както следва:

- най-късно до 31 декември 2025 г. подготовката за повторна употреба и рециклирането на битови отпадъци най-малко до 55 на сто от общото тегло на тези отпадъци, а именно:

- 31 декември 2021 г. – 51 на сто;
 - 31 декември 2022 г. – 52 на сто;
 - 31 декември 2023 г. – 53 на сто;
 - 31 декември 2024 г. – 54 на сто;
 - 31 декември 2025 г. – 55 на сто
 - най-късно до 31 декември 2030 г. подготовката за повторна употреба и рециклирането на битови отпадъци най-малко до 60 на сто от общото тегло на тези отпадъци;
 - най-късно до 31 декември 2035 г. подготовката за повторна употреба и рециклирането на битови отпадъци най-малко до 65 на сто от общото тегло на тези отпадъци;
 - най-късно до 31 декември 2035 г. количеството на депонираните битови отпадъци да е намалено до 10 на сто или по-малко от общото количество образувани битови отпадъци (по тегло), а именно:
 - до 31 декември 2025 г. – най-малко до 50 на сто от общото им тегло;
 - до 31 декември 2030 г. – най-малко до 30 на сто от общото им тегло.
- Целите се изпълняват от общините в РСУО, в съответствие с решението, взето от Общото събрание на съответната регионална система.

На основание чл.52 от Закон за управление на отпадъците (ЗУО) **Община Троян има изработена Програма за управление на отпадъците (ПУО) на територията на Община Троян 2021-2028 г.**, която е в процес на процедиране. ПУО Троян 2021-2028 г. е неразделна част от настоящата програма. Копие на програмата е видно в **Приложение № 4**.

Програмата за управление на отпадъците на територията на община Троян 2021-2028 г. е секторна програма и е неразделна част от настоящата програма за опазване на околната среда на община Троян.

4.5.2 Анализът на съществуващото състояние

Анализът на съществуващото състояние се базира на актуализираната Програма за управление на дейностите по отпадъците на община Троян 2016–2020 г. и на регламентираното от Наредба № 9 управление на отпадъците на територията на община Троян.

Програмата за управление на отпадъците, приета с решение №294 от Протокол №15 / 24.11.2016 г. с генерална стратегическа цел: Общество и бизнес, които не депонират отпадъци, има изготвен **План за действие по подпрограми**, както следва:

- Подпрограма за предотвратяване образуването на отпадъци;
- Подпрограма за разделно събиране и изпълнение целите за подготовка за повторна употреба, рециклиране на битовите отпадъци от хартия и катон, метали, пластмаса и стъкло;
- Подпрограма за разделно събиране и постигане целите за биоразградимите битови отпадъци, в т.ч. биоотпадъците;
- Подпрограма за изпълнение на изискванията и целите за рециклиране и оползотворяване на строителните отпадъци;
- Подпрограма за достигане на целите за рециклиране и оползотворяване на масово разпространените отпадъци;
- Подпрограма информационно осигуряване, запазване и подобряване на административния капацитет на общината по управление на отпадъци;
- Подпрограма заприлагане на разяснителни кампании и информиране на обществеността по въпросите на управление на отпадъците.

Общинската администрация изпълнява и ежегодно отчита степента на изпълнение на дейностите по отделните подпрограми.

Обобщен отчет на изпълнението на Плана за действие към Програмата за управление на отпадъците:

През 2016 година се сключва договор №BG16M1OP002-2.002-0005-C01 с Оперативна програма „Околна среда“ за финансиране на "Проектиране и изграждане на допълнителна инфраструктура (инсталация за предварително третиране на битови отпадъци и компостираща инсталация за разделно събрани биоразградими и/или зелени отпадъци) за развитие на РСУО на регион Троян, включващ общините Троян и Априлци".

През 2017 г. се запазва тенденцията е за намаляване количеството на депонираните отпадъци. Изкупуването на пластмасови отпадъци от лицата, притежаващи разрешителни по Закона за управление на отпадъците води до намаляването им в общия поток на битовите отпадъци. Стартира проект: „Проектиране и изграждане на допълнителна инфраструктура (инсталация за предварително третиране на битови отпадъци и компостираща инсталация за разделно събрани биоразградими и/или зелени отпадъци) за развитие на РСУО на регион Троян, включващ общините Троян и Априлци“.

На територията на общината има:

- четири пункта за събиране на отпадъци от опаковки;
- три пункта за събиране на негодни батерии и акумулатори;
- три пункта за събиране на излязло от употреба електрическо и електронно оборудване;
- три пункта за събиране на излезли от употреба МПС.

На общинската територия работят 6 пункта за събиране на масово разпространени отпадъци; Обновена е системата за отчет на Регионалното депо за неопасни отпадъци;

През 2017 г. - съгласуван проект „Актуализация на проект за изграждане на трета клетка на депо за ТБО на община Троян и Община Априлци“ и подготовка на Заявление за издаване на ново Комплексно разрешително за РДНО на общините Троян и Априлци.

Закупени са: 2 бр. автомобили – контейнеровоз и самосвал. Съдове за отпадъци: 1,1 м³ – 84 бр., кофи 110л. – 574 бр.; 4 м³ - 32 бр.; кофи „пепел“ – 45 бр.

На сайта на Община Троян е публикувана информация за регистрираните в РИОСВ – Плевен фирми, които събират масово разпространени отпадъци на територията на община Троян: опаковки, излезлите от употреба автомобили, старите електрически и електронни уреди, акумулатори, батерии, отработени масла, отпадъчни нефтопродукти и гуми.

И през 2018 г. се запазва тенденцията е за намаляване количеството на депонираните отпадъци. Изкупуването на пластмасови и стъклени отпадъци от лицата, притежаващи разрешителни по ЗУО води до намаляването им в общия поток битови отпадъци.

Съгласуван проект за ново Комплексно разрешително за РДНО Троян, Априлци. Започва изграждане на дига, за увеличаване капацитета на клетки 1 и 2- към „Актуализация на проект за изграждане на трета клетка на депо за ТБО на община Троян и Априлци“.

Составени са два АУАН за изхвърляне на отпадъци на неразрезшени места.

Закупени са три броя автомобили: два - тип самосвал за транспортиране на зелени и едроразмерни отпадъци, един - за извозване на битови отпадъци и 170 бр. съдове за битови отпадъци с вместимост 1,1 м³

През 2018 година, след прекъсване, поради съдебно оспорване на процедура за избор на изпълнител на ОП "Проектиране и изграждане на допълнителна инфраструктура (инсталация за предварително третиране на битови отпадъци и компостираща инсталация за разделно събрани биоразградими и/или зелени отпадъци) за развитие на РСУО на регион Троян, общини Троян и Априлци", дейностите по проекта се възобновяват, съгласно сключен договор №BG16M1OP002-2.002-0005-C01 с Оперативна програма „Околна среда“

През 2019 г. е повишено количеството депонирани отпадъци спрямо предходната година. Намалява изкупуването на пластмасови и хартиени отпадъци, от лицата, притежаващи разрешителни и регистрационни документи по ЗУО.

Издадено от ИАОС ново Комплексно разрешително за РДНО на общините Троян и Априлци. Съгласно новото Комплексно разрешително на РДНО сепариращата инсталация за отпадъци от опаковки е спряна от експлоатация поради неефективен капацитет.

Продължава изграждането на дига, за увеличаване капацитета на клетки 1 и 2, част от проект „Актуализация на проект за изграждане на трета клетка на депо за ТБО Троян, Априлци“.

Изпълнение по договор за видеонаблюдение в реално време на дейностите по приемане и депониране на отпадъците на РДНО на общините Троян и Априлци.

Две проверки на пунктове за събиране на отпадъци не установяват изгаряне на отпадъчни материали. При сигнали за горене на отпадъци, се извършват незабавни проверки.

На сайта на Община Троян се публикува информация за регистрираните в РИОСВ – Плевен фирми, които събират масово разпространени отпадъци на територията на община Троян: опаковки, излезлите от употреба автомобили, старите електрически и електронни уреди, акумулатори, батерии, отработени масла, отпадъчни нефтопродукти и гуми.

През 2019 г. е сключен договор и стартира подготовката на работен проект с предмет "Проектиране и изграждане на допълнителна инфраструктура (инсталация за предварително третиране на битови отпадъци и компостираща инсталация за разделно събрани биоразградими и/или зелени отпадъци) за развитие на РСУО Троян, Априлци".

Разделно събиране на зелени отпадъци от обществените озеленени площи. Събраните зелени отпадъци се съхраняват временно до стартиране работата на инсталацията за компостиране.

През 2019 е закупен един брой специализиран автомобил за извозване на битови отпадъци. Закупени са 192 бр. съдове за битови отпадъци с вместимост 1,1 м³ и 50 бр. съдове за пепел.

През 2020 г. е повишено количеството депонирани отпадъци спрямо предходната година.

Намалява изкупуването на пластмасови и хартиени отпадъци, от лицата, притежаващи разрешителни и регистрационни документи по ЗУО

Завършва изграждането на дига, към клетки 1 и 2 - част от „Актуализация на проект за изграждане на трета клетка на депо за ТБО на община Троян и община Априлци“.

Проведена процедура, избран изпълнител и начало на изграждане на 3-та клетка на РДНО.

През 2020 г. са изпълнени основните строителни дейности по проект "Проектиране и изграждане на допълнителна инфраструктура (инсталация за предварително третиране на битови отпадъци и компостираща инсталация за разделно събрани биоразградими и/или зелени отпадъци) за развитие на РСУО Троян, включващ общини Троян и Априлци"

На общ. терит. регистрационни документи, разрешителни за дейности с отпадъци имат:

- три пункта за събиране на отпадъци от опаковки;
- два пункта за събиране на негодни батерии и акумулатори;
- два пункта за събиране на излязло от употреба електрическо и електронно оборудване
- три пункта за събиране на излезли от употреба МПС

Наблюдава се тенденция на отказване от дейности по събиране на специфичните отпадъци (отпадъци от опаковки, ИУМПС, НУБА, ИУЕЕО, излезли от употреба гуми). На общинската територия работят 4 пункта за събиране на масово разпространени отпадъци; Организациите по оползотворяване на масово разпространени отпадъци не желаят да сключват договори по принцип, приемат вече събрани отпадъци, за да избегнат ангажимент - разполагане на съдове. Извършени две проверки на пунктове за събиране на отпадъци не установяват изгаряне.

В процес на подготовка е създаването на предприятие за управление на инсталация за предварително третиране на отпадъците, което ще продава отпадъци от опаковки и други рециклируеми пластмаси, хартия, метали.

Предоставени са резултати от проведения морфологичен анализ на отпадъците.

Проучени възможности за договори за събиране на едроразмерни отпадъци от мебели.

Закупени 195 бр. съдове за битови отпадъци с вместимост 1,1 м³ , 50 бр. съдове за пепел и 7 броя съдове за отпадъци с вместимост 4 м³ .

На сайта на общината са публикувани всички документи, наредби, програма и заповеди, свързани с управлението на отпадъците.

През 2021 г. Община Троян започва да събира разделно текстил. Контейнерите са поставени на 01.06.2021 г. в четири пункта на града и се обслужват от фирма „М-ТЕКС Рециклиране на текстил“ ООД. Контейнерите са в бял и зелен цвят и са с вместимост от 1,8 куб. м. На фронталната им част е описан начинът на употреба

Количество и състав на отпадъците

Закона за управление на отпадъците (ЗУО) дефинира следните видове отпадъците:

- Битови отпадъци;
- Производствени отпадъци;
- Опасни отпадъци;
- Строителни отпадъци;
- Биоразградими;
- Масово разпространени.

Информацията за образуваните отпадъци на територията на община Троян се събира чрез месечни данни от електронната взна за депонираните отпадъци на РДНО, чрез фирмените годишни отчети за производствени и опасни отпадъци, съгласно Наредба № 1 от 2014 г. за реда и образците, по които се предоставя информация за дейностите по отпадъците, както и реда за водене на публични регистри (Обн. ДВ. бр. 51/2014 г., изм. ДВ. бр. 51/2018 г.)

4.5.3 Битови отпадъци

Съгласно Допълнителните разпоредби на ЗУО битови отпадъци са „отпадъците от домакинствата” и „подобни на отпадъците от домакинствата” (това са отпадъците, образувани от домакинствата, и отпадъците, образувани от фирми и други организации, които по своя характер и състав са сравними с отпадъците от домакинствата, с изключение на производствените отпадъци и отпадъците от селското и горското стопанство).

Процесите, свързани с формиране, събиране, извозване, депониране и друго обезвреждане на отпадъците, са в пряка зависимост от развитието и организацията на стопанската дейност, демографските особености на района и от природните условия, в които се осъществява човешкия живот. Битовите отпадъци се формират от жизнената дейност на хората. Количеството и съставът им зависят от:

- Мястото на образуване;
- Стандарта на живот на населението и неговата култура;
- Степента на благоустроеност на населените места;
- Начина на отопление;
- Други фактори.

Като се изхожда от административно-териториалната и социално-икономическа характеристика на община Троян, основните източници на ТБО се явяват: Домакинствата; Промислените предприятия; Търговските и обслужващи обекти.

В община Троян има изградена и успешно функционираща инфраструктура за събиране, транспортиране и обезвреждане чрез депониране на битовите отпадъци в Регионално депо Троян Априлци. Регионално депо (РДНО) Троян, за общините Троян и Априлци се експлоатира от 2002 г. и включва 2 клетки за депониране на отпадъци, с общ капацитет 191 560т. и стопански двор. Основният поток отпадък е смесеният битов отпадък с код 20.03.01.

Собственик на депото и оператор титуляр на КР № 265-Н1/2019 г. е Община Троян. Дейностите по експлоатация и стопанисване на „Регионално депо за неопасни отпадъци на общините Троян и Априлци“ са предоставени на Общинско предприятие „Комунални услуги – Троян“ съгласно Решение № 549/25.11.2010 г. на Общински съвет– Троян.

Площта на цялото депо е 57,360 дка., съгласно КККР на гр. Троян. Част от площта на депото е заета от стопански двор, охранителни канали, оградащи диги, ретензионен басейн за инфилтратни води, трасе за експлоатационен и контролен път и лесозащитен пояс. Площадката се усвоява поетапно, като за тази цел е разделена на 3 клетки. В момента се експлоатират клетки № 1 и 2.

Основен показател при дефиниране на битовите отпадъци е нормата на натрупване, показваща количеството на отпадъците, образувани от един човек, за определен период от време, обикновено година. Въз основа на отчетените количества на битовите отпадъци са изчислени и нормите на натрупване за последните години (2015-2021):

Година	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Население брой	30080	29643	29242	28743	28195	28319	
Количества събрани смесени битови отпадъци (т/г)	6896.28	7077.52	5551.58	4596.36	5174.04	10704.0	11053.84
Норма на натрупване (кг/жит.год)	229.26	238.75	189.84	159.91	183.52	377,97	

Община Троян отбелязва тенденция за намаляване на депонираните отпадъци през периода 2016 до 2019 г с оглед на промяна на икономическата среда и въвеждане на разделно събиране на отпадъците от пластмасови, стъклени и хартиени опаковки от населението и някои фирми и „зелени отпадъци“ от обществените терени.

Отчетите за 2020 и 2021 г обаче отбеляват рязък, двоен ръст на депонираните отпадъци спрямо предходните (2018 и 2019) години. Дали това рязко завишение се дължи на пандемичните мерки и свързаните с тях периодични “лок дауни” с промяна в начина на трудова реализация, обитаване и потребление, ще покажат бъдещите проучвания. Вероятно с пандемичните мерки може да се обясни и отчетената загуба на интерес (отчет за 2020 г) с отказване от дейности по събиране на специфичните отпадъци (отпадъци от опаковки, ИУМПС, НУБА, ИУЕЕО, излезли от употреба гуми).

Нормата на натрупване на отпадъците, представена като количеството на образуваните битови отпадъци за година на човек от населението, за община Троян е по-ниска от тази, определена в НПУО 2021-2028 г. за общини с население 25 000 - 50 000 жители – 421 кг/жител/година.

През 2020 г. има значително повишаване на нормата на натрупване на отпадъците – 378 кг/жител/година, но то отново е под стойностите в НПУО 2021-2028 г.

Основен източник на битовите отпадъци на територията на община Троян са домакинствата. **Актуален морфологичен състав на генерираните битови отпадъци – смесени и разделно събрани – средно за община Троян за 2019 г:**

Вид отпадъци	Морфологичен състав	Смесени битови отпадъци		Разделно събрани фракции	Общо	
		Среден %	т/год		т/год	т/год
Органични (биоразградими)	Хранителни	13.51 %	1069.62	0	1069.62	10.88 %
	Хартия и картон	9.48 %	750.50	12.54	763.04	7.76 %
	Пластмаса	11.01 %	871.16	12.11	883.27	8.99 %
	Текстил	7.98 %	632.01	0	632.01	6.43 %
	Гума	0.94 %	74.45	0	74.45	0.76 %
	Кожа	1.27 %	100.66	0	100.66	1.02 %
	Градински	10.19 %	806.54	1780.91	2587.45	26.32 %
	Дървесни	2.31 %	182.60	0	182.60	1.86 %
Неорганични	Стъкло	3.74 %	295.94	0	295.94	3.01 %
	Метални	2.17 %	171.88	108.23	280.10	2.85 %
	Инертни	3.06 %	242.23	0	242.23	2.46 %
Опасни	Опасни	0.75 %	59.68	0	59.68	0.61 %
Дръги	Други (неопределени)	3.86 %	305.34	0	305.34	3.11 %
Ситна фракция	Ситна фракция < 4 см	29.72 %	2352.80	0	2352.80	23.94 %
Общо:		100 %	7915.41	1913.79	9829.20	100 %

Източник: Обобщен финален доклад по проект “Определяне на морфологичния състав на битовите отпадъци в България”; Възложител: ПУДООС, 2019 г.; Изпълнител: “ЕКО - Морфология България” ДЗЗД,

* Преобладаващия отпадък в битовите отпадъци на община Троян са градинските – 26.32%. Следват отпадъците, които се определят като “ситна фракция” (пръст, пепел, сгурия, ситни камъни, ситен биоразградим отпадък, угарки и др.) – 23.94%.

* Хранителните отпадъци са третият най-значим, като количество отпадък – 10.88%.

* Делът на биоотпадъците (хранителни, градински, дървесни) за община Троян е 39.1%, а този на биоразградимите отпадъци (биоотпадъци, хартия, картон) – 64% от общото кол..

* През 2019 г. разделно събрания отпадък е 19.5% от цялото количество отпадъци.

Организираното сметосъбиране и сметоизвозване обхваща 90% от територията на цялата община Троян или 99% от нейното население. Включени са всички населени места (включително и туристически комплекс “Беклемето”), като изключение правят само махали, до които няма транспортен достъп. От 01.01.2011 г. тези дейности се изпълняват от общинско предприятие „Комунални услуги – Троян”, съгласно решение № 498 от 29.07.2010 г. на Общински съвет – Троян

Във връзка със специфичната урбанистична структура на община Троян, затруднения достъп до обезлюдени в значителна степен райони и съгласно точка II. от Заповед № 1470 /29.10.2021 г. на Кмета на Община Троян, услугата “събиране и извозване на битови отпадъци” през 2022 г няма да се извършва за следните райони:

1. В гр. Троян: мах. “Кратунковци”; мах. “Шамовска”; мах. “Гергевци”; мах. “Самичковци”; мах. “Хитровска”; мах. “Рибна”; ул. “Димовска”.
2. В село Балабанско: мах. “Мутревска”.
3. В село Балканец: мах. “Жална”; мах. “Караниколите”.
4. В село Бели Осъм: мах. “Бошняшка”; мах. “Гунешка”; мах. “Доновска”; мах. “Калчевска”; мах. “Пъдешка”; мах. “Серешка”; мах. “Ралинска”; ул. “Козя стена”.
5. В село Белиш: мах. “Минковска”.
6. В село Врабево: мах. “Маргатина”.
7. В село Голяма Желязна: ул. “Август 1926” всички имоти след № 35; ул. “Желязвенска комуна” четни №№ от 28 до 44 и нечетни №№ 19 до 21; мах. “Испирско”; мах. “Лъките” всички имоти след № 7; мах. “Топля” четни от №№ 12,18,48,52 и 60 нечетни №№ 45,51,55,63 и 65; мах. “Чакалско”; мах. “Чербин” четни от № 22 до № 38 нечетни от №31 до № 41; мах. “Сойчанско”; мах. “Разсадницата”; мах. “Башов рът” № 20 и от №52 до № 124.
8. В село Гумошник: ул. “Клиновци”.
9. В село Калейца: ул. “Терзийска” нечетни от № 9 до № 21 вкл..
10. В село Орешак: мах. “Радоевското” (мах.“Хасъмското”); мах. “Коевски ливадки” (мах. “Коевци” и “Ливадките”).
11. В село Патрешко: мах. “Златешка”, мах. “Мачковска.
12. В село Терзийско: ул. “хр. Ботев” от № 27 до № 43 и от № 44 до № 52; ул. “Цвятко Цветковски”; ул. “Иван Дочковски”.
13. В село Черни Осъм: мах. “Иваншница”; мах. “Галушка”; мах. “Бъзево”; мах. “Лаешко присое”; мах. “Усойна”; мах. “Кошутина”; мах. “Тумбевото” и мах. “Нешковци”, мах “Горначево”; имоти в мах. “Стойновско” с адми. адрес №12А и № след 50А четни и нечетни.
14. В село Чифлик: мах. “Троанска”.
15. Всички незастроени имоти в урбанизираните територии на всички населени места, с изключение на тези с подадена декларация по чл.19 от Наредба №7 за определяне и администриране на местните такси и цени на услугите на терит. на община Троян.
16. Всички поземлени имоти извън строит. граници на урбанизираните територии, вкл. Земите по §4 от ЗСПЗЗ, с изключение на тези с осигурен транспортен достъп, за които е подадена

декларация по чл.19 от Наредба №7 за определяне и администриране на местните такси и цени на услугите на терит. на община Троян.

Ежегодно община Троян със заповед на кмета определя честотата на събиране и извозване на битови отпадъци и поддържането на чистотата на териториите за обществено ползване. Графикът за сметосъбиране и сметоизвозване за 2022 г., съгласно Заповед № 1470 /29.10.2021 г.

Обслужвана зона	Вид на съдовете	Кратност на обслужване
Гр. Троян Първа зона	Кофи тип „Мева“ 110 л и пластмасови кофи 120 л и 240 л	През ден
	Контейнери тип „Бобър“ и тип „Ракла“ 1100 л	През ден
Гр. Троян Втора зона	Кофи тип „Мева“ 110 л и пластмасови кофи 120 л и 240 л	2 пъти / седмично
	Контейнери тип „Бобър“ и тип „Ракла“ 1100 л	3 пъти / седмично
Гр. Троян Трета зона	Кофи тип „Мева“ 110 л и пластмасови кофи 120 л и 240 л	2 пъти / седмично
	Контейнери тип „Бобър“ и тип „Ракла“ 1100 л	2 пъти / седмично
Гр. Троян Четвърта зона	Кофи тип „Мева“ 110 л и пластмасови кофи 120 л и 240 л	1 път / седмично
	Контейнери тип „Бобър“ и тип „Ракла“ 1100 л	1 път / седмично
Гр. Троян	Контейнер тип „КТО - 4 куб.м.“	1 път / седмично
	Кошчета за улични отпадъци 85 л.	2 пъти / седмично
	Съдове за пепел - отоплителен сезон	1 път / седмично
	Съдове за разделно събиране на биоразградими отпадъци (треви, листа) - пролет, лято и есен	2 пъти / седмично
с. Орешак	Всички видове съдове	1 път / седмично
с. Чифлик-вилна зона	Всички видове съдове	2 пъти / седмично
В селата от списък*		2 пъти / месечно, по заявка на кмет /км.н.

Забележка: Селата от маркирания списък* са: с. Балабанско, с. Балканец, с. Бли Осъм, с. Белиш, с. Борима, с. Врабево, с. Голяма Железна, с. Горно Трапе, с. Гумощник, с. Дебнево, с. Добродан, с. Дълбок дол, с. Калейца, с. Ломец, с. Орешак - вилна зона, с. Патрешко, с. Старо село, с. Терзийско, с. Черни Осъм, с. Чифлик, с. Шипково.

Изградената система и организация на работа съответства на нуждите на населените места в общината. През туристическите сезони има повишено генериране на битови отпадъци в курортните селища и графика за събиране на отпадъците се променя като се увеличава честотата на извозване и броя на съдовете. Извършва се преместване на съдове от места с намалена дейност и насочването им към по-натоварените места.

Дейностите по:

- Предварително третиране на битови отпадъци преди депонирането от всички населени места в община Троян се извършват в “Инсталация за предварително третиране на битови отпадъци”, с оператор “Хемус ресурс - Троян и Априлци” ООД;
- Обезвреждане на битовите отпадъци от всички населени места в община Троян се извършва чрез депониране в “Регионално депо за неопасни отпадъци Троян - Априлци”, с местонахождение - гр. Троян, обл. Ловешка, общ. Троян, планоснимачен № 00501, местност “Дългата поляна” (“Златева ливада”), землище на гр. Троян и с. Калейца

Изводи:

- * Количеството на генериран смесен битов отпадък намалява постепенно в периода от 2016 г до 2018 г., но след това се наблюдава увеличаване на количествата отпадъци;
- * Същата тенденция се проследява и при количествата образувани битови отпадъци на човек от населението - намаление за периода 2016-2018 г. до 160 кг/ж/година, което е значително под средната стойност за страната (407 кг/жител/година) и последващо двойно увеличение до 378 кг/жител/година през 2020 г;
- * През 2019 г. количеството на депонираните отпадъци спрямо предходната година бележи

повишаване. Намалява изкупуването на пластмасови и хартиени отпадъци, които са част от общия поток на битовите отпадъци, от лицата, притежаващи разрешителни и регистрирани документи по ЗУО.

- * Горната неблагоприятната тенденция от 2019 г е устойчива и количеството на депонираните отпадъци през 2020 и 2021 спрямо предходната година бележи повишаване, като към 2020 г. количеството е: 378 кг/ж/година;
- * В сравнителен план община Троян е под средното ниво на образуване на битови отпадъци на жител на година за 2018 г., определено в НПУО 2021-2028 г. за общини с население 25000 – 50 000 жители;
- * Основен източник на битовите отпадъци са домакинствата;
- * Депонирането, като метод за обезвреждане на отпадъците, е с най-голям относителен дял в третирането на битовите отпадъци;
- * Делът на населението, обхванато от системата за организирано сметосъбиране и транспортиране на битовите отпадъци за територията на община Троян е 99%;
- * През 2019 г. в община Троян 19,5% от общия отпадък е събран разделно;
- * Община Троян участва в кампанията „Да изчистим България за един ден“, както подкрепя всички граждански инициативи за почистване на територията на общината.
- * Общината следва да планира и изпълни мерки за намаляване на депонираните и увеличаване на количествата рециклирани и оползотворени отпадъци, за да изпълни европейските и национални цели за отпадъците за предстоящия период до 2028 г. в съответствие със ЗУО.

4.5.4 Производствени отпадъци

Производствени отпадъци са отпадъците, образувани в резултат на производствената дейност на физическите и юридическите лица (§1, т. 32 от Допълнителните разпоредби на ЗУО, Обн., ДВ, бр. 53 от 13.07.2012 г.).

На територията на община Троян се формират отпадъци, типични за производствените предприятия в общината - дървопреработвателната, фармацевтична, хранително-вкусовата промишленост, производството на изделия от пластмаса и минерали и производството на мебели.

Предаването и приемането на производствените, строителните и опасните отпадъци се извършва само въз основа на писмен договор с лица, притежаващи разрешение, комплексно разрешително или регистрационен документ по чл. 35 от ЗУО за отпадъци със съответния код.

Сметосъбирането на производствените отпадъци е задължение на фирмите, при чиято дейност се генерират тези отпадъци. Събирането става на територията на фирмите. Извозването на производствените отпадъци за последващо третиране се извършва с техника, зависеща от вида на отпадъците. Самите предприятия определят честотата на извозване на тези отпадъци. Производствените отпадъци могат да се обезвреждат по различен начин в зависимост от техния конкретен състав, физическо състояние и количество.

Съгласно наредбата за управление на отпадъците на територията на Община Троян отпадъците от хартия и картон, стъкло, пластмаси и метал, образувани от търговските обекти, производствени, стопански и административни сгради задължително се събират разделно. Забранено е изхвърлянето на отпадъци от производствени и от търговски обекти, заведения за обществено хранене, административни и жилищни сгради, в уличните кошчета за смет, както и предаването на производствени и опасни отпадъци на лица, които не притежават съответното разрешение по реда на чл. 35 от ЗУО.

На територията на общината към настоящия момент не функционират предприятия, големи генератори на производствени отпадъци. Неопасните отпадъци, образувани от производствените предприятия се смесват с битовите отпадъци и се депонират на общинското депо.

Генерирани производствени отпадъци на територията на община Троян за периода 2014–2019 г. (съгласно данни, подадени към ИАОС):

Вид производствен отпадък / година	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Отпадъци от селското стопанство, градинското растениевъдство, отглеждането на аквакултури, горското, ловното и рибното стопанство, производството и преработването на хранителни продукти						
020304		0.150	0.857	0.473	0.970	0.120
020499	2076.141	2056.716	1048.374	1261.591	1243.760	1323.740
020502	0.200	0.002	0.002		0.004	
020702	300.000					490.000
Отпадъци от дървообработването и от производството на дървесни плоскости и мебели, целулоза, хартия и картон						
030105	2895.796	12643.634	4261.300	2511.642	2483.127	2192.570
030301		5092.000				
Отпадъци от кожарската, кожухарската и текстилната промишленост						
040106	0.080					
040107	0.130					
040108	0.890					
040222	25.003	58.110	28.200	88.051	35.093	27.992
040299	3.230	0.160	0.100	0.100	0.120	
Отпадъци от органични химични процеси						
070213	0.012	60.002	10.000	0.002	0.008	0.122
Отпадъци от производство, формулиране, доставяне и употреба на покрития, лепила/адхезиви, уплътняващи материали и печатарски мастила						
080116	0.672	0.754	0.518	0.030	0.020	0.026
080412	2.000	3.600	3.000	7.600	3.500	4.200
080414	0.100	0.100	0.100	0.050	0.050	0.050
Отпадъци от топлинни процеси						
100101	21.557	38.664	10.744	11.647	38.867	46.686
100103		11.000			60.900	17.080
101110		10.000	10.000			
Отпадъци от формоване, физична и механична повърхностна обработка на метали и пластмаси						
120101	15.501	264.600	4.982	181.714	273.315	226.062
120102			19.000	37.600	37.860	
120103	1.314	2.451	0.844	1.591	2.124	10.879
120104	0.410	0.350				
120105		0.968				6.880
Отпадъци от опаковки; абсорбенти, кърпи за изтриване, филтърни материали и предпазни облекла, неупоменати другаде в списъка						
150101	483.848	457.974	502.373	158.267	93.197	114.335
150102	736.510	485.536	194.642	127.252	34.868	48.832
150103		14.500			40.000	23.150
150104	44.885	209.446	215.202	9.462	37.423	22.556
150105	6.642	97.973	5.681	4.530	24.706	4.060
150107	2.664	7.674	4.663	5.093	11.990	4.707
150203				0.004	0.004	0.002
Отпадъци, неупоменати на друго място в списъка						
160103	20.751		15.200	2.630	1.400	6.540
160112	0.020					
160117	7.567	0.270	0.206	0.10	0.071	27.139
160118	0.530	0.104	0.088	0.015	0.010	1.586
160119	0.400					
160120	0.185					
160122	0.049					

160199	0.488					
160214	42.084	37.910	4.410	20.570	4.250	0.680
160604				0.019		
Отпадъци от съоръжения за обработване на отпадъци, пречиствателни станции за отпадъчни води извън мястото им на образуване и от водното стопанство за подготовка на вода за питейни нужди и за промишлена употреба						
190801	3.220	3/580	3.978	3.545	3.500	3.563
190802	22.100	26.300	27.900	28.400	32.700	27.600
190805	66.000	94.000	126.000	133.000		130.909
190812		789.900			679.250	236.900
190905		0.046				
191001		4.000				
191202	383.463	280.286	623.395			
190203	31.080	46.997	31.406			
190204	173.011	216.488	228.102			
190205	0.008					
191208		22.230		18.720	37.100	43.120
191212		2.215		1.160	1.040	1.040
Битови отпадъци (домакински отпадъци и сходни с тях отпадъци от търговски, промишлени и административни дейности), включително разделно събирани фракции						
200101	1.495	3.820	0.905	0.965	0.970	0.120
200132			0.002			
200136					0.690	
200139	0.979					
200140	790.262					
200304		0.012	0.014	0.012	0.012	

И з т о ч н и к : И А О С

Търговските и производствени обекти, които подлежат на контрол от РИОСВ - Плевен, по Закона за управление на отпадъците на територията на община Троян са 129, видно от изнесена в **Приложение № 5** таблица.

Основните проблеми при третиране на производствените отпадъци са свързани с:

- липсата на съоръжения за третиране на някои видове отпадъци, което води до смесването им с битовите отпадъци;
- непълното организиране на разделно събиране и оттам невъзможността за рециклиране и оползотворяване и отчитане на количествата;
- депониране на голяма част от производствените отпадъци, което води до бързото изчерпване на капацитета на регионалното депо.

Изводи:

- * От образуваните производствени отпадъци за 2019 г., с най-голям дял (43,5%) са отпадъците от трици, талаш, изрезки, парчета, дървен материал, плоскости от дървесни частици и фурнири;
- * Към настоящия момент, на територията на общината, не функционират големи генератори на производствени отпадъци;
- * За периода 2014-2019 г. количествата на образувани производствени отпадъци от територията на община Троян намаляват с 38%;

4.5.5 Опасни отпадъци

“Опасни отпадъци” са отпадъците, които притежават едно или повече опасни свойства, посочени в Приложение № 3 на ЗУО (§ 1, т. 12 от Допълнителните разпоредби на ЗУО, Обн., ДВ, бр. 53 от 13.07.2012 г.).

Изискванията за третиране и транспортиране на опасни отпадъци са регламентирани в Наредбата, приета с ПМС №53/1999 г. /ДВ, бр. 29 от 1999 г. и в наредбите за масово

разпространените отпадъци. Количествата на образуваните опасни отпадъци по групи, съгласно Класификация на отпадъците по Наредба № 2 от 23.07.2014 г. (изм. ДВ. бр.46 от 1 юни 2018 г.) за класификацията на отпадъците, се водят на отчет в РИОСВ - Плевен.

Лицата, чиято дейност е свързана с образуване, събиране, транспортиране, съхраняване (оползотворяване с код R13 по смисъла на приложение №2 към §1, т.т13 от допълнителните разпоредби (ДР) на ЗУО и/или обезвреждане с код D15 по смисъла на приложение №1 към §1, т.11 от ДР на ЗУО), оползотворяване, в т.ч. рециклиране и/ или обезвреждане, включително подготовка преди оползотворяване или обезвреждане на опасни отпадъци, водят отчетни книги и представят годишни отчети. Опасните отпадъци от фирмите се събират и съхраняват отделно в закрити складове и се предават за третиране на физически или юридически лица притежаващи съответното разрешение по ЗУО или Комплексно разрешително, въз основа на писмен договор.

Потокът опасни отпадъци се контролира от действащата нормативна уредба. С цел проследяване на превозите на опасните отпадъци товародателите са длъжни да изготвят идентификационен документ, който се попълва за всеки отпадък последователно от товародателя, превозвача и товарополучателя. В община Троян се генерират характерни за страната опасни отпадъци – пестициди с изтекъл срок на годност, отработени масла и нефтопродукти, негодни за употреба батерии и акумулатори, както и излезли от употреба флуоресцентни тръби и други отпадъци, съдържащи живак, бои и лакове, детергенти, пестициди, болнични (медицински) отпадъци и др. Те се образуват обикновено в малки количества, но от много на брой източници.

Опасните отпадъци, които могат да се генерират на територията на общината от хуманното здравеопазване, са от двете болници в общината, лекарските и дентални практики и медико-диагностични лаборатории. Поради липса на собствено съоръжение за обезвреждане на опасните болнични отпадъци на територията на болничните заведения и на територията на общината, опасните отпадъци се предават на фирми, притежаващи разрешително за дейности с опасни отпадъци, съгласно действащото законодателство.

Г е н е р и р а н и о п а с н и о т п а д ъ ц и н а т е р и т о р и я т а н а о б щ и н а Т р о я н з а п е р и о д а 2 0 1 4 – 2 0 1 9 г . (с ъ г л а с н о д а н н и , п о д а д е н и к ъ м И А О С) :

Вид опасен отпадък / година	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Отпадъци от дървообработването и от производството на дървесни плоскости и мебели, целулоза, хартия и картон						
030104*		949.000			772.000	614.000
Отпадъци от кожарската, кожухарската и текстилната промишленост						
040219*	0.500	0.500	0.200	0.100	0.100	0.100
Отпадъци от неорганични химични процеси						
060101*			2.128			
060102*	24.000	0.702				
060105*	1.200	0.354				
Отпадъци от неорганични химични процеси						
070513*	0.282	1.011				
Отпадъци от производство, формулиране, доставяне и употреба на покрития, лепила/адхезиви, уплътняващи материали и печатарски мастила						
080111*				0.021		
080113*	1.705	1.327	1.124	1.291	0.974	2.436
080115*	1.501	1.911	1.600	2.758	1.825	2.112
080413*	0.020	0.020	0.020			
Отпадъци от повърхностна химична обработка и нанасяне на покрития върху метали и други материали; от хидрометалургия на цветни метали						
110105*			0.200			1.002

110109*		11.000			60.900	17.080
Отпадъци от формоване, физична и механична повърхностна обработка на метали и пластмаси						
120110*						24.140
120114*	0.130	0.100				
Отпадъци от масла и отпадъци от течни горива						
130110*		0.001			1.500	1.164
130205*	0.467	1.031	0.062	0.391	1.929	2.944
130206*	0.802	0.292	0.148	0.228	0.150	0.070
130208*	0.019	0.019	0.015	0.005	0.008	0.009
130508*	1.000	4.500	2.000	2.500	1.500	1.500
130702*				0.030		
Отпадъци от органични разтворители, хладилни агенти и изтласкващи газове						
140601*	0.166					
Отпадъци от опаковки; абсорбенти, кърпи за изтриване, филтърни материали и предпазни облекла, неупоменати другаде в списъка						
150110*	25.654	23.010	20.482	2.606	5.330	5.121
150202*	0.545	0.357	0.007	0.002	0.003	0.008
Отпадъци, неупоменати на друго място в списъка						
160104*					6.860	18.828
160107*	0.157	0.098	0.093	0.141	0.127	0.007
160113*	0.007					
160121*	0.026					
160213*					0.005	
160303*	32.850	9.955	30.829	6.238	5.174	7.189
160305*	24.812	42.048	80.058	49.146	99.752	51.141
160506*		0.162	0.058	0.329	0.410	1.221
160508*		0.147	0.180	0.225	0.415	0.360
160601*	0.106	2.262			1.920	0.215
160708*				1.440	1.120	1.160
Отпадъци от съоръжения за обработване на отпадъци, пречиствателни станции за отпадъчни води извън мястото им на образуване и от водното стопанство за подготовка на вода за питейни нужди и за промишлена употреба						
190810*	0.235	0.260	0.280	0.277	0.243	0.227
Отпадъци от хуманното или ветеринарното здравеопазване и/или свързана с тях изследователска дейност						
180103*	2.322	2.898	2.546	3.380	2.653	2.843
180106*	0.300					
Битови отпадъци (домакински отпадъци и сходни с тях отпадъци от търговски,промишлени и административни дейности), включително разделно събирани фракции						
200121*	0.309	0.561	0.172	0.728	0.318	0.625
200135*	0.095	0.105		0.005	0.126	0.012

И з т о ч н и к : И А О С

Най-голям дял от отпадъците през 2019 г., които се образуват за територията на общината са: отпадъци от трици, талаш, изрезки, парчета, дървен материал, плоскости от дървесни частици и фурнири, съдържащи опасни вещества (030104*)

В рамките на общината има 6 склада, в които се съхраняват залежали и забранени за употреба пестициди с общо количество 9 800 kg твърди и 5 100 l течни. Негодните пестициди от двата склада в гр. Троян (ВППК „Балкан“ и ИПЖЗ) са предадени за последващо третиране.

Регистър на складове и съхраняваните в тях негодни за употреба пестициди

Общински складове

D 88.00, Номер 28: Населено място с.Бели Осъм, Община Троян, Собственост общинска

Твърди пестициди с неизвестен състав кг 2,500.00; Течни пестициди с неизвестен състав кг 3,100.00; Всичко пестициди кг 5,600.00

ID 89.00, Номер 29: Населено място с. Врабево, Община Троян, Собственост кооперативна
Твърди пестициди с неизвестен състав кг 800.00; Течни пестициди с неизвестен състав кг 600.00; Всичко пестициди кг 1,400.00

ID 90.00, Номер 30: Населено място: Голяма Желязна, Общи. Троян, Собственост общинска
Твърди пестициди с неизвестен състав кг 2,500.00; Течни пестициди с неизвестен състав кг 500.00; Всичко пестициди кг 3,000.00

ID 91.00, Номер 31: Населено място с. Добродан, Община Троян, Собственост общинска
Твърди пестициди с неизвестен състав кг 1,500.00; Всичко пестициди кг 1,500.00

ID 92.00, Номер 32: Населено място с. Дълбок Дол, Община Троян, Собственост общинска
Твърди пестициди с неизвестен състав кг 900.00; Всичко пестициди кг 900.00

ID 94.00, Номер 34: Населено място: с. Орешак, Община Троян, Собственост частна
Твърди пестициди с неизвестен състав кг 1,600.00; Течни пестициди с неизвестен състав кг 900.00; Всичко пестициди кг 2,500.00 В публичния регистър, се отчита лошо състояние на охраната за всичките шест изброени по-горе складове с негодни за употреба пестициди.

РИОСВ-Плевен извършва ежегодни проверки на местата (складове, контейнери Б-Б куб и централизираните складове) за съхранение на негодни и излезли от употреба продукти за растителна защита (ПРЗ) на територията на област Плевен и Ловеч. Отчита се състоянието на складовете и начина на съхранение на ПРЗ и се дават предписания, ако е необходимо.

Община Троян има сключен Договор от 20.05.2015 г с “Екобатерии” АД - София за събиране и оползотворяване на негодни за употреба батерии и акумулатори (НУБА). За целта са организирани и указани 16 разсредоточено разположени пункта за събиране, определени от общината и сведени до знанието на общността.

Дружествата „СИС“ ЕООД, „Балкантрейд“ ЕООД и магазините на мобилните оператори в града, имат разрешение за събиране и съхраняване на ИУЕЕО

- СиС ЕООД с Разрешително 08-ДО-00000300-02/03.09.2021 - може да осъществява дейности R12 и R13 за: Батерии и акумулатори; Излязло от употреба електрическо и електронно оборудване, различно от упоменатото в 20 01 21 и 20 01 23 и 20 01 35 и Други отпадъци (включително смеси от материали) от механично третиране на отпадъци, съдържащи опасни вещества; R13 за Луминисцентни тръби и други отпадъци, съдържащи живак и др.

- Балкантрейд ЕООД с Разрешително 08-ДО-00000293-00/12.02.2013 - може да осъществява дейности R12 и R13 за: Оловни акумулаторни батерии; Излязло от употреба електрическо и електронно оборудване, различно от упоменатото в 20 01 21 и 20 01 23 и 20 01 35; Опасни компоненти, отстранени от излязло от употреба оборудване; Излязло от употреба оборудване, съдържащо опасни компоненти, различно от упоменатото в кодове от 16 02 09 до 16 02 12; и др.

Изводи:

* От образуваните опасни отпадъци за 2019 г., с най-голям дял (83%) са отпадъците от трици, талаш, изрезки, парчета, дървен материал, плоскости от дървесни частици и фурнири, съдържащи опасни вещества;

* Основният дял на генерираните опасни отпадъци са такива, чието събиране и обезвреждане е обект на специални изисквания с оглед предотвратяването на инфекции;

* Количествата генерирани опасни отпадъци на територията на общината са малки;

* Съгласно критерия за броя на населението на населените места, поставен в чл. 19, ал. 3, т. 11 от ЗУО (повече от 10 000 жители) е необходимо да бъдат осигурени площадки за безвъзмездно предаване на разделно събрани отпадъци от домакинствата (в т.ч. опасни битови отпадъци) на територията на община Троян. Очаква се устройване и въвеждане в експлоатация на площадка за безвъзмездно приемане на едрогабаритни и опасни отпадъци, съгласно актуализираната Програма за управление на дейностите по отпадъците на община Троян 2016–2020 г.

4.5.6 Строителни отпадъци

Съгласно ЗУО „строителни отпадъци“ са отпадъците от строителство и разрушаване, съответстващи на кодовете отпадъци, посочени в глава 17 от Индекс към Решение 2000/532/ЕО на Комисията от 3 май 2000 г.

Наредбата за управление на строителните отпадъци и за влагане на рециклирани строителни материали, Обн. ДВ. бр.98 от 8 Декември 2017 г., определя допълнителни изисквания за управлението на строителните отпадъци и за влагане на рециклирани строителни материали в строителството. Съгласно сроковете, определени в ЗУО в тази наредба се регламентират конкретни цели за оползотворяване на определени видове строителни отпадъци и етапите за тяхното изпълнение.

С наредбата се регламентират:

1. създаването на система за управление и контрол на дейностите по събиране, транспортиране и третиране на строителните отпадъци (СО);
2. изискванията за влагане на рециклирани строителни материали в строителството;
3. изискванията за управление на СО в процеса на строителство и премахване на строежи.

Целта на наредбата е:

1. да се предотврати и ограничи замърсяването на въздуха, водите и почвите, както и да се ограничи рискът за човешкото здраве и околната среда в резултат на събирането, третирането и транспортирането на СО;
2. да се насърчи рециклирането и оползотворяването на СО за постигане на целите по чл. 32 от Закона за управление на отпадъците (ЗУО).

На територията на община Троян, строителни отпадъци и земни маси се генерират в резултат на дейностите, извършвани от фирми, занимаващи се със строителство, реконструкция и модернизация на сгради, съоръжения и инфраструктура, както и от строителни и ремонтни дейности, извършвани от населението.

С Наредбата за управление на отпадъците на територията на Община Троян се забранява нерегламентираното изхвърляне, изгаряне, както и всяка друга форма на нерегламентирано третиране на строителни отпадъци, в т.ч. изхвърлянето им в контейнерите за събиране на битови отпадъци или отпадъци от опаковки.

Общинската администрация е определила нарушени терени, които се засипват със строителни отпадъци от минерален произход (бетонни късове, тухли, хоросан).

На територията на общината няма изградена инфраструктура за оползотворяване на строителни отпадъци.

Строителните отпадъци от ремонтна дейност, образувани от домакинствата се транспортират и третират от ОП „Комунални услуги – Троян“, което разполага със 7 броя съдове тип „лодка“ за строителни отпадъци от бита.

През 2020 г. на територията на РИОСВ Плевен няма изградени специализирани депа и стационарни инсталации за третиране на строителни отпадъци. Шест юридически лица¹⁰ притежават документи по чл. 35 от ЗУО за третиране на строителни отпадъци - ЕТ „Евстати–Евстати Димитров“, за дейности с кодове R10 и R12; „Евробилд“ ООД и „Ростер“ ООД, за дейности код R5, R12 и R13, и ДП НКЖИ, Монтажно-демонтажна база Одрне за дейности код R12 и R13. През отчетния 2020 период няма данни за извършвани на територията на РИОСВ Плевен дейности по третиране на строителни отпадъци от горепосочените фирми, с документи по чл. 35 от ЗУО.

Оператори с разрешителни включващи дейности със строителни отпадъци:

Разрешително 00-KP-00000265-04-H1-ИО-A0/17.08.2019 на Община Троян, ЕИК: 000291709, лице за контакт: Минко Акимов / тел.: 0670/68027

Разрешително 00-KP-00000323-00/01.01.2008 на Троямекс, ЕИК: 110017636, Площадка

¹⁰ Шестте юридически лица не работят на територията на община Троян.

№1, с. Дълбок Дол, включва и събиране и временно съхраняване на строителни отпадъци (съгласно т.6 170904 Смесени отпадъци от строителство и събаряне, различни от упоменатите в 170901, 170902 и 170903);

Разрешително 08-ДО-00000300-02/03.09.2021 на СИС, ЕИК: 110513041, Площадка №1, Община: Троян, гр. Троян, включва дейности по: съхраняване и на строителни отпадъци до извършване на която и да е от операциите R1 - R12, освен временното съхраняване до събирането им на мястото на образуване.

На територията на община Троян, юридическите лица с документи за дейности по: транспортиране, включително и на строителни отпадъци, които притежават Разрешителни са:

- 08-РД-00000326-02/14.08.2020 - СИС, ЕИК: 110513041;
- 08-РД-00000368-05/19.11.2021 - ИЛКО, ЕИК: 110547047;
- 08-РД-00000166-02/25.02.2019 - Велде България, ЕИК: 820194517
- 08-РД-00000357-00/02.08.2019- Строителна механизация Троян, ЕИК:203541365

Община Троян, както и другите общини в страната имат следните отговорности, произтичащи от ЗУО и Наредбата за управление на строителните отпадъци и за влягане на рециклирани строителни материали:

Организиране на събирането, включително разделното, оползотворяване и обезвреждане на строителни отпадъци от ремонтна дейност, образувани от домакинствата;

Когато общината е възложител на строителни дейности или на дейности по разрушаване на сгради, включително принудително премахване на строежи е длъжна:

- Да разработи План за управление на строителните отпадъци, като задължителна част от строителната документация за издаване на разрешение за строеж;
- Да изпълни реално Плана за управление на строителните отпадъци;
- Да вляга в строежите определен процент материали от рециклирани строителни отпадъци или материално оползотворяване в обратни насипи;
- Да осигури селективното разделяне и материално оползотворяване на определени видове отпадъци в минимални количества.

Изводи:

За да подобри йерархията на управление на този поток отпадъци и да намалят количествата на строителните отпадъци, препоръчително е община Троян да предприеме:

* Допълнителни действия за разделно събиране от домакинствата на строителните отпадъци от малки ремонтни дейности, в резултат на което да се постигне намаляване на количествата на депонираните смесени битови отпадъци и подобряване на техния състав от гледна точка на извличане на рециклируеми отпадъци.

* Препоръчително е общината да обсъди възможностите за рециклиране на общинско ниво или на регионален принцип на отпадъците от строителния бранш с други съседни общини и строителния бизнес, както и възможностите за повторно използване на селективно разрушени сгради.

4.5.7 Биоразградими отпадъци

В съответствие с европейското и националното законодателство общините следва да предприемат мерки за поэтапното намаляване на количеството на депонираните биоразградими отпадъци. В Националната стратегия за намаляване на количествата депонирани биоразградими отпадъци са заложили конкретни мерки, които трябва да се предприемат по отношение на този вид отпадък. Съгласно Националната програма за прилагане на Директива 99/31/ЕС:

- 100% биоразградими са хранителните, хартиените, картонените, дървесните и градинските отпадъци;

- 20% от текстилните отпадъци са биоразградими;
- 25% от отпадъците от кожи са биоразградими.

В изпълнение на предвидените дейности в подпрограмата за разделно събиране и постигане на целите за биоразградимите битови отпадъци, в т.ч. биотпадъците, Община Троян отчита: намаляване на количеството депонирани битови отпадъци, в т.ч. зелени и биоразградими:

От морфологията на отпадъците към 2019 г е видно, че делът на биоотпадъците (хранителни, градински, дървесни) за община Троян е 39.1%, а този на биоразградимите отпадъци (биоотпадъци, харти и картон) – 64% от общото количество.

Актуални политики на община Троян по отношение на биоразградимите отпадъци:

През 2018 г.: Зелените отпадъци от обществени паркове и градини се отклоняват от депото и се съхраняват временно до стартиране работата на инсталацията за компостиране . Изработен е проект за изграждане на компостираща инсталация и на инсталация за предварително третиране на битови отпадъци.

През 2019 г. приключват процедурите и е издадено от Изпълнителна агенция по околна среда ново Комплексно разрешително за Регионално депо за неопасни отпадъци на общините Троян и Априлци. Съгласно новото Комплексно разрешително на РДНО сепариращата инсталация за отпадъци от опаковки е със спряна експлоатация поради неефективен капацитет.

През 2020 г. са изпълнени основните строителни дейности по проект "Проектиране и изграждане на допълнителна инфраструктура (инсталация за предварително третиране на битови отпадъци и компостираща инсталация за разделно събрани биоразградими и/или зелени отпадъци) за развитие на РСУО Троян, включващ общините Троян и Априлци"

Община Троян провежда кампании за повишаване на осведомеността за процесите по управление на отпадъците, свързани с биоотпадъците: По време на изграждането на компостираща инсталация са подготвени информации, разпространени чрез медиите, които информират гражданите, за разполагането на съдове, за вида разделно събирани зелени отпадъци, за правилата на ползване на контейнерите; за целите на дейността: "...Чрез планираното разделно събиране на зелени отпадъци, Община Троян се стреми да осмисли ефективното им използване като ресурс, допринасящ за:

- производство на компост (органична тор), който използван в почвата увеличава нейните хранителни вещества и се намалява необходимостта от използване на изкуствени торове и пестициди;
- намаляване количеството битови отпадъци, постъпващи за депониране;
- намаляване на парникови газове, генерирани при обезвреждането на отпадъците...."

През 2021 Община Троян започва да събира разделно текстил. Контейнерите са поставени на 01.06.2021 г. в четири пункта на града и се обслужват от фирма „М-ТЕКС Рециклиране на текстил“ ООД. Контейнерите са в бял и зелен цвят и са с вместимост от 1,8 куб. м. На фронталната им част е описан начинът на употреба

“Зелените отпадъци“ от парковете и градините, които са част от общия поток биоразградими отпадъци, се компостират и не постъпват за депониране.

Изискванията за събиране и третиране на биоразградими отпадъци са регламентирани в Наредба за разделно събиране на биоотпадъци и третиране на биоразградимите отпадъци, Обн. ДВ. бр.11 от 31 Януари 2017 г.

Управлението на биоразградимите отпадъци включва събиране (разделно или със смесените битови отпадъци), анаеробно разлагане и компостиране, изгаряне и депониране. Екологичните и икономически ползи от различните методи на обработване зависят съществено от местните условия, като гъстота на населението, инфраструктура и климат, както и от наличието на пазари за свързаните с този процес продукти (енергия и компост). Изискванията към съоръженията и инсталациите за биологично третиране на биоразградимите отпадъци са регламентирани в Наредба № 6 Обн. ДВ. бр.80 от 13 Септември 2013 г. (изм. и доп. ДВ. бр.13 от 7 Февруари 2017 г.) за условията и изискванията за изграждане и

експлоатация на депа и на други съоръжения и инсталации за оползотворяване и обезвреждане на отпадъци.

Изискванията към площадките, на които могат да се разполагат съоръжения за биологично третиране на биоразградими отпадъци са посочени в Наредба 7 от 24 август 2004 г. за изискванията, на които трябва да отговарят площадките за разполагане на съоръжения за третиране на отпадъци.

Компостиране на биоразградими градински отпадъци в община Троян се извършва в **“Инсталация за компостиране”, с оператор “Хемус ресурс - Троян и Априлци” ООД.** Компостиращата инсталация за разделно събрани зелени отпадъци е с капацитет 2200 т/г.

Изводи:

Предвид специфичния характер на отпадъците, образувани на територията на община Троян и значителното участие на зелените, градински и селскостопански отпадъци, образувани от домакинствата в определени периоди е необходимо да се предприемат действия в следните възможни посоки:

* въвеждане на фамилно компостиране с последващо използване на компоста в личните стопанства;

Обхващането на значителен брой семейства в системи за домашно компостиране е възможно чрез периодично и често информиране на населението за възможностите за оползотворяване на биоразградимите отпадъци и чрез предоставяне на контейнери за компостиране на семействата, които желаят да компостират биоразградимите си отпадъци.

4.5.8 Масово разпространени отпадъци

Масово разпространени отпадъци са отпадъци от опаковки и полимерни торбички; негодни за употреба батерии и акумулатори; излязло от употреба електрическо и електронно оборудване; излезли от употреба моторни превозни средства; отработени масла и отпадъчни нефтопродукти; излезли от употреба гуми.

Във връзка със стартирало разделно събиране, Община Троян уведомява гражданите, че: “На територията на град Троян са разположени 95 контейнера със цветни стикери. В тези контейнери гражданите могат да изхвърлят четири вида рециклируеми отпадъци: хартия, пластмаса, стъкло и метал. Отпадъка от контейнерите ще се транспортира до площадката за предварително третиране, собственост на община Троян и община Априлци. Там полученият отсортиран материал ще се поставя в балираща машина, която пресова материала и го опакова във вид подходящ за последваща преработване....”

Дейностите по:

- Предварително третиране на битови отпадъци преди депонирането от всички населени места в община Троян се извършват в “Инсталация за предварително третиране на битови отпадъци”, с оператор “Хемус ресурс - Троян и Априлци” ООД;

- Обезвреждане на битовите отпадъци от всички населени места в община Троян се извършва чрез депониране в “Регионално депо за неопасни отпадъци Троян - Априлци”, с местонахождение - гр. Троян, обл. Ловешка, общ. Троян, планоснимачен № 00501, местност “Дългата поляна”, землище на гр. Троян и с. Калейца.

Количества разделно събрани отпадъци от опаковки в община Троян за периода 2014-2019 г.

Вид опасен отпадък / година	2014	2015	2016	2017	2018	2019
150101 Хартия и картон	483.848	457.974	502.373	158.267	93.197	114.335
150102 Пластмаса	736.510	485.536	194.642	127.252	34.868	48.832
150104 Метал	44.885	209.446	215.202	9.462	37.423	22.556
150107 Стъкло	2.664	7.674	4.663	5.093	11.990	4.707

За периода 2014-2019 г. се наблюдава негативна тенденция по отношение на разделно събраните отпадъци от опаковки в община Троян. От 2014 г. до 2019 г. количествата намаляват.

През 2019 г. са събрани 190,43 т. отпадъци от опаковки (хартия, картон, пластмаса, метал и стъкло), което е с 85% по-малко спрямо събраните количества от 2014 г.

Община Троян проучва възможностите за въвеждане на система за разделно събиране на отпадъци от опаковки за територията на общината

На територията на гр. Троян през зимните месеци се разполагат съдове за пепел. Съдовете са пригодени за механично разтоварване и са направени от дебела 3 мм горещо поцинкована ламарина, за да издържат на високи температури.

Община Троян има сключен договор с “Екобатерии” АД за разделното събиране, транспортиране, временно съхраняване, предварително третиране на негодни за употреба батерии и акумулатори (НУБА), оползотворяване и/или обезвреждане на НУБА, включително техните компоненти и материали, временно съхранение и транспортиране за рециклиране на образуваните след предварително третиране отпадъци. На територията на община Троян са поставени 16 съда за събиране на НУБА, на разсredоточени места, определени от общината и сведени до знанието на общността.

Поради липса на интерес от страна на организациите по оползотворяване все още няма сключени договори за въвеждане на системи за разделно събиране на отработени масла; излезли от употреба гуми (ИУГ); излязло от употреба електрическо и електронно оборудване (ИУЕЕО).

В Община Троян няма лица, пускащи на пазара гуми, електрическо и електронно оборудване (ЕЕО), регистрирани в публичния регистър, поддържан от ИАОС:

* Публичен регистър на лицата, които пускат на пазара електрическо и електронно оборудване - няма такива производства в община Троян.

<https://nwms.eea.government.bg/app/registers/eeo>

* Публичен регистър на лицата, които пускат на пазара гуми - няма такива производства в община Троян. <https://nwms.eea.government.bg/app/registers/tires>

* Публичен регистър на лицата, които пускат на пазара полимерни торбички - няма такива производства в община Троян. <https://nwms.eea.government.bg/app/registers/polymer-bags>

* Публичен регистър на производителите на отпадъци, които са престанали да бъдат отпадъци в случаите по чл. 5, ал. 2, от ЗУО и съгласно актовете на Европейската комисия, приети в съответствие с чл. 6, параграф 2 от Директива 2008/98/ЕО - няма такива производители в община Троян. <https://nwms.eea.government.bg/app/registers/former-waste>

Дружествата „СИС“ ЕООД, „Балкантрейд“ ЕООД и магазините на мобилните оператори в града, имат разрешение за събиране и съхраняване на ИУЕЕО

- СИС ЕООД с Разрешително 08-ДО-00000300-02/03.09.2021 - може да осъществява дейности R12 и R13 за: Батерии и акумулатори; Излязло от употреба електрическо и електронно оборудване, различно от упоменатото в 20 01 21 и 20 01 23 и 20 01 35 и Други отпадъци (включително смеси от материали) от механично третиране на отпадъци, съдържащи опасни вещества; R13 за Луминисцентни тръби и други отпадъци, съдържащи живак и др.

- Балкантрейд ЕООД с Разрешително 08-ДО-00000293-00/12.02.2013 - може да осъществява дейности R12 и R13 за: Оловни акумулаторни батерии; Излязло от употреба електрическо и електронно оборудване, различно от упоменатото в 20 01 21 и 20 01 23 и 20 01 35; Опасни компоненти, отстранени от излязло от употреба оборудване; Излязло от употреба оборудване, съдържащо опасни компоненти, различно от упоменатото в кодове от 16 02 09 до 16 02 12; и др.

През 2020 г. на общинската територия регистрационни документи, разрешителни за дейности с отпадъци имат:

- три пункта за събиране на отпадъци от опаковки;
- два пункта за събиране на негодни батерии и акумулатори;
- два пункта за събиране на излязло от употреба електрическо и електронно оборудване

- три пункта за събиране на излезли от употреба МПС

Наблюдава се тенденция на отказване от дейности по събиране на специфичните отпадъци (отпадъци от опаковки, ИУМПС, НУБА, ИУЕЕО, излезли от употреба гуми). На общинската територия работят 4 пункта за събиране на масово разпространени отпадъци; Организациите по оползотворяване на масово разпространени отпадъци не желаят да сключват договори по принцип, приемат вече събрани отпадъци, за да избегнат ангажимент - разполагане на съдове. Извършени две проверки на пунктове за събиране на отпадъци не установяват изгаряне.

В процес на подготовка е създаването на предприятие за управление на инсталация за предварително третиране на отпадъците, което ще продава отпадъци от опаковки и други рециклируеми пластмаси, хартия, метали.

Съгласно информация от публичните регистри, Инсталации за третиране на масово разпространени отпадъци на територията на община Троян имат следните оператори:

Площадки за дейности с отпадъци от ОЧЦМ, ИУЕЕО, ИУМПС и НУБА имат:

<https://nwms.eea.government.bg/app/registers/areas-activities>

Село Дълбок Дол

00-КР-00000323-00/01.01.2008 - ТРОЯМЕКС, ЕИК: 110017636

Град Троян

08-ДО-00000293-00/12.02.2013 - БАЛКАНТРЕЙД, ЕИК: 110567943

08-РД-00000148-00/22.01.2013 - БАЛКАНТРЕЙД, ЕИК: 110567943

08-РД-00000192-01/25.05.2018 - КАМ, ЕИК: 110500345

08-РД-00000326-02/14.08.2020 - СИС, ЕИК: 110513041

08-РД-00000401-00/19.07.2021 - Хемус ресурс - Троян и Априлци, ЕИК: 206527149

Инсталации за третиране на отпадъци от хартия и картон, пластмаса, стъкло:

„СИС” ЕООД, (Разрешение № 08-ДО-300-00/2013г.), има издадени документи по Закона за управление на отпадъците за третиране на пластмасови отпадъци, в т.ч отпадъци от опаковки чрез процеси като мелене, пресоване, гранулиране и/или шприцване, бластване.

КАМ” ООД е оператор на инсталация за получаване на алуминиев сулфат от алуминиев хидроокис, получен чрез извличане на алуминий от композитни опаковки. Притежава разрешение № 08-ДО-347- 01/2014 г

„Универсалстрой” ООД, с. Дълбок дол, общ. Троян (08-РД-212-00/12.12.2013). Дружеството възстановява пенополистирол, в инсталация с капацитет 5 кг/час, състояща се от мелачка, машина за калибриране на гранулата, блокмолдер (машина за слепване на раздути парчета пенополистирол). В блокмолдера се дозира възстановен отпадък към свеж материал, гранулат след експандер (машина за раздуване на гранулата).

Инсталации за третиране на дървесни отпадъци и слънчогледова люспа:

Голям брой фирми на територията на РИОСВ - Плевен извършват изгаряне на дървесни отпадъци с оползотворяване на енергията за производствени нужди и отопление - “Велде България” АД гр.Троян; “Тоникс 96”ООД гр.Троян; “Гадевски” ООД гр. Троян; “Савел” ЕООД гр.Троян; Кооперация “Обнова”с. Черни Осъм; “Мебеликс” ООД гр. Троян; ЕТ “Елимекс – Иван Радевски”, “Тера арт 2001” ЕООД и др.

Брикетиране и пелетизиране на дървесни и растителни отпадъци извършва “Савел” ЕООД.

Инсталации за третиране на текстилни отпадъци:

Регенериране на текстилни отпадъци извършват „Витекс” АД”(рег. док.№ 08-РД -292-00/2015г.) и ЕТ „Дочо Ковачев” (рег. док. 08-РД-278-01/10.11.2017г.). Инсталациите за рециклиране на текстилни влакна включват гилотина за нарязване на отпадъците, чепкало, преса за балиране, утайници за фин текстилен прах

Инсталации за третиране на утайки:

Към 2017 г. ГПСОВ, ВиК „Стенето“ Троян – извършва обезводняване и уплътняване на генерираните от дейността им утайки.

- „Глазура“ ЕООД, Калейца, м-т „Троянско поле“, ПИ 35290.8.46, третира глинени утайки. Рециклира отпадъчни керамични изделия, тухли, керемиди, плочки и строителни материали (след термично обработване) и утайки от пречистване на отпадъчни води от производство на глинени изделия.

През 2018г. ВиК „Стенето“ ЕООД започна процедура за издаване на документ по чл. 35 от ЗУО за рекултивация на нарушен терен, горска територия, собственост на МЗХГ-ТП „Държавно горско стопанство“ Троян с утайки, генерирани от дейността на градската пречиствателна станция за отпадъчни води в гр. Троян. През 2019 г. на ВиК „Стенето“ ЕООД е издаден документ по чл. 35 от ЗУО за рекултивация на нарушен терен, горска територия, собственост на МЗХГ-Териториално поделение „Държавно горско стопанство“ Троян с утайки, генерирани от дейността на градската пречиствателна станция за отпадъчни води в гр. Троян.

4.5.9 Предотвратяване и намаляване на риска от замърсявания с отпадъци

На територията на община Троян всички нерегламентирани стари сметища са закрити. Добре организираната система за сметосъбиране и сметоизвозване и ефективния контрол водят до значително намаляване на броя на инцидентните локални замърсявания. При установяване на нови нерегламентирани сметища, Община Троян предприема незабавни мерки по отстраняването им.

Основна роля за предотвратяване и намаляване на риска от замърсявания с отпадъци се отнежда на презизната работа на РДНО за общини Троян и Априлци.

Проверката (МОСВ, РИОСВ-Плевен - Доклад от проверка по изпълнение на условия в комплексно разрешително за „РДНО за общини Троян и Априлци“ с дата на извършване на проверката 05.08.2021 г.) по изпълнение на условията от комплексното разрешително е извършена на площадката на РДНО за общини Троян и Априлци на 04 и 05.08.2021 г. и констатира следното актуално състояние на депото:

По условие №11. Управление на отпадъците:

Регионално депо Троян приема неопасни отпадъци, образувани на територията на общини Троян и Априлци. Приемат се само отпадъци, включени в списъка на видовете отпадъци, разрешени за депониране на депото в съответствие с условията в КР, като същите отговарят на критериите за приемане за съответния клас депо. Площадката се усвоява поетапно, като за тази цел е разделена на 3 клетки. За проверявания период е извършено депониране в клетка №1 и №2. В момента на проверката се извършват изкопни работи и строителни дейности по изграждане на Клетка №3. На КПП на депото се извършва регистрация на данните за приетите отпадъци в електронна база данни, писмено потвърждение за приемането им, издават се кантарни бележки и фактури. Преди приемане на отпадъците операторът изисква информация от основно охарактеризиране на отпадъците по Наредба 6/27.08.2013 г. за условията и изискванията за изграждане и експлоатация на депа и на други съоръжения и инсталации за оползотворяване и обезвреждане на отпадъци. Данните за приетите отпадъци се регистрират в електронна база данни (на КПП на депото). Изготвен е актуализиран план за експлоатация на РДНО-Троян и Априлци от януари 2020 г. Осъществява се измерване на депонираните отпадъци на площадката. Прилага се инструкция №18 за периодична оценка на съответствието на количествата образувани отпадъци с разрешените такива, установяване на причините за несъответствията и предприемане на коригиращи действия. Няма предадени отпадъци на фирми за проверявания период. Извършено е геодезично заснемане на 20.12.2020 г., с цел определяне на остатъчния капацитет на Регионалното депо. От 01.01.2021 г. отчетността за отпадъците се води в Националната информационна система за отпадъци (НИСО). Операторът документира дейностите с отпадъци съгласно изискванията на Наредба №1/04.06.2014 г. за реда и образците, по които се представя информация за дейностите по отпадъците, както и реда за водене на публичните регистри. С изх. № 28/12.03.2021 г., са изпратени в ИАОС

годишните отчети за дейностите с отпадъци за 2020 г. Осигуреният за дейността компактор е наличен на площадката, но не е в експлоатация поради повреда, настъпила на 04.05.2021 г., в следствие на което сметищното тяло е видимо недостатъчно уплътнено. Предприети са коригиращи действия - двигателят е предаден за ремонт на фирмата, осигуряваща гаранционната поддръжка.

4.6. Шум

Шумът и шумовото “замърсяване” на околната среда представляват един от големите екологични проблеми на нашето време. От физична гледна точка шумът представлява звук, състоящ се от тонове, чиито честоти и интензитет имат случаен характер. От хигиенна гледна точка шум е всеки звук, който действа неблагоприятно върху здравето, нарушава отдиha, смущава контакта на човека с околната среда.

Шумът е от основните неблагоприятни фактори, водещи до акустичен дискомфорт в околната среда. Най-високи нива на шумово натоварване могат да се установят в работната среда, при работа с източници на шум, като: строителни и транспортни машини, къртачи, пневматични пробивни чукове, металообработващи и дървообработващи машини, моторни резачки, ръчни пробивни инструменти, шмиргели и шлайфмашини, вибратори за бетон, гилотини, преси, при процеси на триене, удряне на метал, изтичане на газове, пари и течности под налягане и др. В населените места нива на шум, които могат да влияят неблагоприятно върху здравето на населението, се генерират от транспорта (железопътен, автомобилен, въздушен), от развлекателни дейности, селскостопански машини, от някои дейности в услугите на населението и др.

Действащ като стресов фактор, шумът атакува почти всички органи и системи. Индивидуално оценено, въздействието на шума най-често се представя като: предизвиква раздразнение, главоболие, пречи на съня и почивката, затруднява възприемането на речта, пречи на умствената работа.

4.6.1 Нормативна уредба в областта на шума в околната среда, методи и оценка:

Контролът и управлението на шума в урбанизираната среда са дефинирани в:

- Директива 2002/49/ЕО на Европейския парламент и на Съвета относно оценката и управлението на шума в околната среда;
- Закон за защита от шума в околната среда (ДВ, бр. 74 / 13.09.2005 г., в сила от 01.01.2006 г., посл. изм. и доп.бр. 101 от 27.11.2020 г.);
- Наредба № 6 от 26.06.2006 г. за показателите за шум в околната среда, отчитащи степента на дискомфорт през различните части на денонощието, граничните стойности на показателите за шум в околната среда, методите за оценка на стойностите на показателите за шум и на вредните ефекти от шума върху здравето на населението;
- Наредба № 54 от 13 декември 2010 г. на МЗ и МОСВ за дейността на националната система за мониторинг на шума в околната среда и за изискванията за провеждане на собствен мониторинг и предоставяне на информация от промишлените източници на шум в околната среда (обн., ДВ, бр. 3 от 2011 г.);
- Наредба за съществения изисквания и оценяване съответствието на машини и съоръжения, които работят на открито, по отношение на шума, излъчван от тях във въздуха. (обн.ДВ, бр. 11/2004 г., посл. изм. ДВ. бр.37/08.05.2007г.).

4.6.2. Контрол и мониторинг на шума

Във връзка с изискванията на Закон за защита от шума в околната среда Министерът на околната среда и водите, Директорите на РИОСВ или упълномощени от тях длъжностни лица осъществяват превантивен, текущ и последващ контрол върху инсталациите и

съоръженията от промишлеността, включително за категориите промишлени дейности по приложения № 4 към чл. 117 от Закона за опазване на околната среда.

РИОСВ Плевен, приоритетно проверява промишлени източници, емитери на шум в околната среда, разположени в жилищни зони или в близост до тях, с цел избягване, предотвратяване или намаляване на шумовото натоварване в урбанизираните територии. Излъчвания шум в околната среда се контролира съвместно с лабораторията на ИАОС, чрез измервания на показателите при работата на промишлените източници. Измерванията се извършват по контура на площадката на предприятието (заповед № РД-199/19.03.2007 г.).

Същият закон регламентира компетенциите на държавните органи както следва:

- Министъра на здравеопазването организира извършването на измерването, управлението и контрола на шума в околната среда, предизвикан от локални източници на шум. На регионално ниво контролът се извършва от РЗИ град Ловеч.
- Министъра на околната среда и водите организира извършването на измерването, оценката, управлението и контрола на шума излъчван от промишлените инсталации и съоръжения. На регионално ниво контролът се извършва от РИОСВ град Плевен
- Министъра на вътрешните работи, чрез определени от него служби осъществява контрол върху пътните превозни средства, движещи се по пътищата, по отношение на излъчвания от тях шум в околната среда.
- Кметовете на общини или упълномощени от тях длъжностни лица упражняват контрол за спазване на правилата и нормите за изпълнение на строежите, по отношение на шума излъчван по време на строителството, упражняват контрол за спазване изискванията на този закон в тихите зони и урбанизираните територии, организират и регулират движението на автомобилния транспорт в населените места с оглед намаляване на шумовите нива до допустимите норми.

При необходимост от извършване на измерване на нивото на шума контролът се осъществява съвместно с регионалните органи на Министерството на здравеопазването. За осъществяване профилактика на неблагоприятните здравно-екологични ефекти от разпространението и въздействието на фактора шум от 2006 г. в България функционира Национална система за мониторинг на шума в околната среда, която обхваща всички агломерации и преминаващите през тях участъци от основни пътища, железопътни линии и летища, както и промишлени източници на шум.

Националният център по общественото здраве и анализи (НЦОЗА) организира и ръководи дейността на националната система за мониторинг на шума, осигурява обучение и проверява компетентността на лицата от РЗИ, извършващи измервания на шум.

В рамките на Националната система РЗИ ежегодно представят данни от измервания във връзка с контрола на градския шум в общо 727 пункта. Данните отразяват шумовите нива, създавани главно от транспорта, в 36 града на страната. В тях се включват всички областни градове, както и още девет общини. **Този мониторинг не обхваща пунктове в района на община Троян.**

Измерванията и/или изчисленията на шума в урбанизираните територии се извършват от РЗИ в определените пунктове, не по-малко от един път годишно, в периода м. май-юни и/или м. септември-октомври. Успоредно с акустичните измервания се отчита интензивността и структурата на транспортните потоци, вида на пътната настилка, степента на застрояване и озеленяване. Данните от всички измервания и/или изчисления служат за изготвяне на годишен доклад с анализ и оценка на шумовото натоварване в района на съответната РЗИ. Същите се представят на кметовете за предприемане на действия.

Нормирането на шум в България се извършва с Наредба №6 от 26 юни 2006 г. за показателите на шум в околната среда, отчитащ степента на дискомфорт през различните части на денонощието, граничните стойности на показателите в околната среда, методите за

оценка на стойностите на показателите за шум и на вредните ефекти от шума върху здравето на населението.

Граничните стойности на нивата на шума са дадени в таблицата по-долу:

№	Територии с устройствени зони в урбанизираните територии и извън тях	Еквивалентно ниво на шума в dB (A)		
		ден	вечер	нощ
1	Жилищни зони и територии	55	50	45
2	Централна градска част	60	55	50
3	Територии, подложени на въздействието на интензивен автомобилен трафик	60	55	50
4	Територии, подложени на въздействието на релсов железопътен и трамваен транспорт	65	60	55
5	Територии, подложени на въздействието на авиационен шум	65	65	65
6	Производствено-складови територии и зони	70	70	70
7	Зони за обществен и индивидуален отдих	45	45	35
8	Зони за лечебни заведения и санаториуми	45	35	35
9	Зони за научно-изследователска дейност	45	40	35
10	Тихи зони извън агломерациите	40	35	35

Показателите за шум са дневно $L_{ден}$ (от 7 до 19 ч., с продължителност 12 часа), вечерно $L_{вечер}$ (от 19 до 23 ч, с продължение 4 часа), нощно $L_{нощ}$ (от 23 до 7 ч, с продължителност 8 часа) и денонощно L_{24} ниво на шум.

4.6.3. Шумово замърсяване в община Троян

Община Троян не се характеризира с постоянно задържане на високи нива на шум от диапазона 68-72 dBA. В последния доклад на РЗИ за 2021 г. липсват данни за измерени наднормени стойности на шума в община Троян. Прегледът на годишните доклади на РЗИ Ловеч за последните четири години 2018, 2019, 2020 и 2021, показва, че РЗИ Ловеч не отчита наднормени нива на шума в териториалният обхват на община Троян.

Основните източници на шум в общината са свързани с **вътрешноградския и транзитно преминаващ автомобилен транспорт**. Някои човешки дейности в сферата на услугите също са източник на шум и създават дискомфорт у живеещите около източника. На негативното влияние на шума са подложени в най-голяма степен живеещите на главните улици на града.

На второ място по отношение на източниците на шум са локалните източници от битов характер – строителни и ремонтни дейности, товаро-разтоварни работи, сметоизвоз-ване, игри на деца (училища, детски градини, детски площадки) и др. Върху акустичната среда на града влияе и шума, излъчван от заведенията за обществено хранене, увеселителните заведения, различните сервиси и авторемонтни работилници, разположени в непосредствена близост до жилищни сгради. Значителен е и шумът, породен от строителни дейности в районите в които се извършва строителство. С най-висока интензивност, шумът се проявява в централната градска част, основно през работно време и делнични дни.

Общественият отношения, свързани с осигуряване и опазване на обществения ред на територията на община Троян се уреждат с Наредба № 1 за опазване на обществения ред на територията на община Троян (Приета с решение № 391/25.07.2013г. на ОбС – Троян, посл. изм. и доп. с Решение № 416/27.04.2017 г.), която регламентира в чл. 2 (т.1,2 и 3); чл. 6 (т.16,17,18 и 19), чл. 14 и чл 15 - забрани за дейности на гражданите, предизвикващи шум.

Друг източник на шум в околната среда са ветрогенераторите (2 бр.), разположени на връх Васильов, с обща мощност 2600 KW и средно КПД от 25%. Прогнозни изследвания към ДЕО на ОУПО Троян, както и измервания около ветрогенератори, разстоянието, до което шумовите нива (включително инфразвука) намаляват до граничните стойности за околната среда, е около 500 m. Разположението на ветрогенераторите спрямо населените места не позволява да има шумово натоварване над нормите за населението.

Наличието на интензивен шум, често е комбинация от друг физичен фактор - **вибрациите**, които се срещат в строителството, в ремонта на пътища, в транспорта и машиностроенето, и са предпоставка за висок професионален риск.

За оценка на вибрациите в населените места се прилага Наредба №9 /2010 за максимално допустимите стойности на вибрациите в жилищни помещения, Обн. ДВ бр.17 / 2010. В община Троян няма техногенни източници на вибрационно въздействие, освен транспортните средства, преминаващи по пътища намиращи се в непосредствена близост до или вътре в населените места, както и 2-та броя ветрогенератора на в. Васильов. Няма данни за вибрационно въздействие от транспорта и поради ниската натовареност на пътищата в района, не се очакват стойности на вибрации в жилищните сгради, които да имат неблагоприятно действие върху населението и сградите. Няма вибрационно въздействие и от ветрогенераторите, поради голямото разстояние до населените места.

Изводи:- препоръки за намаляването на шума:

- * Най-голям дял за шумово замърсяване в общината има автотранспорта, следван от шумът породен от битов характер и производствения шум.
- * Основните мероприятия, които се препоръчват, са свързани с подобряване организация на транспорта, пътната инфраструктура, начина на застрояване и организация на териториите, създаване и поддържане на "тихи зони" и зони, подлежащи на усилен шумова защита, прилежащи към детските, здравните и учебните заведения, жилищата и местата за отдих:
 - Подобряване на системата на градския транспорт (обновяване на обществения транспорт).
 - Избягване на транзитния трафик, особено на тежкотоварни превозни средства;
 - Оптимизиране на трафика в Община Троян (намаляване на скоростта и др.).
 - Системен ремонт на пътните настилки. Поддръжка на пътните настилки в добро състояние.
 - Изграждане и поддържане на зелени площи с многогодишна растителност.
 - Мерки за шумоизолиране на сградите в обхвата на улици от първостепенната улична мрежа.

4.7. Радиационна обстановка

Йонизиращи са лъченията, които при взаимодействие с веществото (органична или неорганична материя) водят до образуване на електрични товари с различни заряди – йонизират веществото. Йонизиращи лъчения са алфа- и бета-частиците, гама-лъчите, електроните, позитроните, протоните, рентгеновите лъчи, неутроните, тежките йони и др. естествени и изкуствени радиоактивни източници.

Естествени източници на йонизиращи лъчения

Естествен (природен) източник е източник на йонизиращо лъчение, съществуващ в естествени условия – космичното лъчение и естествено разпределените радионуклиди в околната среда, в храните и в организма на човека.

Първично космично лъчение се състои от две компоненти, които се различават съществено както по произхода си, така и по състав, интензивност и енергия:

- * галактическо космическо лъчение
- * слънчево космическо лъчение

Интензивността на галактическото космично лъчение, което достига до Земята, е постоянна, като въздействието е изотропно (еднакво по всички направления към Земята).

Интензивността на слънчевото космично лъчение не е постоянна и се изменя в зависимост от слънчевата активност. Цикълът на изменение на слънчевата активност е 11 години.

Научният комитет по изучаване на действието на атомната радиация (НКДАР), създаден от Организацията на обединените нации (ООН) периодично представят необходимите данни и оценява облъчването на населението в целия свят, дължащо се на естествените радиоактивни източници, съществуващи в природата, и на техногенните

източници на йонизиращи лъчения, създадени от човека. В таблица № 6 са показани в компактен вид обобщени данни от доклада на НКДАР/ООН за 2000 г. относно облъчването на населението от естествени радиоактивни източници, а в таблица № 7 обобщени данни за облъчването на населението в Европа, дължащо се на естествения радиационен фон.

Таблица № 6 Облъчване на населението от естествени радиоактивни източници (по доклад на НКДАР/ООН от 2000 г.)

Компоненти на естествения радиационен фон които формират външното и вътрешното облъчване на населението на земята	Средна за света годишна ефективна доза (mSv/y)	Типични за света граници в които варира годишната ефективна доза (mSv/y)
Космично лъчение (външно облъчване)	0.4	от 0.3 до 1.0
Земно лъчение (външно облъчване)	0.5	от 0.3 до 0.6
Радон (вътрешно облъчване от вдишване)	1.2	от 0.2 до 10
Естествени радионуклиди, инкорпорирани в човешкия организъм	0.3	от 0.2 до 0.8
Сумарно външно и вътрешно облъчване (закръглено)	2.4	от 1.0 до 10

Средната за света годишна ефективна доза от **външно облъчване** на лица от населението, дължаща се на космичното лъчение (0,4 mSv/y) и земното лъчение (0,5 mSv/y), е равна сумарно на 0,9 mSv/y . Освен **външно облъчване**, естественият радиационен фон предизвиква и вътрешно облъчване, когато определени радионуклиди от естествен произход попаднат в човешкия организъм при вдишване и поглъщане.

Средната за света годишна ефективна доза от **външно облъчване** на лица от населението, дължаща се на космичното лъчение (0,4 mSv/y) и земното лъчение (0,5 mSv/y), е равна сумарно на 0,9 mSv/y . Освен **външно облъчване**, естественият радиационен фон предизвиква и вътрешно облъчване, когато определени радионуклиди от естествен произход попаднат в човешкия организъм при вдишване и поглъщане.

Най-голям принос за вътрешното облъчване на населението на Земята има естественият радиоактивен елемент радон (радон-222). Годишната ефективна доза от вътрешно облъчване на лица от населението, дължаща се на радона (1,2 mSv/y) и на останалите радионуклиди от земен и космогенен произход (0,3 mSv/y), е равна сумарно на 1,5 mSv/y. Средната за света годишна ефективна доза от общото външно и вътрешно облъчване, дължащо се на естествения радиационен фон, е равна на 2,4 mSv/y. 50% от тази доза (1,2 mSv/y) се дължи на радона и неговите дъщерни продукти.

Радонът, като член на уран-радиевото семейство, е разпространен навсякъде по Земята – в почви, скали, минерали, води, въздух. Средната годишна ефективна доза, която получава човек в резултат на вдишването на радон и неговите краткоживущи дъщерни продукти (полоний-218, полоний-214, бисмут-214 и олово-214), съдържащи се в атмосферния въздух, се оценява на 1,2 mSv/y. Типичната средна концентрация на радон в приземния атмосферен въздух на открито е 10 Bq/m³. Моментните концентрации във въздуха се променят в зависимост от климатичните сезони: най-високи стойности се регистрират през летните месеци. В рамките на денонощието концентрацията на радон също се променя: максимум в концентрацията на радона във въздуха се наблюдава през нощта, а минимум – през деня. Като правило, концентрацията на радон в сгради е по-висока и зависи от вида на строителните материали. Типичната средна концентрация на радон в сгради е 40 Bq/m³.

В българската Наредба за основните норми за радиационна защита (ОНРЗ-2004) са определени следните референтни нива за средногодишната концентрация на радон в сгради: 250 Bq/m³ при ново строителство и 600 Bq/m³ за вече изградени сгради.

От гледна точка на радиационната защита радонът е доминиращ фактор при облъчването на човека от естествените радиоактивни източници, съществуващи в природата.

Таблица № 7 Облъчването на населението в Европа, дължащо се на естествения радиационен фон (по доклад на НКДАР/ООН от 2000 г.)

Страни	Средна годишна ефективна доза (mSv/y)
Великобритания	около 1.7
България, Холандия	около 2.4
Италия, Германия, Дания, Белгия	около 3.0
Португалия	около 4.0
Франция	около 5.0
Швеция	около 6.0
Финландия	около 8.0

Изкуствени източници на йонизиращи лъчения

В резултат от дейността на човека, става допълнително обогатяване на елементите на околната среда с естествени и техногенни радионуклиди и тяхното пространствено преразпределение. Тези антропогенни източници на йонизиращи лъчения допринасят за допълнителното надфоново облъчване на населението. Към тях се отнесат:

- газо аерозолните и течните радиоактивни изхвърляния от обектите на атомната енергетика;
- отпадъчни води и отбита скална маса при миннодобивната дейност, в т.ч. от уранодобив;
- отпадъци от изгаряне на въглища от топлоелектрически централи (шлака, сгурия, пепел, др.);
- отлагания, налепи и утайки от инсталации за добив и преработка на нефт и газ;
- минералните торове, получени от някои фосфорити;
- отпадъчни продукти от производство на черни, цветни метали, фосфатна промишленост, др.;
- строителните материали;
- производство и употреба на радионуклиди за медицински и научни цели.

Регулиране и контрол на източници на йонизиращи лъчения

Държавното регулиране на безопасното използване на ядрената енергия и йонизиращите лъчения и безопасното управление на радиоактивните отпадъци и отработеното гориво, както и правата и задълженията на лицата, които осъществяват тези дейности, за осигуряване на ядрената безопасност, радиационната защита и физическата защита, са уредени в Закона за безопасно използване на ядрената енергия.

Министерство на здравеопазването чрез Националния център по радиобиология и радиационна защита (НЦРРЗ) и пет Регионални здравни инспекции (Пловдив, Варна, Бургас, Русе и Враца) извършва държавен здравно-радиационен контрол за спазване на изискванията за защита на лицата от въздействието на йонизиращите лъчения. НЦРРЗ извършва контрол по отношение на ядрени централи, изследователски ядрени инсталации, съоръжения за управление на радиоактивни отпадъци и обекти на бившия уранодобив.

Агенцията за ядрено регулиране също встъпва в роля на компетентен орган по отношение на дейностите с ИИЛ и ядрени съоръжения.

Изпълнителната агенция по околна среда (ИАОС) осъществява мониторинговата дейност в рамките на Националната мрежа за радиологичен мониторинг.

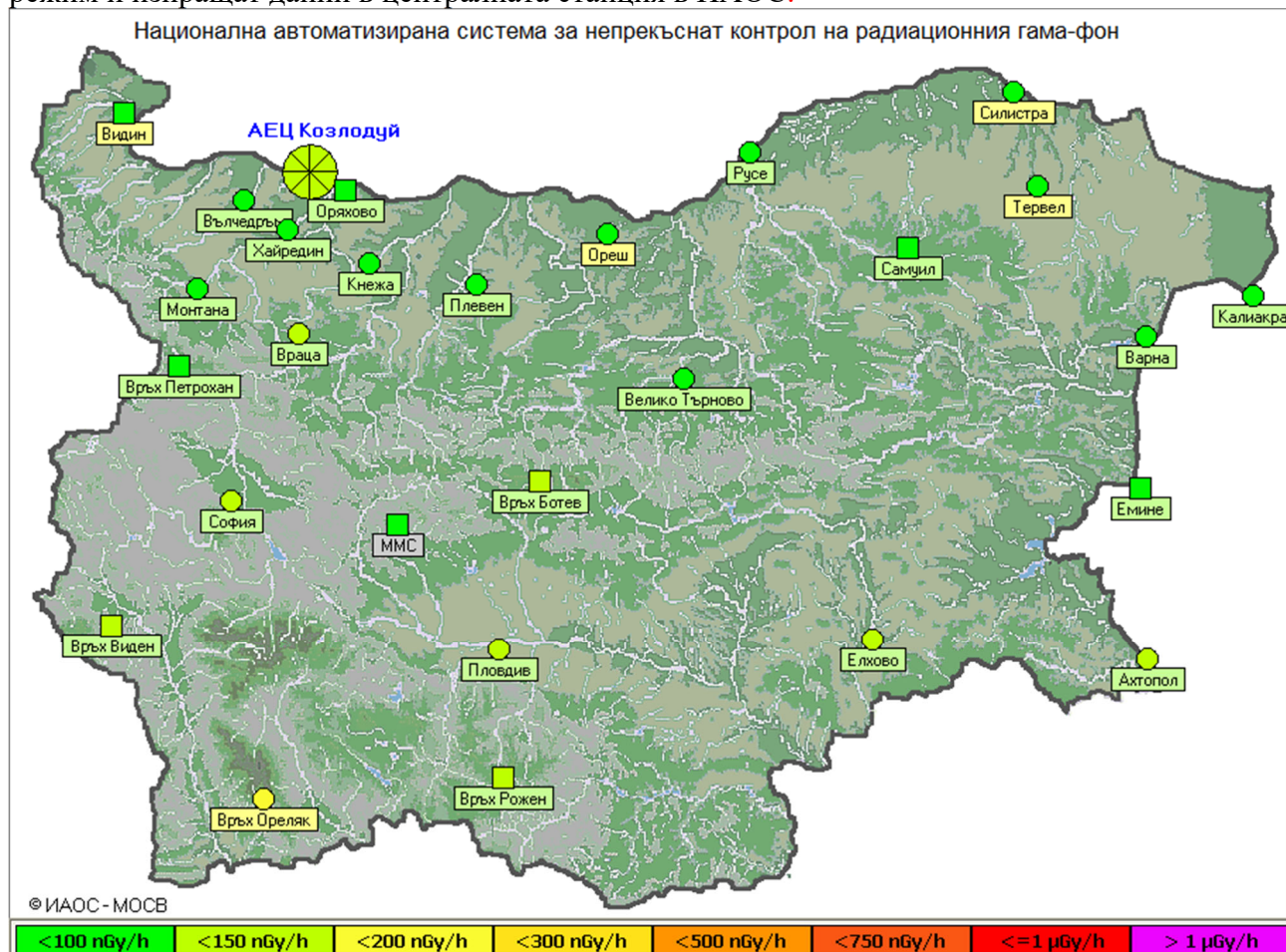
Радиологичен мониторинг

Националната система за радиологичен мониторинг на околната среда има за цел откриване на отклонения от допустимите стойности на радиационните параметри в основните компоненти на околната среда – атмосферен въздух, води и почви и се осъществява чрез: автоматизирана система за on line наблюдение; лабораторно-аналитична дейност за off line наблюдение.

Непрекъснатите и периодични наблюдения на радиационните параметри на основните компоненти на околната среда осигуряват актуална информация за държавните и местни органи на управление и обществеността и се базират на изпълнение на програма за радиологичен мониторинг, утвърдена от министъра на околната среда и водите със Заповед №РД-295/28.04.2017 г. и включваща:

- * Автоматизирана система за наблюдение на радиационния гама фон;
- * Автоматизирана система за радиационен мониторинг на води;
- * Лабораторно-аналитична дейност на off line наблюдение.

Национална автоматизирана система за непрекъснат контрол на радиационния гама - фон се състои от 26 локални мониторингови станции, измерващи мощността на дозата. Станциите са разположени по цялата територия на страната (видно от картата долу), работят в непрекъснат режим и изпращат данни в централната станция в ИАОС.

На територията на община Троян няма пунктове за наблюдение от националната автоматизирана система за непрекъснат контрол на радиационния гама-фон.

Нивата на естествения радиационен гама фон за България варират в границите 0,06-0,4 mSv/h

В Република България се извършва непрекъснат мониторинг на гама-фона от 5 ведомства:

- * Изпълнителна агенция по околна среда към МОСВ, поддържа Националната автоматизирана система за непрекъснат контрол на гама-фона (BULRaMo система);
- * В Националния център по радиобиология и радиационна защита към МЗ се извършва измерване на гама-фон в една точка;
- * Главна дирекция “Пожарна безопасност и защита на населението” към МВР получава данни от измерването на гама-фона от 335 поста, разположени в общински администрации и от 28 поста, разположени в областни администрации;
- * АЕЦ “Козлодуй” измерва гама-фона чрез Автоматизираната информационна система за външен радиационен контрол (АИСВРК), която е обединена с BULRaMo системата и чрез Автоматизираната информационна система за радиационен мониторинг (АИСРМ) „Катрин“;
- * Институт за ядрени изследвания и ядрена енергетика (ИЯИЯЕ) към БАН извършва измервания на вр. Мусала и в 7 точки на територията на института и изследователския реактор.

Автоматизирана система за радиационен мониторинг на води - р. Дунав в района на АЕЦ „Козлодуй“ (АСРМВ) се администрира от ИАОС . Системата се състои от две локални мониторингови станции, разположени преди и след „топлия“ канал на атомната централа. Станциите извършват непрекъснато автоматично пробовземане от реката и радиологичен анализ за установяване наличието на гама-емитиращи радионуклиди. Системата дава възможност при евентуално радиоактивно замърсяване на р. Дунав да се определи категорично, дали източника е АЕЦ „Козлодуй“.

Лабораторно-аналитична дейност на off line наблюдение. Радиометричните измервания в условия на пробонабиране и последващи лабораторно-аналитични дейности се осъществяват от лабораториите за радиационни измервания в София, Бургас, Варна, Враца, Монтана, Плевен, Пловдив и Стара Загора.

Параметрите, по които се осъществява радиологичния мониторинг на околната среда са:

- * радиационен гама-фон (мощност на дозата гама-лъчение);
- * обемна активност на естествени и техногенни радионуклиди в атмосферен въздух;
- * специфична активност на естествени и техногенни радионуклиди в необработваеми почви, строителни материали, отпадъчни продукти и седименти;
- * обща алфа и бета активност и съдържание на естествен уран, радий-226 и тритий в повърхностни, подземни и отпадъчни води;

Освен фонов радиологичен мониторинг се извършва и надведомствен мониторинг на радиационното състояние на околната среда в наблюдаваната зона на АЕЦ „Козлодуй“, както и в райони на бивши уранодобивни обекти и други потенциални замърсители.

Източници на йонизиращи лъчения на територията на община Троян

Агенцията за ядрено регулиране <http://eservices.bnra.bg/sprIzdLicOut.jsf> поддържа публичен регистър на лицата, извършващи дейности с източници на йонизиращи лъчения (в частност – на територията на община Варна). Агенцията за ядрено регулиране е издала общо 5 броя лицензи за дейности с ИЙЛ на територията на община Троян, от които 4 са валидни към 2022г.

Валидните лицензи за използване на източници на йонизиращи лъчения на територията на община Троян са за:

- * източници на йонизиращи лъчения за медицински цели - 3бр.: на “Специализирана болница за лечение на белодробни болести - Троян” ЕООД; Многопрофилна болница за активно лечение - Троян” ЕООД и “Велде- България” АД
 - * източници на йонизиращи лъчения за ветеринарномедицински цели: 1бр. на В.Пеевски
- Няма данни за издадени разрешителни за дейности с ИЙЛ и/или за ядрени съоръжения на територията на община Троян.

4.8 Влияние на глобалните климатични промени, природни рискове, рискови територии и зони

4.8.1 Данни за изменение на климата¹¹ и свързани с него последици:

- От края на 70-те години на миналия век в България се наблюдава тенденция към затопляне, като през втората половина на XX век зимите са по-меки.
- 20 от последните 24 години след 1989 г. са с положителни аномалии на средната годишна температура на въздуха, спрямо климатичната норма (1961-1990 г.).
- Средната годишна температура през 2011 г. е с 0,4°C над климатичната норма. Това е поредната, 14-та година, с температури по-високи от обичайните за страната.

¹¹ „Трети национален план за действие по измененията на климата за периода 2013-2020 г., по данни на НИМХ към БАН¹²²

- Най-дълги периоди на засушаване са наблюдавани през 40-те години и последните две десетилетия на XX век, а най-значителните суши – през 1945 и 2000 г.
- Наблюдават се повече и по-дълги периоди на засушаване, следвани от сериозни бури и тежки наводнения с разрушения и жертви.
- Увеличава се честотата на екстремните метеорологични и климатични явления като: значително увеличение на средния брой дни с денонощни суми на валежите над 100 мм – с около 30% за периода 1991-2007 г. спрямо базисния период (1961-1990 г.); увеличение на регистрираните в метеорологичната мрежа случаи с проливни валежи; зачестяване на случаите на пролетно-летен тип облачност с валежи от дъжд, гръмотевични бури и градушки през зимни месеци като януари и февруари; увеличена честота на средния брой дни с гръмотевични бури и градушки през април и септември в периода 1991-2006 г., спрямо същите за базисния период.
- Годишната амплитуда между максималната и минималната температура на въздуха намалява – минималната температура се повишава по-бързо от максималната.
- Снежните месеци в планините намаляват, а дебелината на снежната покривка показва трайна тенденция към изтъняване.
- Горната граница на широколистните гори се измества към по-голяма височина.
- Данните от фенологичните наблюдения показват изпреварване в развитието със 7-15 дни в различните климатични райони, което недвусмислено свидетелства за затопляне на климата през последните 30 години, в сравнение с предишни периоди.

Негативните климатични явления засилват своя интензитет и проява, което води и до увеличаване на щетите от тях. Повишението на температурите и наличието на продължителни периоди с екстремно високи температури формира топлинни острови в градовете, влияе отрицателно на здравето на хората, има своето въздействие и върху биоразнообразието, селското стопанство, транспорта, водния сектор, туризма и градската среда. Екстремно ниските температури, особено придружени с бурни ветрове, снеговалежи и обледявания затрудняват достъпността и свързаността в планинските и периферни райони.

Зачестяват и дните с интензивни валежи, което увеличава риска от наводнения и застрашава човешкия живот, техническата инфраструктура, сградния фонд и достъпа до услуги. Най-заплашените от наводнения общини се намират в районите на Северна България. Проливните дъждове, заедно с човешката дейност, допринасят за активизиране на свлачищните процеси, които са най-силно изявени по брега на Дунав и по Черноморското крайбрежие. Районите на Северна България са с най-много площи, засегнати от свлачищна дейност.

Повечето климатични модели симулират увеличение на температурата на въздуха в България от 2°C до 5°C до края на века. Зимите, класифицирани като студени при настоящия климат, присъстват по-рядко през 2020-те и вероятно ще изчезнат напълно до 2080-те. Обратно, горещи лета ще има по-често и се очаква почти всяко лято да бъде необичайно горещо към 2080-те. През 2014 г. департаментът по метеорология на НИМХ проведе проучване, в което се предвижда увеличение на годишната температура на въздуха в България от 1,6°C до 3,1°C до 2050 г. и от 2,9°C до 4,1°C до 2080 г. Според изследването, като цяло, се очаква повишаването на температурата да бъде по-значимо през летния сезон (от юли до септември).

Всички климатични модели прогнозират, че след 2065 г. и до края на века валежите през лятото ще спаднат с 10 до 20 процента, а според RCP8.5 до 2081–2100 този спад може да достигне 30 до 40 процента. Резултатите от изследванията на водните ресурси в България,

12 М. Матов, Е. Пенева. "Климатични проекции за района на Черно море до края на 21ви век"

Разработен набор от четири RCP (Representative Concentration Pathways) сценария, водещи до стабилизиране на радиационното въздействие към края на XXI в. на съответните нива от 8.5, 6, 4.5 и 2.6 W/m²

• Сценарият RCP 8.5 може да бъде наречен „обичайна практика“ („business-as-usual scenario“) с нарастващи емисии на парникови газове във времето и съответно увеличаващи се концентрации на парникови газове.

базирани на тенденциите на температурата на въздуха и валежите, както и на симулационните модели и климатичните сценарии, показват, че през този век общият годишен речен отток вероятно ще намалее.

Сценариите за климатичните промени за България показват по-голяма честота на екстремни събития и бедствия като суша, горещи вълни, силни валежи и наводнения. Анализът на очакваните екстремни метеорологични явления въз основа на използването на показателите за температура и валежи в AR513 показва, че броят и интензитетът на сухите и горещи периоди в страната през лятото ще се увеличат, сушите и наводненията ще станат по-чести и ще зачестят проливните дъждове и опасните природни явления, както и процесите, свързани с тези промени. Регионите на североизток, югоизток и Тракия ще бъдат най-пряко засегнати от тези събития.

На територията на община Троян са установени и официално регистрирани **16 бр. свлачища**, отнасящи се към групата на плитките свлачища, нанасящи сравнително малки щети и с лесно отстраними последствия от тяхното активиране.

На територията на Община Троян се намират водосборните райони, горните и средни течения на реките Осъм и Видима. При обилни, проливни дъждове и при интензивно топене на снежната покривка тези реки, както и техните притоци, създават предпоставки и формират бедствени обстановки и ситуации. Поради планинския релеф на по-голямата част на общината, в горните течения **наводненията се изразяват в бурно, но кратко прииждане** на реки и дерета, много от които маловодни или сухи през останалото време в годината. Това причинява задръстване на водостоци и канавки, водата нанася поражения на транспортната инфраструктура, прекъсвайки важни връзки към части от или към цели населени места. Малко вероятно е наводняване на жилищни райони.

Планът за управление на риска от наводнения в Дунавски район за басейново управление 2016-2021г определя Район със значителен потенциален риск от наводнения (РЗПРН) по поречието на р. Осъм при гр. Троян:

Код на РЗПРН: BG1_APSFR_OS_031

Наименование на РЗПРН: р.Осъм при гр.Троян

РЗПРН обхваща участъци от реките Бели и Черни Осъм и р.Осъм в рамките на землището на гр.Троян и е с дължина около 16.8км. Класифицирането на риска е направено, както на база моделиране на потенциално бъдещо наводнение, така и на база подробната информация от минали случаи. Високото ниво на риск е определено на база критерия за засегнати ИРПС и SEVESO предприятия, като в долната част на РЗПРН е потенциалната заливаема зона, в която се намират ГПСОВ-гр.Троян и "Лесопласт" АД. По отношение на критерия за засегнати жители РЗПРН попада в средно ниво на риск с 2000 души по данни от минало наводнение от юни 1969г. Моделирането показва, че броя на потенциално засегнатите е близък до този, а именно 1942 бр. Ниско е нивото на риск по отношение на засегнати елементи от пътната инфраструктура. Данните от минали наводнения показват два разрушени моста и укрепителни съоръжения с дължина около 100м. Моделирането показва заплахата от заливане на път втори клас номер 35.

В Приложение 7.5 Определяне на приоритети и цели за РЗПРН в поречието на р.Осъм към ПУРН в Дунавски район за басейново управление 2016-2021г, са посочени данни за четири наводнения:

- Подробни данни има за едно с 2 жертви, 2000 засегнати души, спирели да работят предприятия ("Машстрой", ХФЗ и "Георги Димитров") за почистване от талог, повредени 100 м подпорни стени и сводове на мостове, разрушени 2 пешеходни моста и затлачени терени;
- Данни от ПЗН Ловеч: юни 1969 г.: наводнение, вследствие валежи 200 л/кв м. Засегнат

е целия район, вкл. с. Шипково. отсъствие на защитни стени в критични участъци, наличие на растителност и битови отпадъци по коритото на реката и др. невзети мерки са причина, да бъдат залети прилежащите територии: отнесени са хора, животни, фураж и др. След направени изводи и оценки е извършена работа по укрепване на бреговете, изграждане на защитни стени, подобряване състоянието на мостовете, др.

- Информация от общинските планове: наличие на голям потенциал на оттока на водни маси, особено за притока Бели Осъм , преминаващ през гр. Троян, който създава предпоставки за баражно задръстване на мостови конструкции и образуване на разливи.

Коригираният участък е в регулация на гр. Троян с граници - начало на пешеходен мост при предприятие "Актавист" и край мост при предприятие "Елма". Там има наличие на наносни отложения в близост до дясната стоманобетенова акрилна стена на корекцията на речното легло по цялата му дължина.

Основното водно течение протича към лявата стоманобетенова акрилна стена на корекцията, проводимостта на напречния профил е намалена.

Необходимо е изготвяне на експертиза за управлението на водния ресурс в поречието на р.Осъм, за част от потенциално-опасни хидротехнически съоръжения, корекции на реки и брегозащитни съоръжения (защитни диги и подпорни стени с височина над околния терен) по р. Осъм

- Информация от медите: юли 2015 г.: за по-малко от два часа са се излили 42 л/кв.м. Наводнени са над 20 къщи и селскостопански постройки. За минути под вода са останали улици, приземни етажи и дворове. наводява се местно читалище. През 2015 г община Троян влага 900 хил лв за превантивна дейност срещу наводнения.

Специфичните приоритети и цели са определени въз основа на обосновката в ПОРН (правила за определяне на риска от наводнения) за определянето на този район като РЗПРН. Тяхната степен на сигурност е определена въз основа на събрана допълнителна информация.

Приоритетни цели за р. Осъм при гр. Троян (BG1_APSFR_OS.031)

Приоритети		Цели за РЗПРН		Степен на сигурност
1	Опазване на човешкото здраве	1.1	Минимизиране броя засегнати и пострадали хора при наводнения	Висока: Има информация за наводнения с човешки жертви и голям брой засегнати души. Недостатъчно пълна информация за предприети до момента мерки.
		1.2	Осигуряване бързо отвеждане на водите при интензивни валежи и наводнения от урбанизираните територии	
		1.3	Възстановяване на нормалните условия за живот	
2	По-висока степен на защита на критичната инфраструктура и бизнеса	2.1	Подобряване на защитата на значими стопански обекти	Висока: В моделираните заливаеми територии се намират множество индустриални предприятия. Снимки от 2012 г показват непочистени речни корита
3	Повишаване защитата на околната среда	3.1	Подобряване на защитата на канализационните системи	Средна: Според ПОРН има опасност от заливане на съществуващата ГПСОВ на гр. Троян. Не е направена проверка за налична защита на ПСОВ.
		3.2	Подобряване на защитата на индустриалните обекти	Висока: В моделираните заливаеми територии се

			(основно IPPS и SEVESO обекти)	намират множество индустриални предприятия. Снимки от 2012 г показват непочистени речни корита
4	Подобряване на подготвеността и реакциите на населението	4.1	Повишаване на подготвеността на населението за наводнения	Висока: Има информация за наводнения с човешки жертви и голям брой засегнати души. Недостатъчно пълна информация за предприети до момента мерки.
		4.2	Подобряване на реакциите на населението при наводнения	

Повечето от съществуващите **14 язовира** от местно значение, използвани основно за напояване и рибовъдство са в добро състояние, а общо 4 бр. се считат за потенциално опасни, като **най-опасният от тях е изведен от експлоатация (яз. „Добродан“)**. В заливната зона само на яз. “Ледево”, с. Врабево попада централната част на с. Дебнево, но предвид неговия му обем (850 хил. m³) и наклона, то заливането би било кратковременно.

Наличието на значителни по площ горски масиви са предпоставка за възникване на големи и **машабни горски пожари**. В частта от Национален парк „Централен Балкан“, попадаща в община Троян се намират резерватите "Козя стена" и Стенето" с вековни горски букови и елови гори, за които опазването от пожари е особено важно. Проблемът се подсилва от факта, че по-голямата част от горите са в трудно достъпни за пожарогасене участъци. Ежегодните полски пожари на обработваеми и необработваеми площи също освен замърсяването на въздуха, влошаването на видимостта и потенциалната опасност за прехвърляне на огъня в горите, могат да предизвикат значителни материални щети и да застрашават живота и имуществото на хората.

Рискът от възникване на **производствени аварии** поради съхраняване на опасни вещества в обекти на територията на община Троян е минимален. Това се дължи предимно на силно редуцирания брой на фирмите, съхраняващи и работещи с промишлени отровни вещества, намаляването на съхраняваните количества, въвеждането на съвременни производствени линии и технологии и завишения контрол по безопасността. Не е увеличен рискът от големия брой бензиностанции и газостанции, защото те подлежат на постоянен контрол и проверки.

Аварии с **изтичане на промишлени отровни вещества** са възможни във „Велде България“ АД, където се работи с отровни вещества, чиито количества варират от 10 t натриево основа до 240 t фенолформалдехидна смола, съхранявани в цистерни. Аварийна ситуация с обгазяване на района би се получила само при изтичане на по-големи количества наведнъж.

Аварии с **изтичане на хлор** са възможни във фирмите „ВиК – Стенето“ ЕООД, гр. Троян и „ВиК“ ООД, гр. Ловеч, които оперират с около 2 тона хлор, разпределен в 3 хлораторни станции на територията на общината - хлораторна станция в кметство Черни Осъм; хлораторна станция „Шамака“ на „ВиК – Стенето“ ЕООД и хлораторна станция в с. Голяма Желязна на „ВиК“ ЕООД - Ловеч.

Аварии в **пожароопасни обекти** могат да възникнат и във фирмите „Витекс“ АД и „Калинел“ ЕООД гр. Троян. Възможно е натоварване на атмосферата в прилежащите им райони с въглероден оксид и други отровни газове, отделящи се при непълното горене на естествени и изкуствени влакна.

Обгазяване със значително количество токсични газове би се получило и при пожарни ситуации в складовете с препарати за растителна защита. Видно от справките за издадените разрешения за търговия на едро и дребно и за складиране на препарати за растителна защита от ОДБХ, област Ловеч в периода от 2012 до 2018 г. е издадено едно разрешение за търговия с продукти за растителна защита на дребно в селскостопанска аптека в с. Орешак.

В Общинската програма за опазване на околната среда на община Троян (2013-2020 г.) е предвидено разработване и прилагане на проект за ликвидиране на риска от залежали препарати за растителна защита. Налице е частично изпълнение на проекта.

Налице е и управленска готовност на община Троян с изготвени и популяризирани: План за защита при бедствия на Община Троян; План за защита при наводнения, възникнали на територията на Община Троян (2019г); План за защита при земетресения, възникнали на територията на Община Троян; План за защита при ядрена или радиационна авария, възникнали на територията на Община Троян (2019г);

4.8.2 Общи европейски и национални действия по отношение на климата

Стремежът на Европейския съюз е да осигури устойчиво развитие на всички жители в Общността. Това е развитие, при което се „задоволяват нуждите на настоящето, без да се застрашават възможностите на бъдещите поколения да задоволяват своите нужди”. Затова и устойчивото развитие обхваща три аспекта – социален, икономически и екологичен. Тази концепция се дефинира не само като отделна и независима, а като хоризонтална политика, от която останалите общи и секторни политики и управленски процеси следва да бъдат йерархично зависими, т.е. устойчивото развитие трябва да бъде водещият принцип при взимането на решения на всички нива – наднационално, национално, регионално и местно.

Неразделна и много важна част от темата на устойчивото развитие е проблематиката свързана с изменението на климата. Това се признава и от Европейския съюз, който утвърждава **Европейски зелен пакет – пътна карта** за постигане на устойчивост на икономиката на ЕС. Това е нова стратегия за растеж, която има за цел превръщането на ЕС в справедливо и благоденстващо общество с модерна, ресурсно ефективна и конкурентоспособна икономика, в която през 2050 г. няма да има нетни емисии на парникови газове и икономическият растеж не зависи от използването на ресурси. Зеленият пакт е неразделна част от стратегията на Европа за изпълнение на програмата ѝ до 2030 г. в отговор на дефинираните от Организацията на обединените нации цели за устойчиво развитие. Пакетът включва редица стратегии в различни области като промишленост, биоразнообразие и други.

На национално ниво, през 2012 година е приет и **Трети национален план за действие** по изменение на климата с хоризонт до 2020 година. Той определя политиката на България в областта на климатичните промени и се основава на приетите от страната ни международни ангажименти с ратифицирането на Рамковата конвенция на ООН за изменението на климата /РКООНИК/, Протокола от Киото, последващото Парижко споразумение, както и европейското законодателство в тази област.

Най-голямо влияние в периода 2021-2027 г. ще има, приетата през 2019 г. от Министерски съвет, **Национална стратегия за адаптация към изменението на климата и План за действие с хоризонт 2030 година**. Тя отразява новият контекст на политиките, свързани с климатичните промени. В нея е зададена рамка за действия за адаптиране към изменението на климата (АИК) и приоритетни направления до 2030 г., като идентифицира и потвърждава необходимостта от действия за АИК както за цялата икономиката, така и на секторно ниво. Включените в нея сектори са: „Селско стопанство“, „Биологично разнообразие и екосистеми“, „Енергетика“, „Гори“, „Човешко здраве“, „Транспорт“, „Туризъм“, „Градска среда“ и „Води“. Управлението на риска от бедствия се разглежда като междусекторна (интегрирана) тема.

Законодателна рамка на действията по отношение на климата

Република България е страна, ангажирана по Рамковата конвенция на ООН по изменението на климата (РКООНИК, 1999 г.), Протокола от Киото (2002 г.), новото рамково международно споразумение (2012 г.), както и по Парижкото споразумение (2015 г.)

Българските задължения се регламентират от националното законодателство чрез Закона за ограничаване изменението на климата (ЗОИК). Чл. 2 от ЗОИК определя неговата

основна цел: „...да гарантира намаляване на емисиите на парникови газове като основен елемент в политиката по ограничаване изменението на климата и да осигури дългосрочното планиране на мерките за адаптация към климатичните промени”.

Законът посочва и най-важните хоризонтални мерки, които водят до намаляване емисиите на парникови газове:

- Повишаване на енергийната ефективност;
- Повишаване на дела от енергията от възобновяеми източници;
- Улавяне и оползотворяване на метан;
- Залесяване, повторно залесяване и промени в земеползването;
- Насърчаване преминаването към видове транспорт с ниски емисии;
- Насърчаване използването на обществен транспорт;
- Развитие на научноизследователска дейност с оглед развитието на ефективна „зелена” икономика;
- Повишаване на административния капацитет за изпълнение на екологична политика;
- Повишаване на осведомеността на гражданите по въпросите за изменението на климата.

Закона за опазване на околната среда също има отношение към климатичните промени, тъй като в него се регулира стратегическия процес във всички области на защита, мониторинг и управление на околната среда. В него се посочват принципите за включване на политиките в областта на околната среда (включително политиките в областта на климата и биологичното разнообразие) в други сектори.

Настоящата програма за опазване на околната среда на територията на община Троян е съподчинена на националната законодателна рамка по отношение на климата и залага най-важните хоризонтални мерки, които водят до намаляване емисиите на парникови газове, в Плана за действие към програмата.

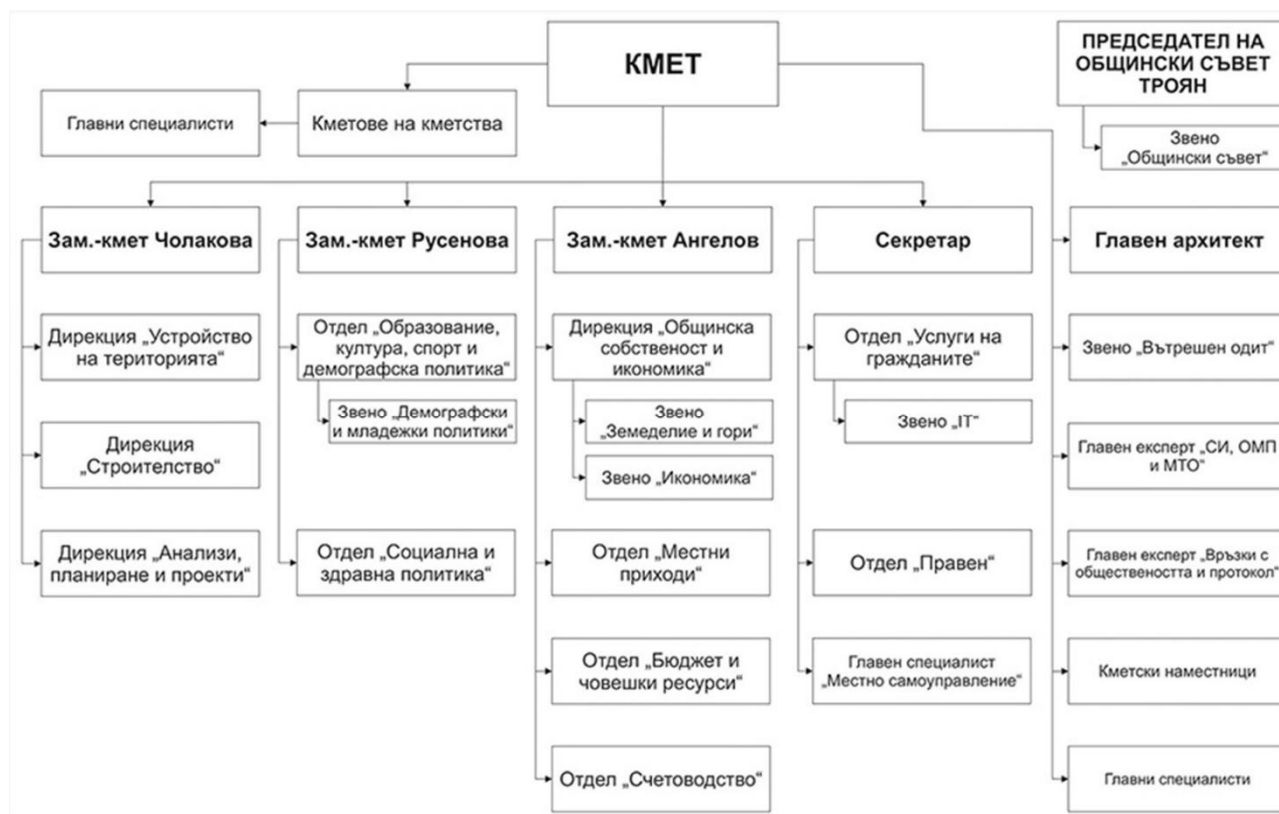
5. Управленски и финансови фактори

5.1. Структура на Община Троян. Отговорности и задачи

Структурата на общинска администрация, разпределението на дейностите и отговорностите на екипа на кмета и служителите на всички нива на общинска администрация са съобразени с потребностите на общността, наличните човешки ресурси и капацитет за предоставяне на качествени услуги на гражданите, осигуряване на благоприятна бизнес среда и добри условия на живот в населените места.

Ръководството на община Троян се състои от кмет, секретар и 3-ма заместник-кметове с ресори: “Бюджет, финанси и общинска собственост”, “Устройство на територията, строителство, планиране и проекти” и “Образование, култура, социални и младежки дейности”

Към 2022 г. Общинска администрация – Троян е със следната структура:

КМЕТ

ЗАМЕСТНИК-КМЕТ “Устройство на територията, строителство, планиране и проекти”

Дирекция “Устройство на територията”

Дирекция „Строителство“

Дирекция „Анализи, планиране и проекти“

Звено “Обществени поръчки”

ЗАМЕСТНИК-КМЕТ “Образование, култура, социални и младежки дейности”

Отдел „Образование, култура, спорт и демографска политика“

Отдел „Социална и здравна политика“

ЗАМЕСТНИК-КМЕТ “Бюджет, финанси и общинска собственост”

Дирекция „Общинска собственост и икономика“

Отдел „Местни приходи“

Отдел „Бюджет и човешки ресурси“

Отдел „Счетоводство“

Главен архитект

Секретар

Отдел „Услуги на гражданите“

Отдел „Правен“

Главен специалист „Местно самоуправление“

Кметове на кметства и кметски наместници

Главен специалист „Сътрудник на кмета“

Главен експерт „Връзки с обществеността и протокол“

Звено „Вътрешен одит“

Главен експерт „СИ, ОМП и МТО“

Отговорните лица по управлението на дейностите, свързани с околната среда са: Общинския съвет, Кмета на общината, Кметове на населени места и Кметски наместници, както и специалист по екология и опазване на околната среда от общинската администрация.

Управлението на Община Троян се осъществява съобразно Конституцията и законите на Република България.

Общинският съвет е местният законодателен орган. Той определя политиката за изграждане и развитие на общината и осъществява контрол при нейното провеждане.

Местният орган на изпълнителната власт е кметът. Неговата работа се подпомага от общинската администрация.

Към Общинския съвет и кмета са сформирани 3 консултативни съвета:

- Съвет по въпросите на социалните услуги в община Троян;
- Консултативен съвет по туризъм към Кмета на община Троян;
- Консултативен съвет за икономическо развитие.

Кметът на общината е орган на изпълнителната власт.

Той е първостепенен разпоредител с бюджетни кредити по бюджета на общината.

Кметът упражнява общо ръководство и контрол на общинската администрация.

Кметът представлява общината пред физически и юридически лица и пред съда.

В своята дейност кметът на общината се ръководи от закона, актовете на Общинския съвет и решенията приети с местен референдум.

При осъществяване на дейността си кметът на общината се подпомага от трима заместник кметове.

Кметът на общината определя със заповед заместник-кмет, който го замества при отсъствието му от общината.

Кметът на общината може да оправомощава заместник-кметовете да изпълняват негови правомощия в случаите, когато това е предвидено в закон.

Кметът на общината, в случаите разрешени от закона, може да упълномощава или възлага със заповед на кметовете на кметства, кметските наместници, секретаря на общината и други служители от общинската администрация свои правомощия, като определя функциите им.

Кметът на общината не може да извършва търговска дейност по смисъла на Търговския закон, да бъде контролор, управител или прокурист в търговски дружества, търговски пълномощник, търговски представител, търговски посредник, синдик, ликвидатор или да участват в надзорни, управителни и контролни органи на търговски дружества и кооперации за времето на мандата си.

Към функциите на **кметовете и кметските наместници** в селата спадат: упражняване на контрол за законосъобразното използване и отговаряне за поддържането, охраната и опазването на общинската собственост на територията на населеното място; подпомагат воденето на регистъра на населението и регистрите по гражданското състояние и предоставят свързаните с тях административни услуги на населението в населеното място, изпращат актуална информация на държавните и общински органи и др.

Общинската администрация подпомагат кмета при осъществяване на правомощията му и извършва дейности по административно обслужване на гражданите и юридическите лица.

В Община Троян няма обособен отдел и/или звено, в чийто функции са включени само дейности в областта на опазването на компонентите околната среда в т.ч. по управление на отпадъците. В общинската администрация за околната среда отговаря един Главен експерт – еколог и един Младши експерт - еколог в дирекция “Устройство на територията”.

Съгласно чл. 15 от Закона за опазване на околната среда, кметовете на общини провеждат държавната политика по опазване на околната среда на местно ниво, като в задълженията им са вменени следните дейности:

1. информират населението за състоянието на околната среда, съгласно изискванията на закона;
2. разработват и контролират заедно с другите органи планове за ликвидиране на последствията от аварийни и залпови замърсявания на територията на общината;
3. организират управлението на отпадъци на територията на общината;

4. контролират изграждането, поддържането и правилната експлоатация на пречиствателните станции за отпадъчни води в урбанизираните територии;
5. организират и контролират чистотата, поддържането, опазването и разширяването на селищните зелени системи в населените места и крайселищните територии, както и опазването на биологичното разнообразие, на ландшафта и на природното и културното наследство в тях;
6. определят и оповестяват публично лицата, отговорни за поддържането на чистотата на улиците, тротоарите и други места за обществено ползване на територията на населените места, и контролират изпълнението на техните задължения;
7. организират дейността на създадени с решение на общинския съвет екоинспекции, включително на обществени начала, които имат право да съставят актове за установяване на административни нарушения;
8. определят длъжностните лица, които могат да съставят актове за установяване на административните нарушения по Закона за опазване на околната среда;
9. осъществяват правомощията си по специални закони в областта на околната среда;
10. определят лицата в общинската администрация, притежаващи необходимата професионална квалификация за осъществяване на дейностите по управление на околната среда.

Кметът на общината може да възлага изпълнението на изброените функции на кметовете на кметствата в общината.

Кметът на общината организира управлението на дейностите по отпадъците, образувани на нейна територия, съобразно изискванията на Закона за управление на отпадъците и общинската наредба за управление на дейностите по отпадъците.

Съгласно Закона за управление на отпадъците, кметът на общината отговаря за:

- осигуряването на съдове за съхраняване на битовите отпадъци - контейнери, кофи и други;
- събирането на битовите отпадъци и транспортирането им до депата или други инсталации и съоръжения за обезвреждането им;
- почистването на уличните платна, площадите, алеите, парковете и другите територии от населените места, предназначени за обществено ползване;
- избора на площадка, изграждане, поддържане, експлоатация, закриване и мониторинг на депата за битови и строителни отпадъци или на други инсталации или съоръжения за обезвреждане на битови или строителни отпадъци;
- разделното събиране на битови отпадъци, включително отпадъци от опаковки, като определя местата за разполагане на необходимите елементи на системата за разделно събиране и сортиране на отпадъците от опаковки;
- организирането и прилагането на система за разделно събиране на излезлите от употреба луминесцентни и други лампи, съдържащи живак;
- организирането на дейността по събирането и съхраняването на излезли от употреба моторни превозни средства на площадките за временно съхраняване;
- предотвратяване изхвърлянето на отпадъци на неразрешени за това места и/или създаването на незаконни сметища;
- определянето на места за смяна на отработени моторни масла и информиране на обществеността за това;
- определянето на места за поставяне на съдове за събиране на негодни за употреба батерии.

Функциите на **Общинския съвет** са:

- да определя размера на такса „битови отпадъци” и таксата за поддържане чистотата на териториите за обществено ползване по Закона за местните данъци и такси;
- да приема Програма за опазване на околната среда на общината и всяка последваща актуализация;

Към Общинския съвет са сформирани комисии:

- I. “Бюджет, финанси и икономика” - състав от 11 общински съветника
- II. “ТСУ и инвестиционна политика” - състав от 9 общински съветника

- III. “Здравеопазване и социална политика” - състав от 7 общински съветника
IV. “Образование, спорт, култура и граждански организации” - състав от 9 общ. съветника
V. “Туризъм и околна среда” - състав от 7 общински съветника
VI. “Законност, обществен ред и контрол върху работата с жалби и предложения на гражданите” - състав от 7 общински съветника

Общинската администрацията, както и Общински съвет поддържат актуализирана база данни с приетите стратегически, програмни и управленски документи, съответно на сайта на Община Троян (troyan.bg) и сайта на Общински съвет (obs.troyan.bg).

Местна нормативна уредба

- * Наредба за изграждане и опазване на зелената система на територията на община Троян (приета с протоколно решение № 154 от 11 септември 2008 г. на Общинския съвет – Троян, изм. с Решение на ОбС – Троян №960/29.05.2019 г.)
- * Наредба за гробищните паркове на територията на община Троян (приета с Решение на ОбС Троян № 549/26.10.2017 г.)
- * Наредба за управление на горските територии собственост на община Троян (приета с Решение на ОбС-Троян № 306 от 28.03.2013 г, изменена и допълнена с Решение на ОбС Троян № 414/26.09.2013 г.)
- * Наредба за овладяване популацията на безстопанствените кучета на територията на община Троян. (Наредбата е приета с Решение № 246 от 20.12.2012 г.. на Общински съвет – Троян публикувана на официалната интернет страница на Община Троян)
- * Наредба за управлението на общинските пътища в община Троян (Приета с Решение № 361 от 30.05.2013 год. на Общински съвет – Троян, изм. и доп.2013г., изм. с Решение №790/27.09.2018 г. на ОбС – Троян)
- * Наредба №1 опазването на обществения ред на територията на община Троян. (Приета с решение № 391/25.07.2013г. на ОбС – Троян, изм. и доп.2014 г., изм. и доп.2016 г., изм. и доп. с Решение № 416/27.04.2017 г.)
- * Наредба №2 за организацията и безопасността на движението на територията на община Троян (Приета с Решение №961/29.05.2019 г. на ОбС – Троян)
- * Наредба №7 за определянето и администрирането на местните такси и цени на услуги на територията на община Троян (приета с Решение №216/22.01.2009 г, с изм. и доп... последно изменена и допълнена с Решение №569/27.01.2022 г. на ОбС – Троян).
- * Наредба № 9 за управление на отпадъците на територията на Община Троян (приета с Решение на Общински съвет – Троян №662 от 26.06.2014 г., изм.2018 г., изм. и доп. 2019 г., изм. с Решение №444/29.07.2021 г. на ОбС - Троян)
- * Наредба №10 за обема на животновъдната дейност и местата за отглеждане на селскостопански животни на територията на община Троян (приета с Решение №983/27.06.2019 г. на Общински съвет – Троян, изм. и доп. с Решение №223/29.10.2020 г. на ОбС–Троян)

Програма за енергийна ефективност на Община Троян 2019-2024 година (март 2019 г);

Програма за насърчаване използването на енергия от възобновяеми източници и биогорива за период 2020 - 2023 (декември 2019)

Програма за намаляване на нивата на замърсителите и за достигане на нормите за качество на атмосферния въздух (КАВ), по показател фини прахови частици (ФПЧ10) на територията на Община Троян (2016 -2020 г)

Общинска програма за опазване на околната среда 2013 - 2020 година (Приета с решение №443 от 31.10.2013 г. на ОбС;

Актуализирана програма за управление на дейностите по отпадъците на община Троян 2016 – 2020 г. (приета с решение на ОбС № 294/24.11.2016 г.)

Програма за решаване проблемите във водоснабдяването на малките населени места

Програма за овладяване популацията на безстопанствените кучета на територията на община Троян (приета с Решение № 484 от 30.09.2021 г. на Общински съвет – Троян)

План за защита при бедствия на Община Троян;

План за защита при наводнения, възникнали на територията на Община Троян (2019г);

План за защита при земетресения, възникнали на територията на Община Троян;

План за защита при ядрена или радиационна авария, възникнали на територията на Община Троян (2019г);

Заповед № 1031/27.07 2021 на Кмета на Община Троян (забрана ползването на питейна вода за напояване и поиване на зелени площи...)

Заповед № 242/22.02. 2021 на Кмета на Община Троян (забрана паленето и изгарянето на стърнища...)

Услуги, свързани с опазване на околната среда, предоставяни от общината.

*** Административни услуги.**

1. Обявяване на Уведомления за инвестиционни предложения във връзка издаване на Решение за преценяване на необходимостта от извършване на ОВОС от РИОСВ-Плевен.
2. Обявления на съобщения на Басейнова Дирекция Дунавски район Плевен/МОСВ
3. Обявления на задание за издаване на комплексни разрешителни
4. Издаване на разрешителни за ползване на лечебни растения и биологични ресурси
5. Разрешения за премахване на дълготрайна дървесна и храстова растителност във връзка със стандарта за въвеждане в добрите земеделски практики на земеделските земи
6. Разрешения за премахване, преместване или окастряне на дълготрайна дървесна и храстова растителност и озеленени площи във връзка със строителство на сгради, съоръжения, пътища и други обекти на техническата инфраструктура
7. Разрешения за премахване, преместване или окастряне на дълготрайна дървесна и храстова растителност за изсъхнали дървета и храсти, както и за тези, чието състояние застрашава безопасността на движението или сигурността на гражданите, сградите и благоустройствените фондове;
8. Регистрация на домашни кучета
9. Регистрация на пчелни семейства
10. Издаване на разрешително за ползване на воден обект
11. Издаване на разрешително за водовземане от повърхностен воден обект
12. Издаване на разрешително за водовземане на минерални води
13. Издаване на разрешение на юридически лица за депониране на отпадъци
14. Разглеждане на сигнали и жалби на физически и юридически лица

*** Третиране на отпадъци.**

- Сметосъбиране, сметоизвозване и поддържане чистотата на местата за обществено ползване в Община Троян. Дейностите с изпълняват от общинско предприятие „Комунални услуги – Троян”, съгласно решение № 498 от 29.07.2010 г. на Общински съвет – Троян

- Експлоатация, мониторинг и поддръжка на Регионално депо за неопасни отпадъци на общини Троян и Априлци. Дейностите за които е предоставено комплексно разрешително № 256-НО-ИО-АО/2008 г., се изпълняват от общинско предприятие „Комунални услуги – Троян”.

*** Озеленяване:**

Услугата поддържане на зелената система на община Троян се извършва от Общинско предприятие “Комунални услуги - Троян”

*** Воснабдяване, канализация, и пречистване на отпадните води.**

Воснабдяване, канализация, и пречистване на отпадните води, се извършва от общинска фирма “ВиК – Стенето”ЕООД

Административен капацитет

Административният капацитет на общинските служители се поддържа от постоянните обучения. Средногодишно се провеждат 22 броя обучения по различни теми, на които присъстват средно 73 лица, т.е. над 60% от служителите. По данните на Община Троян всички служители имат достъп до интернет и изградената вътрешна мрежа. .

Възложените с нормативната уредба правомощия и задължения на кмета на общината са обезпечени чрез функциите на административните звена в общинската администрация. Разпределението на функциите е ясно и няма припокриване на функции в хоризонтален и във вертикален аспект.

Изпълнението на почти всички възложени функции е на добро ниво. Общината има капацитет за разработване и изпълнение на нормативни и планови документи и големи инфраструктурни проекти, по опазване на околната среда.

Квалификацията на служителите с функции за опазване на околната среда подлежи на развитие и усъвършенстване. Необходимо е да се подобри материално техническото обезпечаване на дейностите чрез осигуряване на нови компютри със съвременен софтуер скенери и принтери, както и да се обогатят ежегодните мерки за развитие на квалификацията на експертите чрез осигуряване на обучения по различните компоненти и аспекти на околната среда.

Информационното обезпечаване в общината е на добро равнище. Общината е въвела регистър на общинската собственост; регистър на одобрените инвестиционни проекти, регистър за водоползване, регистър на домашни и безстопанствени кучета др., общо 72 броя. Документооборотът и обменът на информация се осъществяват по два начина – по електронен път и на хартиен носител. Основните документи, в това число планове и програми, документи във връзка с определяне на цени на такси и услуги и заплащане на такси, решения на Общинския съвет, договори с външни изпълнители, отчети за дейността и други са достъпни в локалната компютърна мрежа и достъп до тях имат всички служители на общината.

Препоръки:

С цел подобряване на информираността на гражданите, на сайта на общината, документите свързани с опазване на околната среда да се реструктурират във вече обособеният раздел, който да бъде доокомплектован и да публикува освен нормативни документи и разнообразна актуална информация относно различни компоненти и аспекти по опазване на околната среда, примерно.

- Новини
- Нормативни документи
- Заповеди
- Програми
- Климатични промени влиянието им върху околната среда
- Въздух
- Води
- Почви
- Подземни богатства
- Процедури по ОВОС, КР и СЕВЕЗО
- Биоразнообразие
- Защитени територии и Натура 2000
- Зелена система
- Бездомни животни и домашни любимци
- Отпадъци
- Шум
- Нейонизиращи лъчения

- Бедствия и аварии
- Осигуряване на “зелен” телефон за сигнали на граждани.

Подобен систематизиран подход би улеснил достъпа на гражданите до актуална и полезна информация, свързана с опазване на околната среда и с всички услуги, които общината предоставя, директно или чрез външни организации.

По редица въпроси в областта на опазването на околната среда общинска администрация Троян си сътрудничи и осъществява обмен на информация със следните държавни институции и техните регионални структури:

- Министерство на околната среда и водите (МОСВ)
- Регионална инспекция по околната среда и водите (РИОСВ Плевен);
- Регионална лаборатория Плевен – към ИАОС;
- Басейнова дирекция „Дунавски район“
- Регионална здравна инспекция – Ловеч
- Областна администрация – Ловеч;
- Областна дирекция „Земеделие“ – Ловеч;
- Областна дирекция по безопасност на храните към Българска агенция по безопасност на храните (БАБХ) и др.

5.2. Финансово състояние

Бюджет и разходи на общината, свързани с опазване на околната среда

Дейностите в областта на опазването на околната среда, които се финансират от общинския бюджет, могат да се групират според финансирането си, както следва:

- Озеленяване;
- Дейности, финансирани от приходите от такса битови отпадъци;
- Други дейности по опазване на околната среда

Бюджет на общината

Приходната част на общинския бюджет се състои от собствени приходи, субсидии от Републиканския бюджет, трансфери от Републиканския бюджет и др.

Бюджетните взаимоотношения между Държавния бюджет и общинските бюджети се определят със Закона за държавния бюджет на Република България. За всяка бюджетна година средствата се предоставят под формата на субсидии – обща допълваща, обща изравнителна, целева субсидия за капиталови разходи и други целеви трансфери.

Всяка от субсидиите е предназначена за финансиране на отделни дейности. Общата изравнителна субсидия е за финансиране на местни дейности- издръжка ОБА, ЦДГ и други.

Целевите трансфери по бюджета на общината са за обезпечаване на някои бюджетни дейности – снегочистване на четвъртокласна пътна мрежа, основен ремонт на четвъртокласна пътна мрежа и за програмите по времена заетост. Част от тях не се включват в първоначалната рамка на бюджета.

Данните за финансовото състояние на община Троян за 2020 г. са, както следва:

- Приходи: 34 051 862 лв.
 - Общински приходи: 8 379 373 лв.;
 - Взаимоотношенията на общината с Централния бюджет – трансфери: 6 096 452 лв.;
 - Трансфери между бюджетни сметки, бюджети и сметки за средства от Европейския съюз, които са със знак минус: (-)350 226 лв.;
 - Временни безлихвени заеми: 41 414 лв.;
 - Финансиране на бюджетното салдо, което е със знак минус: (-) 5 679 360 лв.;
- Разходи: 24 193 761 лв.
 - Изпълнение на разходите по икономически елементи: 23 220 447 лв.;

- Капиталов бюджет: 973 314 лв.;
- Общински дълг: 479 174 лв.;
- Сметки за средства от ЕС: 5 630 742 лв.

Финансиране на управлението на отпадъците

В съответствие с разпоредбите на ЗУО и ЗМДТ, управлението на отпадъците, включително тези в обхвата на правомощията на общините, се извършва при съблюдаване на принципа „Замърсителят плаща“.

Принципът „Замърсителят плаща“ е заложен в Договора за създаване на Европейската общност (чл.174). Този принцип във връзка с отпадъците изисква:

- * причинителят и притежателят на отпадъци да ги управляват по начин, който гарантира висока степен на защита за околната среда и човешкото здраве;
- * причинителите на отпадъци да поемат отговорност за отпадъците си;
- * разходите за опазване на околната среда и човешкото здраве, свързани с образуването и третирането на отпадъците, трябва да бъдат отчитани при определяне цената на продуктите и услугите;
- * разходите за събиране, предварително съхраняване, третиране и транспортиране на отпадъците са за сметка на първоначалния причинител или настоящия или предишния притежател на отпадъците.

Принципите „замърсителят плаща“ и „разширена отговорност на производителя“ се реализират чрез административни разпоредби и икономически инструменти. Населението и бизнесът заплащат за събирането, извозването и третирането на генерираните от тях отпадъци чрез различни икономически инструменти, като напр. плащане при изхвърляне, което е пряко свързано с количеството на генерираните от съответните лица отпадъци..

Финансирането на управлението на отпадъците в община Троян се осъществява основно чрез такса битови отпадъци.

Такса битови отпадъци в община Троян е регулирана в Наредба №7 за определянето и администрирането на местните такси и цени на услуги на територията на община Троян (приета с Решение №216/22.01.2009 г, с изм. и доп... последно изменена и допълнена с Решение №569/27.01.2022 г. на ОбС – Троян).

Таксата се определя в левове на база данъчната оценка на имотите на физическите лица и по-високата между данъчната оценка и отчетната стойност на имотите на предприятията.

Размер на такса битови отпадъци (2021 г.)

Вид на предоставените услуги	за жилищни и вилни имоти на граждани и на предприятията			18.2 % за нежилищни имоти във всички н.м.	1.82 % за незастроени имоти с деклар. по чл.14
	За селата* общо 9.7 %	за селата** общо 7.7 %	за гр. Троян общо 3.2 %		
за събиране на битови отпадъци и транспортирането им до депата или други инсталации и съоръжения за обезвреждането им и за осигуряване на съдове за смет	2,8 %	2,2 %	0,9 %	5,3 %	0,53 %
за изграждане, поддържане, експлоатация и закриване на депата за битови отпадъци или др. инсталации и съоръжения за обезвреждане на битовите отпадъци	3,2 %	2,5 %	1,1 %	6,0 %	0,6 %
за почистване на уличните платна, площадите, алеите, парковете и другите територии	3,7 %	3,0 %	1,2 %	6,9 %	0,69 %

от населените места, предназначени за обществено ползване					
---	--	--	--	--	--

Община Троян определя такса битови отпадъци на база данъчната оценка на ползваните имоти от гражданите и фирмите

За имоти според количеството на битовите отпадъци, съобразно районите с организирано сметосъбиране и сметоизвозване, съгласно заповедта на кмета за определяне границите на районите и видът на предлаганите услуги по чл.62 от ЗМДТ, таксата се определя според количеството на битовите отпадъци, съобразно броя на съдовете за съхранението им и кратността на сметоизвозване. Такса за обслужване на един контейнер в размер на 8 515 лева, за една кофа за смет 880 лева и за един контейнер тип “Бобър” 2 750 лева. Размерът на таксата на един съд включва разходите за сметосъбиране и сметоизвозване; изграждане, поддържане, експлоатация и закриване на депа за битови отпадъци и поддържане на чистотата на териториите за обществено ползване в населените места.

Приходите, които постъпват към общината от такса битови отпадъци са от домакинствата и юридическите лица. Паричните потоци са описани в таблицата долу:

Година	2016	2017	2018	2019	2020
Общо приходи в хил. лв.	1 836	2 245	2 038	2 278	2 457
Физически лица	889	1 014	1 101	1 132	1 283
Юридически лица	947	1 231	937	1 146	1 174

Всички дейности по третиране на отпадъците в общината се извършват от общинската администрация по предварително направени разчети.

Събираемостта на ТБО от задължените лица е сравнително висока както от домакинствата, така и от фирмите. Този факт е положителен, като се има предвид, че общината ще се нуждае от сериозни средства за прилагане на редица мерки, вкл. инвестиционни, за подобряване управлението на отпадъците и постигане на нормативно определените количествени цели за отпадъците в периода на новата програма за управление на отпадъците до 2028 г.

Разходите, за управление на дейностите с отпадъци, които се правят от общината за периода 2016-2020 г. са описани в таблицата долу. Разходи за управление на отпадъците (лв.):

Година	2016	2017	2018	2019	2020
Общо разходи за управление на отпадъците	2 174	2 213	2 001	2 219	2 282
В т.ч.					
за осигуряване на съдове за съхраняване на битовите отпадъци - контейнери, кофи и други (лв.)	49	83	70	78	86
за събиране, включително разделно на битовите отпадъци и транспортирането им до депата или други инсталации и съоръжения за третирането им (лв.)	666	718	623	648	801
за проучване, проектиране, изграждане, поддържане, експлоатация, закриване и мониторинг на депата за	485	426	366	508	560

битови отпадъци или други инсталации или съоръжения за обезвреждане, рециклиране и оползотворяване на битови отпадъци (лв.)					
за отчисленията по чл. 60 и 64 от Закона за управление на отпадъците (лв.)	0	0	0	0	0
за почистване на уличните платна, площадите, алеите, парковете и другите територии от населените места, предназначени за обществено ползване (лв.)	974	986	942	985	835

По счетоводна справка, общо разходите за управление на отпадъците от последните пет години са в размер на 10 889 000 лв., както следва:

- За разходи за възнаграждения, социални осигуровки и надбавки на персонала, зает пряко с дейностите: 6 084 000 лв.;
- За осигуряване на съдове за съхраняване на битовите отпадъци – контейнери, кофи и други: 231 000 лв.;
- За събиране, включително разделно на битовите отпадъци и транспортирането им до депата или други инсталации и съоръжения за третирането им: 1 743 000 лв.;
- За проучване, проектиране, изграждане, поддържане, експлоатация, закриване и мониторинг на депата за битовите отпадъци или съоръжения за обезвреждане, рециклиране и оползотворяване на битови отпадъци: 1 459 000 лв., като в това число влизат отчисленията по чл. 60 и 64 от Закона за управление на отпадъците: 1 358 778 лв.;

Разходите по околна среда за 2020 г. и 2021 г., за зимно поддържане и снегочистване на територията на Община Троян, са в размер на 525 030 лв.

Разходите за озеленяване и поддържане на зелените площи за 2020 г са 197 000 лв, а за 2021 са 224 000 лв. Разходите за дезакаризация на зелените площи за 2020 г. и 2021 г. са по 1000 000 лв на година.

Освен от такса битови отпадъци за община Троян средствата изразходвани за опазване на околната среда се набират и по следните параграфи:

- Такси за притежаване на куче;
- Такси за извършване на административни услуги;
- Санкции, наложени на търговци и юридически лица за увреждане или замърсяване на околната среда над допустимите норми и при неспазване на определените в разрешителните емисионни норми и ограничения.;
- Такси, съгласно Наредбата за определянето и администрирането на местните такси и цени на услугите и предоставянето на права на територията на Община Троян
- Глоби за нарушаване на изискванията на общински наредби;
- Безвъзмездна помощ за изпълнение на екологични проекти от донорски организации (НДЕФ, ПУДООС, фондации и др.) и от оперативни програми
- Дарения от физически и юридически лица.

Разходите по изпълнение на дейности в областта на околната среда се планират дългосрочно – чрез плановите за действие по екологичните програми и ежегодно при подготовка на годишния бюджет.

Негативно въздействие върху разработването на проекти и работата върху мероприятия по опазване на околната среда, оказва невъзможността приходите в бюджета по съответното перо да покрият разходите за екология. Въпреки приетия размер на такси, глоби и санкции, средствата, постъпили от тях са недостатъчни.

Основни изводи:

- Разходите за управление на отпадъците имат най-висок дял в общите разходи за опазване на околната среда (като този дял непрекъснато нараства);
- Основните разходи, които се правят за управление на отпадъците, са сметосъбиране и сметоизвозване;
- Главните източници за финансиране на оперативните разходи за управление на битовите отпадъци са собствените средства и постъпления от такса за битови отпадъци;
- Водещият източник за финансиране на инвестиционните разходи за управление на МРО са собствените средства на организациите по оползотворяване;
- Останалите средства за третиране на битовите отпадъци се осигуряват от целеви средства по линия на държавен бюджет, собствени средства на общината и безвъзмездно финансиране (по линия на ОПОС и ПУДООС, в т.ч. от ДБ);
- ОПОС (ПОС) е водещият източник за финансиране на публична инфраструктура в управлението на битовите отпадъци.
- Разходите на общината нарастват през анализирания период, тъй като годишната норма на натрупване на отпадъци на човек от населението се увеличава. Това се дължи на променящите се потребителски навици, и начин на живот на домакинствата, краткия живот на предметите и на дейността на промишлени предприятия, търговски обекти и заведения.
- Съответно общината ще трябва да включи в програмата мерки за предотвратяване на образуването на отпадъци и нарастване на количествата разделно събрани, рециклирани и оползотворени отпадъци, за да намали разходите за отчисления за депониране.

6. Анализ на силните и слабите страни, възможностите и заплахите (SWOT анализ)

Един от основните етапи в стратегическото планиране е “анализът на средата”.

Изводите от този анализ са важна предпоставка за осъществяване на по-нататъшните стъпки в процеса на стратегическо планиране – SWOT анализ, целеполагането и изготвянето на план за действие. Това наложи те да бъдат изложени в тази част по структуриран начин.

SWOT представлява акроним на вътрешните за общината силни страни (Strengths) и слаби страни (Weaknesses) и външните за общината възможности (Opportunities) и заплахи (Threats). Обектът на стратегически анализ се разглежда откъм неговите „силни“ и „слаби“ страни. Средата в която функционира обекта на стратегически анализ се дефинира на „възможности“ и „заплахи“.

- **Възможности:** Възможностите представляват най-благоприятните елементи на външната среда на общината. Това са благоприятни за общината потенцици, от които тя се възползва или би могла да се възползва;

- **Заплахи:** Заплахите са най-неблагоприятните сегменти на външната среда за общината. Те поставят най-големи бариери пред настоящото или бъдещото (желаното) състояние на общината;

- **Силни страни:** Силните страни са ресурс, умение или друго преимущество, което притежава общината. Силната страна е отличителна компетенция, която дава сравнително предимство на общината;

- **Слаби страни:** Слабите страни представляват ограниченията или недостига на ресурси, умения и способности, които сериозно възпрепятстват развитието на общината.

Връзката между възможностите и силните страни дава представа за лостовете на развитие. Връзката между слабите страни и заплахите формира основните проблеми на развитие. Връзката между силните страни и заплахите определя рисковете на развитие, а връзката между слабите страни и възможностите извежда ограниченията на развитие.

При използване на цялата налична информация за съществуващото положение и тенденциите по компоненти на околната среда са изведени следните основни аспекти на

силните и слабите страни на общината по отношение на опазване на околната среда, както и на възможностите и заплахите от страна на средата, които са представени в следната таблица

СИЛНИ СТРАНИ	СЛАБИ СТРАНИ
• Опазени природни ресурси, вкл. ландшафти, с естествен, високо естетичен характер. • Богато биологично разнообразие и висок дял на защитените територии и зони. • Значителен горски фонд с добра репродуктивност, функции и стопанисване. • Добро качество на атмосферния въздух. За последните три години е постигнато съответствие с нормите на средногодишните нива на замърсителите по показател ФПЧ10. • Водно богатство- наличие на минерална вода. • Добро екологично състояние на 11 повърхностни водни тела, умерено - за 4 водни тела • Добро количествено състояние на подземните водни тела • Изградена водоснабдителна мрежа (91.1% водоснабдени жилища). • Изградена пречиствателна станция за отпадъчни води от Троян, с. Орешак и с. Черни Осъм. • Хотели в селата Шипково, Чифлик и Бели Осъм, и редица промишлени предприятия имат локални пречиствателни съоръжения. • Наличие на регионално депо за неопасни отпадъци, отговарящо на нормат. изисквания. • Организирано сметосъбиране/сметоизвозване на битовите отпадъци за 98% от населението. • Въведена система за разделно събиране и извозване на текстил и на биоразградими / зелени отпадъци. • Изградени шест пункта за събиране на МРО. • Добро екологично състояние на почвите. • Прилагане на добри земеделски практики • Няма данни и за превишени стойности на йонизиращи и нейонизиращи лъчения. • Част от общинските административни сгради, вкл. и детските заведения са газифицирани. • Троян от ниво 4+ е балансър на Ловеч от 3то ниво градове-центрове. • Опит и традиции в промишлеността, горското стопанство, туризма и др. • Наличен опит за привличане на финансови средства. • Наличие на инвестиционни проекти в областта на околната среда. • Общината има действащи нормативни документи в областта на околната среда. • Благоприятни условия за производство на	• Недостатъчни финансови средства в общинския бюджет и в населението. • Негативни демографски показатели. • Неосъзнаване на екологичните проблеми от бизнеса и населението поради оскъдни информационни кампании. • Сериозни дефицити във ВиК сектора: - 90.5% изградена канализация в Троян, която е стара и амортизирана; - липса на канализация в селата; - 4% (817 жил.) са без водоснабдяване; - загуби на питейна вода от амортизации във водопреносната мрежа. • 89% отопление с твърди горива. • Растящ брой употребявани автомобили • Често горене на стърнища • Често изхвърлене на отпадъци на Нерегламентирани места • Ръст депонирани отпадъци - 2020-21 г. • Частично въведена система за разделно събиране на отпадъци. • Липса на стимули за предотвратяване образуването на отпадъци и рециклиране на отпадъците. • Акустично натоварване от транспорта. • Самозалесяване на пустеещи пасища - заплаха за биологичното разнообразие. • Скъпи продукти на биологичното земеделие и недоразвита система за реализацията им. • Нерационалното планиране от ОУПО Троян предопределя тежести за общината: - 41% необитавани жилища, населението намалява, а урбанизираните територии се увеличават; - наличие на деградирани територии в селищните граници на населените места; - общинската пътна мрежа (247 км.), е с гъстота 1.4 пъти по-висока от средната за страната и 2 пъти по-висока от тази на област Ловеч, финансова и управленска тежест за добро стопанисване, при условие, че 80% от населението в общината се обслужва от републиканска ПМ (117 км). • обществените озеленени площи са 5.1 кв м /жител при норма 12 кв.м.

екологично чисти продукти чрез екстензивно земеделие и животновъдство.	
ВЪЗМОЖНОСТИ	ЗАПЛАХИ
• По-активно прилагане мерките за енергийна ефективност и повишаване ефекта от тях. • Реконструкция и саниране на обществените сгради, собственост на община Троян. • Намаляване на конвенционални източници на енергия и замяната им с възобновяеми. • Стимулиране потреблението на природен газ. • Планиране и въвеждане на ефективна организация на транспорта. • Създаване на инфраструктура за алтернативно движение - велосипеден транспорт. • Рехабилитация и поддържане на пътната и уличната инфраструктура. • Запазване и съхранение на водните ресурси. • Доизграждане на канализационната мрежа в населените места, изграждане на нови ЛПСОВ. • Доизграждане и рехабилитация на съществуващите водоснабдителни мрежи. • Изпълнение на енергоспестяващо улично осветление • Промяна на обществените нагласи за намаляване образуването и ефективно управление на отпадъците. • Нови ефективни технологии, позволяващи рециклиране и оползотворяване на отпадъци. • Развитие на системите за разделно събиране. • Приоритетно внимание към уличното и вертикалното озеленяване. • Увеличаване на зелената система с цел подобряване на акустичната обстановка • Проектиране на защитни диги от наводнения и укрепване на потенциални свлачища • Насърчаване на екстензивното пасищно отглеждане на животните. • Биологичната рекултивация с характерни за района тревни видове на нарушени територии. • Адаптиране на залесяванията към климатичните промени и увеличаване капацитета на горите. • Въвеждане на системи за превенция от горски пожари. • Повишаване на екологичната култура на населението • Активно и ефективно използване на Европейските фондове, други международни програми и източници за финансиране на проекти. • Развитие на „зелена икономика“- внедряване на иновативни технологични и организационни	• Отсъствие на добре обмислена държавна политика за намиране на баланс между икономическите възможности на населението и по-глобалните екологични цели, респ. поетите национални ангажменти за намаление емисиите на CO₂ с по-широко въвеждане мерки за енергийна ефективност и разширяване процеса на газификация на домакинствата. • Подценяване на необходимостта от идентифициране на териториите с вероятно разпространение на предвидими природни бедствия, главно наводнения, свлачища, пожари и др. • Верижна емиграция на населението • Финансова необезпеченост или забавяне на инвестиционни регионални проекти • Глобалното изменение на климата и попадането на страната в зоната на засушаване. • Неглижиране на регламентирането на необходимите превантивни мерки срещу последствията от климатичните промени • Високи разходи по прилагане на екологичното законодателство. • Образуване на нерегламентирани сметища • Продължаваща тенденция на внос на стари автомобили. • Увеличаване на пътния трафик, респективно емисиите. • Липса на целенасочени мерки и стимули, които да допринесат за предотвратяване образуването на отпадъци. • Продължаваща урбанизация върху незастроени терени и деградация на необитавани части от населените места.

Най-силна и най-реалистична е връзката между слабите страни и възможностите. Те определят ограниченията на развитие на общината. Стратегията на развитие, която определя тази връзка може да се нарече концентрираща, защото тя е насочена към използване на съществуващите благоприятни условия за развитие чрез намаляване на слабите страни на общината. Основните задачи, върху които трябва, според нас, да се концентрира управление то на общината са:

- ✓ Използване на финансовите инструменти на ЕС за решаване на проблемите, свързани с инфраструктурата на общината, опазването на околната среда и повишаване потенциала на общината;
- ✓ Преодоляване на дефицитите във ВиК сектора;
- ✓ Осигуряване на благоприятна среда за интензивно развитие на „зелена икономика“ чрез внедряване на иновативни технологични и организационни подходи; сътрудничество между образование и производство
- ✓ Повишаване на екологичната култура на населението във връзка с прилагане на общите принципи и изисквания, свързани с ограничаване изменението на климата и адаптация към изменението на климата.

7. Визия за околната среда на община Троян.

Формулирането на визия за развитието на общината се основава на идентифицирани те й предимства и проблеми, и осъществяване на целенасочени мерки и дейности за постигане на стратегическите и специфичните цели.

Визията за опазване на околната среда на община Троян е основана на стремежа на жителите на общината да живеят във високо качествена жизнена среда, с уникални природни дадености и богато биоразнообразие. Желанието за висок жизнен стандарт е в унисон с развитието на чиста индустрия, възраждане на традициите в производството и разширяване на зелените площи.

Визията описва перспективите за развитие на Общината в близките 7 години. Цели да вдъхнови хората, като ги мотивира да инвестират в бъдещето си. Осигурява иновационно мислене и подтиква към възможни промени, адекватни към климатичните предизвикателства.

Устойчивото развитие на общината е свързано със съхраняването на културните, природни и исторически ценности и непрекъсната грижа и развитие на компонентите на околната среда, като първостепенни задачи са: опазването на чистотата на атмосферния въздух (чрез намаляване на емисиите); подобряване на водоснабдяването; подобряване на количествените и качествени характеристики на повърхностните и подземни водни тела; намаляване количеството на отпадъците и увеличаване дедела на оползотворяването им; почистване и благоустрояване на населените места на територията на общината; опазване на биоразнообразието и екосистемите.

Общинската администрация провежда прозрачна политика по околната среда, редовно информира гражданите и търси тяхното съдействие при реализиране на екологичните проекти.

Визията описва крайното желано състояние на околната среда на община Троян според представите на населението и на общинското ръководство.

Съхраняване и подобряване на качеството на околната среда в условията на настъпващи климатични изменения и интегриране дейностите на човека в нея – предпоставка за устойчиво развитие на община Троян.

Реализацията на визията за околната среда на Община Троян се изразява в:

- Задоволяване на населението с вода за питейно-битови нужди с необходимите качествени показатели, свеждане до минимум на аварийните ситуации и загубите на вода;
- Доизграждане и обновяване на канализационната система на общината;
- Изграждане на нови ЛПСОВ и осигуряване необходимите качества на пречистените отпадъчни води при тяхното заустване;
- Осъществяване на мерки за опазване и подобряване на водната среда, поддържане на проводимостта и доброто естетическо състояние на районите прилежащи на повърхностните водни тела.
- Осигуряване на условия за постигане на добро химично и екологично състояние на водните тела в общината;
- Изграждане / възстановяване на водовземни съоръжения и осигуряване на реалните нужди от вода за напояване на зелени площи, вкл. изграждането на водоспестяващи поливни системи;
- Полагане на усилия за мотивиране на крайните потребители да прилагат мерки за пестене на енергия. Повишаване на енергийната ефективност на жилищни, административни и производствени сгради
- Стимулиране намаляването на конвенционалните източници на енергия и замаяната им с възобновяеми. Планиране и изграждане на газова мрежа за битови, производствени и публични потребители;
- Поддържане на необходимата чистота по улиците, зелените площи и др. части на населените места, редовно събиране и извозване на отпадъците, поставяне на достатъчен брой съдове за разделно събиране на отпадъци, намаляване до минимум броя на безстопанствените кучета на улиците и редовното поддържане на площите за обществено ползване чрез осъществяване на контролирани ДДД-обработки;
- Поддържане на зелените площи за широко обществено ползване и междублоковите пространства, изграждане на нови и поддържане в съответствие с нормативните изисквания на съществуващите съоръжения в детските площадки;
- Приоритетно внимание към уличното озеленяване и към вертикалното и покривно озеленяване по трасетата на първостепенната улична мрежа;
- Целенасочено подобряване на качеството на атмосферния въздух;
- Планиране и въвеждане на ефективна организация на транспорта, изнасяне на товарните транзити извън обитаваните територии, рехабилитация и поддържане на пътната и уличната инфраструктура;
- Създаване на инфраструктура за алтернативно движение - велосипеден транспорт;
- Уплътняване на уличното озеленяване и моделиране на зелената система с цел подобряване на акустичната обстановка;
- Опазване и поддържане на видовото разнообразие в защитените територии и зони, съхраняване на уникалните природни дадености;
- Рационално използване на земите на територията на Общината и недопускане замърсяване на почвите, възстановяване и поддържане на почвеното плодородие;
- Непрекъснато усъвършенстване на управленската структура в Общината, продължаване на политиката на прозрачност на Общината;
- Спазване на нормативните изисквания по отношение на компонентите на околната среда, контрол по спазването им на територията на общината от Общинската администрация, поддържане на връзки с контролните и други органи – РИОСВ, Басейнова дирекция, РЗИ и др. институции, за решаване на възникнали проблеми.

8. Приоритети и цели на програмата

Програмата за опазване на околната среда на община Троян е за периода 2021 - 2028 г., и обхваща всички дейности, които произтичат като задължение на общините по опазване на околната среда.

Основната цел на Програмата (съгласно техническата спецификация) е:

- Да идентифицира и анализира проблемите в областта на околната среда на територията на общината, да установи причините и да предложи решения и действия за тяхното преодоляване. Предотвратяването на отрицателни изменения на екосистемите и нарушаването на техните функции в следствие на антропогенни въздействия е ключов фактор за постигане на глобалната цел на политиката по устойчиво развитие – подобряване на качеството на живот и благосъстоянието. В този смисъл ПООС цели не само по-устойчива околна среда, но и по-добра жизнена среда и по-добро качество на живот на населението.

Други специфични цели на ПООС (съгласно техническата спецификация) са:

- да формулира и открие приоритетите и да стикова общинските мерки с националните програми и стратегии;
- да предвиди основните мерки, чрез които общината следва да изпълнява задълженията си и реализира правомощията си, делегирани ѝ от нормативните актове в областта на околната среда;
- да аргументира проектите на общината, предложени за финансиране от общински, национални и международни източници на финансиране;
- да използва оптимално ограничените финансови и човешки ресурси като ги съсредоточи за решаване на приоритетните проблеми;
- да обедини усилията на общинските органи, държавните институции, населението, НПО и предприятията на територията на общината за преодоляване на предизвикателствата в областта на околната среда.

В настоящият програмен период 2021 – 2028 г. особен акцент се поставя върху заплахите за околната среда, породени от изменението на климата, дължащи се пряко или косвено на човешката дейност. Основен принос за това изменение имат генерираните парникови газове (ПГ) от сектор “Енергетика”, следван от сектор “Транспорт”. Други два сектора – “Бит и услуги” и “Отпадъци” – също имат значителна роля за формирането на ПГ. В последните години те се характеризират с тенденция на нарастване на емисиите в тях, дължащо се на повишения стандарт на живот, водещ до по-голяма енергийна консумация и отделяне на повече отпадъци от различни продукти и активности.

Неслучайно в стратегическите предвиждания на Планът за интегрирано развитие на община Троян (2021-2027), (приет с Решение №474 по протокол №23/30.09.2021 г. на Общински съвет – Троян) са заложили Мерки за ограничаване изменението на климата и мерки за адаптиране към климатичните промени и за намаляване на риска от бедствия.

Общи хоризонтални мерки, свързани с изменението на климата¹⁴

Представената законодателна рамка (на действията по отношение на климата - стр 133-134 от наст. програма), поставя изискванията за целенасочено и последователно планиране и реализиране на мерки и дейности свързани с изменението на климата. Общите хоризонтални мерки са два основни вида:

- **Мерки за ограничаване** изменението на климата (предприемането на превантивни мерки, свързани с ограничаване на вредното въздействие на човешката дейност, допринасящо за парниковия ефект);
- **Мерки за адаптация** към изменението на климата (предприемането на мерки, свързани с предвиждането и определянето на негативните социални и икономически последици, свързани с измененията на климата; преодоляване на възникналите щети; идентифициране на възможностите, появили се вследствие климатичните изменения).

Първият тип мерки са свързани с анализ и оценка на антропогенните фактори, които довеждат до увеличение на вредните емисии на парникови газове. Следват необходимите превантивни действия, които да неутрализират източниците на вредни емисии. Необходимо е

¹⁴ План за интегрирано развитие на община Троян

да се осигурят ефективни начини, които да гарантират осъществяването на функциите, зависими от заменените енергийни източници.

Вторият тип мерки е насочен към вече възникналите изменения на климата. Мерките за адаптация включват и точно предвиждане на предстоящите негативни явления и процеси, застрашаващи производството и потреблението на обществата. Необходимо е да се заложат мерки, които не само реагират спрямо настоящата ситуация, но и предхождат появата на бъдещи щети. Мерките за адаптация следва да се разглеждат и като възможност за преоткриване на потенциали, стимулиращи устойчиво развитие.

Мерки за ограничаване и адаптация към изменението на климата (съгласно ПИРО на община Троян 2021-2027 г.)	
1. Прилагане на общите принципи и изисквания, свързани с изменението на климата, в секторните документи на екологичната политика на община Троян	
2. Формиране на партньорски модели и мрежи за подобряване на екологичната обстановка и качеството на живот в община Троян	
3. Повишаване на публичната информираност и ангажираност относно екологичните въпроси, в т. ч. и изменението на климата	
4. Повишаване на административния капацитет на община Троян за изпълнение на екологична политика и реализиране на дейности и проекти в сферата	
Мерки за ограничаване изменението на климата	Мерки за адаптация към изменението на климата (АИК)
Повишаване на енергийната ефективност на жилищни, административни и производствени сгради	Ефективно използване на водните ресурси. Подобряване на водоснабдителната и канализационната мрежа.
Повишаване използването на възобновяеми енергийни източници.	Разработване и прилагане на правила и нормативи за устройство и застрояване, съобразени с климатичните промени
Развитие на „зелена икономика” чрез внедряване на иновативни технологични и организационни подходи; сътрудничество между образование и производство	Изграждане на съоръжения срещу наводнения. Поддържане и регулярно почистване на отводнителните канали и съоръжения
Съхраняване на горския фонд и залесяване на незалесени територии	Изграждане на съоръжения за защита и ранно известяване при горски пожари
Ограничаване употребата на нитрати и пестициди в селското стопанство	Селектиране на сухоустойчиви култури и използването им в земеделието
Осигуряване на условия и насърчаване на пешеходното и велосипедното движение	Опазване на съществуващите и обособяване на нови екологични култури, които улесняват миграциите на животинските видове
Подобряване на системата за управление на Отпадъците.	Въвеждане на водоспестяващи и енергоспестяващи технологии
Закриване и рекултивация на нерегламентираните замърсявания	
Ускорена газификация за битови, производствени и публични потребители	
Улавяне на биогаза в ПСОВ	
Засилен контрол върху запалването на стърнищата	

Дългосрочната цел на *Националната стратегия за адаптация към изменението на климата и План за действие до 2030 г. (НСАИК)* проактивно се стреми към дългосрочна икономическа, социална и екологична устойчивост и устойчивост с дългосрочно въздействие,

за да позволи на българските граждани, частния сектор и публичните институции да се подготвят адекватно и да се защитят от уязвимости, произтичащи от промяната на климата. Повишаването на информираността и общото образование относно изменението на климата е, наред с другото, съществена предпоставка за добра адаптация. Извършени секторни анализи показват, че в България степента на информираност и нейното въздействие върху икономиката все още е много ниска. Като цяло хората признават, че адаптацията към изменението на климата е спешен въпрос. Те обаче имат много малко познания относно последиците от промяната на местния микроклимат и мерките, които биха могли да бъдат предприети. Като цяло местните граждани не са наясно какво е адаптация към климата и защо е толкова важно за икономиката и за техните градове в дългосрочен план. Те също така нямат ясна представа как допринасят за проблема и какво могат да направят, за да намалят собственото си въздействие върху жизнената среда.

Горните обстоятелства, заедно с приваждането на системата от дейности по опазване на околната среда в съответствие с европейските и национални екологични стандарти, налага преглед и преосмисляне на целите на програмата и съобразяването им с актуалното състояние на околната среда и предвидимите в близко и по-далечно бъдеще изменения.

Опазването и възстановяването на основните компоненти на околната среда, в условията на климатични промени е определящ приоритет на Програмата, в която се формулират конкретните мерки и подходи за устойчивото развитие на околната среда на базата на надграждане на постигнатото до момента и на очакваното развитие общинската икономика и инфраструктура.

Изведените приоритети на програмата са:

- Съхраняване на природните ресурси на Общината в естествения им вид и създаване условия за устойчиво развитие на територията ѝ.
- Недопускане на замърсяване и осъществяване на строг контрол върху потенциалните източници на замърсяване на компонентите на околната среда
- Изграждане на капацитет и екологично отношение на населението за участието му при решаване на екологичните проблеми на общината
- Интегриран подход при обвързване на въпросите касаещи околната среда, във всички сектори за постигане на изведените стратегически и специфични цели.

За приоритизиране при изпълнение на целите на общинската програма за опазване на околната среда са използвани следните критерии:

- Влияние върху човешкото здраве
- Влияние върху качеството на живот на жителите и гостите на Общината
- Влияние върху развитието на икономиката на Общината
- Обществено мнение
- Изпълнение на национални програми, стратегии и законови разпоредби
- Степен на влияние и контрол на местните власти

С програмата се цели да се фокусират управленските процеси и да се даде рамката за използването на наличните ресурси по такъв начин, че Община Троян да успее да запази и надгради постигнатото до момента и същевременно да осигури дългосрочното планиране на мерки за адаптация към климатичните промени.

Генерална стратегическа цел:

Съхраняване и подобряване на качеството на околната среда в условията на настъпващи климатични изменения и екологично интегриране на дейностите на човека в нея

С оглед на поставената Генерална стратегическа цел Общинската програма за опазване на околната среда на Община Троян 2021-2028 г. определя следните стратегически цели:

*** Стратегическа цел 1. Мерки за ограничаване на изменението на климата**

(т.е. предприемането на превантивни мерки, свързани с ограничаване на вредното въздействие на човешката дейност, допринасящо за парниковия ефект)

*** Стратегическа цел 2. Мерки за адаптация към изменението на климата**

(т.е. предприемането на мерки, свързани с предвиждането и определянето на негативните социални и икономически последици, свързани с измененията на климата; преодоляване на възникналите щети; идентифициране на възможностите, появили се вследствие климатичните изменения)

*** Стратегическа цел 3. Мерки за ограничаване и адаптация към изменението на климата**

За да бъде постигната така определената Генерална стратегическа цел и поставените три стратегически цели са идентифицирани специфични цели, към които да бъдат насочени усилията на общинската политика за опазване на околната среда и за екологоустойчиво и балансирано развитие

*** Стратегическа цел 1. Мерки за ограничаване на изменението на климата**

- *Специфична цел 1.1.* Запазване и поддържане на доброто качество на атмосферния въздух. Намаляване на емисиите от битовия, обществен и индустриален сектор.
- *Специфична цел 1.2.* Повишаване на енергийната ефективност на жилищни сгради, административни, социални и др. обществени сгради
- *Специфична цел 1.3* Намаляване на емисиите от транспорта. Подобряване на инфраструктурата на различните видове движение.
- *Специфична цел 1.4* Благоустрояване на съществуващи и създаване на нови озеленени площи за широко обществено ползване
- *Специфична цел 1.5* Подобряване на системата за управление на отпадъците
- *Специфична цел 1.6* Опазване на жизнената среда и човешкото здраве от вредни физични фактори

*** Стратегическа цел 2. Мерки за адаптация към изменението на климата**

- *Специфична цел 2.1.* Осигуряване на постоянни достатъчни количества питейна вода за всички населени места на територията на Община Троян
- *Специфична цел 2.2.* Екологосъобразно управление на водите: Опазване на количеството и подобряване на качеството на водата на подземните и повърхностните водни тела.
- *Специфична цел 2.3* Опазване доброто качество на почвената покривка от специфичните въздействия на климатичните промени
- *Специфична цел 2.4.* Опазване и поддържане на богатото биологично разнообразие. Устойчиво ползване на биологичните ресурси.
- *Специфична цел 2.5.* Прилагане на мерки за устройство и застрояване, съобразени с климатичните промени и с опазване на околната среда

*** Стратегическа цел 3. Мерки за ограничаване и адаптация към изменението на климата**

- *Специфична цел 3.1.* Прилагане на общите принципи и изисквания, свързани с изменението на климата, и включване на съображенията за адаптация в местните планови документи и програми на община Троян
- *Специфична цел 3.2.* Формиране на партньорски модели и мрежи за подобряване на екологичната обстановка и качеството на живот в община Троян
- *Специфична цел 3.3.* Повишаване на публичната информираност и ангажираност относно екологичните въпроси, в т. ч. и изменението на климата

Специфична цел 3.4. Повишаване на административния капацитет на община Троян за изпълнение на екологична политика и реализиране на дейности и проекти в сферата

9. План за действие

Планът за действие към Програмата за опазване на околната среда на Община Троян за периода 2021 – 2028 г. предвижда изпълнението на конкретни мерки и дейности по отделните компоненти и фактори на околната среда, реализацията на които ще доведе до изпълнение както на нормативните и законови, така и до постигане на стратегическите и специфичните цели на Програмата. Крайната цел на изпълнението на плана за действие е реализиране на заложената в програмата Визия за околната среда.

Планът за действие към Програмата за опазване на околната среда на Община Троян за периода 2021 – 2028 г. е резултат от анализа на актуалното състояние на околната среда и е синхронизиран с предвижданията на действащите ОУПО Троян и ПИРО на Община Троян за периода 2021-2027 г.

Планът за действие към настоящата Програма представя необходимите мерки, средства, източниците на финансиране и отговорностите институции, свързани с реализиране на определените приоритети и мерки за тяхното постигане, представен в следващата таблица

ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ НА ПРОГРАМАТА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 г

Стратегическа цел 1. Мерки за ограничаване на изменението на климата

Специфична цел 1.1. Запазване и поддържане на доброто качество на атмосферния въздух. Намаляване на емисиите от битовия, обществен и индустриален сектор.

Мярка /Дейност	Бюджет (хил лв.)	Източници на финансиране	Срок за реализация	Очакван резултат	Индикатор за изпълнение	Отговорни институции
M1.1.1. Контролни проверки/ измервания на показателите на атмосферния въздух	-	Бюджет на ИАОС	2022-2028 г	Опазване доброто качество на атмосфер. въздух	Бр. Проверки, резултати	Общ. админ. и Регионална лаборатория към ИАОС
M1.1.2. Съвместен контрол с РИОСВ на емисиите от неподвижни източници, при получени жалби и сигнали	-	Общински бюджет и РИОСВ-Плевен	Постоянен 2021-2028 г	Намаляване на Емисиите на ФПЧ10	Брой проверки по сигнали, и извършени проверки	Община Троян
M1.1.3. Проучване и анализ на възможностите за осъществяване на връзки и последващо изграждане на газопреносна мрежа в община Троян	250	Общински бюджет, Частни инвестиции	2022 – 2027	Проектна готовност за първи етап от изграждане на газопреносна мрежа	Разрешение за строеж	Общинска администрация, Предприятия, др.
M1.1.4. Газово стопанство за Детска ясла и Детска градина “Синчец“, гр. Троян	202	Общински бюджет Външно финансиране	2023 г.	Намаляване на Емисиите на ФПЧ10	Изпълнение на проект	Община Троян Д-я “Строителство Д-я “Анализ, планиране и проекти”
M1.1.5. Основен ремонт и изграждане на газово стопанство в ДГ “Мир“, гр. Троян	400	Общински бюджет Външно финансиране	2024 г.	Намаляване на Емисиите на ФПЧ10	Изпълнение на проект	Община Троян Д-я “Строителство Д-я “Анализ, планиране и проекти”
M1.1.6. Стимулиране на производство на енергийни култури и използване на биомаса като	3 х. лв./ha	Общински бюджет Външно финансиране	2022-2027 г	Повишено събиране на отпада от дърводобив. Създадени (ha) с енергийни култури	Създадени (ha) с енергийни култури	Община Троян Собственици на горски и земеделски територии ”

възобновяем енергиен източник ¹⁵ , в т.ч. в част от общинските гори						
M1.1.7. Провеждане информационни кампании сред населението за вредното въздействие от изгарянето на твърди горива и за ползите от замяната им с възобновяеми.	10 на кампания	Общински бюджет	Ежегодно до 2028 г	Информираност и ангажираност на населението за намаляване на емисиите	Бр. публикации, Бр. кампании	Община Троян, поканени експерти
M1.1.8. Използване на фотоволтаични инсталации в общински сгради. Стимулиране и съдействие при процедиране изграждането на частни фотоволтаични съоръжения и на цели паркове	350	Общински бюджет Външно финансиране	Постоянен до 2028 г.	Намаляване на Емисиите на ФПЧ10. Монтаж на фотоволтаични инсталации в обществени обекти	Бр. инсталации, Бр. фотоволтаични паркове	Община Троян, Частни физически и юридически лица
M1.1.9. Повишаването на дела на възобновяемите енергийни източници в промишлеността и транспорта. Оказване на административно съдействие, при разработване на проекти за технологично обноваване и внедряване на щадящи околната среда производства.	14	ОПИК, Частни инвестиции и др.	Постоянен 2022-2028 г.	Подобряване качеството на въздуха	Бр. проекти	Общинска администрация, Предприятия,
M1.1.10. Контрол и недопускане на замърсяване от строежите, вкл. по спазването на маршрутите за транспортиране на отпадъците от строителните обекти	-	Общински бюджет	Постоянен 2021-2028 г	Намаляване на Емисиите на ФПЧ10	Бр. проверки по сигнали и самосезиране	Община Троян
Специфична цел 1.2. Повишаване на енергийната ефективност на жилищни сгради, административни, социални и др. обществени сгради						
Мярка /Дейност	Бюджет (хил лв.)	Източници на финансиране	Срок за реализация	Очакван резултат	Индикатор за изпълнение	Отговорни институции

M1.2.1. Внедряване на мерки за енергийна ефективност в многофамилни жилищни сгради и подобряване на достъпна хора с увреждания	4 442	Външно финансиране	2022 г.	Подобрена енергийна ефективност	Бр. сгради с подобрена енергийна ефективност	Община Троян Д-я“Строителство Д-я “Анализ, планиране и проекти”
M1.2.2. Повишаване на информираността на населението за ползите от въвежда нето на мерки за енергийна ефективност за намаляване на парниковите газове и за опасностите от климатичните промени, с цел създаване на култура и модел на поведение, свързан с опазване то на околната среда;	10 (на кампания)	Общински бюджет	2023-2028 г	Повишена заинтересованост на населението от въвеждане на мерки за енергийна ефективност.	Бр. Кампании Брой участници	Общинска администрация
M1.2.3. Подготовка на проекти и внедряване на мерки за енергийна ефективност в многофамилни жилищни сгради	6 000	Общински бюджет, Външно финансиране	2023-2028	Изготвяне на проекти и реализация на мерки за енерг.ефективност	Бр. сгради с подобрена енергийна ефективност	Община Троян Д-я“Строителство Д-я “Анализ, планиране и проекти”
M1.2.4. Реконструкция и обновяване на административни сгради на територията на община Троян (енергийно саниране)	600	Общински бюджет, Външно финансиране	До 2027 г.	общинска инфраструктура по норми за енергийна ефективност	Брой реконструирани /обновени сгради;	Община Троян Д-я“Строителство Д-я “Анализ, планиране и проекти”
M1.2.5. Ремонт и реконструкция на Народно читалище „Развитие-1898 г.“, с. Орешак, община Троян	441	ПРСР	2022 г	общинска инфраструктура по норми за енергийна ефективност;	Изпълнение на проект	Община Троян Д-я“Строителство Д-я “Анализ, планиране и проекти”
M1.2.6. Обновяване и разширяване на сградния фонд на Природонаучен музей, с.Черни Осъм	1 000	Външно финансиране	2026 г.	общинска инфраструктура по норми за енергийна ефективност	Изпълнение на проект	Община Троян Д-я“Строителство Д-я “Анализ, планиране и проекти”
M1.2.7. Реконструкция складове в НУ „Христо Ботев“, гр. Троян	222	Общински бюджет Външно финансиране	2021 г.	общинска инфраструктура по норми за енергийна ефективност	Изпълнение на проект	Община Троян Д-я“Строителство Д-я “Анализ, планиране и проекти”
M1.2.8. Физкултурен салон в НУ „Св. Св. Кирил и Методий“, гр. Троян	485	Общински бюджет Външно финансиране	2025 г.	общинска инфраструктура по	Изпълнение на проект	Община Троян Д-я“Строителство

				норми за енергийна ефективност		Д-я “Анализ, планиране и проекти”
М1.2.9. Разширение СУ „Васил Левски“ гр. Троян – актова зала, бюфет за хранене и библиотечно-информационен център	2 000	Общински бюджет Външно финансиране	2025 г.	общинска инфраструктура по норми за енергийна ефективност	Изпълнение на проект	Община Троян Д-я “Строителство Д-я “Анализ, планиране и проекти”
М1.2.10. Развитие на център за здравно-социални услуги в сграда, в УПИ IV – „За поликлиника и социални дейности“ в кв. 24 по пл. на гр. Троян (грижа за лица с умствена изостаналост; подкрепа на лица с увреждания и техните семейства, вкл. с тежки множествени увреждания, и други)	1 600	Външно финансиране	2023 г.	Нова общинска инфраструктура по действащи норми за енергийна ефективност; Подобрено здравно обслужване	Изпълнение на проект	Община Троян Д-я “Строителство Д-я “Анализ, планиране и проекти” и отдел „Социална и здравна политика“
М1.2.11. Изграждане на Център за грижа за лица с психични разстройства в с. Дълбок дол и реконструкция на Център за временно настаняване	555	Външно финансиране	2022 г.	инфраструктура по норми за енергийна ефективност; Подобрено здравно обслужване	Изпълнение на проект	Община Троян Д-я “Строителство Д-я “Анализ, планиране и проекти”
М1.2.12. Изграждане на многофункционална спортна зала с прилежаща инфраструктура в кв. 88 (ПИ 73198.505.135) гр. Троян	5 000	Външно финансиране	2027 г.	Инфраструктура по действащи норми за енерг. Ефективност Здравна превенция	Изпълнение на проект	Община Троян Д-я “Строителство Д-я “Анализ, планиране и проекти”

Специфична цел 1.3 Намаляване на емисиите от транспорта. Подобряване на инфраструктурата на различните видове движение.

Мярка /Дейност	Бюджет (хил лв.)	Източници на финансиране	Срок за реализация	Очакван резултат	Индикатор за изпълнение	Отговорни институции
М1.3.1. Партньорски проекти за ремонти на участъци от РПМ на територията на община Троян (участък от път III-402 (I-4 – II-35); участък от път III-358 (II-35 – III-103); изграждане на алтернатив	11 500	АПИ	2027 г.	Намаляване на газовите емисии и запрашаване от двигателите с вътрешно горене.	Актуализация на проекти, отчуждителни процедури, Реализиране на проекти	АПИ, Община Троян Дирекция “Устройство на Територията” Дирекция

но трасе на РП II-35, етап 2 включващ ново трасе и изграждане на подпорни стени по ул. "Крайречна" от км 73+060.22 до км 74+334.01 с дължина на участъка 1273.80 м. и реконструкция на част от ул. „Васил Левски“ от км. 74+334.01 до км 74+749.88 с дължина на участъка 415.90				Обновена републиканска пътна инфраструктура, по възможност изпълнена с настилка от полимермодифициран битум		“Строителство”
М1.3.2. Реконструкция ул. "Любен Каравелов", гр. Троян	780	Външно финансиране	2026 г.	Намаляване на емисиите от транспорта	Изпълнение на проект	Община Троян Д., „Строителство“ Д., „Анализ, планиране и проекти“
М1.3.3. Реконструкция на участък от същ. общински път LOV1140 през с. Орешак (ул., „Стара планина“), община Троян, заедно със съоръжения и принадлежности към него	3 393	Външно финансиране	2025 г.	Намаляване на емисиите от транспорта	Изпълнение на проект	Община Троян Д., „Строителство“ Д., „Анализ, планиране и проекти“
М1.3.4. Реконструкция надлез до ЖП Гара в пешеходен, гр. Троян	100	Общински бюджет	2023 г.	Намаляване на емисиите от транспорта	Изпълнение на проект	Община Троян Д., „Строителство“
М1.3.5. Поетапно изграждане на архитектурно–етнографски к-с „Чаршията“. Изграждане на улица с прилежаща инфраструктура	980	Община Троян и външно финансиране	2027 г.	Благоустрояване и намаляване на емисии от транспорта	Проктиране и изпълнение на проект за улица	Община Троян
М1.3.6. Развитие на Северна иконом. зона от двете страни на РП II-35 (мест., „Троянско поле“ и м., „Сврачи дол“, землище с.Калейца). Изграждане на улица и подземна инфраструктура.	900	Външно финансиране	2027 г.	Благоустрояване и намаляване на емисии от транспорта	Проктиране и изпълнение на проект за улица	Община Троян Д., „Строителство“ Д., „Анализ, планиране и проекти“
М1.3.7. Повишена употреба на полимермодифициран битум ¹⁶ в настилките на пътища и на	-	Общински бюджет	Постоянен	Намаляване на емисиите от транспорта.	Бр. изисквания към технически задания и възлага	Общинска администрация

първокласната и второкласна улична мрежа				Повишена трайност	не проектиране и изпълнение	
М1.3.8. Изнасяне на товарното движение по обходни улици на населените места в общината . Проектиране на план за комуникационно-транспортна система (ПКТС) в урбанизираните територии на община Троян	40	Общински бюджет	До 2024	Намаляване на шум, вибрации, емисии от двигателите с вътрешно горене. Опазено човешко здраве.	Изпълнение на проект	Общинска администрация
М1.3.9. Изграждане на зарядни станции за електромобили в Троян и курортите.	60	Общински бюджет	До 2024 г.	Намаляване на емисиите от МОТ	Бр. зарядни станции	Общинска администрация
М1.3.10. Подмяна на автобусния парк с електробуси. Изграждане на две зарядни станции за електробуси	8 000	ОПОС, Външно Финансиране, Общински бюджет	До 2028 г	Намаляване на емисиите от МОТ; Опазено човешко здраве.	Изпълнение на проект	Общинска администрация
М1.3.11. Възлагане на проектиране и изграждане на велосипедна инфраструктура, съобразена със схема за велосъдвижение от ПКТС	4 000	Общински бюджет, Външно финансиране	Поетапно до 2028 г.	Намаляване на шум, вибрации, емисии от двигателите с вътрешно горене Опазено здраве, ОС.	Изпълнение на проект	Общинска администрация
М1.3.12. Изпълнение на Програма та за изграждане на паркинги, гр. Троян, с доминиращо попивни павирани настилки и/или с усиленa зелена настилка	6 000	Общински бюджет, Външно финансиране	2027 г.	Намаляване на емисиите от транспорта, опазена околна среда	Проектиране и изпълнение на Бр. нови паркоместа	Община Троян Д.,„Строителство“ Дирекция,,Анализ, планиране и проекти“
М1.3.13. Системна поддръжка на настилка на общинската пътна мрежа (ОПМ) и на прилежащите ѝ съоръжения.	3 200	Общински бюджет Външно финансиране	Постоянен до 2028 г.	Намаляване на емисиите от транспорта	Кв. м. обновна настилка	Общинска администрация
М1.3.14. Системна поддръжка на настилки те на уличните платна и тротоари. Приоритетно полагане на попивни настилки в най-ниския клас улици	2 700	Общински бюджет, Външно финансиране	Постоянен до 2028 г.	Намаляване на емисиите от транспорта, опазена околна среда	Кв. м. обновна настилка	Общинска администрация

M1.3.15. Благоустрояване на деградирали открити площи, пешеходни алеи, тротоари и пътеки в жилищните комплекси.	1260	Общински бюджет	Постоянен до 2028 г.	Благоустрояване и намаляване на емисии от ФПЧ10	Кв. м. обновна настилка	Общинска администрация
M1.3.16. Навременно премахване на останало от зимата опесъчаване	210	Общински бюджет	Всяка пролет до 2028 г.	Намаляване на емисии на ФПЧ10	Км. почистени улици	Общинска администрация
M1.3.17. Системно по график почистване - метене на уличните платана и тротоари - автоматично и ръчно	1 600	Общински бюджет	Постоянен до 2028 г.	Намаляване на емисиите на ФПЧ10	Кв. м. обновна настилка	Общинска администрация
M1.3.18. Редовно (веднъж месечно) измиване на първостепенната и второстепенна улична мрежа с , добавяне на ПАВ към водата за по-добро измиване на улиците.	280	Общински бюджет	Постоянен до 2028 г.	Намаляване на емисии на ФПЧ10	Км. измити улици	Общинска администрация

Специфична цел 1.4 Благоустрояване на съществуващи и създаване на нови озеленени площи за широко обществено ползване

Мярка /Дейност	Бюджет (хил лв.)	Източници на финансиране	Срок за реализация	Очакван резултат	Индикатор за изпълнение	Отговорни институции
M1.4.1. Разработване на паркоус тройствен проект за създаване на парк „Къпинчо“	50	Общински бюджет	2023 г.	Изграждане на естетична и здравословна жизнена среда	Проектиране, изпълнение на проект	Община Троян Дир. „Устройство на територията
M1.4.2. Разработване на паркоус тройствен проект за създаване на парк „Турлата“– изграждане на първи етап от проекта	75	Общински бюджет	2023 г.	Изграждане на естетична и здравословна жизнена среда	Проектиране, изпълнение на проект	Община Троян Дир. „Устройство на територията
M1.4.3. Създаване на алеи за отдих в крайбрежната зона на р. Бели Осъм - ЦГЧ Троян	100	Външно финансиране	2027 г.	Изграждане на естетична и здравословна жизнена среда	Проектиране, изпълнение на проект	Община Троян Д.,„Строителство“ Д.,„Анализ, планиране и проекти“
M1.4.4. Градска градина „Парк Лъгът“, разположена в УПИ XII – „За обществено обслужване“, кв. 323, ПИ 73198.506.660, гр. Троян	188	ПРСР	2023 г.	Изграждане на естетична и здравословна жизнена среда	Изпълнение на проект	Община Троян Д.,„Строителство“ Д.,„Анализ, планиране и проекти“

M1.4.5. Парково пространство в парцел III-297 „За градина“ в кв. 308 по плана на гр. Троян	165	ПРСР	2023 г.	Изграждане на естетична и здравословна жизнена среда	Изпълнение на проект	Община Троян Д.,„Строителство“ Д.,„Анализ, планиране и проекти“
M1.4.6. Парково пространство в парцел III-4151„За парк, параклис, кафе и атракции“ в квартал 149 по плана на гр. Троян	177	Общински бюджет	2023 г.	Изграждане на естетична и здравословна жизнена среда	Проектиране, изпълнение на проект	Община Троян Д.,„Строителство“ Д.,„Анализ, планиране и проекти
M1.4.7. Обновяване на площи за широко обществено ползване в населените места на община Троян (площад с.Орешак, площад с. Старо село и други)	172	Външно финансиране	2027 г.	Поддържане на естетична и здравословна жизнена среда	Изпълнение на проекти - брой	Община Троян Д.,„Строителство“ Д.,„Анализ, планиране и проекти
M1.4.8. Реконструкция на площад “Възраждане“, гр. Троян	10 000	Общински бюджет Външно финансиране	2027 г.	Поддържане на естетична и здравословна жизнена среда	Работен проект Изпълнение на проект	Община Троян Дир. „Устройство на територията Д.,„Строителство“ Д.,„Анализ, планиране и проекти“
M1.4.9. Създаване на привлекателна среда за живот и отдиш на младите хора; добри условия за развитие Изграждане на мултифункционален младежки център	50	Общински бюджет Външно финансиране		Изграждане на естетична и здравословна жизнена среда	Работен проект Изпълнение на проект	Община Троян Дир. „Устройство на територията Д.,„Строителство“ Д.,„Анализ, планиране и проекти“
M1.4.10. Изграждане на Център за рекреация и отдиш в с.Шипково, община Троян	20 000	Външно финансиране	2023 г.	Изграждане на естетична и здравословна жизнена среда	Концесия на общинска инфраструктура	Община Троян Д-я „Общинска собственост и икономика“
M1.4.11. Развитие на „малки въздействащи идеи“ Облагородяване на градската среда, чрез озеленяване, полагане на настилки, поставяне на пейки, табели и др	100	Общински бюджет	2027 г.	Поддържане на естетична и здравословна жизнена среда	Работен проект Изпълнение на проект	Община Троян Дир. „Устройство на територията“ Д.,„Строителство“
Специфична цел 1.5 Подобряване на системата за управление на отпадъците						

Мярка /Дейност	Бюджет (хил. лв.)	Източници на финансиране	Срок за реализация	Очакван резултат	Индикатор за изпълнение	Отговорни институции
M1.5.1. Изпълнение на Планът за действие към “Програмата за управление на отпадъците 2021-2028 г. на община Троян”, неразделна част от настоящата програма	207.1	Общински бюджет	2021-2018 г.	Общество и бизнес, които подобряват прилагането на йерархията на управление на отпадъците във всички процеси и нива Намаляване на вредното въздействие на отпадъците, чрез предотвратяване образуването им и насърчаване на повторното им използване; Увеличаване на количествата на рециклираните и оползотворени отпадъци; Намаляване на количествата и на риска от депонираните битови отпадъци и други;	Изпълнение на предвидените дейности в обхвата на Планът за действие към Програмата за управление на отпадъците	Община Троян Дир. “Устройство на територията”
M1.5.2. Изграждане на инсталация за предварително третиране на битови отпадъци и компостираща инсталация за разделно събрани биоразградими и/или зелени отпадъци	6 200	ОПОС, национално съфинансиране, община Троян, община Априлци	2021 г.	Предотвратени биоразградими отпадъци Намалено количество депонирани отпадъци	Изпълнен проект - с финансовата подкрепа на ОПОС 2014-2020	Община Троян Дир. „Устройство на територията Д.,Анализ, планиране и проекти“
M1.5.3. Изграждане на трета клетка на Регионално депо за неопасни отпадъци Троян-Априлци - етапно строителство в	2 600	Външно финансиране	2022 г.	По-ефективно управление на потока от неопасни отпадъци	Налично строително разрешение, изпълнение на проект	Община Троян Д.,„Строителство“ Д.,Анализ, планиране и проекти“

имот с идентиф. 73198.5.25 по КKKP на гр. Троян: Етап 2-Изграждане на трета клетка						
M1.5.4. Обхващане на всички населени места в системата за разделно събиране на отпадъци. Закупуване на допълнителни съдове за разделно събиране	20	Общински бюджет		Разширена, оптимизирана система за разделно събиране на отпадъци	Увеличаване количеството разделно събрани отпадъци	Общинска администрация
M1.5.5. Проучване на рентабилността и подготовка за реализация на проект за обособяване на площад ка за временно съхранение, предварително третиране, рециклиране на строителни отпадъци, инертни материали	1 200	ОПОС, национално съфинансиране, община Троян, Публично-частно партньорство	До 2028 г.	Увеличаване на количествата на рециклираните и оползотворени отпадъци	Проучване, Устройствово проектиране	Община Троян, Частна инициатива
M1.5.6. Отреждане и предоставяне на временни площадки в населените места на общината, на които гражданите да могат да оставят разделно събрани строителни отпадъци от малки ремонтни дейности.	20	Общински бюджет, ПУДООС, и други	2022-2028 г.	Подоброено разделно събиране на строителни отпадъци	Бр. Площадки; Количество събрани СО на година от тях.	Общинска администрация и Държавни администрации
M1.5.7. Проучване на рентабилността и подготовка за реализация на проект за изграждане на система за улавяне на Биогаз	50	Общински бюджет	До 2027 г.	Подобряване на параметрите на околната среда	Проучване, Проектна подготвеност	Община Троян, Община Априлци, и др.
M1.5.8. Въвеждане на домашно компостиране, увеличаване броя на обхванатите домакинства - закупуване на компостери; - предоставяне на компостери; - предоставяне на информационни материали и ръководства за домашно компостиране на домакинствата	150	Общински бюджет ОПОС 2021- 2027, ПУДООС, Отчисления по чл.64 от ЗУО	2025	Предотвратени количества биоразградими отпадъци	Брой домакинства, прилагащи домашно компостиране	Общинска администрация
M1.5.10. Периодично почистване на локално образувани натрупва	-	Общински бюджет	2021-2028 г	Опазване и възстановяване на	Протоколи от почистени зони	Общинска администрация

ния на отпадъци на нерегламентирани за целта места				околната среда от нерегламентирани замърсявания		
M1.5.11. Обществеността - ключов фактор при прилагане йерархията на управление на отпадъците: - Провеждане на кампании по почистване на общ. пространства; - Тематични конкурси за деца и ученици от различна възраст; - Участие в национални кампании на ПУДООС - Публикуване на обяви и участие в консултации, срещи, обществени обсъждания и др.в областта на УО	21	Общински бюджет	2021-2028 г	Пълноценна информираност и активна гражданска позиция на всички възрастови групи	Бр.публикации; Бр консултации, срещи, общест. Обсъждания; Резултати от кампании, от конкурси.	Общинска администрация
Специфична цел 1.6 Опазване на жизнената среда и човешкото здраве от вредни физични фактори						
M1.6.1. Увеличаване на уличното озеленяване и площите с растителност, по улиците с интензивно движение	18	Общински бюджет	постоянен	Намаляване на шума и замърсяването от автомобилите	Уплътняване на уличното озеленяване	Общинска администрация
M1.6.2. Данъчни и / или други стимули за вертикално и покривно озеленени сгради застроени двустранно на първостепенната и второстепенна улична мрежа в гр.Троян и по главните улици на селата	-	Общински бюджет	постоянен	Намаляване на шума и замърсяването от автомобилите, естетизирана жизнена среда	Бр. сгради с вертикално и/или покривно озеленяване	Общинска администрация
M1.6.3. Изграждане на зелени пояси в общински имоти, около пътните артерии	15	Общински бюджет	постоянен	Намаляване на шума и замърсяването от автомобилите	Уплътняване на крайпътното озеленяване	Общинска администрация
M1.6.4. Регулиране движението на	20	Общински бюджет	постоянен	намаляване на шум и вибрации,подобрява	Оптимизирано движение на автомобилния	Общинска администрация

автомобилния транспорт в населените места, намаляване на скоростта на движение.				не на жизнената среда	транспорт	
M1.6.5. Контрол за спазване на правилата и нормите за изпълнение на строежи по отношение на шума	-	Общински бюджет	постоянен	Намаляване на шума и подобряване на градската среда	Брой проверки, наложени санкции	Общинска администрация
M1.6.6. Информирание на населението за здравните рискове от използването в бита на техника, излъчваща нейонизиращи лъчения - източници на електромагнитни полета: телевизия, мобилни телефони, компютри, микровълнови печки и др.	5 (на кампания)	Общински бюджет,	постоянен	Намаляване рисковете за населението от влиянието на нейонизиращи лъчения	Брой проведени кампании	Община Троян, РЗИ

Стратегическа цел 2. Мерки за адаптация към изменението на климата

Специфична цел 2.1. Осигуряване на постоянни достатъчни количества питейна вода за всички населени места на територията на Община Троян

Мярка /Дейност	Бюджет (хил лв.)	Източници на финансиране	Срок за реализация	Очакван резултат	Индикатор за изпълнение	Отговорни институции
M2.1.1. Реализация на трети етап на воден цикъл на град Троян	2 000	Външно финансиране	До 2027 г.	Подобрено водоснабдяване от бензино-станция „Петрол“ до ул.„Амбарица“ вкл.	Идейна схема. м /изградена / реконструирана водопр. мрежа	Общинска администрация
M2.1.2. Реконструкции на водопроводната мрежа на гр.Троян	По проект	Такса ВиК услуги	Постоянен	Подобрено водоснабдяване на града	м /реконструирана водопр. мрежа	“ВиК–Стенето” ЕООД, Общинска администрация

M2.1.3. Реконструкции на водопроводи в селата	По проект	Такса ВиК услуги	Постоянен	Подобрено водоснабдяване на града	м /реконструирана водопр. мрежа	“ВиК–Стенето” ЕООД, Общинска администрация
M2.1.4. Проектно предложение „Изпълнение на интегриран проект за водния цикъл на с.Орешак“	По проект	ОП “Околна среда”	До 2024 г.	Подобрено водоснабдяване на района	м /изградена / реконструирана водопр. мрежа	Общинска администрация
M2.1.5. Интегриран проект за водния цикъл на с.Врабево	По проект	Европейски фондове	До 2024 г.	Подобрено водоснабдяване на с.Врабево	м /изградена / реконструирана водопр. мрежа	Общинска администрация
M2.1.6. Издаване на сертификати за качествата на минералната вода от сондажи в находище с. Шипково	30	Общински бюджет	До 2023 г.		Бр. сертификати	Община Троян Дирекция “Общинска собственост и Икономика”
M2.1.7. Реализиране на мерки, заложи в Програмата за водоснабдяване на малките населени места от общината <u>В процес на реализация:</u> Актуализиран проект за т.6.курортна зона с. Чифлик; т.1 мах.“Долна Попишка“; т.2. част от ул. „Стою Комитата“; <u>Краткосрочна реализация на:</u> т.3 мах Баба Стана” с. Орешак; т.4 мест.Алдишки рът гр Троян; т.5 мах. Маргатина, с. Белиш; т.7 мест. Нисторица; т.8 мах. Пиперска; т.9 мах. Габърска, с. Балабанско; т.10 мах..“Горна Попишка“ Троян; <u>Дългосрочна реализация на:</u> т.11 мах..Лакарево, с. Гумощник; т.12 мах. Селце, с. Гумощник; т.13 мах.Стойновска сЧерни Осъм; т.14 мах.Марковска, с. Белиш;	4200	Външно финансиране, Общински бюджет	До 2024 г.	Подобрено водоснабдяване до 2024 г. на: кур.зона. с.Чифлик кв”Долна Попишка”; ул. „Стою Комитата” <u>Реализация до 2024 г</u> т.3 мах Баба Стана” т.4 м..Алдишки рът т.5 мах. Маргатин т.7 мест. Нисторица; т.8 мах. Пиперска; т.9 мах. Габърска, т.10 “ГорнаПопишка	Обследване на водопроводна мрежа; Търсене на алтернативни водоизточници; м /изградена / реконструирана водопр. мрежа; брой нови СОЗ; бр. монтирани водомери; Почистване на каптажи; Разрешителни за водовземане и други	Община Троян Дирекция “Строителство” Дирекция “Анализ, планиране и проекти”
			До 2027 г.	<u>Реализация до 2027 г</u> т.11 мах..Лакарево; т.12 мах. Селце; т.13 мах.Стойновска; т.14 мах.Марковска;		

т.15 мах.Ангелска, с. Белиш; т.16 мах. Мачковска, Петрешко; т.17 мах. Златешка, с. Петрешко; т.18 мах. Шошковска,с.Балабанско				т.15 мах.Ангелска; т.16 мах. Мачковска; т.17 мах. Златешка; т.18 мах. Шошковска		
M2.1.8. Втори етап на интегриран проект за водния цикъл на с. Шипково (Шипковски минерални бани)	По проект	Европейски фондове, Републикански бюджет, Общински бюджет	До 2024 г.	Подобрено водоснабдяване на Курортен к-с „Шипковски минерални бани“	Идеен проект, м /изградена / реконструирана водопр. мрежа	Общинска администрация
M2.1.9. Преоборудване, изграждане на нови системи за дезинфекция на питейни води с автоматизация на процеса на обеззаразяване	По проект	Европейски фондове, Републикански бюджет, Общински бюджет	До 2028 г.	Подобряване качеството на питейната вода	Брой проектирани, бр. Изградени пречиствателни съоръжения	“ВиК–Стенето” ЕООД, Общинска администрация
M2.1.10. Осъществяване на постоянен и периодичен мониторинг относно качествата на подаваната питейна вода на територията на Община	Служебен ангажи - мент	„ВиК–Стенето“ ЕООД, РЗИ Ловеч	Постоянен	Подобряване качеството на питейната вода	Протоколи от проверки и изследвания на водата	“ВиК–Стенето” ЕООД, РЗИ Ловеч

Специфична цел 2.2. Екологосъобразно управление на водите: Опазване на количеството и подобряване на качеството на водата на подземните и повърхностните водни тела.

Мярка /Дейност	Бюджет (хил лв.)	Източници на финансиране	Срок за реализация	Очакван резултат	Индикатор за изпълнение	Отговорни институции
M2.2.1. Последователно учредяване на СОЗ около водоизточниците и съоръженията за питейно-битово водоснабдяване, там където е необходимо	По проект	Общински бюджет	До 2024 г.	защитени водоизточниците и съоръжения за питейно-битово водоснабдяване	Брой защитени водоизточници. Брой защитени съоръжения	Общинска администрация
M2.2.2. Преиздаване на разрешителни за водовземане и спазване на изискванията за монтиране на измервателни устройства при водоизточниците – монтиране на	По проект	Европейски фондове, Републикански бюджет, Общински бюджет	До 2028 г.	Контрол на потреблението на вода за питейно-битово водоснабдяване	Бр. контролирани водоизточници. Брой контролирани съоръжения	“ВиК–Стенето” ЕООД, Общинска администрация

измервателни устройства при водоизточниците						
M2.2.3. Интегриран проект за превенция и управление на риска от наводнения по поречието на реките на територията на община Троян - в участък от мост на ул. "Васил Спасов" до мост "Елма"	3 500	Външно финансиране	До 2027 г.	Превенция от наводнения - участък от мост на ул. "Васил Спасов" до мост Елма	Изпълнение на технически проект; м/ изградена мрежа	Община Троян Д-я "Строителство Д-я "Анализ, планиране и проекти"
M2.2.4. По-висока степен на защита на критичната инфраструктура и бизнеса. Проект за корекция и укрепване на брегове на р. Осъм	150	Европейски фондове, Републикански бюджет, Общински бюджет	До 2028	Превенция от наводнения, подобрена защита на значими стопански обекти	Проектна готовност, разрешение за строеж	Община Троян Д-я "Строителство Д-я "Анализ, планиране и проекти"
M2.2.5. Повишаване защитата на околната среда. Подобриване на защитата на канализационните системи. Поддържане проводи мостта на оттоци и дъждоприемни шахти	60 на година	Общински бюджет	Постоянен	Превенция на наводнения; опазено човешко здраве.	Бр. проверки, обследвани и почиствени райони	"ВиК-Стенето" ЕООД, Общинска администрация
M2.2.6. Осигуряване бързо отвеждане на водите при интензивни валежи и наводнения от урбанизирани територии. Машинно и ръчно почистване на речни корита, дерета и отводнителни канали	100 на година	Общински бюджет, Държавен бюджет, Европейски фондове, др. финансови структури	Два пъти годишно до 2028 г.	Подобрен отток на водното течение; превенция от наводнения; опазено човешко здраве	Кв.м. почистена площ	Общинска администрация
M2.2.7. Поддържане на мостови съоръжения. Почистване на светли отвори на мостовите съоръжения. Обследване състоянието на мостови съоръжения.	от 30 до 60 за обследване на мост	Общински бюджет, Държавен бюджет, Европейски фондове, др. финансови структури	Два пъти годишно до 2028 г.	Подобрен отток на водното течение в обхвата на мостове; превенция на аварии; опазено човешко здраве.	Обследване и/или технически паспорт на мост; Кв.м. почистена площ	Общинска администрация
M2.2.8. Подобриване на подготвеността и реакциите на населението при наводнения	6	Общински бюджет	Ежегодно	Обучено население от всички възрастови групи	Бр. срещи, кампании	Общинска администрация, БДДР, РСРПЗН, др.

M2.2.9. Поддържане на постоянен мониторинг на потенциално опасните язовири в общината. Реконструкция, укрепване на язовирни стени.	По проект, съгласно класификацията на язовира	Общински бюджет, Държавен бюджет, Европейски фондове, др. финансови структури	Постоянен	Осъществяване ¹⁷ на техническа и безопасна експлоатация. Предотвратяване на Екологични бедствия.	Протоколи, от техническите прегледи; Изпълнение на проект	Общинска администрация, Оператор на язовир, ДАМТН, Областен упр, др.
M2.2.10. Актуално картиране на заливните ивици на водните обекти от територията на община Троян и недопускане на ново застрояване в техния обхват.	50	Общински бюджет Държавен бюджет	До 2024 г.	Превенция на Екологични бедствия.	Проектиране. Контрол по изпълнение на проект	Общинска администрация БДДР Плевен
M2.2.11. Контрол върху индустриалните източници на замърсяване на водните тела по сигнал или самосизиране	Съгласно план-сметка	Държавен Бюджет Общински бюджет	Постоянен	Своевременно ограничаване на замърсявания	Доклади, протоколи от проверки	Общинска администрация РИОСВ Отдел "Екология"
M2.2.12. Изграждане на канализация на с. Орешак	3 000	Външно финансиране	До 2027 г.	Спиране на замърсявания от липса на канализация	Актуализиране работен проект; м/ изградена канализация	Община Троян Д-я "Строителство Д-я "Анализ, планиране и проекти"
M2.2.13. Изграждане на дъждовна канализация в кв. Лъгът	750	Външно финансиране	До 2025 г.	Изпълнение на проект	Има технически проект; м/ изградена мрежа	Община Троян Д-я "Строителство Д-я "Анализ, планиране и проекти"
M2.2.14. Изграждане на нови и рехабилитация на стари канализационни мрежи	По проект	Общински бюджет, Външно финансиране, ПУДООС	До 2028 г.	Спиране на замърсявания от течове	Проектиране, изградени м/нова канализация, м/ рехабилитирана	Общинска администрация
M2.2.15. Ремонт на амортизирани участъци от канализационната мрежа на гр. Тровн	Общински бюджет	Общински бюджет	Постоянен	Повишаване ефективността на отвеждане на отпадъчните води до ГПСОВ	м/ ремонтирана канализационна мрежа	Общинска администрация
M2.2.16. Изграждане /доизграждане на канализация и нови ЛПСОВ в населените места в общината	По проект	Общински бюджет, Външно финансиране, ПУДООС	До 2028 г.	Спиране на замърсявания от неprecистени води	Проектиране, изградени м/нова канализация,	Общинска администрация

¹⁷ Наредба за осъществяване на техническата и безопасната експлоатация на язовирните стени и на съоръженията към тях и за осъществяване на контрол за техническото им състояние, Обн. ДВ. бр.9 от 31 Януари 2020

					бр. ЛПСОВ	
M2.2.17. Добро управление на ГПСОВ с интегрирани мерки за устойчиво оползотворяване на утайките	Общински бюджет	Общински бюджет, Външно финансиране, ПУДООС	Постоянен	рекултивация на нарушени терени, сс утайки, от дейността на ГПСОВ Троян	Регистрация по чл. чл. 35 от ЗУО за оператора на ГПСОВ Троян	“ВиК–Стенето” ЕООД, МОСВ, Общинска администрация
M2.2.18. Изграждане / възстановяване на водовземни съоръжения и осигуряване на реалните нужди от непитейна вода за напояване на зелени площи, вкл. изграждане на водоспестяващи поливни системи;	По проект	Общински бюджет, Външно финансиране	До 2025 г.	Икономия на вода, въвеждането на водоспестяващи технологии	Бр. Съоръжения и капацитет; кв м/ окомплектована поливна система	“ВиК–Стенето” ЕООД, Общинска администрация
M2.2.19. Изграждане / възстановяване на резервоари с осигурени резерви от непитейна вода за противопожарни нужди	По проект	Общински бюджет, Външно финансиране	До 2025 г.	Предотвратяване на екологични бедствия от пожари	Брой резервоари и обем на резервоара	“ВиК–Стенето” ЕООД, РСПБЗН, Общинска администрация
M2.2.20. Изграждане на система за предупреждение, наблюдение, прогнозиране и сигнализиране във връзка с климатичните изменения	180	ОПОС, МОСВ, ДБ, Общински бюджет	2022-2028 г.	Предотвратяване на екологични бедствия от изменение на климата	Система за ранна превенция, на човешкото здраве и околната среда	Общинска администрация
M2.2.21. Стимулиране въвеждане то на водоспестяващи технологии в стопанския и в публичния сектор	24	Общински бюджет, и други външни и национални финансиращи структури	Постоянен	Консултации на ниво планиране, оферират, изпълнение и контрол на ИП	Брой консултации, бр. реализирани проекти	Общинска администрация
M2.2.22. Формиране на съзнание и интерес за икономии на водни ресурси.	16	Общински бюджет, и други външни и национални финансиращи структури	Постоянен	Обучителни и информационни кампании	Брой кампании, теми, участници	Общинска администрация; РИОСВ; НПО

Специфична цел 2.3 Опазване доброто качество на почвената покривка от специфичните въздействия на климатичните промени

M2.3.1. Информационна кампания за подобряване поддържането и възстановяването на структурата на почвата и увеличаване на капацитета за инфилтрация на почвата,	10 (на камп., мин. 3 кампании)	Общински бюджет, Външно финансиране	До 2028 г	Информированост за уязвимостта на селскостопанския сектор от климатичните промени; Щадящи	Бр. кампании и бр. информирани лица	Общинска администрация, Експерти от:
---	-----------------------------------	-------------------------------------	-----------	---	-------------------------------------	--------------------------------------

за да се сведе до минимум ерозията				почвата агроекологични практики;		МЗХГ, НССЗ, НСМ, НИРД към БАН
M2.3.2. Информационна кампания за преодоляване на опустиняване то, маргинализацията и изоставяне то на земеделските земи в райони те, където почвите са по-леки и уязвими от ерозия.	10 (на камп., мин. 3 кампании)	Общински бюджет Външно финансиран	До 2028 г	Информираност на селските стопани за възможности за промяна на културите в отговор на климатичните тенденции; Разработване на подходящи напоителни системи	Бр. кампании и бр. информирани лица	Общинска администрация, Експерти от МЗХГ, НССЗ, НСМ, НИРД към БАН
M2.3.4. Информационна кампания за запазване на съществуващите пасища , активно съдействие при разработване на системи и механизми за съхраняване на водата във фермите	10 (на камп., мин. 3 кампании)	Общински бюджет Външно финансиран	До 2028 г	Информираност на местните фермери и др. заинтересовани лица за необходимостта от опазване на пасищата	Бр. кампании и бр. информирани лица	Общинска администрация, Експерти от МЗХГ, НССЗ, НСМ, НИРД към БАН
M2.3.5. Възстановяване на почви в обхвата на установените нарушени терени; почистване и рекултивация на нарушени терени	По проект (50 лв/дка)	Общински бюджет, Външно финансиране,	До 2028 г.	Опазване чистотата на почвите, водите и въздуха. Възстановяване на функциите на почвите	Декари рекултивиран терен, Изпълнение на проект	Общинска администрация, РИОСВ- Плевен
M2.3.6. Засилване на контрола върху спазване на забраната за палене на стърнища, слогове,, сухи треви в мери и пасища	-	Общински бюджет,	Постоянен	Предотвратена загуба на органично вещество и на микрофауна	Бр. Проверки, Бр. Предписания, Бр. санкции	Общинска администрация
Специфична цел 2.4. Опазване и поддържане на богатото биологично разнообразие. Устойчиво ползване на биологичните ресурси.						
Мярка /Дейност	Бюджет (хил лв.)	Източници на финансиране	Срок за реализация	Очакван резултат	Индикатор за изпълнение	Отговорни институции
M2.4.1. Устойчиво управление на	-	Държавен бюджет, НДЕФ, ОП ООС,	Постоянен	Съхраняване на биоразнообразието в		Община Троян

Защитените територии и защитени зони по Натура 2000 в общината Спазване на ограниченията и забраните за опазване на защитените територии по ЗЗТ и за опазване на местообитанията и птиците в ЗЗ, от Натура 2000, обявени по ЗБР		ПУДООС		общината		ДНПЦБ, МОСВ, РИОСВ, ИАОС, БДДР, ОД на МВР Ловеч, РСПБЗН Ловеч, др.
М2.4.2. Изпълнение на действащия /и на актуализиран след 2025 г. План за управление НП „Централен Балкан“ / Парков участък Троян - включващ части от землищата на с. Чифлик, с. Бели Осъм, с. Балка нец, с. Черни Осъм -с пл.10 778 ха Възможен <u>проект по т. 4.2.11.2.3</u> (стр.167 от ПУ на НПЦБ.	150	Държавен бюджет, НДЕФ, ОП ООС, ПУДООС	До 2025 г. проект за сграда 2026-2027 г. Процедиране на нов ПУНПЦБ	Осигуряване на добро състояние на защитените територии; Изпълнение на проект за изграждане /реконструкция на сграда в гр. Троян с пл. 200 кв м.	Изпълнение на проект за сграда до 2025 г. Протоколи от консултации, обществено обсъждане на нов ПУНПЦБ	Община Троян ДНПЦБ, МОСВ, РИОСВ, ИАОС, БДДР, ОД на МВР Ловеч, РСПБЗН Ловеч, др.
М2.4.3. Активно партньорство с НП „Централен Балкан“ по: Програма за партньорства: Проект – Развитие на екотуризма Проект – Насърчаване на бизнес-предприемачеството в Парка Проект – Прилагане на програма за партньорски дейности с представители на местната и центр. власт Проект – Обучение на водачи и туроператори Проект – Обучение на заинтересованите събирачи от околпарковата зона за устойчиво използване на ресурсите Проект – Повишаване осведомеността на целеви групи от населени места около Парка	40	Държавен бюджет, НДЕФ, ОП ООС, ПУДООС	До 2025 г	Срещи, обучения, разпространение на информационни материали, както и ангажиране в преки консервационни дейности - маркиране, мониторинг на биоразнообразието и др. Съхраняване на биоразнообразието в Общината.	Стр 162 от ПУ на Национален парк „Централен Балкан 2016-2025 г.-Програма за партньорства:	Община Троян ДНПЦБ, МОСВ, РИОСВ, ИАОС, БДДР, ОД на МВР Ловеч, РСПБЗН Ловеч, др.

M2.4.4. Изграждане на нови и поддържане на съществуващи екопътеки в общината	50	ОП ООС, ПУДООС	Постоянен	Съхраняване на биоразнообразието в Общината.	км/изградени /поддържани пътеки	ДНПЦБ, РИОСВ, НПО, Общинска администрация
M2.4.5. Осигуряване на възможност за подаване на сигнали от граждани свързани с нарушения на забраните в защитените зони сигнали за бедстващи животни и птици на територията на Община както и за подаване на предложения за развитие и опазване на биоразнообразието	Служебен Ангажи - мент	Общинска администрация;	Постоянен	Контрол по сигнали, съхраняване на биоразнообразието в Общината.	“зелен телефон” Бр протоколи от проверки, бр. Обработени предложения	Общинска администрация, РИОСВ, др.
M2.4.6. Развитие на туристическа дестинация водопад „Лопушница“	50	Община Троян	2023 г.	Опазване и популяризиране на природна забележителност	Проектиране и изпълнение на проект	Община Троян Д., Общинска собственост и икономика“
M2.4.7. Поддържане на актуален регистър на билкозагответелни те пунктове в общината.	-	Общински бюджет	Ежегодно до 2028 г.	Опазване на ресурсите от лечебни растения	Справка на сайта на общината	Общинска администрация, РИОСВ
M2.4.8. Ежегодно публикуване на информация за видовете лечебни растения поставени под специален режим на опазване съгласно Зап. на МОСВ и указания на РИОСВ	-	Общински бюджет	Ежегодно до 2028 г.	Опазване на ресурсите от лечебни растения	Справка на сайта на общината	Общинска администрация, МОСВ, РИОСВ
M2.4.9. Ежегодни проверки за спазване на забраната за събиране на билки под специален режим на опазване както и за спазване на разрешени те количества в разрешителния документ за добив	9	Общински бюджет	Постоянен	Опазване на ресурсите от лечебни растения	Бр. протоколи от проверки Годишни справки за издадени разрешителни добив	Общинска администрация, РИОСВ
M2.4.10. Информационни кампании с цел запознаване на населението в общината с биологичното разнообразие на нейната територия, както и с неговия природоза	10 (на кампании) мин. 7 кампании	Общински бюджет, и други външни и национални финансиращи структури	Ежегодно до 2028 г.	опазване на биологичното разнообразие	Бр. проведени кампании/семинари	Общинска администрация, НПО, РИОСВ, Научни организации

щитен и законов статут и начини те за опазването му						
Специфична цел 2.5. Прилагане на мерки за устройство и застрояване, съобразени с климатичните промени и с опазване на околната среда						
Мярка /Дейност	Бюджет (хил лв.)	Източници на финансиране	Срок за реализация	Очакван резултат	Индикатор за изпълнение	Отговорни институции
M2.5.1. Идентифициране на изпаднали във физическа деградация територии в селищните граници на Троян и селата (бившите стопански дворове на ТКЗС, промишлени и други изоставени терени) и стимулиране (посредством данъчни облекчения и/или тежести) обвързани с кратки срокове за инициране на устройствено планиране, реструктуриране и обновяване.	250	Общински бюджет	До края на 2026 г	Изготвяне на пуп и възлагане на проекти за реструктуриране; или почистване и естетизиране на огради и имоти; или излизане на имотния пазар; или плащане на завишени данъци	Бр. ПУП-ове; Бр. почистени/ естетизирани огради / имоти; Активиран имотен пазар;	Общинска администрация,
M2.5.2. Създаване на предпоставки за развитие на потенциала на общински терени в гр. Троян (пазар, стоково тържище, автогара)	35	Общински бюджет	2024 г	Регенериране, устройване на съвременна жизнена среда	Създаване на ПУП-ПРЗ за развитие на територията.	Община Троян Дирекция „Устройство на територията“
M2.5.3. Развитие на крайградските територии (планове за улична регулация за крайградски райони, в които ще се реализират редица градски функции)	26	Общински бюджет	2024 г	Регенериране, устройване на съвременна жизнена среда	(ПУР) за крайградски райони	Община Троян Дирекция “Устройство на Територията”
M2.5.4. Рехабилитация и модернизация на системи за външно изкуствено осветление на територията на община Троян, етапно изграждане	651	Външно финансиране	2023 г.	Въвеждане на енергоспестяващи технологии в уличното осветление	Изпълнение на работен проект	Община Троян Д-я “Строителство Д-я “Анализ, планиране и проекти”
M2.5.5. Възстановяване на горския потенциал на общинските	35	Общински бюджет	2023 г.	Регенерация на	Бр. Засадени дървета	Д-я „Общинска собственост и

горски територии				природни територии и превенция на риска		икономика“
M2.5.6. Стопанисване и контрол при добив на дървесина от общинските гори. Подобряване икономическата стойност на горите, залесителни мероприятия.	200	СПРЗСР	2024-2028 г включително	Регенерация на природни територии и превенция на риска	Бр. протоколи от проверки; Състояние на горите; % ново-залесени площи в горския фонд	СПРЗСР Общинска администрация
M2.5.7. Изграждане на подпорна стена в ОУ „Иван Хаджийски“	45	Общински бюджет	2022 г.	Регенерация на природни територии и превенция на риска	Изпълнение на проект	Община Троян Дирекция “Строителство”
M2.5.8. Приоретизирано прилага не на покривно озеленяване гарант за: чист въздух; подобрена топлоизолация, шумоизолация; хидроизолация; бързо връщане (изпарение) на дъждовната вода в атмосферата, вместо вливане в канализация; предотвратено преливане на улици и воронки; красива пета фасада,гостоприемна за хора и птици среда.	-	Общински бюджет	постоянен	Чист въздух; Подобрена топлотехника; Опазена чистота на дъждовната вода; Естетизирана и здравословна среда.	Брой изпълнени покривни озеленявания	Общинска администрация Дир. „Устройство на територията
Превенция и управление на риска от свлачища, срутища, след наводнения	560	ОПОС,ПУДООС, ДБ, Общински бюджет и др.	2021 – 2028 г.	Превенция и управление на риска	Бр.реализирани укрепвания	Общинска администрация, МРРБ, БДДР и др.
Доставка и въвеждане в експлоатация на съоръжения, оборудване за предотвратяване и борба с полски и горски пожари	490	ОПОС, СПРЗСР, ДБ, Общински бюджет	2021 – 2028 г.	Превенция и управление на риска	Бр. реализирани съоръжения	Общинска администрация, РСПБЗН

Стратегическа цел 3. Мерки за ограничаване и адаптация към изменението на климата

Специфична цел 3.1. Прилагане на общите принципи и изисквания, свързани с изменението на климата, и включване на съображенията за

адаптация в местните планови документи и програми на община Троян						
Мярка /Дейност	Бюджет (хил лв.)	Източници на финансиране	Срок за реализация	Очакван резултат	Индикатор за изпълнение	Отговорни институции
МЗ.1.1. Хармонизиране на местната нормативна уредба с националното и европейско законодателство		Общински бюджет ОП ООС, ПУДООС, др.	Постоянен	Смекчаване и адаптация към изменението на климата	Бр. адаптирани нормативни актове на община Троян	Общинска администрация
МЗ.1.2. Изпълнение на ОУПО Троян, ПИРО, на Планове за действие към секторните програми в областта на опазване на околната среда: Управление на отпадъците, др.. наредби, програми, планове за защита, заповеди...	-	Общински бюджет	До 2028 г и в рамките на срока на действие на плана	Смекчаване и адаптация към изменението на климата	Годишни отчети на изпълнението на планове и програми	Общинска администрация
МЗ.1.3. Актуализиране и изпълнение, както и ежегоден отчет на общинската програма за опазване на околната среда.	-	Общински бюджет	2021-2028г.	Стратегия за опазване на околната среда и приобщаване на обществеността при изпълнението ѝ		Общинска администрация
МЗ.1.4. Допълване на Наредбата за изграждане и опазване на зелената система на територията на община Троян с норми: - За крайпътното и уличното озеленяване; - За вертикалното озеленяване; - За покривното озеленяване	-	Общински бюджет	До 2024	Повишена екологосъобразност на действащата наредба	Изменена допълнена местна наредба	Общинска администрация
Специфична цел 3.2. Формиране на партньорски модели и мрежи за подобряване на екологичната обстановка и качеството на живот в община Троян						
Мярка /Дейност	Бюджет (хил лв.)	Източници на финансиране	Срок за реализация	Очакван резултат	Индикатор за изпълнение	Отговорни институции

М3.2.1. Умен / интелигентен град : Нови технологии за ефективно управление на всички активи на града –транспорт, болници, училища, ВиК мрежи, системи за почистване и други; монтиране на станция за контрол и замерване на вредните емисии/фини прахови частици; умно паркиране, вграждане на „изкуствен интелект“ в добре изградена система за видеонаблюдение в общината; управление на улично осветление	30	Общински бюджет	2025 г.	Партньорство между институциите,общинска администрация, неправителствени организации и хората за укрепване на институционалния капацитет и сътрудничество. Ефективно управление на всички активи на града;	Спестена енергия; Спестена вода; Завишен контрол върху замърсители на околната среда; Подобрени комунални услуги; Подобрена жизнена среда;	Община Троян Дирекция “Устройство на Територията” и партньори
М3.2.2. Изграждане на система за предупреждение, наблюдение, прогнозиране и сигнализиране във връзка с климатичните изменения Секторни политики	200	ОПОС, МОСВ, ДБ, Общински бюджет, други	2021 – 2028 г.	Превенция и управление на риска	Изпълнение на проект	Община Троян, БДДР, РСНРЗН, НИМХ, други
М3.2.3.Привличане на неправителствени организации с активни позиции за опазване на околната среда за изпълнение на съвместни проекти	-	Общински бюджет	Постоянен	Повишаване на екологичната ангажираност на обществеността	Бр. съвместни проекти	Общинска администрация
М3.2.4. Оказване на съдействие при подготовка на проекти свързани с околната среда на НПО, читалища, учебни заведения, различни фирми и организации	-	Общински бюджет	Постоянен	Повишаване на екологичната ангажираност на обществеността	Бр. съвместни проекти	Общинска администрация
М3.2.5. Активиране на сътрудничество и взаимодействие, и сключване на договори с организации по оползотворяване за отпадъците за всички потоци от масово разпространени отпадъци	-	Общински бюджет	2023 г.	Разширена, оптимизирана система за разделно събиране на отпадъци	Документи от предадени за оползотворяване МРО	Общинска администрация и юридически лица - партньори по договори
М3.2.6. Защита от вредното въздействие на водите.	Съгласно класифика	Общински бюджет, Държавен бюджет,	Съгласно Наредба от	Предотвратяване на	Бр. Протоколи, от техническите	Общинска администрация,

Осъществяване ¹⁸ на техническа и безопасна експлоатация на язовирните стени и на съоръженията им. Назначаване на комисии за извършване на технически прегледи на язовири	цията на язовира	Европейски фондове, др. финансови структури	31.01 2020 г. за условията и редът за ...	екологични бедствия; опазена околна среда, инфраструктура и човешко здраве.	прегледи, които се подписват от всички членове на комисията	Оператор на язовир, ДАМТН, Областен управител, др.
Специфична цел 3.3. Повишаване на публичната информираност и ангажираност относно екологичните въпроси, в т. ч. и изменението на климата						
Мярка /Дейност	Бюджет (хил. лв.)	Източници на финансиране	Срок за реализация	Очакван резултат	Индикатор за изпълнение	Отговорни институции
М3.3.1. Публикуване на официалната интернет страница на общината на: 1. Уведомления за инвестиционно предложение - първо уведомяване. 2. Обществен достъп до информация по Приложение 2 чл.6 от Наредбата за ОВОС	-	Общински бюджет	Постоянен	Повишаване ангажираността на обществеността по проблемите на околната среда	Бр. публикации	Общинска администрация
М3.3.2. Информационни кампании с цел запознаване на населението в общината с настъпващите промени в климата и свързаните с това заплахи и възможности за опазване на водите, биологичното разнообразие, горите, почвите, човешкото здраве, др./	до 10 (на кампания, мин. десет кампании)	Общински бюджет, и други външни и национални финансиращи структури	Ежегодно до 2028 г.	Повишена екологична култура на общността	Бр. проведени кампании/семинари, срещи, конкурси, публикации др.	Общинска администрация, НПО, РИОСВ, Научни организации
М3.3.3. Адаптиране и адресиране на информационните кампании към различни възрастови групи и към лица от различни стопански	-	Общински бюджет, и други външни и национални финансиращи структури	Постоянен	Повишена екологична култура на разнообразни	Бр. проведени кампании/семинари	Общинска администрация

¹⁸ Наредба за осъществяване на техническата и безопасната експлоатация на язовирните стени и на съоръженията към тях и за осъществяване на контрол за техническото им състояние, Обн. ДВ. бр.9 от 31 Януари 2020

сектори и сфери на социално-икономическа дейност				възрасти и слоеве на общността	ари, срещи, конкурси, публикации др.	
МЗ.3.4. Повишаване на екологичната култура на населението – публикации в местната преса, интернет страница, презентиране на екологични дейности, мероприятия с екологична насоченост.	17	Общински бюджет	Постоянен	Повишена екологична култура и заинтересованост	Бр. Дейности, отчетени в годишни отчети	Общинска администрация
Специфична цел 3.4. Повишаване на административния капацитет на община Троян за изпълнение на екологична политика и реализиране на дейности и проекти в сферата						
Мярка /Дейност	Бюджет (хил лв.)	Източници на финансиране	Срок за реализация	Очакван резултат	Индикатор за изпълнение	Отговорни институции
МЗ.4.1. Повишаване на административния капацитет на служителите от общината за управление на отпадъците и опазване на околната среда.	-	Общински бюджет	Постоянен 2021 – 2028 г	подобрен капацитет по опазване на околната среда.	Познаване на норм. документи и активна позиция в прилагането им	Кмет на община Троян
МЗ.4.2. Създаване на специализирано звено и/или отдел, на пряко подчинение на Заместник-кмет „Устройство на територията и строителството“, което да ръководи, планира и осъществява дейности и контрол по законосъобразността на прилагане на ЗООС, др. специализирани закони по опазване на околната среда и наредбите, програмите свързани с тях на национално ниво и на местните нормативни актове: наредби, програми, планове, заповеди и др.	50	Общински бюджет	2024 г.	Повишена заетост и квалификация на кадрите	Изградена специализирана структура за опазване на околната среда	Общинска администрация

МЗ.4.3. Обучение “цял живот” Участие в национални, регионални, секторни и др. обучения, проекти, семинари, конференции на екологична тема и в частност свързани с климатичните предизвикателства	35	НСОРБ, ДБ, Общински бюджет, др.	Постоянен 2021 – 2028 г.	повишаване на професионалната квалификация на кадри, компетентни по управление на околната среда	Бр.обучения, семинари, др.	Общинска администрация, МОСВ, БАН, МИ, МЗХГ, МТИТС, НПО,НИМХ, МЕ, ИПАЗР, РЗИ, МОН, ИАОС и др.
МЗ.4.4. Развитие на системи за електронно управление. Технологични решения за предоставяните административни услуги на основата на комплексно административно обслужване (КАО);	1 000	Община Троян и ОПДУ	2027 г.	Предоставяне на качествени, леснодостъпни електронни услуги за граждани и бизнес, електронен обмен на документи между администрациите	Удовлетвореност на граждани и бизнес; Високо ниво на мрежова, информационна култура; Повишене на заетост и квалификация	Общинска администрация, „Услуги на гражданите“

10. Система за мониторинг, отчет и контрол на изпълнението на общинската програма.

За да бъдат реализирани поставените с програмата задачи и постигнати заложените в нея цели е нужно предложените действия на Общината по опазване на околната среда да бъдат еднакво добре приети от Общинския съвет, общинското ръководство и съответните секторни специалисти. Изпълнението на конкретните мерки и дейности, които водят до постигане на планираните цели и действия са задължение на Дирекция “Устройство на територията”(в частност еколога на общината и/или въдещо звено/отдел “Екология”), Дирекция „Строителство“, Дирекция „Анализи, планиране и проекти“, Дирекция „Общинска собственост и икономика“, комисията по “Туризм и околна среда” - към ОбС Троян и др.

В съответствие с изискванията на чл. 79, ал. 5 от Закона за опазване на околната среда, Кметът на Общината ежегодно внася в общинския съвет отчет за изпълнението на програмата, а при необходимост – и предложения за нейното допълване и актуализиране. В тази връзка в настоящата програма се предлага отчетът да се изготвя и внася в Общинския съвет до 31 март всяка година заедно с информацията за изпълнението на Общинската програма за управление на отпадъците през предходната календарна година. Екземпляр от двата отчета се представя за информация и в РИОСВ Плевен.

Наблюдението и оценката на ОПООС ще се извършва с оглед постигането на ефективност и ефикасност от изпълнението ѝ. Предметът на наблюдение включва изпълнението на целите и приоритетите на Програмата, организацията и методите на изпълнение, прилагани от съответните административни структури, организациите и юридическите лица, участващи в изпълнението им. Наблюдението, както и изпълнението на програмата е отговорност на Кмета на Общината и Дирекция “Устройство на територията”(в частност еколога на общината и/или въдещо звено/отдел “Екология”), Дирекция „Строителство“, Дирекция „Анализи, планиране и проекти“, Дирекция „Общинска собственост и икономика“, комисията по “Туризм и околна среда” - към ОбС Троян и др.

Целта на мониторинга е да отбелязва отклоненията от плана достатъчно рано, за да бъде възможно тяхното коригиране, преди последствията от тях да станат толкова сериозни, че да не могат да бъдат преодолени. Това, което е важно в случая и не бива да бъде забравяно, е необходимостта мониторингът да бъде извършван достатъчно често, за да могат да бъдат коригирани отклоненията от направените планове. В практически порядък системата на мониторинга трябва да отговаря на поставените задачи.

Член 79, ал.5 ЗООС регламентира, че общинските програми за опазване на околната среда могат да бъдат допълвани и актуализирани при необходимост. Необходимост от актуализацията на Програмата за опазване на околната среда на Община Троян може да възникне основно поради следните причини:

- в резултат от въздействието на „външни” фактори като например промени в изискванията на европейското и българското законодателство, които налагат промяна в заложените стратегически и програмни цели в областта на опазването на околната среда и в съответните програмни мерки;
- поради неизпълнение или значително изоставане в изпълнението на програмните мерки;
- при констатации за отклонение в набелязаните тенденции на целевите индикатори, въпреки изпълнението на основните пакети от приоритетни мерки, което налага прилагането на допълнителни мерки към вече приетите или вместо някои от приетите мерки, които не дават очаквания предварително резултат.

Законодателството (Закон за управление на отпадъците, Закон за чистотата на атмосферния въздух, Закон за почвите) регламентира, че програмите за управление на отпадъците, програмите за намаляване нивата на замърсителите и за достигане на утвърдените норми (изготвят се в случаите, когато в даден район общата маса на емисиите довежда до превишаване на нормите за вредни вещества (замърсители) в атмосферния въздух) и програмите за опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите за общините са неразделна част от Общинската програма за опазване на околната среда на дадената община.

Мерките от планове за действие на горепосочените програми, са неразделна част от съответната общинска програма за опазване на околната среда.

Измененията, допълненията и актуализацията на Общинската програма за опазване на околната среда се приемат от Общински съвет–Троян по предложение на Кмета на Общината.

11. Приложения

11.1. Приложение "Източници на информация":

Настоящата Програма е разработена и се базира на анализа и изводите в предходни разработки на общински екологични, стопански, финансови и други проучвания и документи за Община Троян, както следва:

- Общ устройствен план на община Троян;
- План за интегрирано развитие на Община Троян 2021-2027 г.;
- Общински план за развитие на Община Троян 2014-2020 г.;
- Общинска програма за опазване на околната среда 2013-2020 година, (приета с Решение на ОбС-Троян № 443/31.10.2013 г.):
 - Отчет ОПООС за 2017 г.
 - Отчет ОПООС за 2018 г.
 - Отчет ОПООС за 2019 г.
 - Отчет ОПООС за 2020 г.
- Актуализирана програма за управление на дейностите по отпадъците на Община Троян 2016-2020 г. (приета с Решение на ОбС № 294/24.11.2016 г. с изм. и доп.):
 - Отчет ПУО за 2018 г.
 - Отчет ПУО за 2019 г.
 - Отчет ПУО за 2020 г.
- Програма за намаляване на нивата на замърсителите и за достигане на нормите за качество на атмосферния въздух (КАВ), по показател фини прахови частици (ФПЧ10) на територията на Община Троян 2016-2020 г.
 - Отчет КАВ за 2018 г.
 - Отчет КАВ за 2019 г.
 - Отчет КАВ за 2020 г.
- Програма за енергийна ефективност на Община Троян 2019-2024 г.;
- Програма за насърчаване използването на енергия от възобновяеми източници и биогорива за период 2012 – 2022;
- Програма за насърчаване използването на енергия от възобновяеми източници и биогорива за период 2020 – 2023;
- Наредба № 1 за опазване на обществения ред на територията на Община Троян (приета с Решение № 391/25.07.2013 на ОбС-Троян с изм. и доп.);
- Наредба № 9 за управление на отпадъците на територията на Община Троян с изм. и доп.
- Наредба за изграждане и опазване на зелената система на територията на Община Троян с изм. и доп., (приета с Решение на ОбС № 960/29.05.2019 г.);
- Наредба за гробищните паркове на територията на Община Троян (приета с Решение на ОбС № 960/29.05.2019 г.);

- Наредба № 10 за обема на животновъдната дейност и местата за отглеждане на селскостопански животни на територията на община Троян;
- Наредба за управление на общинските горски територии, собственост на Община Троян (приета с Решение на ОбС № 306/28.03.2013 г., изм. Реш.на ОбС № 414/26.09.2013 г.);
- Програма за управление и разпореждане с имотите - общинска собственост в Община Троян през 2021 г.(приета с Решение на ОбС № 324/18.02.2021 г)
- Програма за развитието на туризма в Община Троян за 2021 (приета с Решение на ОбС № 325/18.02.2021 г)
- Програма за овладяване на популацията на безстопанствените кучета в Община Троян
- Програма за решаване проблемите във водоснабдяването на малките населени места;
- Заповед № 1031/27.07 2021, на Кмета на Община Троян за ползване на питейни води;
- Заповед № 242/22.02 2021, на Кмета на Община Троян за превенция на пожари; и др.

Нормативна уредба. Законодателство:

Основните изисквания за опазване на околната среда, респективно функциите на различните администрации, са въведени чрез следните секторни закони, съобразно които се изготвя Общинската програма за опазване на околната среда:

- Закона за опазване на околната среда (ЗООС);
- Закона за опазване на чистотата на атмосферния въздух (ЗЧАВ);
- Закона за управление на отпадъците (ЗУО);
- Закона за водите (ЗВ);
- Закона за почвите (ЗП);
- Закона за лечебните растения (ЗЛР);
- Закон за лова и опазване на дивеча (ЗЛОД);
- Закона за защитените територии (ЗЗТ);
- Закона за биологичното разнообразие (ЗБР);
- Закон за ограничаване изменението на климата.
- Закон за защита от вредното въздействие на химичните вещества и смеси;

Хоризонтално законодателство

- Закон за опазване на околната среда(ЗООС)
- Наредба за условията и реда за извършване на оценка на въздействието върху околната среда (ДВ, бр. 25/18.03.2003 г. посл. изм. и доп. ДВ. бр.67 от 23.08.2019 г.)
- Наредба за условията и реда за извършване на екологична оценка на планове и програми (ДВ, бр. 57/2004 г., посл. изм. и доп.ДВ.бр. 67 от 23.08.2019 г.)

Качество на въздуха:

- Закон за опазване чистотата на атмосферния въздух (обн. ДВ бр.45/28.05.1996 г., посл.изм. и доп. ДВ., бр. 8115.10.2019 г.). Урежда изисквания към емисии от източници, към качеството на атмосферния въздух, изисквания към продукти и процеси, събиране и предоставяне на информация, санкции за нарушители, задължения на държава, общини, физически и юридически лица.
- Наредба №1/2005 г. за норми за допустими емисии на вредни вещества (замърсители) изпускани в атмосферата от обекти и дейности с неподвижни източници на емисии (обн. в ДВ.бр.64/2005 г.) ;
- Наредба №6/1999 г. за реда и начина за измерване на емисиите от вредни вещества, изпускани в атмосферния въздух от обекти с неподвижни източници (обн. ДВ.бр.31/1999 г., посл. изм. и доп. ДВ.бр.61/28.07.2017 г.);
- Наредба №7/1999 г. за оценка и управление качеството на атмосферния въздух (обн. в ДВ.бр.45/1999 г.);

- Наредба №10/2003 г. за норми за допустими емисии (концентрации в отпадъчни газове) на серен диоксид, азотни оксиди и общ прах, изпускани в атмосферния въздух от големи горивни инсталации (обн. в ДВ.бр.93/21.10.2003 г., посл. изм. и доп. ДВ.бр.63/31.07.2018 г.);
- Наредба №12/2010г. за норми на серен диоксид, азотен диоксид, фини прахови частици, олово, бензен, въглероден оксид и озон в атмосферния въздух (обн. В ДВ.бр.58/30.07.2010 г.).
- Национална програма за контрол на замърсяването на въздуха (2020 - 2030 г.);
- Национална програма за подобряване качеството на атмосферния въздух (2018-2024 г);

Управление на отпадъците:

- Закон за управление на отпадъците (обн. ДВ, бр. 53/13.07.2012 г., посл. изм. и доп.ДВ., бр.19/05.03.2021г). Урежда екологосъобразното управление на отпадъците като съвкупност от права, задължения, решения, действия и дейности, свързани с образуването и третирането им, както и различни форми на контрол. Със ЗУО е въведена йерархия за управление на отпадъците с първи приоритет предотвратяване на образуването на отпадъците, следвано от оползотворяването им и на последно място екологосъобразното им обезвреждане. Законът регламентира задълженията на лицата, извършващи дейности по третиране и транспониране на отпадъците. Определя контролните органи и обхвата на тяхната компетентност.
- Закон за ратификация на Базелската конвенция за контрол на трансграничния превоз на опасни отпадъци и тяхното третиране (обн. ДВ. бр.8 от26.01.1996 г.);
- Наредба № 1/2014 г. за реда и образците, по които се предоставя информация за дейностите по отпадъците, както и реда за водене на публични регистри (обн., ДВ, бр. 51/2014 г. изм. и доп. ДВ.бр30/31.03.2020 г.);
- Наредба №2 за класификация на отпадъците (обн. ДВ, бр.46 /01.06.2018 г.);
- Наредба № 3 за изискванията към инсталации, произвеждащи титанов диоксид (обн. ДВ, бр. 49/04.06.2013 г.)
- Наредба №4 за условията и изискванията за изграждането и експлоатацията на инсталации за изгаряне и инсталации за съвместно изгаряне на отпадъци (обн. ДВ, бр. 36 /2013 г. изм. и доп. ДВ.бр.82/05.10.2018 г);
- Наредба № 6 за условията и изискванията за изграждане и експлоатация на депа и на други съоръжения и инсталации за оползотворяване и обезвреждане на отпадъци (обн. ДВ, бр. 80/2013 г., посл. изм. ДВ.,бр.13/07.02.2017г.);
- Наредба №7 за изискванията, на които трябва да отговарят площадките за разполагане на съоръжения за третиране на отпадъци (обн., ДВ, бр. 81/2004 г.);
- Наредба № 7 от 19.12.2013 г. за реда и начина за изчисляване и определяне размера на обезпеченията и отчисленията, изисквани при депониране на отпадъци (обн., ДВ, бр. 111 от 27.12.2013 г., посл. изм. ДВ. бр.7/20.01.2017г.)
- Наредба за разделно събиране на биоотпадъците, приета с ПМС № 275 от 06.12.2013 г. (обн. ДВ, бр. 107 от 13.12.2013 г., посл. изм. ДВ. бр.47/05.06.2018 г.)
- Наредба за разделно събиране на биоотпадъци и третиране на биоразградимите отпадъци, приета с ПМС № 20 от 25.01.2017 г. (обн. ДВ, бр. 11 от 31.1.2017 г.).
- Наредба за управление на строителните отпадъци и за влагане на рециклирани строителни материали, приета с ПМС 277 от 5.11.2012 г. (обн., ДВ, бр. 89 /2012 г., в сила от 13.11.2012 г.)
- Наредба за изискванията за третиране и транспортиране на производствени и опасни отпадъци (приета с ПМС № 53 от 1999 г., ДВ, бр.29/1999 г.)
- Наредба за опаковките и отпадъците от опаковки (обн., ДВ, бр. 85/06.11.2012 г., изм. и доп., бр. 60/20.07.2018 г.)
- Наредба за излезлите от употреба моторни превозни средства (обн., ДВ, бр. 7 от 25.01.2013 г., в сила от 25.01.2013 г., изм. и доп.ДВ.бр.60/20.07.2018 г.)
- Наредба за реда и начина за оползотворяване на утайки от пречистването на отпадъчни води чрез употребата им в земеделието (обн., ДВ, бр. 63 от 12.08.2016 г.).
- Наредба за батерии и акумулатори и за негодни за употреба батерии и акумулатори (обн., ДВ, бр. 2 от 8.01.2013 г., изм. и доп., бр. 51 от 11.06.2013 г., в сила от 11.06.2013 г.)

- Наредба за отработените масла и отпадъчните нефтопродукти (обн. ДВ. бр.2 от 08.01.2013г.)
- Наредба за изискванията за реда и начина за инвентаризация на оборудване, съдържащо полихлорирани бифенили, маркиране и почистване, третиране и транспортиране на отпадъци, съдържащи полихлорирани бифенили (обн., ДВ, бр. 70 от 22.08.2014 г.)
- Наредба за излязлото от употреба електрическо и електронно оборудване (обн. ДВ, бр. 100 от 19.11.2013 г., в сила от 01.01.2014 г., изм. и доп.ДВ.бр.60/20.07.2018 г.)
- Наредба за определяне на реда и размера за заплащане на продуктова такса за продукти, след употребата на които се образуват масово разпространени отпадъци (обн., ДВ, бр. 53 от 10.06.2008 г., посл. изм. бр. 100 от 19.11.2013 г., в сила от 1.01.2014г.).
- Наредба за изискванията за третиране на излезли от употреба гуми (обн. ДВ. бр.73 от 25.09.2012 г., изм. и доп. ДВ.бр.60/20.07.2018 г.)

Качество на водите:

- Закон за водите (обн.ДВ, бр. 67 / 27.07.1999г., в сила от 28.01.2000г., посл. изм. и доп., бр. 12 от 3.02.2017 г. изм. и доп. ДВ.бр.213/13.03.2020 г.). Определя условията за опазването и използването на водите и водните обекти.;
- Наредба №1/10.10.2007 г. за проучване, ползване и опазване на подземните води (ДВ, бр. 87/30.10.2007 г., посл. изм. и доп. ДВ. бр.102/23.12.2016г.);
- Наредба №1/11.04.2011 г. за мониторинг на водите (ДВ, бр.34/29.04.2011 г., посл. изм. и доп. ДВ. бр. 20/15.03.2016 г.);
- Наредба №2 за опазване на водите от замърсяване с нитрати от земеделски източници (ДВ, бр. 27/11.03.2008 г.,посл. изм. и доп. ДВ. бр.97/09.12.2011 г.);
- Наредба № 2/08.06.2011 г. за издаване на разрешителни за заустване на отпадъчни води във водни обекти и определяне на индивидуалните емисионни ограничения на точковите източници на замърсяване (обн. ДВ., бр. 47/21.06.2011г., изм. и доп. ДВ. бр.48/27.06.2015 г.);
- Наредба №3/16.10.2000 г. за условията и реда за проучване, проектиране, утвърждаване и експлоатация на санитарно-охранителните зони около водоизточниците и съоръженията за питейно – битово водоснабдяване и около водоизточниците на минерални води, използвани за профилактични, питейни и хигиенни нужди (обн.ДВ, бр. 88/27.10.2000 г.);
- Наредба №4 за изискванията към качеството на води, предназначени за обитаване от риби и черупкови организми (ДВ бр. 88/27.10.2000 г.);
- Наредба №5/30.05.2008 г. за управление качеството на водите за къпане (обн. ДВ.бр. 53/10.06.2008 г.,изм. и доп. ДВ. бр.5/18.01.2013 г.);
- Наредба №6 за емисионни норми за допустимо съдържание на вредни и опасни вещества в отпадъчните води, зауствани във водни обекти (ДВ, бр.97/2000 г., и.д. ДВ. бр.24/2004 г.);
- Наредба №7/14.11.2000 г. за условията и реда за заустване на производствени отпадъчни води в канализационните системи на населените места (ДВ, бр. 98/01.12.2000 г.);
- Наредба № 9/2001 г. за качеството на водата, предназначена за питейнобитови цели (обн. ДВ., бр. 30/2001 г., посл. изм. и доп. ДВ., бр.102/12.12.2014 г.);
- Наредба за реда и начина на оползотворяване на утайки от пречистването на отпадъчни води чрез употребата им в земеделието (обн., ДВ., бр.63/12.08.2016 г.).

Защита на природата:

Общите принципи и мерки за опазване на биологичното разнообразие са описани в ЗООС. Опазването и устойчивото ползване на биологичното разнообразие е регламентирано в следните закони:

- Закон за биологичното разнообразие (ДВ,бр.77/09.08.2002г., посл. изм.ДВ,бр.98/27.11.2018г)
- Закон за защитените територии (ДВ, бр.133/11.11.1998 г., посл. изм. ДВ, бр.1/03.01.2019г.)
- Закон за лечебните растения (ДВ, бр. 29/ 07.04.2000 г., посл. изм. ДВ, бр.96/01.12.2017 г.);
- Закон за лова и опазване на дивеча (ДВ,бр.78/2000 г., посл.изм..ДВ.бр.74 /20.09.2019 г.);
- Закон за рибарството и аквакултурите (ДВ,бр.41/2001г., посл. изм. ДВ. бр.98/13.12.2019 г.) и подзаконовите нормативни актове към тях:

- Наредба за условията и реда за разработване на планове за управление на защитени територии (ДВ, бр.13/2000 г., посл. изм. и доп. ДВ. бр.55/07.07.2017 г.);
- Наредба за условията и реда за извършване на оценка за съвместимостта на планове, програми, проекти и инвестиционни предложения с предмета и целите на опазване на защитените зони (ДВ, бр. 73/11.09.2007 г., посл.изм. и доп. ДВ.бр.94/30.11.2012 г.);
- Наредба № 2 от 20.01.2004 г. за правилата и изискванията за събиране на билки и генетичен материал от лечебни растения, издадена от министъра на околната среда и водите (ДВ бр.14/20.02.2004 г.);

Защита на почвите:

- Закон за почвите (Обн. ДВ. бр. 89 от 6 Ноември 2007 г., изм. ДВ. бр. 98 от 28.11.2018 г)
- Закон за отговорността за предотвратяване и отстраняване на екологични щети (обн. ДВ, бр. 43 от 29.04.2008 г.)
- Закон за опазване на земеделските земи (обн. ДВ, бр.35/1996 г., изм.доп., бр.39/ 20.05.2011 г)
- Закон за защита на растенията, (обн., ДВ, бр. 91/1997 г., изм. и доп., бр. 28 от 5.04.2011 г.)
- Наредба № 26 от 2.10.1996 г. за рекултивация на нарушени терени, подобряване на слабопродуктивни земи, отнемане и оползотворяване на хумусния пласт, (обн. ДВ, бр. 89 от 22.10.1996 г., изм. и доп. – бр. 30 от 2002 г.)
- Наредба № 3 от 1 август 2008 г. за нормите за допустимо съдържание на вредни вещества в почвите (обн. ДВ. бр.71 от 12 Август 2008 г.)
- Наредба № 4 от 12 януари 2009 г. за мониторинг на почвите (обн. ДВ. бр.19 от 13.03. 2009 г.)
- Наредба за инвентаризацията и проучванията на площи със замърсена почва, необходимите възстановителни мерки, както и поддържането на реализираните възстановителни мероприятия (обн., ДВ, бр. 15 от 16.02.2007 г., в сила от 17.08.2007г.)
- Наредба за реда и начина за инвентаризация, проучвания, извършване и поддържане на необходимите възстановителни мероприятия на площи с увредени почви (обн. ДВ.бр.62 от 4 2009 г.)
- Наредба № 36 от 18.08.2004 г. за условията и реда за биологично изпитване, регистрация, използване и контрол на торове, подобрители на почвата, биологично активни вещества и хранителни субстрати. Издадена от министъра на земеделието и горите, (обн., ДВ, бр. 87 от 5.10.2004 г.)
- Национална програма за опазване, устойчиво ползване и възстановяване функциите на почвите 2020-2030 година.

Промислено замърсяване и управление на риска:

- Закон за отговорността за предотвратяване и отстраняване на екологични щети (ДВ.бр.43/ 29.04.2008 г., посл. изм. и доп. ДВ. бр.58/18.07.2017 г.);
- Наредба за условията и реда за извършване на оценка на въздействието върху околната среда (ДВ,бр.25/18.03.2003 г., посл. изм. и доп. ДВ. бр.67/23.08.2019 г.);
- Наредба за условията и реда за извършване на екологична оценка на планове и програми (ДВ. бр.57/02.07.2004 г., посл.изм. и доп. ДВ. бр. 67/23.08.2019 г.);
- Наредба за условията и реда за определяне на отговорността на държавата и за отстраняване на нанесените щети върху околната среда, настъпили от минали действия или бездействия при приватизация (ДВ,бр.66/30.07.2004 г., посл.изм. и доп. ДВ. бр.96/06.12.2011 г.);
- Наредба за условията и реда за издаване на комплексни разрешителни (ДВ.бр. 80/2009 г., посл.изм. и доп. ДВ. бр.67/23.08.2019 г.);

Шум:

- Закон за защита от шума в околната среда (ДВ, бр. 74 /2005 г., в сила от 01.01.2006 г., посл. изм. и доп. бр. 101 от 27.11.2020 г.).
- Наредба № 6 от 26.06.2006 г. за показателите за шум в околната среда, отчитащи степента на дискомфорт през различните части на денонощието, граничните стойности на показателите за

шум в околната среда, методите за оценка на стойностите на показателите за шум и на вредните ефекти от шума върху здравето на населението;

- Наредба за съществените изисквания и оценяване съответствието на машини и съоръжения, които работят на открито, по отношение на шума, излъчван от тях във въздуха. (обн.ДВ, бр. 11/2004 г., посл. изм. ДВ. бр.37/08.05.2007г.)

Химикали:

- Закон за защита от вредното въздействие на химичните вещества и смеси (обн., ДВ, бр. 10/04.02.2000 г., посл. изм. и доп. ДВ.бр. 17/26.02.2019 г.). Урежда условията и реда за пускането на пазара, търговията, вноса, износа и употребата на химични вещества и смеси, държавния контрол, както и правата и задълженията на физическите и юридическите лица, осъществяващи горепосочените дейности.

Генетично модифицирани организми:

- Закон за генетично модифицирани организми (обн. ДВ бр.27/29.03.2005 г., посл.изм. ДВ, бр.58 от18 Юли 2017 г.)

Ядрена безопасност и защита от радиация:

- Закона за безопасно използване на ядрената енергия (ДВ,бр.63/28.06.2002 г., посл. изм. ДВ, бр. 17/25.02.2020 г.).
- Наредба за условията и реда за определяне на зони с особен статут около ядрени съоръжения и обекти с източници на йонизиращи лъчения, приета с ПМС №187/2004 г., (посл. изм. ДВ, бр.55/07.07.2017 г.)
- Наредба за основните норми на радиационна защита, приета с ПМС № 190/2004 г. (обн.ДВ. бр.76/05.10.2012 г.).
- Наредба за радиационна защита при дейности с източници на йонизиращи лъчения, приета с ПМС 200/2004 г. (обн.ДВ,бр.74/24.08.2004 г., посл. изм. ДВ, бр.76/05.10.2012 г.).

Адаптация към климатичните промени:

- Закон за ограничаване изменението на климата (Обн. ДВ. бр.22 от 11 март 2014г.)

11.2. Приложение № 1: Отчет и анализ на изпълнението на дейностите, включени в Общинската програма за опазване на околната среда 2013-2020 година. е изнесено като самостоятелен документ, поради обема на информацията.

11.3. Приложения от подробни анализи към Програмата за опазване на околната среда на Община Троян 2021 - 2028 г.

Приложение № 2 Извадка от публично достъпния Регистър на обекти, които подлежат на контрол по ЗЧАВ на територията на община Троян

Наименование на фирмата седалище и адрес на управление	Наименование на обект, населено място	ЗЧАВ
Ада колор ЕООД-търг. База гр.Троян	Търговия със строителни материали	*
АНН-2 ООД, Троян	Търговия бои	*
Асет мениджмънт България ЕООД"гСофия	Хотел Чифлик- (ново Куул мениджмънтООД)	*
Балканска звезда ЕООД, гр.Троян	Производство на електродвигатели	*
Балканфарма Троян АД, гр. Троян	Производство на лекарствени препарати	*
БГ Пелетс ООД	Производство на чипс и пелети	*
Беневи 90 ЕООД, гр. Троян	Хладилен сервиз, гр. Троян	*
Макролайн ООД с. Калейца	Производство на дървен чипс и пелети	*

България Фуудс ЕООД (Ленокс Фроузън Фуудс ЕООД)	Преработка и консервиране на плодове и зеленчуци, с.Добродан	*
Ведиком ЕООД, гр. Плевен	Бензиностанция с. Старо село	*
“Доверие-Грижа”ЕАД,г.Троян,с. Дебнево	П-во на миешки и почистващи препарати	*
Вектор ООД Троян	Производство на бои и лепила	*
Велде България АД, гр. Троян	Дървообработване, транспорт. на отпадъци	*
Верона 2002 ЕООД, гр.Троян, изх.Плевен	Бензиностанция Лукойл Б-555 № 4404	*
Викис хидравликс ООД	П-во на хидравлични и пневматични съоръж.	*
Винпром Троян АД	Производство на плодови спирт гр. Троян	*
Витекс - Троян АД гр. Троян	П-во на текстил гр. Троян, трансп. отпадъци	*
Габи комерс - Христова ЕТ	Автосервиз с.Балканец, ул. Чучул, № 7	*
Гадевски ООД гр. Троян	Производство на мебели с.Белиш	*
Глобал Дайнамикс ЕООД, гр. Троян	Производство на мебели, гр. Троян	*
ДАД ООД с. Чифлик	Хотел Балкан с. Чифлик	*
Димко 6 ЕООД гр. Троян	Строителство	*
Диниба - Д. Влаховски ЕТ гр.Троян	Производство на мебели с.Балабанско	*
Динимекс ООД, с.Балканец	Мебелно предприятие, с.Балканец	*
ДК Йордан Лишев ЕТ гр.Троян	Хладилен сервиз гр.Троян	*
Добреви - Троян и сие СД гр. Троян	Производство на мебели, с. Балабанско	*
Дочо Ковачев, гр.Троян, жк Лъгът, бл. 4	Производство на вата, с.Шипково, транс. отпадъци	*
Дренски ЕООД с. Орешак	Търговия и разфасовка на химични препарати	*
Еко Брик ООД	Производство на екобрикети	*
Еко Рима ООД, с.Врабево	Производство на млечни продукти, с.Врабево	*
Елеганс мебел ЕООД	Производство на мебели, с.Орешак	*
Елимекс ЕООД- Иван Радевски ЕТ	Производство на мебели, гр.Троян	*
Елита ООД гр. Троян	Производство на мебели	*
Елма 13 ООД, Троян	Производство на мебели,с. Балабанско	*
Елпром Троян 1 ЕООД (Елмат ех АД)	Производство на електродвигатели гр.Троян	*
Зюмбюлски ООД гр. Троян	Месопреработка гр. Троян	*
Ибрямов ООД - с. Борима	Бензиностанция (№ 4406) с. Борима	*
Изи паркет ООД с. Бели Осъм	Производство на паркет	*
Инвест стил ЕООД, гр.Троян	Бензиностанция Кампос ойл гр. Троян	*
Йоана -89 ЕООД - гр. Троян	Бензиностанция Йоана 12 с. Орешак	*
Йоана 89 ЕООД (Верона-2002 ООД) Троян	Бензиностанция Йоана 7 гр. Троян	*
Йоана 89 ЕООД, гр. Троян	Бензиностанция Йоана 1, гр.Троян	*
Йоана 89 ЕООД, гр. Троян	Бензиностанция Йоана 2,гр. Троян	*
Калинел ЕООД ,Троян, ул. Лакарница	Производство на текстил гр. Троян	*
Кеш-Красимир Христов ЕТ, Добродан	Производство на маси и столове с.Добродан	*
Кондов Екопродукция ЕООД гр. София	Млекопреработвателно пред. - с. Старо село	*
Кооперация Обнова с.Черни Осъм	Дървообработване с. Ч.Осъм, транс. Отпад.	*
Копа хидросистем ООД	П-то на детайли за хидравлични цилиндри	*
Линка ООД гр. Троян	Преработка на гъби и хладилна база	*
Мадел ООД	Производство на изделия от дър. материал	*
Максима България ЕООД	Троян Търг.верига Т-маркет гр.Троян	*
Марвик енерджи ЕООД ПИ 35290.9.165, с.Калейци	ЕЕК за термична газификация на органични дървесни отпадъци/ слама, мощ. до 500 kW,	*

Маринеро къмпани ЕООД, гр.Троян	Бензиностанция с.Врабево,ул.Г.Димитров2	*
МБАЛ Троян	Здравно заведение гр. Троян	*
Мебели Тодоров ЕООД	Производство на мебели с. Белиш	*
Мебеликс ООД гр. Троян	Производство на мебели с.Добродан	*
Милвена ООД, София	Обработка на агнешки кожи	*
Минко Топалски ЕТ гр. Троян	Сервиз за автоклиматици, кв. Ливадето	*
М. Чолаков -Хр. Чолаков г.Троян ЕТ	Колбасарски цех с.Калейца	*
Монолит-73 ЕООД гр. Троян	Търговски обект	*
Мултиимпекс ЕООД, гр. Троян	П-во на смески за строителството, с.Орешак	*
Община Троян	задължения по екологичното законодателство	*
Петелев - Н. Георгиев, гр. Троян	Хладилен сервиз, гр. Троян	*
Петрол АД - София, гр. Троян	Бензиностанция № 4405, - изх за Беклемето	*
Петрол АД - София	Бензиностанция № 4414, с. Орешак	*
Рико стил ЕООД гр. Троян	Производство на мебели гр.Троян	*
Родопа Троян ООД	Преработка на месо	*
Ромпетрол България ЕООД	Бензиностанция Ромпетрол, гр.Троян	*
САВ 2016 ЕООД - Троян	Месни произведения	*
Савел ЕООД гр. Троян	Производство на мебели гр.Троян	*
СиС-Иван Самичков ЕТ г.Троян	Търговия със строит. м-ли, трансп. Отпад.	*
Сками 12 ЕООД, гр.Троян	Бензиностанция гр. Троян, м. Ливадето	*
Сками 12 ЕООД, гр.Троян	Бензиностанция гр.Троян, ул. А.А.Балевски	*
Софарма АД фармацевтичен завод	П-во на лекарствени препарати с.Врабево	*
Спектра 2009 ООД	Търговия със строителни материали	*
Стара планина РПК	Хладилник, гр. Троян	*
Стелиян Пейковски ЕТ гр. Троян	Производство на мебели с.Балабанско	*
Стеф 03 ЕООД	хранителен магазин - верига „Life“, г.Троян	*
Стефан Вълев ЕООД гр.Троян	Търговия със строителни материали	*
Строител -Л.Цанкова ЕТ -Троян	Строителство	*
Тера - арт - 2001 ЕООД с. Орешак	Производство на мебели с. Орешак	*
Техра ЕООД гр.София	Мелница гр. Троян	*
Тоникс 96 ООД гр. Троян	Производство на мебели гр.Троян	*
Топ ауто76ЕООД, кв.Ливадето, с.Орешак	Автосервиз с. Орешак, площадка за ДО	*
Троя техООД, с.Балканец,ул."Г.Карцов" 3	Производство на пелети, с.Балканец	*
Ултрастил-Тончева и Тончев с-ие СД	Производство на мебели с.Черни Осъм	*
Универсалстрой ООД, гр. Троян	Пр-во на химични препарати с. Дълбок дол	*
"Хедон"ЕООД гр. Троян	Дървопреработка, кв Долно Ливаде	*
"Хедон"ЕООД гр. Троян	Производство на пелети	*
ХИТ-07 ЕООД, гр.Троян	Ателие за химическо чистене, гр. Троян	*
ЦСП Комерс ЕООД гр. Троян	Търговия със строителни материали	*
ЧолаковиДМ ООД, гр.Троян, (повтаря се)	Колбасарски цех с.Калейца	*

Съгласно планът на контролната дейност на РИОСВ-Плевен, по горния списък за община Троян са направени следните комплексни проверки през 2021 г.:

- "Велде България"АД гр. Троян Планов текущ контрол (13.05.2021) - проверени компоненти и фактори на околната среда: атмосферен въздух, води, управление на отпадъците и опасни химични вещества. <https://riew-pleven.eu/doc/kontrdnst/docladi/2021/DoklVelde2021.pdf>
- "Универсалстрой" ООД с. Дълбок дол: Планов текущ контрол - проверени компоненти и фактори на околната среда: атмосферен въздух и опасни химични вещества.. <https://riew-pleven.eu/doc/kontrdnst/docladi/2021/Universalstr.pdf>
- Кондов Екопродукция ЕООД с. Старо село Планов текущ контрол по спазване на Закона за водите, Закона за чистотата на атмосферния въздух и наредбите по прилагане на законите.

<https://riew-pleven.eu/doc/kontrdnst/docladi/2021/Kondov.pdf>

• Верона 2002 ЕООД гр. Троян Постъпил сигнал - контрол по спазване на Закона за опазване на околната среда, Закона за водите и наредбите по прилагане на двата закона.

<https://riew-pleven.eu/doc/kontrdnst/docladi/2021/Verona.pdf>

• "Вектор"ООД гр. Троян Планов текущ контрол - проверени компоненти атмосферен въздух и опасни химични вещества. <https://riew-pleven.eu/doc/kontrdnst/docladi/2021/Vektor.pdf>

• "Кооперация Обнова" с. Черни Осъм. Планов текущ контрол - проверени компоненти и фактори на околната среда: атмосферен въздух, води и опасни химични вещества.

https://riew-pleven.eu/doc/kontrdnst/docladi/2021/Koop_Obnova.pdf

• "Балканфарма-Троян"АД гр. Троян. Планов текущ контрол - проверени компоненти и фактори на околната среда: атмосферен въздух и изменение на климата.

<https://riew-pleven.eu/doc/kontrdnst/docladi/2021/Balkanfarma.pdf>

Приложение № 3 СПИСЪК на лечебните растения, определени като такива с приложение към Закона за лечебните растения, срещани се в земеделски земи, гори и в границите на населените места, собственост на Община Троян

Наименование на вида	Местонахождение на територията на община Троян	Срещаемост	Ресурсно значение
Благун / <i>Qercus frainetto</i>	Г. Желязна, Ломец, Калейца, Дълбок дол	По единично	Промислено
Боровинка червена / <i>Vaccinium vitis-idaea</i>	Шипково	На петна	Лични нужди
Боровинка черна / <i>Vaccinium myrtillus</i>	Шипково	На петна	Лични нужди
Брекия <i>Sorbus torinalis</i>	Калейца, Ломец	По единично	Лични нужди
Бреза обикновена / <i>Betula pendula</i>	Повсеместно	По единично	Лични нужди
Бръшлян / <i>Hedera helix</i>	Калейца, Добродан, Д. дол, Дебнево, Врабево и др.	На групи	Лични нужди
Бряст полски / <i>Ulmus minor</i>	Дълбок дол.	По единично	Лични нужди
Бук обикновен / <i>Fagus sylvatica</i>	Повсеместно	Масиви	Промислено
Бучиниш / <i>Conium maculatum</i>	Повсеместно	На петна	Промислено
Бъз нисък / Бъзак / <i>Sambucus ebulus</i>	Повсеместно	На групи	Промислено
Бъз черен / <i>Sambucus nigra</i>	Повсеместно	На групи	Промислено
Бял бор / <i>Pinus sylvestris</i>	Над 500м н.в.	На групи	Лични нужди
Великденче лечебно / <i>Veronica officinalis</i>	Повсеместно в гори	По единично	Лични нужди
Великденче полско / <i>Veronica arvensis</i>	Повсеместно	На петна	Лични нужди
Ветрогон полски / <i>Eryngium campestre</i>	Повсеместно	На групи	Промислено
Волски език** / <i>Phyllitis scolopendrium</i>	Б.Осъм, Чифлик, Шипково	По единично	Ограничено
Вранско око / <i>Paris quadrifolia</i>	Сенчести влажни гори	По единично	Лични нужди
Вратига, паничка / <i>Tanacetum vulgare</i>	Повсеместно в гори	На групи	Лични нужди
Върба бяла / <i>Salix alba</i>	По поречието	На групи	Промислено
Върбинка лечебна / <i>Verbena officinalis</i>	Повсеместно в ливади	На петна	Промислено
Габър обикновен / <i>Carpinus betulus</i>	Повсеместно в гори	На групи	Промислено
Глог червен / <i>Crataegus monogyna</i>	Повсеместно покрай гори	На групи	Промислено
Глухарче обикновено / <i>Taraxacum officinale</i>	Повсеместно	На петна	Промислено
Глушина едрочветна / <i>Vicia grandiflora</i>	Повсеместно	На петна	Лични нужди
Глушина грахова / <i>Vicia pasiformis</i>	Повсеместно	На петна	Лични нужди

Глушина птича / <i>Vicia cracca</i>	Повсеместно	На петна	Лични нужди
Горва луковична / <i>Cardamine bulbifera</i>	Чифлик, Бели Осъм	На петна	Промислено
Гръмотрьн бодлив / <i>Ononis spinosa</i>	Повсеместно	На петна	Промислено
Двурога пчелица*** / <i>Ophris cornuta</i>	По поляни, храсталаци	По единично	Промислено
Дебриянка европейска / <i>Sanucula europaea</i>	Над 800м н.в. влажни и сенчести места	По единично	Ограничено
Девисил сибирски / <i>Heracleum sibiricum</i>	По влажни места край реките	На групи	Лични нужди
Детелина ливадна / <i>Trifolium pratense</i>	Повсеместно	На петна	Промислено
Детелина плевелна / <i>Trifolium arvense</i>	Повсеместно в ливади	На петна	Промислено
Детелина пълзяща / <i>Trifolium repens</i>	Повсеместно	На петна	Промислено
Див копър старопланински / <i>Meum athamanticum</i>	Ливади	На групи	Промислено
Дилянка** / <i>Valeriana officinalis</i>	По ливади	По единично	Лични нужди
Динка лечебна / <i>Sanguisorba officinalis</i>	По ливади	На групи	Ограничено
Дрян обикновен / <i>Cornus mas</i>	По поречия	На групи	Лични нужди
Дяволска уста / <i>Leonurus cardiaca</i>	Повсеместно	На групи	Промислено
Елвезиево кокиче*** / <i>Galanthus elwesii</i>	В гори и храсталаци	На групи	Лични нужди
Елша черна / <i>Alnus glutinosa</i>	По поречия	На групи	Ограничено
Еньовче ароматно / Лазаркиня/* / <i>Galium odoratum</i>	В букови гори над 600 м н.в.	По единично	Промислено
Еньовче същинско / <i>Galium verum</i>	Повсеместно в ливади	На петна	Ограничено
Женска папрат / <i>Athyrium filix-femina</i>	Чифлик, Б.Осъм, Г. Желязна	По единично	Промислено
Живовлек голям / <i>Plantago major</i>	Повсеместно	На групи	Лични нужди
Живовлек ланцетовиден / <i>Plantago lanceolata</i>	Повсеместно	На групи	Промислено
Жълтуга / <i>Genista tinctoria complex</i>	Балканец, Чифлик	По единично	Промислено
Звездан обикновен / <i>Lotus corniculatos</i>	Врабево, Добродан, Калейца	На петна	Лични нужди
Звъника лечебна / <i>Hypericum perforatum</i>	Повсеместно	На петна	Лични нужди
Здравец зловонен / <i>Geranium robertianum</i>	По сухи склонове до 800 м н.в.	По единично	Промислено
Здравец кръвен / <i>Geranium sanguineum</i>	По горски ливади	По единично	Лични нужди
Здравец обикновен / <i>Geranium macrorrhizum</i>	В гори, сенчести места	На групи	Лични нужди
Зеленика обикновена / <i>Laurocerasus officinalis</i>	Чифлик, Бели Осъм	На групи	Лични нужди
Зимзелен малък / <i>Vinca minor</i>	Повсеместно	На групи	Лични нужди
Златица обикновена / <i>Solidago virga-aurea</i>	Шипково, Чифлик, Б.Осъм, и др.	По единично	Лични нужди
Змийско мляко / <i>Chelidonium majus</i>	Повсеместно по сенчести терени	На групи	Лични нужди
Ива / <i>Salix caprea</i>	Шипково, Чифлик, Б.Осъм, и др.	По единично	Лични нужди
Иглика лечебна* / <i>Primula veris</i>	Терзийско, Шипково	На групи	Промислено
Изсипливче голо / <i>Herniaria glabra</i>	Песъчливи места	По единично	Ограничено
Изтравниче обикновено** / <i>Asplenium trichomanes</i>	В гори	По единично	Лични нужди
Кадънка (Полски мак) / <i>Papaver rhoeas</i>	Борима, Врабево, Дебнево, Добродан, Калейца, Ломец	На петна	Ограничено
Казашки бодил / <i>Xanthium spinosum</i>	Ливади	По единично	Лични нужди
Какула ливадна / <i>Salvia pratensis</i>	Ливади до 1000 м н.в.	На петна	Лични нужди
Камшик лечебен / <i>Aggrimonia eupatoria</i>	Повсеместно	На петна	Лични нужди

Киселец / <i>Rumex acetosa</i>	Повсеместно в ливади	На петна	Промислено
Киселица / <i>Malus sylvestris</i>	Повсеместно в гори	По единично	Промислено
Козя брада / <i>Rumex acetosella</i>	По сухи пясъчливи места	По единично	Промислено
Кокиче снежно*** / <i>Galanthus nivalis</i>	Балканец, Шипково	На групи	Лични нужди
Комунига лечебна / <i>Melilotus officinalis</i>	Повсеместно в ливади	На петна	Ограничено
Конски кестен / <i>Aesculus hippocastanum</i>	В населените места като декоративен вид	На групи	Промислено
Копитник** / <i>Asarum europaeum</i>	Чифлик, Шипково	По единично	Ограничено
Коприва гръцка / <i>Urtica urens</i>	Повсеместно	На петна	Ограничено
Крем петров / <i>Lillium martagon</i>	Шипково, Б.Осъм, Чифлик	По единично	Промислено
Кукувича прежда / <i>Cuscuta europaea</i>	До 800 м н.в.	На петна	Ограничено
Кукуряк миризлив / <i>Helleborus odoratus</i>	Повсеместно	На групи	Лични нужди
Кучешко грозде черно / <i>Solanum nigrum</i>	Повсеместно	На групи	Лични нужди
Къклица / <i>Agrostemma githago</i>	Повсеместно	На групи	Лични нужди
Къпина полска / <i>Rubus caesius</i>	Повсеместно	На петна	Лични нужди
Кървавиче обикновено / <i>Bistorta major</i> Gray	Влажни ливади	По единично	Промислено
Лапад / <i>Rumex</i> sp.	Повсеместно	На групи	Лични нужди
Леска обикновена / <i>Corylus avellana</i>	Повсеместно	На групи	Промислено
Липа едрolistна / <i>Tilia platyphyllos</i>	Повсеместно	На групи	Лични нужди
Липа сребролистна / <i>Tilia tomentosa</i>	Повсеместно	На групи	Промислено
Лопен лечебен / <i>Verbascum phlomoides</i>	Ливади и дъбови гори	По единично	Промислено
Лудо биле* / <i>Atropa bella-donna</i>	Повсеместно в буковия район по сечища	По единично	Лични нужди
Лук мечи / Левурда / <i>Allium ursinum</i>	Добродан, Борима, Врабево и др	На петна	Ограничено
Луличка / <i>Linaria vulgaris</i>	Повсеместно	На групи	Лични нужди
Люляк / <i>Syringa vulgaris</i>	Ломец, Д. Дол	По единично	Промислено
Лютиче пълзящо / <i>Ranunculus repens</i>	Повсеместно	На петна	Лични нужди
Малина / <i>Rubus idaeus</i>	Повсеместно	На групи	Лични нужди
Мащерка планинска / <i>Thymus pulegioides</i>	Повсеместно в ливади	На групи	Промислено
Медуница лечебна / <i>Pulmonaria officinalis</i>	Повсеместно в гори	На групи	Промислено
Мента блатна / <i>Mentha pulegium</i>	Повсеместно, влажни места	На групи	Лични нужди
Мента водна / <i>Mentha aquatica</i>	Повсеместно, влажни места	На групи	Промислено
Мента обикновена / <i>Mentha spicata</i>	Повсеместно	На групи	Промислено
Мехунка / <i>Phisalis alkekengi</i>	Край лозя и синори	По единично	Промислено
Млечка обикновена / <i>Euphorbia cyparissias</i>	Повсеместно	На петна	Лични нужди
Минзухар пролетен / <i>Crocus chrysanthus</i>	Шипково, Чифлик, Черни Осъм	На групи	Промислено
Миши уши / <i>Hieracium pilosella</i>	Повсеместно	На петна	Ограничено
Млечка горска / <i>Euphorbia amygdaloides</i>	Повсеместно	На петна	Лични нужди
Момкова сълза лечеб. / <i>Polygonatum odoratum</i>	Калейца, Дебнево, Д.Дол	На групи	Промислено
Мразовец есенен / <i>Colchicum autumnale</i>	Повсеместно	На групи	Лични нужди
Мъждрян / <i>Fraxinus ornus</i>	Повсеместно в гори	По единично	Лични нужди
Мъжка папрат / <i>Dryopteris filix-mas</i>	Балканец, Б.Осъм, Чифлик	По единично	Лични нужди

Мъртва коприва чв. / <i>Lamium purpureum</i>	Повсеместно	На петна	Лични нужди
Напръстник вълнест / <i>Digitalis lanata</i>	Добродан, Ломец, Д. Дол, Калейца, Врабево	На групи	Промислено
Напръстник едрочетен / <i>Digitalis grandiflora</i>	Добродан, Ломец, Д. Дол, Калейца, Врабево	На групи	Лични нужди
Недоразвит лимодорум*** / <i>Limodorum abortivum</i>	В гори и храсталаци	По единично	Лични нужди
Обикновена пърчовка*** / <i>Himantoglossum caprinum</i>	В разредени гори, храсталаци по варовити места	По единично	Ограничено
Овчарска торбичка / <i>Capsella bursa-pastoris</i>	Повсеместно	На петна	Ограничено
Огнивче полско / <i>Anagalis arvensis</i>	Повсеместно	На петна	Промислено
Омайниче градско / <i>Geum urbanum</i>	Повсеместно	На групи	Лични нужди
Оман бял** / <i>Inula helenium</i>	Балканец, Б.Осъм, Чифлик	По единично	Лични нужди
Орехче ливадно / <i>Filipendula vulgaris</i>	Повсеместно в ливади	На петна	Ограничено
Орлова папрат / <i>Pteridium aquilinum</i>	Повсеместно	На петна	Промислено
Очанка обикновена / <i>Euphrasia rostkoviana</i>	Повсеместно в ливади	На петна	Промислено
Паричка / <i>Bellis perennis</i>	Повсеместно в ливади	На петна	Промислено
Пача трева обикновена / <i>Polygonum aviculare</i>	Повсеместно	На петна	Промислено
Пелин обикновен / <i>Artemisia absinthium</i>	Повсеместно, родерал	На групи	Промислено
Пипериче обикновено / <i>Persicaria hidropiper</i>	Повсеместно до 800 м н.в. по влажни ливади	На групи	Промислено
Пищялка горска / <i>Angelica sylvestris</i>	По поречията	На групи	Промислено
Повет обикновен / <i>Clemantis vitalba</i>	Повсеместно	На групи	Лични нужди
Поветица обикновена / <i>Convolvulus arvensis</i>	Повсеместно	На петна	Лични нужди
Подбел / <i>Tussilago farfara</i>	Повсеместно - влажни ливади и поречия	На групи	Лични нужди
Подъбиче обикновено / <i>Teucrium chamaedrys</i>	В дъбовия район	На петна	Промислено
Прозорче горско / <i>Potentilla erecta</i>	Повсеместно в ливади, Дъбов район	На петна	Лични нужди
Прозорче сребролистно / <i>Potentilla argentea</i>	Повсеместно в ливади	На петна	Лични нужди
Птиче просо / <i>Lithospermum officinale</i>	Повсеместно в ливади, Дъбов район	На петна	Лични нужди
Пчелинок обикновен / <i>Marubium vulgare</i>	Повсеместно	На петна	Лични нужди
Равнец бял / <i>Achillea millefolium</i>	Повсеместно ливади	На петна	Лични нужди
Равнец жълт / <i>Achillea clypeolata</i>	Повсеместно	На петна	Лични нужди
Ранилист лечебен* / <i>Betonica officinalis</i>	По ливади	По единично	Лични нужди
Ралица обикновена / <i>Delphinium consolida</i>	По ливади	На петна	Ограничено
Репей дребен / <i>Arctium minus</i>	Повсеместно	На групи	Лични нужди
Репей сенколюбив / <i>Arctium nemorosum</i>	Повсеместно	На групи	Промислено
Риган обикновен / <i>Origanum vulgare</i>	Повсеместно	На петна	Промислено
Родопски силивряк*** / <i>Haberlea rhodopensis</i>	По влажни скали	На петна	Промислено
Салата компасна / <i>Lactuca serriola</i>	Повсеместно	На петна	Ограничено
Салеп** / <i>Orchis sp. Diversa</i>	Из горски ливади	На петна	Промислено

Сапунче лечебно / <i>Saponaria officinalis</i>	Повсеместно, по влажни места	По единично	Ограничено
Секирче горско / <i>Lathyrus sylvestris</i>	Гумощник, Добродан, Калейца, Д. Дол, Ломец, Врабево, Патрешко	На групи	Лични нужди
Секирче ливадно / <i>Lathyrus pratensis</i>	В дъбовия район	На групи	Лични нужди
Синчец обикновен / <i>Scilla bifolia</i>	Д. Дол, Добродан, Ломец, Калейца,	По единично	Лични нужди
Синя жлъчка / <i>Cichorium intybus</i>	Повсеместно	На групи	Промислено
Скоруша / <i>Sorbus domestica</i>	Повсеместно	На групи	Лични нужди
Смрадлика / <i>Cotinus coggigria</i>	Скалисти места в дъбовия район	На групи	Лични нужди
Срещниче обикновено / <i>Ajuga chamaepitis</i>	Повсеместно	На групи	Лични нужди
Съсанка бяла / <i>Anemone nemorosa</i>	Врабево, Добродан, Д. Дол, Ломец, Калейца	На петна	Промислено
Татул / <i>Datura stramonium</i>	Повсеместно	По единично	Лични нужди
Теменуга миризлива / <i>Viola oderata</i>	Повсеместно	На петна	Промислено
Тинтява горска / <i>Gentiana asclepiadea</i>	Б. Осъм, Чифлик	По единично	Ограничено
Тинтява синя / <i>Gentiana cruciata</i>	Шипково, Чифлик, Б.Осъм,	На групи	Лични нужди
Тлъстига бяла / <i>Sedum album</i>	Сипеи	На групи	Промислено
Тлъстига лютива* / <i>Sedum acre</i>	Сипеи	На групи	Ограничено
Трепетлика / <i>Populus tremula</i>	Повсеместно	На групи	Промислено
Трънка / <i>Prunus spinosa</i>	Повсеместно	На групи	Промислено
Хвощ горски / <i>Equisetum sylvaticum</i>	Балканец, Б.Осъм, Чифлик	На групи	Лични нужди
Хвощ полски / <i>Equisetum arvense</i>	Балканец, Б.Осъм, Чифлик	На групи	Лични нужди
Хоботниче*** / <i>Rhynchocorys elephas</i>	По влажни горски поляни, край потоци	На групи	Ограничено
Чашкодрян европ. / <i>Euonymus europaeus</i>	Добродан, Гумощник, Калейца, Врабево, Д. Дол, Троян, Ломец	На групи	Лични нужди
Червен кантарион / <i>Centaureum erythraea</i>	Повсеместно	На петна	Промислено
Чобанка хибридна / <i>Petasites hybridus</i>	Повсеместно по поречия	На групи	Промислено
Шапиче* / <i>Alchemilla vulgaris complex</i>	Чифлик, Шипково, Черни Осъм	По единично	Ограничено
Шипка обикновена / <i>Rosa canina</i>	Повсеместно	На групи	Промислено
Щир бодлив / <i>Amaranthus spinosus</i>	Повсеместно	На групи	Лични нужди
Ягода горска / <i>Fragaria vesca</i>	Повсеместно	На петна	Промислено
Ясен планински / <i>Fraxinus excelsior</i>	Повсеместно	По единично	Лични нужди
Ясен полски / <i>Fraxinus oxycarpa</i>	Повсеместно	По единично	Лични нужди

* - събирането от естествените находища е ограничено с квота

** - събирането от естествените находища е забранено в Заповед на Министъра на околната среда и водите

*** - забранено в Закона за биологичното разнообразие

Приложение № 4. Програма за управление на отпадъците на Община Троян 2021-2028 г. е изнесено като самостоятелен документ, поради обема на информацията.

Приложение № 5. Търговски и производствени обекти, които подлежат на контрол от РИОСВ - Плевен, по Закона за управление на отпадъците на територията на община Троян¹⁹.

Наименование на фирмата седалище и адрес на управление	Наименование на обект, населено място	ЗУО
Ада колор ЕООД-търг. База гр.Троян	Търговия със строителни материали	*
Алекс, с. Орешак	Мебели	*
АНН-2 ООД, Троян	Търговия бои	*
Аполон 69 ООД гр. Троян	П-во на мая за сирене и кашкавал гр.Троян	*
Балкан-99-Банко Хаджийски ЕТ	П-во на кухненска мебел, с. Чифлик	*
Балканска звезда ЕООД, гр.Троян	Производство на електродвигатели	*
Балкантрейд ЕООД гр. Троян	Площ. за ДО гр. Троян, транспорт. на отпадъци	*
Балканфарма Троян АД, гр. Троян	Производство на лекарствени препарати	*
БГ Пелетс ООД	Производство на чипс и пелети	*
Билек-Димитър Пейников ЕТ, Троян	Производство на чай	*
Макролайн ООД с. Калейца	Производство на дървен чипс и пелети	*
Боби 24 -Т. Камачаров ЕТ гр. Троян	Производство на хляб и сладкарски изделия	*
Болайд ООД, село Орешак	Производство на фурнир	*
Болгар керамик с. Борима	Керамика	*
Борима АД гр. София	Металопереработващо предпр. с. Борима	*
Бул Вууд ЕООД Троян	Дървопереработване с. Орешак	*
България Фуудс ЕООД	Цех замр. плодове и зеленчуци, с.Добродан	*
Вачков-М-Младен Вачков ЕТ	Производство на мебели, с. Терзийско	*
“Доверие-Грижа” ЕАД, гр.Троян	П-во миеси и почиств.преп, с.Дебнево и Троян	*
Вектор ООД Троян	Производство на бои и лепила	*
Велде България АД, гр. Троян	Дървообработване, транспортиране на отпадъци	*
Велде България АД, гр. Троян	Площадка за ДО	*
Веселин Радев Стойков, с. Орешак	Скл.негодни, излезли от употреба ПРЗ, с.Орешак	*
ВиК Стенето ЕООД, гр. Троян	гр. Троян, ДО на отпадъци	*
ВиК Стенето ЕООД, гр. Троян	община Троян, с. Белиш - ДО	*
Винпром Троян АД	Производство на плодов спирт гр. Троян	*
Витекс - Троян АД гр. Троян	П-во на текстил гр.Троян, транспорт. отпадъци	*
Витекс - Троян АД гр. Троян	Белиш, ПИ 03558.303.244	*
Габи комерс - Христова ЕТ	Автосервиз с.Балканец, ул. Чучул, № 7	*
Гадевски ООД гр. Троян	Производство на мебели с.Белиш	*
Глазура ООД	Третиране на глинени утайки, с.Калейца; Тр.отп.	*
Глобал Дайнамикс ЕООД, гр. Троян	Производство на мебели, гр. Троян	*
Десант - Иван Василев ЕТ гр. Троян	производство на почистващи препарати гр.Троян	*
Джи енд Ти Трейдинг ООД, Троян	внос на масла	*
ДИД Керамопласт ЕТ	Производство на керамични изделия	*
Дидомекс ООД гр. Троян	Смески за животновъдството	*
Диниба - Д. Влаховски ЕТ гр.Троян	Производство на мебели с.Балабанско	*
Динимекс ООД, с.Балканец	Мебелно предприятие, с.Балканец	*
Дипеж-90 ЕОД гр. Троян	Автосервиз гр.Троян	*
Добреви - Троян и сие СД гр. Троян	Производство на мебели, с. Балабанско	*
Дочо Ковачев,гр.Троян, жк Лъгът, бл.4	П-во на вата, с.Шипково, транспорт. на отпадъци	*
Драгомир Стефанов 89 ЕТ гр. Троян	търговия	*
Дренски ЕООД с. Орешак	Търговия и разфасовка на химични препарати	*
Еко Брик ООД	Производство на екобрикети	*
Еко Комерс 2011 ЕООД с. Терзийско	Пл. ДО - опаковки/търговец/брокер на отпадъци	*
Еко Рима ООД, с.Врабево	Производство на млечни продукти, с.Врабево	*
Екогруп ООД гр. Троян	Производство на сухи смеси за строителството	*
Елеганс мебел ЕООД	Производство на мебели, с.Орешак	*
Елимекс ЕООД- Иван Радевски ЕТ	Производство на мебели, гр.Троян	*

Елита ООД гр. Троян	Производство на мебели	*
Елма 13 ООД, Троян	Производство на мебели,с. Балабанско	*
Елпром Троян 1 ЕООД	Производство на електродвигатели гр.Троян	*
Емил Николов Цоневски ЗП	Модулна мандра за прераб. на мляко, с. Белиш	*
Зюмбюлски ООД гр. Троян	Месопреработка гр. Троян	*
Изи паркет ООД с. Бели Осъм	Производство на паркет	*
Илиев ЕООД,гр Троян, ул.Г.Карцов229	производство на сувенирна и битова керамика	*
Илко ЕООД гр. Троян	Площадка за ДО гр. Троян	*
Калинел ЕООД ,Троян, ул. Лакарница	Производство на текстил гр. Троян	*
КАМ ООД гр. Троян	Оползотвор. отпадъци с. Калейца, тр. отпадъци	*
Кеш-Красимир Христов ЕТ, Добродан	Производство на маси и столове с. Добродан	*
Ковачеви Керамика ЕООД, гр. Троян	третиране на отпадъци	*
Кондов Екопродукция ЕООД	Млекопреработвателно предпр. - с. Старо Село	*
Кооперация Зора, с. Врабево	Скл.негодни излезли от употреба ПРЗ, с.Врабево	*
Кооперация Обнова с.Черни Осъм	Дървообработване с. Ч.Осъм, трансп.отпадъци	*
Копа хидросистем ООД	П-во на детайли за хидравлични цилиндри	*
Лесс - Трейдинг ЕООД с. Орешак	Търговия със строителни материал	*
Линка ООД гр. Троян	Преработка на гъби и хладилна база	*
Мадел ООД	Производство на изделия от дър. материал	*
Максима България ЕООД	Троян Търг.верига Т-маркет гр.Троян	*
Марвик енерджи ЕООД, с.Калейци	ЕЕК за терм. газифик. на органични дървесни отпадъци/ слама, с проектна мощност до 500 kW,	*
МБАЛ Троян	Здравно заведение гр. Троян	*
МДКЛ Медика 21 ЕООД	Медико-диагностична клинична лаборатория	*
Мебели Тодоров ЕООД	Производство на мебели с. Белиш	*
Мебеликс ООД гр. Троян	Производство на мебели с.Добродан	*
МИКА -Ген. Цонков - Илчо Цонков ЕТ	Производство на чорапогачи	*
Милвена ООД, София	Обработка на агнешки кожи	*
Минко Топалски ЕТ гр. Троян	Сервиз за автоклиматици, кв. Ливадето	*
Монолит-73 ЕООД гр. Троян	Търговски обект	*
Мултиимпекс ЕООД, гр. Троян	П-во на смески за строителството, с.Орешак	*
МЦ Троян - Здраве ЕООД	Здравно заведение гр. Троян	*
Найден Найденев ЕТ, гр. Троян	производство на мебели, с. Орешак	*
Найденев Плюс ООД гр. Троян	П-во на мебели, гр.Троян, транспорт. отпадъци	*
Николай Петров-97 ЕТ гр. Троян	Площадка за ДО с. Калейца	*
Никос-ТихомирТодоров ЕТс.БелиОсъм	производство на керамични изделия	*
Нита 91 Никодим Моев ЕТ гр. Троян	автосервиз гр. Троян	*
Новилес ЕООД	Производство на мебели	*
Община Троян	задължения по екологичното законодателство	*
Пазари и магазини		*
Пако паркет ЕООД	Производство на паркет	*
Полибор мебел лукс ООД гр.Троян	производство на мебели с. Орешак	*
Регионално депо Троян, Априлци	депо гр. Троян	*
Респект - Ангел Ангелов ЕТ	Керамика, с. Шипково	*
Рико стил ЕООД гр. Троян	Производство на мебели гр.Троян	*
РМР-91 Ради Радев с. Черни осъм	Производство на мебели с. Черни осъм	*
Родопа Троян ООД	Преработка на месо	*
САВ 2016 ЕООД - Троян	Месни произведения	*
Савел ЕООД гр. Троян	Производство на мебели гр.Троян	*
СБАЛББ Троян ЕООД гр. Троян	Здравно заведение гр. Троян	*
Свети Спиридон-2003-Иван Нешев ЕТ	третиране на отпадъци, транспорт. на отпадъци	*
Сима ЕООД гр. Троян	Автосервиз гр. Троян	*
Симаком ЕООД	Производство на сухи строителни смеси	*

СиС ЕООД гр. Троян	Инсталация за предварително третиране на НО	*
Скамо ЕООД, гр.Троян	Производство на чорапогащи	*
Софарма АД фармацевт. завод с. Врабево	П-во на лекарствени препарати с.Врабево	*
Спектра 2009 ООД	Търговия със строителни материали	*
Стами ООД, гр. Троян	производсто на миешци и почистващи препарати	*
Стефан Вълев ЕООД гр.Троян	Търговия със строителни материали	*
Стинес Стен-С.Станев ЕТ гр. Троян	Автосервиз	*
Табаков 2008 ЕООД, гр. Ловеч	Обработка на метални детайли с. Калейца	*
Тера - арт - 2001 ЕООД с. Орешак	Производство на мебели с. Орешак	*
Тера 2000 - Иван Димитров ЕТ	производство на керамични изделия	*
Техра ЕООД гр.София	Мелница гр. Троян	*
Тони текс груп ЕООД	текстилно обзавеждане и конфекция	*
Тоникс 96 ООД гр. Троян	Производство на мебели гр.Троян	*
Топ ауто76ЕООД к.Ливадето,с.Орешак	Автосервиз с. Орешак, площадка за ДО	*
ТПК Родно изкуство	производство на изделия от дърво	*
Троя техООД,с. Балканец,ул.Г.Карцов3	Производство на пелети, с.Балканец	*
Трояавто ЕООД гр. Троян	автосервиз гр. Троян	*
Троянска керамика - 2001 гр. Троян	Производство на керамика	*
Троянска мебел ЕООД гр. Троян	Производство на мебели	*
Ултрастил-Тончева иТончев с-ие СД	Производство на мебели Черни Осъм	*
Универсалстрой ООД, гр. Троян	П-во на химични препарати с. Дълбок дол	*
Фама-А-Атанасов ЕТ гр. Троян	Производство на мебели	*
Фитофарма ЕООД гр. Троян	П-во на лекарствени продукти с. Ореашк	*
Фърничър ООД гр. Троян	Производство на мебели гр.Троян	*
"Хедон"ЕООД гр. Троян	Дървопреработка, кв Долно Ливаде	*
"Хедон"ЕООД гр. Троян	Производство на пелети	*
Хлебопроизв. и сладкарство ЕООД	производство на хляб и хлебни изделия	*
ЦСП Комерс ЕООД гр. Троян	Търговия със строителни материали	*

11.4. Приложение Списък на експертите, участвали в разработването на програмата

1. Арх Юлия Железова - Ръководител екип
2. Доц. д-р Даниела Симеонова Тонева - експерт екология
3. Арх Живко Железов - урбанист